Boris Druţă

ACOPERIŞ DEASUPRA PLOII
(roman)

Lui Silvestru Maximilian — prietenului familiei noastre

— Dumneavoastră aveți copii ?
— Am avut pînă au crescut mari...
Dintr-o convorbire

Nici un om nu pleacă din viață... viu.
Emil

Pe la prînz, viscolul se înteți. El stătea zgribulit lîngă geam, la etajul întîi al aerogării, şi urmărea abătut zvîrcoleala învîlvoiată a spulberului pe pista de decolare. Vedea cum se desprind de pămînt avioanele cu rută directă şi cu escală şi doar la Moscova zborul se amîna a patra oară. Pasagerii chinuiți, cu fețe posomorîte, aşteptau în sala aglomerată.

Victor coborî în pizzeria de la parter, se aşeză la o măsuță cu muşama albastră, comandă o cafea şi prinse să mototolească indispus biletul din buzunarul rupt. Nevastă-sa era de vină că nu plecase cu trenul. Să nu-i fi dat ascultare, acum avea să se afle undeva lîngă Cernigov, şi nicidecum aici, la Chişinău. Privirile i se îndreptau mereu spre pista de decolare. Acolo din cînd în cînd orbecăia cîte un avion prin viscolul ce nu mai contenea.

Reveni peste o vreme, şi mai amărît, la locul său din sala pentru pasageri şi, învăluit de un fel de moleşeală, ațipi.

În vis i se năluci o zi însorită. Lume de pe lume curge pe ulițele şerpuitoare şi pline de praf ale satului, pentru a-l conduce în ultimul său

drum. Cortegiul funerar se îndreptă spre muchia dealului Călugărului, la nucul scorburos de la răscruce, unde arde un foc, ale cărui pălălăi ajung pînă la cer. Sicriul, acoperit cu pînza tricolorului în bernă, este împins spre inima focului şi, cînd e cuprins de flăcări, toată lumea cade în genunchi.

Se trezi buimăcit. Inima îi bătea năvalnic. Îşi dădu seama că imaginile din vis erau, de fapt, o materializare a gîndului ce-l obseda de multă vreme. Ar fi dorit ca atunci cînd va muri cu adevărat, rudele să-i incinereze osemintele, iar cenuşa să i-o spulbere pe vînt. Astfel, credea el, va putea rămîne mereu în Moldova, printre oameni. Dincolo de viața pămîntească nu-şi închipuia sensul existenței. Adevărul însă e că nu se aşteptase să-şi vadă înmormîntarea în vis. Şi rămase uimit că acest vis i s-a arătat anume acum. Foarte des ajungea la convingerea că omul poate fi prezicătorul propriului destin şi poate de aceea se înspăimîntase. Îşi culcă mai comod capul pe speteaza scaunului, dar somnul îl părăsise. Se ridică, făcu cîteva mişcări cu mîinile ce-i înțepeniseră. Apoi deschise geanta, scoase un caiet şi un stilou şi, sub impresia visului, pentru prima oară în viață încercă să însăileze... o elegie.

“Uşor de zis şi greu de scris”, surîse el, căci gîndurile îi roiau aiurea. Se lăsă păgubaş, mîngîindu-se cu vraja viscolului de afară.

De la un timp, norii începură să se destrame şi spulberul se mai domolise. Pînă la urechile lui ajunse începutul unui anunț: “Pasagerii pe ruta Chişinău–Moscova...”.

Părăsi grăbit sala. Toate procedurile de înregistrare a pasagerilor fură înfăptuite repede. Călătorea cu avionul întîia oară şi avea emoții.

Locul lui se nimeri lîngă hublou. I-l arătă însoțitoarea de bord, o tînără elegantă, cu mişcări lejere, în costum albastru-închis, cu guleraş alb şi bonetă de fetru, care întîmpina pasagerii cu o subliniată amabilitate. Zîmbetul ei îi aminti de surîsul îmbietor al Danielei. Într-o discuție, Daniela i se destăinuise că visase să se facă stewardesă, ca să poată vedea toată lumea. Se aşeză pe locul indicat şi începu să privească prin hublou. Desluşi pe frontispiciul aerogării o lozincă scrisă cu litere enorme, care reținea atenția tuturor: “Economia trebuie să fie economicoasă”.

Tînăra cu bonetă, de sub care se revărsa un noian de bucle blonde, ținea cu eleganță exagerată microfonul în mînă, salutînd pasagerii. Anunța că zborul se va efectua fără escală, la altitudinea de zece mii de metri, că vor trece pe deasupra Kievului. Cînd nu mai auzi vorbele stewardesei, urmărind-o cum dispare după un paravan verzui, Victor îşi prinse centura de siguranță şi rămase în aşteptarea zborului. Vuietul motoarelor devenea tot mai asurzitor. Avionul se smuci din loc şi, pe neprins de veste, se desprinse de pista betonată. Simțind în timpanele urechilor puterea magică a înălțimii,

Victor surîse înduioşat la gîndul că totuşi Daniela e ființa cea mai scumpă din lume şi e fericit că acuma zboară în ceruri, văzînd-o aievea. O vedea mereu în fața ochilor şi i se părea că toți oamenii din jurul lui se gîndesc acum la acelaşi lucru, la sentimentul lui pentru Daniela, iar avionul ghidat de acest gînd izbuteşte să-şi croiască drum prin tării. Obsedat de acest gînd, urmărea prin geam pîcla lăptoasă, văzu apoi norii argintii, rămaşi undeva jos, iar în față îi apăru soarele orbitor şi Victor trase peste hublou sticla fumurie. Lîngă el şedeau un bătrînel şi o bătrînică uscățivă, cu fața albă şi zbîrcită, cu ochii duşi în fundul capului, urmărindu-şi vecinul pe furiş. Moşul părea un om blînd şi grijuliu. Peste cîteva minute după decolare, el îi dădu bătrînei un măr roşu şi mare, pe care mai întîi îl curăță de coajă cu un briceag, ce-l ținea în buzunarul de la piept al hainei cenuşii. Puțin mai tîrziu, îi şopti ceva la ureche şi bătrîna, docilă, scoase dintr-o poşetă o revistă ilustrată. Era o revistă de artă. Victor observă pe copertă Coloana infinitului de Brîncuşi. În fața lui, doi tineri îşi tot spuneau ceva la ureche şi chicoteau. Fata purta un pulover roşu din lînă de Angora şi avea pe degetele-i lungi şi fine două inele incrustate. Ceva mai încolo, o doamnă şi o copiliță neastîmpărată priveau prin hublou şi fetița nu mai putea de încîntare:

— Mămico, ia uite, ia uite!

Ca s-o potolească, mămica deschise o revistă, dînd explicații străvezii copilei. Fetița ascultă cît ascultă, apoi se plictisi şi o întrebă:

— Tăticu' o să ne întîmpine?

— Da, cu o pungă de stafide.

— Şi portocale?

— Dacă vor încăpea în pungă.

— Şi banane?

— Desigur.

— Dar gumă de mestecat?

— Şi gumă.

— Dacă mă păcăleşti şi acum, zise fetița deodată, să ştii că nu plec cu voi la Ioşkar Ola, la ciupercile voastre. Mă întorc la bunicuța, la cireşul ei rotat. M-am săturat de păduri şi n-am cu cine vorbi româneşte...

Victor asculta discuția dintre tînăra femeie şi fetița ei zbînțuită, dar un val de ceață i se lăsă peste ochi şi nu zăbavă iar ațipi. Se făcea că în avion a apărut Vifor Roşu, acel miracol învăluit de mister, care l-a călăuzit de-a lungul întregii lui copilării. Viforul salută mai întîi pasagerii, apoi aruncă de pe umeri norii albi, ce se rostogoliră huruind spre pămînt, ca o uriaşă avalanşă de pietre.

— Ai izbutit să-ți definitivezi proiectele? îl întrebă grav Vifor Roşu.

— Da, răspunse Victor.

— Ce-ai hotărît în privința bisericii din sat?

— Deocamdată nimic. Nu depinde numai de mine...

— Ca orice concetățean porți şi dumneata răspundere. Toate lucrurile şi toate acțiunile au un rost pe lumea asta.

Cînd Vifor Roşu îl lăsă în pace, în fața lui stătea însoțitoarea de bord, propunîndu-i un pahar de răcoritoare. Bău cu înfrigurare şi, după o vreme, liniştindu-se, se lăsă în voia aducerilor-aminte...

I

La universitate a fost admis în anul cînd absolvi şcoala. Despre existența facultății, la care se înscrise, aflase din paginile unui ziar. Decizia de a intra la arhitectură o luase pe neaşteptate. Pentru el arhitectura nu era nici meserie, nici specialitate, ci, mai curînd, un vis pe care intenționa să-l materializeze. Şi a făcut primul pas.

La anul întîi se obişnui greu cu viața de oraş. Toată lumea vorbea ruseşte, limbă pe care o cunoştea superficial. Pentru prima dată în viață simți pe pielea lui înjosirea, cînd în troleibuz şi-a permis să vorbească româneşte. Cei din jur îl priveau disprețuitor, zicîndu-i să vorbească într-o limbă omenească, adică în cea rusă.

Nu-şi găsise încă prieteni. Poate de vină era şi firea lui închisă, şi mai ales încăpățînata neglijare a camarazilor de studii. În clipele libere, îi plăcea să hoinărească de unul singur pe străzile lăturalnice ale urbei sau printre mormintele cimitirului vechi din preajma căminului studențesc. Se oprea de fiece dată lîngă gărduceanul cu zăbrele de la mormîntul lui Mateevici şi recita Limba noastră, simțindu-se copleşit de puternice emoții.

Abia pe la mijlocul semestrului doi începu să se deprindă cu viața de student. Deveni mai îndrăzneț, ceea ce trezi mirarea colegilor din grupă, care-l considerau un timid incurabil. I se dezlegase limba şi reacționa prompt nu numai la replicile colegilor, ci şi la cele ale profesorilor. Apoi se izolă din nou. Acum însă nu cutreiera străzile, ci se înfunda într-un colț de bibliotecă şi studia. Peste cîtva timp, colegii îl rebotezară “filozoful” şi porecla aceasta îl mobiliza şi mai mult.

Renunța la distracții. Stătea cu fruntea cuprinsă între palmele-i late, răsfoind filă cu filă cărți de specialitate. Îl pasionau îndeosebi monografiile lui Voițehovski — autorul celor mai impunătoare edificii ale oraşului. Cînd termina să răsfoiască prima carte, se apuca să-şi noteze cîte ceva din schițele de acolo, după care întinzîndu-şi brațele de-i trosneau încheieturile, venea la geamul arcuit, cu draperii albe, şi îşi odihnea ochii, privind spre marginile oraşului. Într-una din aceste clipe, înțelesese că această ştiință, această artă a zidirii l-a absorbit celulă cu celulă, pe de-a-ntregul. Admira arcurile, arcadele, fiece coloană a lui Bernardazzi, armonia materialelor de

construcție folosite de maestru şi căuta să se pătrundă de maniera arhitectului. Iar cînd îl încercau anumite îndoieli, se cufunda din nou în lecturi, pînă găsea dezlegare la frămîntările sale. Şi cînd îi răsuna în urechi vocea "Învață, sărăcie", buzele îi schițau un început de zîmbet şi, închizînd cărțile, se ridica de la masă şi pornea spre casă.

La cămin locuiau doi într-o cameră. Emil — mai în vîrstă decît el —, văzîndu-l în apele sale, dispărea pe neobservate, căutîndu-şi de treabă. Rămas singur, închidea uşa, îşi ațintea privirile în tavan şi se deda visării.

De acasă, învățase să cînte la chitară. Îi plăceau romanțele şi uneori încerca să le îngîne, adunînd în jurul său fete care veneau să cînte împreună cu el. Învăța versuri din lirica pretimpurie a lui Pablo Neruda şi era gata să le declame ore în şir. Dacă se întîmpla să-i deschidă uşa vreun coleg, îl invita să joace şah. Nimeni nu ştia cum şi cînd izbuteşte să studieze regulile jocului şi cele mai complicate partide ale marilor maeştri ai şahului, dar de fiecare dată ieşea învingător. Odată, aflîndu-se cu Emil în Grădina Publică, participă la o partidă-fulger cu un maestru de clasă internațională. Victor fu unicul care se bucură de atenția şi analiza maestrului.

— E ceva la mijloc, fiule, zise Emil. Să vezi minunăție: un moldovean, venit de la coada vacii joacă atît de bine şah!

Şi mai mare a fost uimirea generală, cînd Victor Inereanu hotărî să participe la competițiile pentru cucerirea titlului de campion al republicii. Şi, într-adevăr, a ajuns în finală, avîndu-l adversar pe Iosif Kuşnir — un bătrînel chel, mic de statură, bondoc, cu fruntea lată, pistruiată, pe care şi-o ştergea întruna cu o batistă de culoare galbenă, campion de acum cîțiva ani la rînd. Bătrînelul făcuse cîndva remiză cu însuşi Korcinoi şi acum avea o faimă de invidiat.

Dîrzenia tînărului student îl ațîțase. Kuşnir, cu pumnii încleştați, recunoscu înfrîngerea în prima partidă, iar "suita" de suporteri personali, care-i prezisese victorie în afara oricărei dispute, se puse acum pe gîlceavă. În partidele următoare, campionul pocnea nervos din degete, transpira şi-şi tot tampona fruntea cu batista galbenă.

Vestea că Victor Inereanu a obținut victoria se răspîndi, datorită lui Emil, cu iuțeala fulgerului. Însă peste cîteva zile, Federația de specialitate anulă rezultatele concursului, deoarece Kuşnir a ridicat mare tărăboi, invocînd motivul că Victor a încălcat regulamentul în vigoare. Chipurile, studentul s-a produs pe arena şahului fără a participa la preliminările din cadrul institutului, unde-şi făcea studiile, neavînd, prin urmare, recomandație. Iar asemenea concurenți nu pot fi considerați persoane oficiale... Federația de şah satisfăcu protestul şi finala campionatului a fost reluată fără concursul lui Inereanu.

Confirmarea titlului de campion al republicii Victor o avea în anunțurile decupate din ziare, pe care le păstra împăturite în buletinul de identitate, iar amintirea protestului nejustificat îl întrista. Nu se găsi totuşi nimeni să-i ia apărarea. Doar Emil îl tot sîcîia să se ocupe în mod serios de şah, că-i o chestie bănoasă şi de mare prestigiu. Pentru el însă şahul se plasase deja într-o altă dimensiune, ce nu mai avea nici o tangență cu viața şi cu ocupațiile lui.

Timpul le-a rînduit pe toate. Durerea lăuntrică prinse a se cicatriza şi pasiunea lui cea mare era acum doar arhitectura.

* * *

Cel mai mare meşter la petreceri şi ştrengării era Emil, care organiza, cu sau fără prilej, tot soiul de agape. Odată scrise chiar un demers către decan să i se permită "harnicului tineret studios" organizarea unei... serate cu ocazia zilei de naştere... a lui Kotovski.

Micile sindrofii de cele mai multe ori degenerau în crîncene beții, la care se cinstea din gros şi cu veritabilă sete ştiințifică. Ca urmare, apăreau aprige conflicte şi neînțelegeri care, ce-i drept, erau soluționate pe loc, fără nici un fel de consecințe.

— Fiule, ce-ar fi să mai scoți şi tu năsucul în lume? îl lua din scurt Emil. Nu te-ai plictisit de atîta zubreală? Bagă de seamă: fetele nu aşteaptă pînă ți-a veni ție cheful şi-ți va îmbătrîni strămeleagul...

Fete într-adevăr erau multe, dar cea la care visa nu se afla printre ele. Problema dragostei constituia pentru el o perspectivă prea îndepărtată, iar acum avea de limpezit atîtea lucruri...

În anul doi însă, de cum se întoarse de la lucrările agricole, se îndrăgosti lulea de o fată foarte frumoasă de la Chimie. Simți că prinde aripi. Începu chiar să compună pentru ea cîntece la chitară. Ticluise un bilețel, la care anexă o poezie eminesciană cu dedicație şi le transmise fetei prin Gheorghe Nicu, consăteanul lui de la Istorie. Peste o zi, Gheorghe îi aduse răspunsul şi lui Victor i se păru că-i în al nouălea cer. Chimista îi fixă o întîlnire în ziua X, la ora Y, lîngă statuia ecvestră a lui Kotovski. "De ce anume acolo?" rămase el intrigat. Din fragedă copilărie auzise cum bătrînii din satul lui îl înjurau de mama focului pe banditul zeificat de ruşi şi devenit peste noapte "erou național". Acum ştia şi el destule despre acest "erou" al Basarabiei, căci o iarnă întreagă studiase la Arhiva de Stat, unde avusese prilejul să citească dosarele penale, în care era reflectată activitatea odioasă a "ultimului haiduc". Monumentul negru de bronz se înălța pe cel mai aglomerat bulevard al oraşului şi Victor nutrea o vagă speranță că viitorul va corecta această eroare. Acuma se simțea fericit...

Dimineţile, soarele, cerul, stelele, ploile prinseră deodată un contur real pentru Victor. Număra clipele pînă la ora întîlnirii, cuprins de mari emoţii. În ziua aceea făcu rost de două bilete la filmul "Legenda lui Naraiama", pentru că nu-l prea ducea mintea ce are să-i vorbească, cum s-o distreze... Veni cu o jumătate de oră înainte de timpul fixat, ţinînd stingherit în mînă un buchet de flori galbene. Se vedea de la o poştă că se duce la primul rendez-vous.

În sfîrşit apăru şi fata. Purta un costum roşu, o beretă albastră, trasă cochet pe-o ureche, şi o poşetă modernă. Era grăbită, dar se învoi totuşi să facă o plimbare pe bulevard. Privea întruna la ceas —avea un ceas micuţ cu brăţară de aur şi tot repeta că acasă o aşteaptă nişte rude sosite de la ţară... Era zgîrcită la vorbă şi părea încurcată. Victor simţi că toate visele lui se spulberă. După ce se despărţiră, simţi un gol imens în suflet.

* * *

Îşi dădu seama că s-a întîlnit cu chimista pentru prima şi ultima oară. O mai zări de cîteva ori în culoarele universităţii, înconjurată mereu de colege gălăgioase. Cînd îl observa, începea şi ea să vocifereze. Peste cîtva timp, o văzu mergînd la braţ cu un tînăr. Purta pantaloni albi, giacă neagră şi părea fericită lîngă cavalerul ei. Victor încercă un sentiment de amărăciune... Mult mai tîrziu, pe la anul patru, o mai întîlni o dată. S-a apropiat de el, i-a zîmbit întrucîtva vinovată şi i-a mărturisit sincer:

— Îmi pare rău de cele întîmplate. Nu trebuia să vin la întîlnire. Aveam logodnic la Moscova, îl iubeam. Nouă ani de zile, încă de pe băncile şcolii, am ţinut unul la altul. Am făcut nuntă, am convieţuit două luni şi... am divorţat... Te rog să mă crezi că regret mult.

Vocea ei i se păru atît de falsă, încît îl deziluzionă şi mai mult. Îşi luă, pe o vreme ziua bună de la fete. Profitînd de lipsa lui Emil, se izola în odaie şi îşi antrena dicţia. Citea materialul pentru colocvii cu glas tare. Îşi înşira vorbele lin, îngrijit, de parcă ar fi fost actor în plină scenă.

Librăriile deveniseră preocuparea lui zilnică. Cheltuia mai toţi banii pe cărţi. Nu mai avea loc pentru ele pe poliţele instalate în cameră. Această îndeletnicire devenise un hobby pentru el şi nimeni nu putea să-l oprească.

Emil însă avea patima florilor decorative. Ghivece mari, ghivece mici cu diferite specii, cunoscute şi necunoscute, aduse de el de pe alte meleaguri, pe cînd făcuse armata pe o navă transoceanică. Deseori se ducea la piaţă. Vindea un ghiveci şi cumpăra altul. În afară de plăcere, florile îi aduceau şi un ban de cheltuială.

— Cu parale-n buzunar şi viaţa pare mai frumoasă, exclama el satisfăcut, ca mai apoi se disparǎ pentru cîteva zile şi nopţi din cîmpul de vedere al colegilor. Cînd revenea la cămin, se culca, obosit, stors de puteri.

Trezindu-se, mergea la cantină, mînca pe săturate şi doar după aceea îi istorisea lui Victor crîmpeie din epopeea cu o văduvă din mahalaua Melesteului, o soră medicală din Valea Dicescu. O altă consolare a lui era bucătăreasa de la cantina studenților.

— Duduia, zicea el, e moartă după mine şi mă hrăneşte pe gratis.

Terminîndu-şi galantele dări de seamă, Emil se interesa de cursuri, dar străduințele lui se terminau o dată cu lăsarea serii, cînd îl vedeai conversînd dulce cu vreo fetişcană de la Construcții sau de la Economie.

Victor îi declara că îl interesează un alt soi de dragoste — cea ideală, văzută în filmele indiene.

— Spasmele iubirii te vor apuca şi pe tine, fiule. Deocamdată vezi că n-ai unde te întoarce în încăperea asta de-atîta floare şi atîta carte. Apoi, cugetînd un pic, îi aducea aminte că “fiul” e cu zece ani mai tînăr şi că totul urmează să se producă la timpul cuvenit. O să-ți fac cunoştință c-o gagioală, care o să te înaripeze ca pe țigani cu aripi de corb, să zbori înalt în nourii plăcerilor şi o să-ți spulbere cu trupuşorul ei orice tristețe.

Victor mai purta o vagă speranță. Se gîndea la o fostă colegă de clasă din sat, o fetiță diafană, pe care şi-o imagina mereu în aceeaşi rochie de culoarea cerului senin, ce o prindea de minune. Avea părul lung şi blond şi zîmbetul fermecător al unei copile neprihănite. De fiecare dată cînd îşi amintea de ea, inima pornea să-i tresalte. Colega însă, de îndată ce deveni studentă, se căsători cu un actor de la “Luceafărul”.

Amicii de grupă îi cunoşteau timiditatea în fața fetelor şi Ioniță Armaşu, şeful de promoție, un imberb subțirel şi iute ca sfîrleaza, la o serată i l-a prezentat unei jurnaliste. Fata era cu un cap mai înaltă ca el. Vorbea cumpătat de parcă-i intervieva, abia descoperindu-şi dinții de aur, şi nu se mai dădea dusă de lîngă el.

Complimentele curgeau gîrlă din gura lui Ioniță:

— Fată aşezată, eminentă ca şi tine, deputat în Consiliul municipal. E frumoasă precum vezi; nemțoaică sadea. Pune mîna pe ea, irodul cui te are, şi fă o nuntă de să se cutremure Malina Mică.

— Nu-ți bate joc de mine, îi reproşă fata foarte serios, ceea ce-l făcu pe Victor să zîmbească.

— Dar poate te însori tu cu dumneaei?

— Nu-i dat de la Dumnezeu să-mi fie ursită.

— Un pic de inteligență nu ți-ar strica, zău, se ofensă jurnalista şi îi părăsi demonstrativ.

Emil, aflînd despre ce-i vorba, îl privi întărîtat pe Victor şi se avîntă să-i dea tot soiul de sfaturi.

— Că nătîng mai eşti, fiule. Nu-ți pierde prezența de spirit. Luptă pentru pace. Jurnalista? Fă o plimbare cu ea, serveşte-o cu înghețată, dă-o huța cu scrînciobul în parcul din Valea Morii. Du-te cu ea la menajerie. Arată-i tigri, iaguari şi alte lighioane exotice... Poate afli ce zace-n ea... Dar, văzînd că glumele lui caustice n-au priză, trecu la un ton amical, încercînd să-l consoleze: — Înțeleg, fiule, înțeleg. Sufletu-ți tînjeşte după ideal — o fată-minune, cu trup de zeiță şi minte de contabil. Află însă că viața-i viață şi dacă nu te bucuri de plăcerile ei, halal de tine, fiule. Crezi că vreo babornită de azi regretă că şi-a înşelat soțul în tinerețe? Pe naiba. Par cinic nu-i aşa? Să admitem. Dar... nu uita că sîntem ființe vii. Pe lîngă frumoasele aspirații, mai avem cîte o dorință foarte similară cu instinctul... Chiar şi şobolanii îşi schimbă coloniile o dată la cinci ani, dar ce să mai vorbim despre noi, tineri tari ca brazii şi voinici ca armăsarii.

— N-ai vrea să mă mai slăbeşti cu aberațiile tale? îşi ieşi pînă la urmă din fire Victor.

— Ce tineret capricios, Doamne! zise a lehamite Emil. Totuşi ia aminte: gura păcătosului adevăr grăieşte. Într-o zi ai să te pomeneşti şi tu la o răscruce de drumuri, cînd strămeleagul nu-ți va servi decît pentru a te uşura la closet... Şi atunci vei regreta amarnic, plîngînd asupra lui, ca deasupra mortului. Dar va fi tîrziu, catastrofal de tîrziu, fiule...

Victor îi întoarse spatele, se duse la o masă din fundul odăii şi se adînci în lectură. Cititul îl calma. Era un bun remediu contra depresiilor ce-l încercau adesea. Cheltuind întreaga bursă pe cărți, pînă la primirea mandatului poştal de acasă, trăia fără o lețcaie în buzunar. Avea sub pat o traistă, plină cu fasole babane, care era la dispoziția tuturor celor din cămin.

— Dacă o să papi doar această mîncare păcătoasă, vei face ulcer, fiule. Banii se cer cheltuiți cu mai mare iscusință decît să-i cîştigi. Şi, în primul rînd, să nu uiți de hrană. Să iai parte din cînd în cînd la vreun dezmăț, cum participa pe vremuri, la noi în oraş, marele Puşkin, ponegrindu-i pe moldoveni în stînga şi în dreapta. Dar vezi că s-a descurcat pînă la urmă. A plecat din Basarabia fără ulcer. Mai lasă fiule, cărțile c-o să te strici la cap... Pricepi?

— Perorezi prea mult, amice, rosti Victor cu voce domoală.

* * *

Viața de student curgea în albia sa. În ziua cînd primea de acasă banii, întîi achita masa la cantină pe o lună înainte, apoi comanda o porție dublă de mici, bea limonadă şi se ducea la cinema. Pe înserate, ghilosit şi ferchezuit, pleca la Teatrul Național. Nu-i plăcea să ia, dar nici să dea cu împrumut. Zgîrcenia îi mistuia sufletul, dar nu putea trece peste vechea

deprindere. Ştia că sînt banii munciţi de taică-său şi nu vroia să-i arunce-n vînt:

— Filozoful ăsta e din neamul acelora care-şi ţin brînza-n garafă... îl cicăleau cei de la curs.

Cînd însă, colegii din grupă simţeau că îi taie la ramazan, veneau nepoftiţi, alegeau gălăgioşi fasolele, puneau cratiţa pe foc şi, pînă “bucatele” erau gata, se antrenau în ample şi înfocate discuţii despre toate şi despre nimic, dar mai mult despre femei şi despre sport. Vorbind despre politică, erau cu toţii prudenţi, intuind că în mijlocul lor poate fi un agent al securităţii. Printre studenţi se zvonea că în fiecare grupă academică este cîte un confrate incognito, tuturor, plătit de altfel, care este chemat să denunţe ce vorbesc colegii, deşi nimeni nu-i putea identifica. Victor stătea molcom într-un colţ şi asculta trăncăneala lor, purtîndu-şi gîndurile în alte părţi. Intervenea doar la rugămintea să dea lămuriri la unele teme ale discipolilor de specialitate.

— Fiule, sărea să-l îmbrăţişeze Emil. De-atîta şi stăm împreună în bîrlogul ăsta. Tu cu mintea ta ageră... Eşti un copil minune. Ţara va avea folos de pe urma ta, numai de-ar şti să te folosească... Ce păcat că nu eşti membru de partid. Ce perspectivă ai avea...

Victor surîdea împăcat, deşi nicicînd nu se considerase mai presus ca ceilalţi.

Profesorii îi preziceau un viitor luminos: doctorantură, titluri. înalte. Pe el însă nu-l atrăgeau perspectivele de teoretician sau îndrumător. Îl interesa practica (contează practica, nu gramatica). Vroia să-şi realizeze visul — să proiecteze şi să construiască odată şi odată — în stil tradiţional, adică naţional — un orăşel al copiilor. Se lua la hartă cu profesorii de la Catedra de Istorie a Arhitecturii Naţionale, lăsînd să se înţeleagă că prelegerile lor sînt în mare parte împrumutate de la profesorul Vaiţehovski. De la acest savant, care a venit pe meleagurile noastre în ajunul războiului şi “ne-a inaugurat” architectura modernă cu elemente naţionale, chipurile...

La facultate, majoritatea personalului era “de import”. Oameni cu ceva carte şi multe barete la piept. Habar n-aveau nici de tradiţii, nici de limbă. Unicul lor merit era că se pricepeau de minune să creeze o indiferenţă pronunţată a tuturor studenţilor faţă de specialitatea aleasă. Colegii lui, în mare parte bine îmbrăcaţi, rumeni şi bine hrăniţi, aşteptau nerăbdători sfîrşitul orelor, pentru a uita pe loc de conspecte şi manuale şi a-şi petrece timpul cît mai vesel — prin baruri sau cafenele.

Îl durea indiferenţa lor, dar mai ales impertinenţa unor profesori, care, stînd la catedră, aveau grijă să-şi citească sîrguincios conspectele de cîtiva ani vechime, ca la urmă să răsufle uşuraţi, de parcă se eliberau de o povară

grea. Fireşte că încercase să se războiască, numai că în loc de adepți şi-a făcut o groază de duşmani. Profesorii căutau în fel şi chip să-l timoreze. Era chemat să răspundă la toate seminarele şi de multe ori apreciat cu note insuficiente, trezindu-se astfel în lista codaşilor. Această "hărțuială" îşi avu efectul pozitiv, făcîndu-l pe Victor să fie bun orator şi apărător al concepției sale, bazate pe cele studiate nopți şi zile în şir.

Cel mai pornit împotriva lui era profesorul doctor Brînzan, critic înveterat al arhitecturii basarabene de pînă la puterea sovietică. Dînsul afirma sus şi tare că ea, pînă atunci, pur şi simplu n-a existat.

— Basarabenii erau un neam fără țară şi istorie, departe de civilizația modernă... Iar Basarabia — provincie uitată de lume. Şi numai cînd razele soarelui bătură dinspre bolta limpede sovietică, toate s-au corectat într-o noapte de iunie...

Victor sări ca fript şi-l întrebă:

— Dar care e contribuția dumneavoastră la propăşirea arhitecturii noastre, tovarăşe profesor, dacă afirmați că lucoarea vine din Transnistria?

Brînzan, îngîmfat, îşi umflă pieptul, făcu o pauză, dar nu-i răspunse. Îl bănui de părtinire şi fabrică o anonimă, precum că studentul Inereanu nu prezintă garanții politice, calificîndu-l în public drept "duşman camuflat al Puterii Sovietice la noi, în Moldova".

— Pretențiile dumitale, îşi argumenta el mult mai tîrziu asertiunile, nu sînt altceva decît nişte rămăsițe ale trecutului burghez întunecat. Patriotism ultranațional, care ştim noi a ce miroase.

Victor, la insistența lui Emil, se mai potolise, dar la orele lui Brînzan venea cu un fel de contraargumente, ce-l făceau pe profesor ba să se bîlbîie, ba să se înfurie. Rumoarea se stîrnea printre studenți, impunîndu-l pe profesor să-şi apere poziția, să iasă din labirintul întrebărilor puse de către Inereanu. Uneori o scotea cu chiu cu vai la capăt. Aveai impresia că susține examene dificile de absolvire a şcolii. Alteori, profesorul cărunt, cu o barbă stufoasă şi ochii severi, făcea fețe-fețe şi pînă la urmă părăsea, clocotind de mînie, aula.

— Nu te băga în gura lupului, fiule, îi dădea uneori sfaturi Emil, că într-o bună zi ai să dai de dracul. Ce-ți trebuie s-o faci pe deşteptul? Cu transnistrenii... Mai dă-o-ncolo de arhitectură şi întoarce-ți chipul dolofan spre cele lumeşti... încearcă să urmăreşti cum dă în colte iarba, fiule. Ieşi în stradă, strigă că vrei să te însori şi o mie de fete te vor acosta. Înțelesu-m-ai?

Braşoavele-povețe îi puneau nervii la încercare. În sinea sa însă gîndea că toate în viața asta a lui se petrec altfel de cum îşi închipuise. Considera că dragostea e o filozofie complicată, din care nu fiecare e capabil să guste.

— Prețul bărbaților crește văzînd cu ochii și nu se prevede nici un fel de inflație la ei pe viitor, fiule. Duduile știu acest adevăr foarte bine, deși mereu stau în coadă la bursă, unde așteaptă cumva-cumva să ne vîneze.

Cu toate acestea, fetele se căsătoreau pe un cap. De cum venea toamna, în fața căminelor se opreau autobuze legate cu prosoape și panglici colorate, care la scurt timp, arhipline, luau calea satelor. Victor se ducea foarte rar la nunțile colegilor. Din lipsa de bani, avea de îndurat dojenile lui Emil:

— Hai să fim martori cum junii se dau în exploatare, fiindcă statul nostru trebuie să știe oficial cine cu cine odihnește noaptea într-un așternut... Faci un mare păcat, fiule. Ești un criminal că uiți de tinerețea pe care ți-a dat-o Creatorul. De ce nu vrei să te veselești? Acolo, în popor, mustește viața, ascultă ce-ți spune badea. Și cîte fetișcane drăguțe îți duc dorul. Și ce plăcere e să dansezi cu 'coana mireasă... Ori poate duci lipsă de ceva? Spune. Ce nu-ți ajunge? Ah, da. N-ai țoale de gală... Să mori de rîs nu alta. Cu atîta bănet în buzunare și să n-aibă filozoful nostru un rînd de haine de ieșit în lume. Arhaic ți-e sufletul, fiule.

Mai toată studenția și-o făcuse într-un singur costum. Iarna purta un pardesiu căptușit, iar pe cap — o căciulă țurcănească din pelicică brumărie, rămasă de la bunic. Primăvara își punea o pălărie neagră, cu borurile mari, care-i adumbrea fața rotundă, privirile puțin severe și nasul mare, “stil roman”, precum îl botezaseră fetele la facultate. Avea trei cămăși uni și o cravată neagră cu buline albe. Se tundea întotdeauna scurt. Astfel, fruntea lată îi ieșea și mai mult în evidență. Doar mersul îl dădea nițel de sminteală. Mergea mereu în pas alergător, puțin înclinat înainte, jonglînd caraghios cu mîinile, ceea ce provoca zîmbetul celor din jur.

— Aranjează-ți ținuta, fiule. Mergi parcă ești rupt de la jumătate...

— Te pomenești că se consideră reprezentantul vreunei specii rare, îl ironiza Liviu Panțîru, un vlăjgan fîrnîit, cu fața acoperită de iritații, care mereu lipsea de la ore, motivînd că se antrenează în selecționata institutului la pentatlon maritim.

La o adică, asemenea replici puteau să-l descumpănească. Devenea supărăcios, săgetîndu-i cu privirea malițioasă pe cei din jur.

— Ești periculos al dracului, îl lua în periplizon Mihai Vîrtosu, cel cu o mulțime de insigne înfipte la reverul hainei.

Colegii glumeau pe socoteala lui, dar o făceau cu măsură și anumit tact, deoarece în preajma sesiunilor, în odaia lui Victor aveau să se adune și să repete împreună materialul teoretic pentru examene. Aici Victor se bucura de toată stima. Cunoștințele lui depășeau cu mult programa de studii.

— Ce folos că ştii atîtea, zicea adesea Vlad Morăriță, restanțier cu vechime, care se prezenta în odaia lui Victor doar de formă. Oricum vom absolvi facultatea odată... Şi mai ştii? Poate că eu o să mă aranjez mai bine decît ceilalți... Depinde ce pile ai...

— Şi mai ales dac-o să te însori şi socrul o să aibă acasă prisacă, iar bunicul unicei lui nepoate va fi preot, adăugă Emil.

Tupeul lui Morăriță îl înfuria uneori şi mai mult pe Emil:

— Ce-i de făcut cu tipi de alde ăştia, fiule? Bioxid de clei în teorie şi abili în practică.

— Nu-ți fă inimă rea, îl menaja "fiul". Sau poate te-a molipsit şi pe tine? Mai ales că ai de acum o meserie rară — mecanic de motoare Diesel. Atîtea întreprinderi din urbea noastră îți duc dorul...

— Fiule, se enerva de-a binelea Emil, răsucindu-şi favoriții roşcați şi netezindu-şi creştetul chel. Înainte de-a vorbi cu mine despre problema vieții, să numeri pînă la zece. Pe fruntea nimănui n-a stat încă scris că-i înțelept. Şi azi toată deşteptăciunea noastră va fi adunată într-o banală diplomă. Într-o condică, pe care o primim deopotrivă cu toții... Ce-mi pasă de specialitatea pe care o capăt? Mie îmi trebuie document, care să confirme că am studii superioare, iar marea noastră arhitectură se descurcă şi fără noi. Arhitectura nu se face aici, ea se face la Moscova.

Se obişnuise deja cu acest fel de a fi al lui Emil şi nu intra în polemici cu el. Ce rost să bați toba la urechea surdului şi să cauți să-l convingi că arhitectura este una din profesiunile de care, mai ales în prezent, avem deosebită nevoie...

— Învață-te a trăi, predica Emil încontinuu. Timpul zboară necruțător... Mai bine să schimbăm modul de viață... Azi am dat de o gheişă. Are şi prietenă, şic. Cu aluniță pe obraz, voce de clopoțel. Poartă pantaloni fini, prin care se vede toată lenjeria... Chiloțeii!..

— N-ai decît să-i faci curte gheişei, gangster sexual.

— E virgină, căci m-a refuzat...

— Aruncă-te atunci în vîltoarea unei dragoste curate...

— Vai, nerodule, se îngrețoşă Emil. Iubirea apare după căsătorie. Uite eu, pînă n-o închei cu afurisita asta de sorbonă, n-am de gînd să mă însor. Soția se alege, fiule, cu mult înainte de logodnă. Şi nu la întîmplare, c-apoi ai şanse să devii înjugat. Memorizează acest adevăr. Sînt lup bătrîn şi-n chestia asta nimeni nu mă poate înşela. Trebuie să afli întîi cine-i sînt părinții, ce capital au în băncile elvețiene, ori măcar în cele de stat, şi care li-i cercul de prieteni, cunoscuți şi rude. Clanurile mafiotice azi au mare importanță, fiule.

— Pentru ce merite te iubesc femeile, căci eşti deja bătrîn?

— Le place că nu-s un fandosit ca tine, iar femeia, fie deşteaptă, fie prostuță, cere bărbat, c-apoi îi ies bubuşoare pe față...

Lăsîndu-l să peroreze în continuare, Victor începu să frunzărească nişte manuale. Înşira pe divan schițele sale, proiectele lui Vetruviu, Alberti, Brunelexi, "oraşul avion" al lui Nimeira, alături de imaginile cu cetățile şi mănăstirile Rădăuți, Moldovița, Sucevița, Dragomirna, Hotin, Soroca şi Cetatea Albă...

— Degeaba îți usuci creierii cu prostiile astea, revenea arogant Emil. Nişte vechituri depăşite de cînd hăul. Cine mai studiază astăzi ruinele Orientului Vechi?.. Turiştii care ne vizitează afirmă că în Republica Moldova nu sînt monumente istorice de valoare. Sîntem recunoscuți în lume, spun ei, după vinuri, tutun şi fructe. Suscită interes femeile, dar pentru a le avea, e nevoie, fiule, de biştari. Ai face bine să revii la şah. Păcat să-ți pierzi talentul. Ți-ar aduce titluri, categorie internațională. Iată atunci o să aduni bani cu sacul.

— Am cam întîrziat, Emile, mîrîi într-un tîrziu Victor, cu gîndul reîntors la trista amintire a incidentului cu Federația republicană.

— Aşa-i moldoveanul, încearcă de-l sperie nițel, că nu-şi revine pînă la moarte... Nu e ca evreul, care mai înîi crează bomba cu hidrogen, pune în pericol toată omenirea, primind pentru aceasta premii, recunoştință şi bani, apoi... începe să aibă remuşcări, să lupte pentru pace obținînd premiul Nobel...

— Dacă n-ar fi la mijloc "orăşelul copiilor", m-aş gîndi poate mai serios şi la problema şahului.

— Desigur, n-are rost să te împrăştii...

— Cred şi eu.

Ideea "orăşelului" i-a sugerat-o încă în anul doi profesorul Vasile Țapoc. Lucrase la acest proiect un an şi, prezentîndu-l la un concurs republican al tineretului de creație, obținuse o diplomă. Intervenise atunci acea schimbare în viața lui şi nu se mai putea despărți de proiect. Îl analiza, îl desăvîrşea. Proiectul era bucuria şi mîngîierea lui.

— Încearcă să întocmeşti macheta, îl sfătui Vasile Țapoc, cercetîndu-i hîrtiile de calc, pe care se afla proiectat "orăşelul". Abia atunci vei putea înțelege farmecul arhitecturii. În machetă se văd mai bine lipsurile. Doar arhitectura, precum ştii, e o ştiință şi o artă întruchipată în piatră. E o minune în veşnică devenire.

Năzuia să vadă înălțat un orăşel... Un orăşel... din piatră albă, cu tunuri crenelate, cu foişoare, cu mori de vînt. Printre edificii va creşte un parc cu alei de nuci şi tei, copaci pe care îi vor sădi viitorii locatari — copiii. Ar fi vrut să materializeze aici toate obiceiurile satului său de baştină.

Cu deosebită emoție își amintea de una din tradițiile satului: în ograda celui dus pe alte tărîmuri se sădea un pom, ale cărui fructe nu le culegea nimeni. Toamna pe covorul de frunze cădeau fructele răscoapte, bătute de brumă...

...Îşi imagina că printre copacii acestei urbe a copilăriei vor fi construite gherete, în care se vor vinde bomboane şi jucării şi care se vor numi “Pepelea”, “Păcală şi Tîndală”, “Făt-Frumos”, “Ileana Cosînzeana”... În centru se va profila o scară, avînd forma unei spirale, un teleferic ce va săgeta turnul înalt şi de unde se va deschide panoramă fermecătoare.

Studia în biblioteci, muncea în laboratoare. Se însuflețea, se înaripa. “Prin muncă şi creație, prin strădanie şi disciplină omul se perfecționează. Şi nu se poate să te minți pe tine însuți. Asta te poate duce la prăbuşire, îşi zicea el. Metehnele, neajunsurile să le lăsăm pe seama judecății urmaşilor, care neapărat vor şti să aşeze faptele noastre la locul cuvenit. Voi munci, vreau să muncesc şi să mă conving că viața este cu adevărat o minune şi nimeni şi nimic nu mă va abate din calea mea. În viața omului se pot întîmpla multe. Unii îşi dobîndesc faima prin şiretlicuri şi tertipuri, prin trădare şi nedreptate, alții devin cunoscuți prin munca lor cinstită... în numele adevărului şi al dreptății...”

De la o vreme, nopțile îl prindeau aplecat asupra proiectelor şi, ațipind, simțea parcă prin somn zvîcnetul acelor melancolice melodii emise de gutuele căzînde peste galbenul autumnal din livada bunicului. Ca un val de feerie ce se arăta doar în vis îi suna în urechi şi-n suflet vocea aceea blîndă, înțeleaptă şi unică a bunicului Nică despre feciorii pierduți în război, în a căror memorie sădise gutuii din mijlocul ogrăzii. “Căderea frunzelor îmi aminteşte de paşii lor şi-mi pare că văd unde şi cum vor cădea gutuele răscoapte. Că uite părinții pleacă, pleacă în lumea celor drepți, iar copiii vin să-şi croiască parcă de la început destinele. Sau poate aşa mi se pare mie...”

Doar aceste amintiri despre bunic erau pline de lumină. Ele îl ajutau să-şi făurească planuri mult rîvnite, să încerce să le trăiască de pe acum plenar. Îşi dădea seama că pragul acelei vieți pe care o va duce colegul său de cameră nu-i este dat să-l treacă niciodată. Nu-şi închipuia cum o să trăiască alături de nepăsare, fără idealuri şi vise.

2.

Ca o filă sîngerîndă de tristețe era trecutul familiei lui Victor. Nu împlinise nici trei anişori, cînd tatăl lui a fost luat şi dus de acasă... De ce? Pentru ce? Au trecut mulți ani pînă a aflat adevărul...

Rămas orfan după plecarea tatălui şi moartea mamei, copilul a fost luat de bunic — unica rudă din sat, căruia oamenii îi ziceau Nic-al lui Gheorghe-al lui Andrei.

Avusese şi bunicul o viață zbuciumată. Războaiele şi foamea i-au răpit trei soții, care-l lăsaseră c-o duzină de copii şi toate nevoile alăturate de ei. I-a crescut pe toți. I-a rînduit. Iar acum, la bătrînețe, după ce cei trei feciori nu s-au întors de la război, iar copii rămaşi în viață se căsătoriseră, împrăştiindu-se pe la casele lor, se îngîna cu nepoțelul. Mama lui Victor a fost ultimul copil, iar băiatul — ultimul nepot. La cei o sută fără patru ani, cînd Victor crescuse mărişor, bunicul îi citea, serile, Biblia. A fost prima carte văzută şi citită în viața lui. Alteori, bunicul îl povățuia, pregătindu-l după tradiția străbună de examenul vieții, de asprele şi neprevăzutele încercări ale sorții. Victor deprinsese de la bunic meşteşugul botnăriei, acoperirea caselor cu draniță şi stuf, facerea sobelor şi... buchisirea vechilor cărți bisericeşti, tipărite cu chirilice. Ține minte şi acum cît de mult l-a impresionat legenda cu turnul Babel (cum de oamenii n-au reuşit să termine de clădit grandiosul proiect?).

Firea lui sensibilă căuta să răzbească, în primul rînd, spre lumina adevărului... Bunicul, deşi iarna fusese cu el în pădure după lemne, mai mergea şi la iarmarocul din orăşelul din apropiere, cu fiece zi simțea cum îl slăbesc puterile. Într-o seară, pe cînd se întorcea de la şcoală, îl întîlni în poartă o mătuşă care-l cuprinse bocind:

— A murit tătucul tă-ă-ă-u...

Moartea bunicului îi provocă o amară suferință, dar şi o nădejde continuă că îndată uşa se va da de perete şi în prag va apărea din nou mult doritul bunic. Înalt, cu barba lui albă, puțin adus din spate, îl va lua în brațe şi-i va zice: “Puiu’ bunelului, pui!..”.

* * *

Vremea trece şi cicatrizează rănile.

Se topiseră zăpezile lui faur. Copacii înmuguriseră luminați de soarele tînăr şi proaspăt. Dinspre pădure adia mirosul coltelui de iarbă. Pe cerul înseninat al iernii deja trecute îşi făcuseră apariția cocostîrcii — păsările dragi ale lui Victor. În casa bunicului, la îndemnul sătenilor, ca să aibă grijă de băiat, trecuse o vecină cu o turmă de capre. Îl trimitea pe Victor să le pască în Ponoare. Pleca fără să scîncească. Îşi lua trăistuța cu merinde şi o carte. Uneori, absorbit de lectură, uita de capre, întorcîndu-se acasă mult după ele, şi vecina, fire nestăpînită, se năpustea cu ocările asupra lui. Victor cobora vinovat ochii scăldați în lacrimi şi nu scotea o vorbă... spera că odată şi odată se va găsi un om care o să-l înlocuiască pe bunicul şi-i va lua apărarea.

O mare taină a familiei ascundea cufărul negru, străjuit de un lacăt ruginit ce stătea în casa cea mare de ani şi ani de zile. Se părea că aşteaptă pe cineva. În el se păstrau lucrurile mamei, la care dînsa ținea cu un fel de

sfințenie. Victor îşi amintea de ea ca prin ceață, dar i s-au întipărit în memorie pînă şi cele mai mici amănunte: fiecare gest, fiecare mişcare a buzelor şi a genelor cînd se uita la hainele ei de mireasă.

Vecina schimbase totul în casa lor. Vînduse lăicerele, țolurile, stativele, teascul de lemn, butoaiele, cada. Peste zugrăvelile din casa mare dăduse vreo cinci pojghițe de var. Victor nicicînd nu a putut înțelege de ce a făcut vecina acest lucru? Numai de cufăraş nu se atingea. Îl lăsa să stea la locul vechi, în colțul împăienjenit al odăii. Se spunea în sat că tatăl lui Victor trimisese vorbă să nu dea Domnul să se atingă cineva de acel enigmatic şi scump obiect. "Din mormînt oamenii nu se mai întorc, dar de la puşcărie vin...".

* * *

Tatăl s-a întors acasă într-o zi de mai, rece şi ploioasă. Vecina îşi luă calabalîcul şi pînă la amiază se cărăbăni la casa ei. Lăsase o capră în ocol, dar tatăl lui Victor îi porunci s-o ia şi pe aceea.

Tata purta haine negre. Flaneaua, giaca, pantalonii, cizmele, cuşma erau de-o singură culoare. Cîinele, care de obicei sărea la toți musafirii, se piti cuminte în cuşcă şi doar îl urmări cu ochii. Izvorît parcă din monotonia ploii, ce bătea darabana în streaşina casei, se auzea un glas înfundat şi foarte obosit:

— Buna, băiete. Te-ai făcut mare.

— Da... Victor simți că încremeneşte.

— Treceți şi scoateți-vă hainele... Sînteți ud pînă la piele...

— Lasă... Mai bine să ne înțelegem deodată, rosti tatăl cu vocea lui răguşită. Mi-am ispăşit vina şi acum vreau s-o iau de la capăt, împreună, pe nou...

— Nu mi-am curmat zilele în minele de la Zeia mai mult de dragul tău. Mă bucur c-am ajuns în ziua asta, să te văd...

Victor urmărea cu mîndrie fața măşcată cu nas mare şi buze subțiri, privirile cam aspre, mai ales cînd ființa aceasta picată pe neaşteptate încrunta sprîncenele sale stufoase, ninse de bruma cărunteții.

— Puşcăria, băiete, îl distruge pe om. Nimeresc acolo tot soiul de lepădături, dar şi oameni cu inima mare, mulți dintre care pînă la urmă se îndobitocesc şi ei...

— Mi-e frică... şopti băiatul.

— N-ai teamă, şi tatăl, pentru a alunga spaima din inima băiatului, începu să scoată dintr-un rucsac fel de fel de lucruri, pînă ce dădu de un caloian. Asta-i jucăria pe care nu ți-am dat-o în copilărie, şi mai scoase o cutie cu acuarele şi un mic şevalet: Să desenezi ca şi mamă-ta.

— Nu pot picta.

— Ei, să mîzgăleşti ceva pe hîrtie în diferite culori. Numai culoarea neagră s-o ocoleşti... Mamă-ta desena frumos...

Comportarea tatălui i se părea oarecum stranie. Avea să se mire, văzîndu-l îmbrăcat într-un halat roşu, învechit şi murdar pe la poale. Într-o zi s-a apropiat de cufăraşul tainic. L-a chemat şi pe Victor. Băiatul avu senzația că părintele se sufocă. Apoi tatăl-său se repezi, trase în lături perdelele, să pătrundă lumina. Mîngîia cu mîini tremurînde lada de lemn, ca pe ceva viu şi scump. Deodată scrîşni din dinți, gemu şi îngînă:

— Tudorița mea, Tudoriță... îl năboi plînsul. Ne-a nenorocit viața pe amîndoi, Tudorițo. Acuma nimeni nu poartă răspundere. Cu o cheie lungă, ce i se păruse lui Victor şi foarte grea, descuie lacătul. Scotea în neştire lucruri cu totul învechite ce se destrămau în mîinile lui, risipindu-se pe jos. La fundul cufăraşului dădu de un bariz verde, de nişte fotografii îngălbenite. De pe una din ele îi privea o femeie înaltă, subțire, zîmbitoare, cu gîța aranjată în formă de coroniță.

Era după ploaie şi tatăl parcă se grăbea să nu dea năvală un nou şuvoi. Îşi legă barizul la gît, sprîncenele i se încruntară şi mai tare, ca atunci cînd Victor îl văzuse prima dată:

— Tudorița mea cea nenorocită!...

Îl podidiră lacrimile şi pe Victor. Buzele îi şopteau:

— De ce a murit, tată?... De ce?... De ce a murit?...

— Lasă-mă, băiete... Cum să-ți spun, dacă nici eu nu ştiu.

— Vreau să mergem... să mergem la ea, chiar acuma, şi îl luă pe băiat de mînă.

Ceva mai tîrziu, tata, cu un ton blînd, zise îngăduitor:

— Să mergem pînă n-a amurgit şi n-a început să plouă.

Au pornit spre cimitirul cel vechi de la poalele pădurii. Victor ducea un hîrleț, tatăl o lopată mare şi amîndoi treceau de-a lungul satului, însoțiți de privirile şi şoaptele sătenilor. Acolo au colindat mult pînă au găsit printre morminte locul odihnei de veci a Tudoriței. Ierburile crescuseră înalte cît copacii. Tatăl luă cu grijă hîrlețul de pe umerii amorțiți ai feciorului şi reteză buruienile, le grămădi lîngă un stejar bătrîn. Se duse în dealul Călugărului şi aduse cîteva brazde de muşchi verde, cu care înrămă mormîntul. Abia atunci, sărutînd țărîna împrospătată, zise:

— Aici e mormîntul mamei tale... Cînd voi muri, ridică el privirea spre fecior, să mă îngropați alături...

— Tată...

Victor nu se putea obişnui nici cu felul răstit şi încrîncenat de a vorbi al tatălui, nici cu gingăşia şi căldura aceasta ce i se părea străină, artificială. În adîncul sufletului îl înțelegea, îl compătimea şi se mîndrea cu el. Tatăl

zăbovi îndelung, încremenit parcă lîngă mormînt. Se părea că l-a stăpînit un fel de întuneric pe acest bărbat zdravăn şi sigur de sine. Într-un tîrziu, cînd se întorceau spre casă, tata, ținîndu-l strîns de mînă, saluta pe fiecare trecător şi zicea că Victor e feciorul lui. Doar că oamenii, recunoscîndu-l, se cam jenau de el. Ajunşi la uşa alimentarei, ochii lui se aprinseră din nou. Intră în magazin, cumpără cîteva lăzi cu vin roşu şi, punîndu-l pe tejghea, îndemnă oamenii:

— Luați... de sufletul Tudoriței... luați...

Bău şi el deopotrivă cu oamenii, care la început se cam sfiau, dar în cele din urmă se apropiau tot mai îndrăzneț şi-şi turnau singuri în pahare. Emoțiile zilei şi băutura îl amețiră. Ochii i se încruntaseră iar şi, întorcîndu-se acasă, nu găsi altceva de făcut decît să se apuce să despice lemne. Se dezbrăcă pînă la brîu, luă toporul şi izbea cu furie în buştenii puşi pe trunchi. Aburi de căldură se ridicau spre luminile becurilor. Mîinile îi erau ca două îmblăcie, care, pînă la urmă, îl sleiră de puteri. Abia atunci tatăl observă barizul verde de la gît. Îl dezlegă şi Victor văzu cu groază că vinele i se umflaseră cumplit, că ochii i se bulbucaseră, iar în colțul gurii îi forfotea o spumă vineție.

— Lasă, tată, scîncea Victor speriat lîngă cuptoraş.

— Ah, Tudorițo, Tudorițo...

Şi căzu răpus de oboseală, rămînînd ca un mort în mijlocul ogrăzii, pe pămîntul răzmuiat de ploaie. Se trezi pe la miezul nopții, ca să se prăvale pe sacii cu tărîță din tindă, şi adormi.

Victor se culcă pe cuptorul din iatac, dar nu putu închide un ochi. Se zvîrcoli toată noaptea, iar pe la mijitul zorilor auzi scîrțîitul uşii din tindă. Taică-său se întoarse de undeva.

A doua zi, vecinii îi spuseră că taică-său e la cimitir. Din acea noapte tatăl devenise mai tăcut şi băiatul simți că niciodată n-o să-l poată înțelege pînă la capăt, atît de frămîntat era de nişte amintiri tainice. Acum nimeni nu mai trebuia să-i spună unde ar putea să-l găsească. Întotdeauna putea să-l afle doar la cimitir.

Între timp, tatăl îngrădise mormîntul cu gard de fier, schimbase crucile, iar pe măsuțele de la căpătîiele Tudoriței şi bunicului pusese nişte candele, în care pîlpîiau întruna lumînări.

Dorința de a fi cît mai aproape de taică-său îl purta acum şi pe Victor la mormîntul mamei ori al bunicului. Venea spre sfîrşitul zilei. Făcliile se înclinau atunci uşor în freamătul înserării. Dinspre pădure, plutea un miros îmbătător de tei dat în floare.

— Scurtă, dar scumpă-i viața pe pămînt, băiete. Cu aceste cuvinte îl întîmpina taică-său şi erau unicele pe care le auzea de fiecare dată venind aici.

Tatăl se ducea la cimitir ca la un serviciu drag, ca la o datorie sfîntă. Acasă revenea obosit, cu ochii împăienjeniți de o nemărginită tristețe.

* * *

Victor nu izbutise să se apropie prea mult de taică-său. Simțea că nu e în stare să-l distragă de la chinuitoarele-i gînduri sau să-i aline durerile sufletului. De cîteva ori încercase să afle motivul pentru care a fost plecat de acasă. Taică-său îşi începea mărturisirile cu aceleaşi cuvinte: "Cînd maică-ta m-a înşelat, eu n-am putut să-i iert...". Ochii i se umpleau de lacrimi, se ridica încetişor şi lua din nou drumul cimitirului. După multă frămîntare, Victor află adevărul de la moş Grigore Mereuță, un bătrînel josuț, un bun prieten al bunicului.

Toate începuseră în ziua cînd în satul lor veni cîrmuitorul gospodăriei agricole Leşenko, un rusoi mătăhălos, c-o față mare, roşie de beție. Tudorița era educatoare la grădiniță. Diriguitorul satului prinse a-i aține calea. Cînd Afanasie Inereanu, tatăl lui Victor, i-a prins la taifas în livada Prihonului, l-a strangulat pe Leşenko față de Tudorița şi i-a dat foc... A vrut s-o ucidă şi pe nevastă-sa, însă a lăsat-o doar snopită în bătaie. După procesul judiciar, unde tatăl lui Victor a încasat 15 ani privațiune de libertate, ziarele de partid republicane trîmbițau încontinuu că a fost un asasinat din motive politice, chipurile. Un fiu de chiabur s-a răzvrătit contra reprezentantului puterii sovietice... După bătaia aceea, Tudorița a mai trăit jumătate de an şi, pînă a plecat în lumea celor drepți, s-a jurat că nu şi-a înşelat nicicînd bărbatul... Istoria aceasta tristă o aflase prea tîrziu şi el n-avea nici un prilej să-l condamne pe părinte. Avea viața lui de adolescent şi se împăca cu toate. Atunci, în zilele senine, Victor îşi lua ceva de aşternut şi se adăpostea sub tufele de vie din grădină. Începuse să se pregătească pentru examenele de înscriere la institut. Într-o bună zi, îşi ceru voie de la taică-său să plece la oraş, chipurile, într-o călătorie cu prietenii, să mănînce înghețată, să mai vizioneze un film-două. Îngăduindu-i-se, Victor îşi puse hainele sale scămoşite şi veni să susțină examenele. Concurenții erau mulți, dar Victor era cuprins de o linişte sufletească şi de o lumină lăuntrică, pe care nici azi nu şi-o poate explica.

Vestea despre înscrierea lui Victor la Facultatea de Arhitectură tatăl o află abia cînd primi înştiințarea de la Chişinău. Văzu o umbră de bucurie pe fața tatălui.

— Bravo, îl sărută el pe obraz. Am să caut să te ajut. N-am avut norocul să învăț. Pe vremea mea, ca să-ți cumperi o carte, trebuia să paşti

boii o vară întreagă, iar de nu, să tot strîngi semințe de bostan pe toate dealurile şi coclaurile şi să ai norocul să le vinzi la prăvălia din tîrgul Lăutarilor. Cînd însă bunicu-tău m-a prins şi pe mine cu o carte-n mînă, m-a amenințat cu oticul: “Lasă măi, că amu vrei să dai într-un cîine, da' nimereşti într-un învățat”.

— Nu ştiu nimic despre acest bunic, zise Victor, nădăjduind că poate astfel va scoate din tatăl său o fărîmă de adevăr despre amara-i soartă.

— Nici n-ai avut de unde. A murit de foame în '46.

— De foame am auzit, dar...

— A fost mare prăpăd, băiete, dar asta e o altă poveste. Lungă şi tristă, iar acum.... Du-te şi fă carte, învață. Eu atîta mă rog: să am norocul să te văd însurat, să ajung ziua să țin vreun nepoțel în brațe.

În seara din ajunul plecării lui Victor la învățătură, tatăl făcu o masă mare, cu lăutari. S-a adunat lume. Nişte femei l-au înfăşurat cu prosoape lungi şi albe, de parcă l-ar fi petrecut la armată. Iar tatăl său a stat nemişcat toată noaptea în capul mesei şi n-a pus în gură nici o fărîmă de pîine şi nici un strop de băutură.

— Să înveți, băiete! Să ai o meserie, îl povățuia părintele. N-o să duci lipsă de nimic, uite lumea mi-i martoră! Pînă una alta am cu ce te ține, iar dacă va fi nevoie... mă apuc din nou de zugrăvit...

Rareori, fața tatălui reînvia din acea dură tristețe. Starea aceasta însă nu ținea mult. Înflăcărarea de moment se stingea şi ochii începeau să i se scalde în tristețea-i dintotdeauna. Tăcerea interminabilă se transformase într-o povară grea pentru amîndoi. Şi doar o singură dată l-a auzit începînd să depene firul plăpînd al amintirilor.

— Mă liniştesc o vreme... murmură el. Încă nu-mi vine să cred că mă aflu la libertate. Gîndurile toate mi-s acolo... Nu-mi pot afla locul. Puşcăria, bat-o urgia, caliceşte. Poate voi ajunge pînă la ziua cînd am să pot să le spun toate, aşa, pe şleau, dar e devreme încă, e prea devreme, băiete...

— Bunicul mi-a vorbit despre pasiunea matale pentru pictură, zise Victor ca să-l abată de la durerea amintirilor.

— Ți-a spus?

— Cu vreo lună înainte de moarte, m-a rugat să-ți transmit dorința lui: să repari biserica satului. Se dărîmă şi n-are nimeni grijă de dînsa.

— A poruncit?

— Cu limbă de moarte.

— Bine, băiete, rosti părintele, prinzîndu-şi tîmplele între mîini, pe care abia acum Victor le văzu cît de crestate sînt. Asta-i... înseamnă că socrul a murit cu credința că păcatele au ispăşire pe pămînt... Am să fac ce

m-a rugat, am să fac numaidecît... Se spune că cel care face omucidere ia asupra lui toate păcatele decedatului... Şi le ispăşeşte...

Tatăl a tot stat cu mîinile strîns lipite de tîmplele cărunte, parcă tot vrînd să spună ceva. Cînd Victor ajunse la poartă, se ridică încet şi gînditor de la masă, se apropie de el şi-i puse în mînă o pungă cu bani:

— Sînt cîştigați cinstit. Ia-i. Să te îmbraci, să nu umbli flămînd, să-ți porți de grijă.

— Mulțumesc, tată...

— Să-mi aduci numaidecît o hoață... O noră deşteaptă şi cumpătată ca tine...

— Mai întîi să termin învățătura, apoi...

3.

O pornire izvorîtă din adîncul inimii îl îndemna să fie mai îndrăzneț, mai comunicativ. Cînd se afla în preajma vreunei fete, se intimida şi devenea stîngaci. Cu toate că detesta aventurile lui Emil, îi asculta pălăvrăgeala de mare cuceritor de inimi. Acesta îi povestea, dîndu-şi importanță, despre popasurile sale în cazinouri, la casele de toleranță din Honiara — în acel misterios port de pe Insulele Solomon, despre cele văzute pe insula Sfînta Elena, unde se mai păstrează pînă astăzi inima lui Napoleon. Că Emil le mai născoceşte, le mai înzorzonează bănuia, dar în ce măsură o face nu putea să-şi dea seama. Nu făcuse nici serviciul militar la marină şi nici nu văzuse o altă țară în afară de aceea în care se născuse.

Pasionantele povestiri ale lui Emil îi aduceau tot mai mult aminte de făgăduința dată tatălui, ca la sfîrşitul anilor de studii să se întoarcă cu logodnică. În asemenea clipe, încerca un sentiment de nostalgie. Anii îl înstrăinaseră de părintele rămas la baştină cu toate necazurile şi durerile lui. Se simțea întrucîtva obligat față de el, mai ales cînd primea nelipsitele mandate poştale, care veneau cu o regularitate exemplară. Nu cumpărase nici haine la modă, nici parfumuri pentru domnişoare, ci doar cărți.

Acum încerca să lege fir de vorbă cu fetele ce i se nimereau în cale, însă nu se bucura de atenția lor. Se mai supăra, fireşte, pe propria stîngăcie şi, numărîndu-şi îmbufnat paşii, revenea la cămin.

Avea o ciudată presimțire. Totuşi o forță irezistibilă îl împingea spre însurătoare. Deocamdată nu-i cucerise nici una inima. I se destăinuia colegului de cameră.

— Mai întîi bagă-ți în scăfîrlie ce-ți toacă badea. Lasă delicateţurile la o parte, îl lua la rost mult preaexperimentatul Emil. Aştepți să te scot în lume legat cu o zgardă de gît, ca pe un juncan bun de dus la împerechere?! Ascultă, fiule, cîteva sfaturi strip-tease, apoi despre sex în general...

— Să nu uităm c-avem de învățat, îl prevenea supărat Victor. Asemenea informații mi le vei furniza altă dată, în afara programului.

— Las-o mai moale, fiule, se împotrivea colegul. Învață doar pentru bursă şi, mai ales, să nu fii considerat codaş. Nu vezi că toți cei ce se bulucesc la carte sînt nişte prăpădiți? Şi ce e mai nostim că tot ei încearcă să te învețe şi pe tine cum s-ar cuveni să-ți duci traiul. Pînă mai ieri ni se demonstra că din porumb şi din fasole ies cele mai bune bucate, că aceste culturi se cer cultivate pretutindeni — şi în Kamceatka, şi în Moldova... Lasă problemele majore pe seama politicienilor — uite, bre, ce face vremea, epoca!... Ia aminte ce-ți spune badea. Prinde clipa şi-o trăieşte! Eşti tinerel ca o stiblă proaspătă de busuioc. Iar învățătura nu fuge nicăieri. Parcă puțini savanți ignoranți fără ştiință de carte avem?.. — Cît mai eşti tînăr, adu obol iubirii, vorba poetului... În primul rînd e necesar să te îmbraci la modă, ca un fante: pantofii totdeauna să-ți fie lustruiți, capul — pieptănat, fiindcă, avînd capul limpede, curățat de formule şi teorii banale... vînezi leoaicele mai dibaci.

Victor îşi procură un costum francez din catifea neagră, o cămaşă albă, cravată albastră cu buline albe, ca printre colegi să se răspîndească zvonul că filozoful frecventează “Crama”.

— Ca să vezi! exclamă Emil. Şi nu scăpă ocazia să-l încurajeze: Trăieşte şi cutează, fiule! Precum ți-i vrerea şi credința. Nu scăpa clipele de plăcere, să ai ce-ți aminti la bătrînețe.

Victor venea la “Cramă”, comanda un pahar de Muscat şi, savurînd licoarea plăcută, urmărea pe furiş fetişcanele de la mesele vecine, care fumau, discutînd liniştite. Constata uimit că aceste făpturi mai sînt şi foarte rezistente la băutură. Cînd începea să cînte orchestra, se avîntau în dans, răsfirîndu-şi pletele şi purtîndu-le cu obrăznicie în lumea multicoloră şi jucăuşă a sălii.

Un lăutar burduhos cu pantaloni albi, în cămaşă brodată (stil național), înfăşurat cu un brîu roşu, plimba cu foc arcuşul pe strunele viorii, lăsînd să curgă ba o melodie veselă, ba una plină de nostalgie.

“Ce triste-s melodiile neamului nostru... ce fermecătoare sînt...”.

Ar fi vrut să-şi limpezească aceste gînduri bizare, dar duduițele, pline de veselie şi de voie bună, îl distrăgeau: “Sînt date naibii, dar față de amazoanele astea numai sentimente nobile nu poți nutri...”.

Părăsea localul şi hoinărea îndelung, vorbind cu sine însuşi, rînduindu-şi gîndurile şi sentimentele. Or, dacă nu-l mai țineau picioarele, venea în vecinătatea gării, într-o văgăună cu tufe de liliac şi cireşi bătrîni, unde se odihnea altă categorie de tineri. Erau, probabil, toți feciori de bani gata, care discutau confuz, mai mult certîndu-se. Goleau sticlă după sticlă

pînă se ciupeau de-a binelea, instalau apoi un aparat de proiecție, întindeau un ecran jerpelit pe ramurile cireşilor şi priveau, gălăgioşi, nişte pelicule occidentale, dobîndite clandestin. Pînza ecranului era ruptă, încît jumătate din imagine se desluşea bine, iar cealaltă se împrăştia prin întunericul livezii. Noaptea tîrziu, Victor revenea în pragul căminului, ducea mîinile pîlnie la gură şi slobozea un chiuit.

Bunicul îi povestea că, întorcîndu-se de la fete, flăcăii chiuiau de se cutremura satul. Şi el, nepotul lui cel mai drag, nu putea să nu rămînă credincios vechilor datini.

Ajuns în odaie, îl găsea pe Emil abia sosit la cuibul cald. De cum îl vedea intrat, începea să-i împărtăşească impresiile culese în timpul nopții.

— Iat-aşa, fiule! îl aprobă fostul marinar. Acum îmi placi! Goneşte tristețea din suflet. Dincolo de viața asta… nu este nimic. Acolo, în neant, unde timpul ne mînă pe toți din urmă, ca pe o turmă, nu-i nici morală, nici legi ci doar un tărîm, deasupra căruia au şansa să-şi afle trecere numai faptele noastre mediocre… Emil izbucnea în rîs, fiind sigur că filozofia lui ajunsese în sfîrşit să fie prinsă. Apoi continuă: Conform Bibliei, ar exista infernul şi paradisul în viața de apoi, ca să zic aşa, două lumi. În ce mă priveşte, dau prioritate infernului. Acolo, fiule, vor nimeri domnițele neruşinate, fără frica lui Dumnezeu, într-un cuvînt, toți petrecăreții, toți iubitorii de viață uşoară, vînătorii de plăceri, de chefuri şi desfrîu. De m-aş lua după tine, după comportarea ta de înalt nivel moral, aş nimeri cu siguranță în rai, unde vor fi numai cei smeriți, cuminți, cumsecade şi va trebui să vorbesc în şoaptă… Cazarmă!… Eu, carele cred în plăcerile zilnice şi nicidecum în materii abstracte, nu mă las convertit la un alt crez… Deodată Emil se bunghea la el ca să-l roage:

— Ajută-mă s-o scot la capăt cu facultatea şi te fac să pescuieşti uşor fericirea în viață. Ascultă încoa la badea. Am ochit o pămînteancă. Visul poeților, fiule! Dar nu ți-o arăt pînă nu mă scoți din impas cu examenele de stat…

— Păi pîn-atunci mai e mult, un an întreg…

— Întocmai… dar înțelegerea o facem de pe acum, rîse Emil.

* * *

Antrenat în această discuție, Victor simți cum o pînză grea i se lasă pe ochi. Şi aici, la el în odaie, se văzu alături de Vifor Roşu. Intrase semeț, cu armele la umăr. Îl pofti cu toată bunăvoința la masă, sperînd că bunătatea potoleşte oricînd agresivitatea. Drept recunoştință pentru ospitalitate, Vifor Roşu aruncă cizmele din piele neagră de porc cît colo, zîmbi şi-i înmînă un buchet de flori galbene.

Apoi băiatul auzi vocea detunătoare a lui Vifor Roşu, cerîndu-i loc de culcare. Victor îi îngădui să se urce în patul lui, dar observă că aceasta se suie cu hainele pe el. Uluit şi încruntat, Victor îl lăsă totuşi să se odihnească după chef şi vrere, ca să nu fie bănuit de lipsă de omenie.

— E bine aici, căscă Vifor Roşu şi adormi pe dată, slobozind din nările umflate de băutură un sforăit strident. Odihni cît odihni, iar cînd se trezi, ceru să i se aducă vin:

— Eu îți sînt eliberatorul şi tu trebuie să mă cinsteşti, să mă ții ca-n palme. Te-am scos din nevoi, iar de azi înainte duşmanul meu şi ție duşman să-ți fie!

— Cum adică? se fîstîci Victor.

— Ține minte: îți este duşman de moarte vecinul de peste rîu. De-acu încolo să nu vorbeşti cu el aceeaşi limbă, să nu sădeşti în grădini aceiaşi copaci.

— Cum adică? doar atîta reuşi să rostească Victor. Vecinul mi-a fost mai mult decît frate.

— Bagă-ți mințile în cap şi nu te holba la mine! se răsti eliberatorul, încît Victor simți că încep să-i clănțănească dinții. Să fii cuminte, supus, precum ți-i firea... Să joci acele dansuri, pe care o să ți le cînt eu, Vifor Roşu, şi să cînți cum o să-ți joc... ha-ha!!

Întîmplarea i se păru deosebit de curioasă, dar la fel de stranie, chiar periculoasă. Şi Victor hotărî să nu i-o mărturisească lui Emil.

— Eh, Emile, Emile! atîta izbuti să-i spună.

Ca întotdeauna cînd rămînea singur, căuta să se ocupe cu ceva folositor. Trîndăvia, somnul nu erau deprinderea lui. “Cel care şi-a pus în gînd să realizeze ceva, considera el, este dator să muncească, să nu se lase distras de nimicuri. Somnolența şi delăsarea îl nenorocesc pe om mai grozav decît boala. Să economisim timpul şi să-l investim în lucruri ce vor rămîne peste ani ca o rădăcină trainică.” Era unul din adevărurile pe care Victor îl accepta fără rezerve.

4.

Studenția lui Inereanu plutea visătoare şi romantică peste oceanul tinereții. Setea de cunoştințe nu-l părăsea. S-a bucurat de sprijinul şi înțelegerea pedagogilor de la catedră. Încă în anul întîi a cîştigat simpatia lui Vasile Țapoc, specialist în domeniul arhitecturii clasice, posesorul unei biblioteci personale extraordinare. Profesorul Țapoc făcea parte din cohorta de frunte a cărturarilor ridicați în anevoioasa perioadă de după război. Ajutat materialiceşte de părinți, şi-a continuat studiile la Moscova, de unde s-a întors cu o bună pregătire. În Moldova, pe atunci, veneau specialişti din

toată țara. Mulți n-aveau nici în clin, nici în mînecă cu cerințele specifice locale. Cu arhitectura națională, de exemplu. În documentele oficiale se spunea că o asemenea arhitectură n-a existat. După trei ani de aspirantură la Moscova, Vasile Țapoc propuse pentru realizare un proiect cu elemente autohtone, ceea ce stîrni o adevărată răzvrătire printre arhitecții rusofoni:

— Lasă demagogia, domnule! se răsti la el ministrul construcțiilor Mişin, un bărbat înalt şi slab, încît cînd mergea aveai impresia că îl clatină vîntul. Îți dai seama a ce miros intențiile dumitale?

— De cînd oare expunerea unei idei miroase a ceva?

— Revenirea la arhaic, închistarea națională! Astea sînt consecințele, se oțărî ministrul, fost activist de partid în Ciukotka.

— Nimeni nu-ți doreşte răul... Statul sovietic a avut grijă de pregătirea dumitale ca specialist, aşa că acum dumneata ai datoria să-l slujeşti cu devotament şi să nu torni apă la moară străină. Ce specific național? Ce tradiții? Ori poate vreți să “dezvoltați” arhitectura colibelor moldoveneşti?

Aproape sistematic la şedințele ministerului Vasile Țapoc era supus criticii, chipurile ar promova idei retrograde, incompatibile cu spiritul vremii. Se pornise o adevărată campanie împotriva lui şi toate au ținut pînă într-o bună zi cînd Ionache Podeț, viceministrul, l-a invitat “la sfat”, oferindu-i postul vacant de şef la Catedra de Istorie a Arhitecturii a Institutului de Arte. Neavînd altă soluție, Țapoc consimți.

Inereanu s-a înscris la facultate în momentul cînd Țapoc avea deja o vechime de muncă de cincisprezece ani, după ce-şi susținuse doctoratul şi izbutise să-şi încropească o bibliotecă. Din cînd în cînd revenea şi la proiectele ce se colbăiau în dulapurile de-acasă.

Victor avea acces la biblioteca profesorului. Venind se împrumute vreo carte, stătea de vorbă cu cei doi feciori ai lui Țapoc, cu soția lui, Eugenia, o femeie gospodină şi ospitalieră. În discuțiile întreținute cu profesorul, acesta îi vorbea despre durerea şi necazul că i-a fost interzis să-şi mai țină prelegerile în limba maternă, că Savițki, prorectorul, cînd a auzit că se vehiculează opinia ca istoria arhitecturii, pentru o mai bună însuşire, să fie predată în limba băştinaşilor, luă foc. Cu ceafa de general congestionată, tuna şi fulgera de zăngăneau geamurile încăperii:

— Pora konceati s moldavanşcinoi!*

Dispoziția ministerială era alta numai în privința cursului de istorie a partidului, care putea fi ținut şi în limba “moldovenească”. Funcția aceasta o exercita profesorul Ion Pascare, un transnistrian bine potcovit politiceşte, dintre acei cărora li se zicea “şantişti”, care după ’40 au sosit, la indicația Moscovei, în partea dreaptă a Nistrului “să-şi scoată frații din întunericul şi robia ideologică burghezo-moşierească”. Şantistul putea fi recunoscut

imediat după vorbirea pocită — un amalgam caraghios de moldovenisme, rusisme, ucrainisme. Prelegerile lui Ion Pascare stîrneau mare haz. Demult depăşise vîrsta de şaptezeci de ani, dar se ținea bine. Se apropia cu pas domol şi îndesat de catedră, desfăcea gîfîind mapa jerpelită, îşi scotea notițele îngălbenite de vreme, în care în mod obligatoriu erau şi citate din "tătuca" Stalin, din Hruşciov, mai dincoace, din Brejnev. Îmbrățişa cu o privire şmecheroasă auditoriul, se rezema cu coatele de marginea catedrei şi rostea solemn:

— Începem lecția cea mare!

Studenții aveau pregătită dinainte o placardă cu litere de-o şchioapă, pe care era scris: "Bună ziua!". Văzînd-o ridicată sus, profesorul se făcea parcă mai mic, scotea din buzunar batista cît un prosop, îşi ştergea chelia lucitoare şi îngîna ducînd, chipurile, mîinile la piept:

— Mînțănim, mînțănim 'neavoastre!

— Să începem! strigau studenții care de care mai tare, deoarece omul de la catedră era fudul de urechi. Davai!

— Iat'amu, drăguşeii mei, vom face apeliu, strigarea! Care nu-i la lecție? Ai? Care nu îmblă la lecțiile mele îl spun la decan să nu-i deie pensie şi loc pentru hodină în cămin. Să nu credeți c-o să mă amăgiți. Amuşi vă număr pe capete...

Şi profesorul însărcina numaidecît un student din banca din față să-i prezinte lista celor absenți. În această trebuşoară se implica de cele mai multe ori Emil. Întocmea o listă întreagă, pe care i-o punea pe masă şi... cînd Pascare ajungea cu lista la decanat, acolo se stîrnea mare vîlvă, pentru că studenții nedisciplinați erau de fiecare dată unii şi aceiaşi: Tobultoc, Kotovski, Lăpuşneanu, Bursuc, Vulpe...

Ion Pascare o făcea pe severul. La prelegerile lui trebuia să nu se audă nici musca. Studenții îi respectau vîrsta. Într-o zi, în recreație, Alexei Găină, de comun acord cu Gheorghe Sasu, se adresară profesorului cu rugămintea să le acorde un interviu. Drept reportofon folosiră o maşină de bărbierit pusă în priză.

— Ş-apu cum dumneavoastre lucrați atîta cu farmazonii iştia de studențăraie?

— D-apoi eu, drăguşei ascultători, de treizeci şi şese de ani mă opintesc ca într-un lan buruienos de cucuruză, tot adunînd roada pentru generațiile de mîine. Iaca, nime nu mă crede, da' numai eu ştiu cum îmi trece os prin os... băgînd lumina în scăfîrliile copchiilor iştia de țărani...

La sfîrşitul "interviului", bătrînul dascăl se holbă la cei doi "reporteri":

— Drăguşeilor, am cuvîntat, iaca am catat la ceas, taman 25 de minute. Cîte carboave am să primesc?...

Emil îl săgetă cu privirea, scoase fulgerător din buzunar un microcalculator şi socoti:

— Cîteva sutare, bani gheață.

— Păi, luați seama, drăguşeilor, că de nu, am cui mă plînge.

— Vom face ca totul să fie bine! îl încredință unul din “reporteri”.

— După faimosul interviu, Emil fu cît pe ce să zboare din institut. Alexei încasă o admonestare. Şi poate ar fi fost şi mai rău, dacă nu intervenea acelaşi Ion Pascare, care a declarat oficial că-i iartă pe răufăcători, dar cu o singură condiție: să-i spună cine i-a pus la cale să facă bazaconia.

De atunci studenții nu i-au mai ieşit din cuvînt. Mai mult chiar, au ținut să fie prezenți la aniversarea bătrînului. Ion Pascare împlinea 80 de ani, după care profesorul luă decizia să plece la odihna binemeritată. Din inițiativa decanatului, la clubul studenților s-a organizat o seară de omagiere. Lenuța Tănase, o studentă înaltă, cu ochii mari şi părul negru ondulat, rosti, din partea recunoscătorilor discipoli, un tineresc elogiu. Sala a aplaudat îndelung şi furtunos. Cineva a propus să se intoneze “Internaționala” şi cînd orchestra amuți, Pascare, ştergîndu-şi lacrimile, răbufni emoționat:

— Apoi, drăguşeii mei, după tot ce-am auzit aici, simt că mi s-au pribăvit puterile şi-oi mai face o peatiletkă de slujbă!

Toți cei prezenți în sală încremeniră. Rectorul, care declarase că succesorul lui Pascare este Nicu Smîntînă, doctor în ştiințe, se fîstîci cu totul.

A două zi, pe culoarele facultății se înfățişă Ion Pascare. Bătu cu pumnul în masa decanului să i se restituie numărul de ore şi se prezentă în auditoriul unde se afla Victor cu toți colegii lui. Mai întîi apăru burta prinsă în centura cafenie a pantalonilor largi şi scurți, apoi şi purtătorul ei, strigînd cu vocea-i fîrnîită, în timp ce studenții se ridicară în picioare:

— Stați jos! La pămînt, studențăraie! La pămînt! Nu vă mai trudiți să stați smirna! şi profesorul îşi scoase batista-prosop din buzunar, o trecu peste fruntea asudată, coborî mai jos, înşfăcînd cu ea nasul şi, în liniştea sălii, se produse o zguduitoare explozie: profesorul, pardon, îşi suflase nasul. Ehe, drăguşeii mei comunarzi, pe vremurile mele studentul era student... Nu ca amu, cînd v-ați plodit cu nemiluita. Eu, Ion Pascare, ca să mă văd profesor, a trebuit să lupt ca un iepure, să biruiesc... Balta, Tirişpolea, Odesa, Kiev. După război am venit la voi, în Chişinău, să v-adăp cu lumină. Neam din neamul vostru n-a avut putința să învețe istoria partidului — aiastă ste îndrumătoare pentru fiecare din noi. Şi s-o luăm, drăguşeii mei, cu ghinişorul, de la periodul oamenilor sălbatici, făcînd hăisa pe la monițele

africane, apoi ceala pe la alte juvine şi năpîrci, pînă vom trage în poarta lui homo sapiens, de unde, drăguşeii mei, se-ncep toate daraverile în istorie... Ehe!... oratorul îşi aruncă deodată privirile peste rama aurită a ochelarilor, surprinse agitaţia din fundul aulei şi... glasul i se rupse a protest: Nu crede că nu te văd, hoţomanule! Lasă turturica-n pace, retrage-ţi, bre, mîna păroasă de pe şoldul fetei cît nu mi-am făcut un salto mortale către dumneata. Şi, sufocîndu-se, începu să tuşească de ţi se părea c-o să se năruie pămîntul sub el cu tot cu catedră. Istoria, drăguşeii mei, e o disciplină slojnică. Ş-ascultaţi ce voi spune eu: să rugumaţi orice cuvinţel şi mulţumiţi-i decanului că s-a învoit să vă învăţ şi pe voi. Aveţi noroc, altfel în locul meu putea să vină pisălogul de Smîntînă, ş-apoi... Hm... Bătrînul îşi încreţi fruntea. Ieri l-am zăpsît mîncînd pepeni muraţi la poarta bazarului.

Pascare făcu o pauză, dîndu-şi seama că s-a abătut de la temă, şi porni se vînture în galop epocile istorice, pînă ajunse la tema lui preferată — compromisurile.

— Bunturile! vociferă bătrînul, ridicînd arătătorul deasupra capului. Să vorbim despre revoluţiile care-au bîntuit, nu şagă! Demult, taţii voştri şi eu ieşeam desculţi, rupţi, flămînzi, înarmaţi cu furci şi ţăpoaie, bîrghidăie, să cucerim sfînta slobodă! Pace cocioabelor, război palatelor! Iaca ce vroiem, adică taman ceea ce se cere şi de la voi, arhitectorii de mîine. Şi am luptat, drăguşeii mei, u-u-u-u-u! Bătrînul profesor încornoră mîinile lîngă tîmple, se plecă spre auditoriu şi aproape că urlă ca un lup, închipuind atacul de baionete. Aula prelua vuietul. Şi mult ar fi ţinut acel “u-u-u-u-u-u!”, dacă pe profesorul de istorie nu l-ar fi apucat sughiţul.

— Amu, în ziua de azi, tineretul e dugleş, îşi trase în sfîrşit sufletul Pascare, vine la ore cu o găină în burduhan şi noi vrem carte de la el! Nici la învoieli nu merge: azi să înveţe, iar mîine — nu. Ce sînt învoielile, adică compromisurile, drăguşeii mei? Ele-s de trei feliuri: drepte, nedrepte şi... încîlcite. Despre primele două feliuri am scris şi eu... De aceea amu mă opresc la cele încîlcite, fiindcă ele tulbură minţile învăţaţilor. Ca să înţelegeţi ce sînt compromisurile încîlcite, voi aduce o pildă din viaţa mea... S-a întîmplat într-o seară, cînd se coceau curcudelele din mahalaua Melesteului. Mă înturnam de la institut pe-o cărare întunecoasă — cine dracul mă pusese să mă vîr acolo, mă căiesc şi azi. În parc, pe la mijloc de cale, iaca îmi ies în cale doi “haiduci”. Unul se rînjeşte la mine şi glăsuieşte: “Monsiu Pascarino, nu-ţi încurcă ceasul de pe mînă?”. Eu, drăguşeii mei, am protestuit împotriva unui aşa act de tîlhărie, dar acela, fără zăbavă, mă pecetlui sub nas cu o cărămidă. “Moşulică, zice, în oraşul nostru a început vînzarea pe furiş a chirpicilor. Trei ruble bucata. Scoate banii şi am terminat tîrgul.” Eu, ce era să fac? Am tot urmărit cu privirea cărăruia ce cobora spre căscioara

mea, pe unde cîndva Puşkin scria poezii pentru grecoaica ceea, dar ca înadins... nicăieri — ţipenie! Nu aveam vreme să şovăiesc. Şi atunci mi-am amintit despre compromisuri... N-avem parale în buzunari şi... am aruncat ceasul. Vlăjganul l-a prins, i-a ascultat ticăitul, apoi m-a întrebat: “Dar ceva parale?”. “Am o ţîricî, le-am spus, da-s acasă.” “Hai acasă, mi-a zis unul dintre ei, numai că te prevenim: dacă ne dai cumva de sminteală, îţi facem un clistir cu ciment... înţelesu-ne-ai, monsiu?!”. Pînă la asta nu mai ajungem noi, m-am gîndit eu, în nădejdea că drumul spre hata mea trece pe lîngă poarta lui Arion, boxer din născare şi bătăuş fără pereche. Ajungînd în dreptul casei cu pricina, vlăjganii l-au zărit pe Arion, care tucma se înturna acasă, ieşindu-ne în întîmpinare, şi au tulit-o de fugă de le ţîşneau scîntei din călcîie. Amu — o altă pildă de compromis încîlcit, drăguşeilor!... Am o nevastă cu vederi de burjuică. Mă ţăhăie la cap zi şi noapte: vrea ceas elveţienesc şi ciubote japoneze! Şi mă gîndesc eu: cum să împac lucrurile? Fără să vreau, în minte mi-o venit compromisul... Unul cam încurcat, dar mi-o venit. De-atunci nevasta mi-o dat o pace, iar eu ei — două!... Aşteaptă să se potolească rumoarea printre studenţi, apoi continuă: Purcedem, vasăzică, mai departe pe drumul cătinos al istoriei compromisurilor... O altă pildă de compromis încîlcit: sî zicem că merge un flăcăuan pe uliţă la ruli. Mintea îi este în stomac, iar drojdiile — în cap. La un pavarot, în plină uliţă — hop! şi caliceşte oaia omului. E jale, prăpăd! Omul îl dă în judecată. Flăcăul doreşte să încheie armistiţiu, simte că treaba miroase a dubală! Propune o răscumpărare în bani. Dar omul nu se lasă ademenit, cere alt dobitoc în loc. “Oaia, zice el, dă lînă, pielicele, lapte, brînză, urdă, tizîc, ş-apoi înţeleptul doghitoc mai poate avea şi studii superioare...”

Sună însă clopoţelul de recreaţie şi studenţii se grăbiră să iasă, dar profesorul se culcă cu burta în latul catedrei şi răcni mătăhăind energic din mîini:

— Nici o mişcare mai mult! La pămînt, studenţăraie! Lecţia abia începe!

— Păi, sunetul? îi aminti o studentă.

Pascare ezită o clipă, îşi scrută ceasornicul, apoi făcu un gest ca de arbitru:

— Lecţia s-a mîntuit! zîmbi el a lehamite către învăţăceii lui. Cîţiva studenţi îl înconjurară în pripă, punîndu-i o seamă de întrebări privind natura compromisurilor.

— Eu cînd ascult opera, totdeauna îmi pute a sînge, zise Emil. Ce trebuie să fac: să stau ori să ies din teatru?

— Cît vin bea un rus la beţie, dacă vine în musafirie şi nu ai votcă în casă?...

Întrebările studenților curgeau gîrlă la urechile lui. Moşneagul îi privea jovial prin ochelari, îşi mai suflă nasul şi făcu:

— Ce săte de cunoştințe! O să vă îndopați cu ele... Dar mai bine citiți cărțile mele. Şi înşfăcă subsuoară mapa jerpelită, se înclină pe o coastă, aprinzîndu-şi țigara, şi dispăru cu un nor de fum deasupra capului în hăul coridorului.

A doua zi profesorul-veteran se prezentă iarăşi la facultate, dornic de-a "adăpa studențăraia cu cunoştințe", dar, de cum urcă la catedră, se prăbuşi fără suflare.

Victor şi Emil au dus, la mormîntul neobositului îndrumător şi semănător de lumină, coroana funerară din partea facultății.

5.

În preajma examenelor de stat, Emil îi spuse lui Victor:

— Dacă obțin diplomă de arhitect, mă fac tîrgoveț a doua zi, iar tu, fiule, te vei alege cu o crăiță din poveste.

Victor munci o lună încheiată, ajutîndu-i lui Emil să-şi facă proiectul de diplomă. Mai toată iarna nu-l văzuse pe la cămin. Se zvonise că s-a însurat. Iar Victor, după ce o scoase la capăt cu desenele tehnice la proiectul colegului, se apucă să şi-l cizeleze pe al său — acel orăşel al copiilor, care îl captivase pe de-a-ntregul. Îl vedea deja inclus în proiectul general. Conceput ca o lucrare serioasă, proiectul îl putea scuti de susținerea celorlalte examene.

Ziua se ducea la practica de stat, organizată la Institutul Departamentului de Proiectări. După-amiază revenea grăbit la cămin, se închidea în odaie şi, mîncînd ce se nimerea, înconjurat de cărți, lucra. Cînd îşi amintea că ar fi bine să mai facă o pauză, lua tabla de şah şi rezolva problemele din reviste. Practica de stat, fiind în fond o simplă formalitate, se reducea doar la prezență.

După convorbirea avută cu Maximilian, directorul institutului, înțelese că prezența lui acolo nu era obligatorie. I s-a spus ca la sfîrşitul practicii să întocmească o dare se seamă. Putea deci să lucreze la proiect.

Conducătorul practicii era însuşi Maximilian, un renume în lumea specialiştilor ce se impusese printre confrații de breaslă prin elaborarea proiectului unui nou edificiu al Băncii de Stat şi al unui pod arcuit, care lega partea veche a oraşului cu cartierul lui.

Directorul era un bărbat înalt, cu fața lată, osoasă, cu dinți puternici şi zîmbet prietenos. Vorbea puțin şi nici pălăvrăgeala altora n-o încuraja. Se îmbrăca îngrijit. La fiecare întrevedere îl frapa pe Victor cu unele informații noi despre arhitectură. Profesorul se mai slăvea printre studenți ca un

susținător vădit al tinerilor moldoveni pe care, cît era de posibil, îi promova în viață...

Victor nutrea un gînd ascuns: să se întîlnească cu el şi să-i prezinte proiectul său în speranța că poate îi va trezi cît de cît interesul. Cînd pînă la sfîrşitul practicii mai rămaseră vreo cîteva zile şi pe colina din preajma căminului se topise zăpada, Victor definitivase proiectul unei construcții-gherete, ce putea fi instalată în orice stație de troleibuz. Proiectul era simplu, dar de o eleganță sugerată în primul rînd de cîteva elemente aproape uitate — ornamente în stil național, plasate pe la cornişe. Intenționa ca directorul Maximilian să-i asimileze ideea. Considera că o calitate de seamă a unui arhitect este talentul de a-şi putea explica concepția, ideea. Vorbea cu voce tare, gesticulînd energic şi lovind din cînd în cînd uşor cu pumnul în masă... Uneori se ducea la colegul Andrei Beşliu, de la primul etaj, să joace şah ori să asculte ceva muzică. Era în vogă stilul disco — cine n-a auzit de estrada italiană? Victor era vrăjit de melodiile italiene, dar şi de cîntecele lui Joe Dassin. Ar fi stat să le asculte seri întregi. Amicul Beşliu îi prefera pe Edii Calvert, Francis Goya, remarcabili instrumentişti. Pentru Inereanu erau cele mai frumoase clipe de relaxare, veritabile momente de sărbătoare.

Cînd veni vremea examenelor, Victor află că Maximilian avea pe capul său o groază de treburi şi se grăbea. Examinarea se reducea doar la un sumar schimb de cuvinte. Nu zăbovi nici el mult la uşa direcției. Îşi luă inima în dinți şi intră. Directorul, cu capul cufundat în hîrtii, îi făcu semn să ia loc.

— Raportează cu ce vii, tinere!

— Vă rog, îngînă neîndemînatic vizitatorul, desfăcînd sulul de hîrtie cu proiectul său. Pentru oraşul nostru, în stațiile de troleibuze... un pavilion... Şi începu să vorbească hotărît şi într-ales cum credea el, încît directorul, deşi, preocupat de hîrtiile sale, le lăsă baltă şi, surprins, începu a-i urmări mişcările.

— Ai pregătit şi tehnologia construcției? păru că-l ispiteşte Maximilian. Ideea e ademenitoare, dar nu numai ideea contează... Ea poate fi demonstrată la o adică şi de un şcolar, pe cînd tehnologia construcției este esențială pentru un absolvent al Facultății de Arhitectură. Ai citit monografiile lui Malvinni, Ştezak în această problemă?

— Desigur... zise Victor. Altminteri nici nu mă prezentam... Inereanu trecu la expunerea nemijlocită a proiectului.

— Da, fireşte... atîta zise Maximilian şi-i puse un “foarte bine” în carnetul de note, după care îl întrebă:.

— Cum te numeşti, tinere?

— Inereanu Victor.

— Ce părere ai despre institutul nostru? Ți-a plăcut?

— Nu mă pot pronunța...

— De ce? făcu mirat directorul, săltîndu-şi ochelarii.

— N-am prea găsit limbă comună cu colaboratorii. Dumneavoastră ați fost singurul.

— Chiar aşa?

— Da. Specialiştii locali ar fi imprimat arhitecturii oraşului un specific aparte, un colorit, un stil... Iar obiectivele pe care le-a proiectat institutul nu par deloc originale. Or arhitectura e mai întîi de toate artă, inspirație, fantezie şi mai apoi calcule.

— Ca să vezi! se minună directorul. Întotdeauna îți exprimi atît de sincer părerile?

— Da... cînd ştiu că am dreptate.

Victor trecu pe la facultate şi-l întîlni pe Vasile Țapoc. A doua zi va avea loc repartizarea preventivă a viitorilor arhitecți.

— Dumneata vei fi trimis, probabil, la Maximilian.

— Să mă bucur?

— Cum crezi?

— Sînt fericit...

Victor îl găsi pe Emil puțin pilit şi bine dispus. Îl întîmpină cu zîmbetul pînă la urechi şi cu o deosebită plăcere îi propuse:

— Vrei un coniac, fiule?

— Toarnă.

Au chefuit pînă tîrziu. Emil adusese două sticle. A doua zi s-au dus la comisia de repartizare.

Pusă la vot, candidatura lui Inereanu fu susținută de majoritatea celor prezenți. Lui Emil i s-a propus Bugeacul. El tuna şi fulgera.

— Auzi tu, să-mi facă vînt tocmai la găgăuzi. Ba să-şi pună pofta în cui! Nu mă urnesc de aici nici pînă la Ialoveni. Soarta mea s-a împletit cu soarta urbei. Suflarea mea e în unison cu a ei. Încă nu s-a născut omul care să-mi înfrîngă voința!...

Îl luă la rost şi pe Victor:

— Şi tu... ce mi te fandoseşti, fiule?! Ai pe cineva care te susține din urmă... Ăsta-i adevărul şi nu te mai grozăvi.

Răbufnirea îl amărî pe Victor şi se simțea oarecum îndatorat. Iar Emil porni insistent a bate pragurile institutului, ministerelor. După o săptămînă de umblătură, se potoli. Avea la mînă un fel de îndreptare, eliberată de preşedintele Comitetului de Stat pentru Planificare. La cămin se întoarse cu o sticlă de şampanie şi cu un tort “Ileana Cosînzeana” fredonînd: “Nu mă mai despart de tine, niciodată, orice-ar fi...”

Victor îi terminase proiectul de diplomă şi i-l puse pe masă.

— Fiule, să ştii că vom lucra împreună, cot la cot, la acelaşi institut! ...De mai ies teafăr şi din infernul examenelor, te însor c-o Evă! Jur pe viitoarea mea soacră! Ba şi pe a ta, căci de însurătoarea ta tot eu răspund. La restaurant ne ducem în trei: eu, tu şi crăița!

— Care restaurant? Pînă la examenul de stat ne-a rămas mai puțin de-o săptămînă.

Dar trecu şi săptămîna. Emil se ținu de Victor ca un mînz de maică-sa, au apărut — tot împreună! — şi la masa comisiei de examinare. Printr-un miracol examenul l-au dat bine.

Evenimentul fu marcat după cum promisese Emil: au chefuit la restaurant, s-au fotografiat. Mai rămînea punctul de program, cel mai important, ce urma să fie înfăptuit în seara aceleiaşi zile. De aceea, despărțindu-se pentru o vreme, Emil plecă spre mahalaua nouă a oraşului.

6.

Revenit la cămin, Victor presimțea c-o să se întîmple ceva. Spălă podeaua, aerisi odaia. De peste drum aduse flori de salcîm mirositor. Nu uită să pună la fiert cratița cu fasole, căci rămăsese lefter. Luă de pe noptieră Povara bunătății noastre de Ion Druță vroind să-şi mai abată gîndurile.

Afară stăruia liniştea. O boare de vînt înviora frunza plopilor din preajmă. Pe băncile albastre din fața căminului şedeau cîteva fete, rîzînd zgomotos.

Se lăsase amurgul. Victor ieşi la balcon. Cîteva stele sclipitoare unduiau cu razele în zenit. Luna se avînta tot mai sus pe bolta sinilie. Tihna serii era străpunsă doar de şuieratul strident al locomotivelor de la gară.

Deodată Victor se simți şi el cuprins de un cumplit dor de ducă.

Dădu fuga la bucătărie, micşoră para focului. Întorcîndu-se în odaie, deschise tranzistorul. Muzica inundă, ca o apă curgătoare, încăperea. Cînta Joe Dassin.

Toropit de oboseala zilei, se întinse pe pat, cu fața în sus şi mîinile împreunate sub cap. Adormi...

— Ei, îl descosea în vis Vifor Roşu. Eşti mulțumit? Ce nu-ți mai ajunge? Țara ți le-a pus pe toate poclon dinainte. Învață, băiete, şi cinsteşte-i pe acei care ți-au deschis calea spre viitorul luminos...

— Ce să zic? Tac şi eu... Cu unele mă împac, cu altele — nu...

În coridor răsunară paşi, se auziră vorbe rostite în şoaptă şi urmară cîteva bătăi în uşă. Victor deschise ochii buimăciți de somn şi văzu uşa dată de perete. Emil stătea în prag.

— E voie? zîmbi el, făcînd cuiva, aflat în spatele său, semn să intre. În aceeaşi clipă în cadrul uşii apăru, înaltă şi zveltă, trimiţînd spre el flori de farmec, o fată în rochie de culoarea sidefului.

Victor privi uluit nuriţa suavă. Ecoul vocii ei sonore, gingaşe — Lorina — îi mîngîia auzul.

— Răspunde, fiule! îl îndemnă Emil. Ţi-am adus o zînă în acest bîrlog al tău. Sărută mînuşiţa duduiţei... Iac-aşa! Închipuie o plecăciune în faţa frumuseţii, şi cum Victor îi urmă docil sfatul, Emil îi făcu şmechereşte Lorinei cu ochiul şi repetă: iac-aşa, fiu ieşit din sînul poporului!

Obişnuit cu ştrengăriile colegului, Victor susţinea un examen dificil. Ştia că nu-i prea manierat, că-i timid şi stîngaci. Îşi mai aruncă o dată privirea spre ea. Pletele negre ce-i cădeau unduindu-se pe spate, picioarele frumos sculptate, împodobite cu pantofi cu tocuri subţiri, talie încinsă cu un corsaj roz, sîni mlădioşi, jucători, zîmbet sfios, ce lăsa să se vadă o dantură albă sănătoasă, buze senzuale, vopsite în culoarea vişinei — totul îl făcea să freamăte...

— Fii solemn, fiule! zise Emil, proptit în faţa oglinzii de lîngă uşă. Aranjîndu-şi pălăria de fetru şi cravata roşie la cămaşa verde, gata pentru a pleca undeva. Fii ospitalier cu consăteanca mea, ridică prestigiul odăii noastre măcar pînă la nivelul buricului. O las în grija ta. Apoi se adresă amîndorora: iată care-i problema: badea purcede la vînătoare. Am eu dreptul după o zi grea de examene? Sigur că am! Vă lipsesc de prezenţa mea, fiind sigur că n-o să vă pierdeţi.

Lorina clipi din ochii mici şi se aşeză pe marginea divanului, ascultînd paşii lui Emil ce se topeau în rumoarea coridorului. Puse picior peste picior, luă mărul cel mai mare din farfuria albă de pe masă, muşcă din el, colorînd miezul fructului.

— Nu vrei să te aşezi? îl pofti ea, ronţăind mărul.

El luă loc, sfios, lîngă ea şi-o întrebă fără nici o noimă:

— Cum e timpul afară?

— Pasabil, rîse fata. Pentru a ne cunoaşte mai îndeaproape, ce-ar fi să vorbim puţin despre arhitectură, de care am auzit că eşti pasionat?

Victor se învioră, simţind cum iese din starea ce-l cuprinsese.

— Moldova e o ţară cu tradiţii rustice. Fiecare ţăran e un arhitect în felul său. La sat mai există şi un cult al fîntînilor cu ghizd, cu budur ornamentat în ceramică şi tinichea. În arhitectura de la ţară fiecare parte componentă este, dispersată nu ştiu cum. Misiunea noastră e să învăţăm a sistematiza scrupulos, gospodăreşte creaţiile geniului popular. În sate există elemente ale frumosului estetic, nevalorificate, dar mai există, din fericire, şi destule şanse de a le descoperi...

— Vai, vorbeşti de parcă ai citi dintr-o carte! făcu ea începînd al doilea măr. “Frumosul nedescoperit”! repetă Lorina. E bine zis. Am citit într-o enciclopedie că Moldova n-are nici un monument de arhitectură de valoare istorică mondială. Lorina suflă şuvița de păr ce-i dădea în ochi şi rosti cu zeflemea: Arhitectură moldovenească! Ce-o mai fi şi asta...

— Dar mănăstirile, bisericile, cetățile moldoveneşti?! Ai auzit vreodată de arhitectura “pe roate” a moldovenilor?

— Arhitectură “pe roate”?...

Victor se pregătea să-i explice că acest gen de arhitectură a moldovenilor îşi are rădăcinile în epoca renaşterii... În vreme ce Victor vorbea cu pasiune, se auzi o zarvă mare în coridor:

— Alarmă, fraților!

În odaie năvăli un miros greoi de fasole arse. Înspăimîntat, Victor ieşi valvîrtej pe uşă.

— Ce aer viciat, domnilor! strigă aceeaşi voce în coridor.

— Care e debilul?! Să-l cotonogim!... Vacă umplută ce e!..

Mirosul greu venea de la bucătărie. Un fum înecăcios inundase coridorul. Buimăcit de-a binelea, Victor aruncă cratița cuprinsă de flăcări în chiuvetă şi dădu drumul la apă. Deschise oberlihtul, prinse a alunga fumul cu o cîrpă de spălat podelele. Cînd vocile se potoliră nițel, în pragul bucătăriei răsări administratorul, un bărbat zdravăn cu şuvițe de păr cărunte, căzute peste fruntea lată. Tuşi în pumnul mare, îşi şterse lacrimile ce-i împăienjeneau ochii, îşi încheie nasturii vestonului de politruc. Urechile clăpăuge îi jucau măgăreşte, iar barba începu să-i tremure. Întinse brațele, făcîndu-i semn să iasă în coridor să discute, chipurile, plefturindu-l totodată cu cele mai urîte cuvinte:

— Ce porcărie... tvoiu mati! tuna administratorul față de mulțimea adunată la bucătărie.

O ploaie de insulte căzu asupra lui Victor:

— Cotei răpciugos, țărănoi împuțit, gură-căscată! spumega de furie administratorul.

Mulțimea asculta vorbele scabroase cu privirile furişate şi zîmbea a plăcere. Deodată politrucul de ieri, cînd se pomeni că cineva îl trage de mîneca vestonului, se întoarse brusc.

— Ei, Curcubeu Ivanovici, cu iconostas în piept, de ce urli? îl întrebă Lorina. Vocea îi tremura. Îți iroseşti energia siberiană. Calmează-te odată! Ea se apropie de Victor, îl luă de braț şi îl trase după ea în odaie.

La o clipă de stupoare, administratorul continuă din fundul bojocilor:

— Poliția! Huliganism! Aici nu-i cămin, ci o adevărată speluncă!

Nemulțumită, Lorina tot atunci se întoarse şi se îndîrji la el, încît acesta dădu înapoi speriat. Administratorul, spre uimirea tuturor, amuți brusc. Fata îi atinse neglijent medaliile:

— Ai nițică ruşine, nene! Ți-e oarecum să priveşti la un veteran ca dumneata. Chiar n-ai fost îndrăgostit niciodată? Nu-ți şade bine la vîrsta dumitale să împroşti din gură atîta măscărie.

— Govorite na normalinom celoveceskom iazîke-e! se proțăpi administratorul care nu înțelegea o boabă din ceea ce-i spunea fata...

— Ce să-ți fac dacă eşti mărginit şi cunoşti doar... ruseşte, neică? zise Lorina şi se reîntoarse în odaie.

— Hai că i-am găsit ac de cojoc boşorogului, spuse Lorina, apropiindu-se de oglinda crăpată pe diagonală. Revenindu-şi, privi zîmbitoare la Victor, care înțepenise cu cratița afumată în mînă. Lasă vasul jos, că zău eşti caraghios.

Băiatul îşi şterse mîinile cu un prosop, apoi se dezdoi din şale, îndreptîndu-şi din nou privirile spre fata de lîngă oglinda spartă.

— Să ieşim la balcon, propuse Lorina.

Se lăsase o noapte tihnită, domoală. Adia un vîntuleț cu miros îmbătător de ierburi proaspete. Lorina privea luna plină ce plutea deasupra oraşului.

— Ce fermecător e ochiul nopții!

— E feerică!

— Prefer să mă joc cu ea în vis cînd pluteşte pe cer, plină, arătoasă ca în astă-seară. Sînt gata s-o admir toată noaptea. Nici somnul nu se prinde atunci de mine.

— Da, e feerică... repetă băiatul la urechea Lorinei, pe care se clătina un cercel cu piatră lucitoare.

În jurul lămpilor de pe stîlpii din stradă roiau o mulțime de fluturaşi colorați. Plopii, în lumina neonului, aveau o culoare verde-deschis şi se jucau de-a mijatca cu sclipitul de pe cer al stelelor.

— Aleea plopilor şi-o stea! rosti fata. Sînt împătimită de poezie. Uneori parcă-parcă vrea să mă viziteze şi pe mine muza...

— N-ai vrea să-mi reciți ceva?

— Aş prefera ca mai întîi să-mi reciți tu. Emil mi-a spus că ai şi tu inspirație.

— Vorba cîntecului... “Căci nu e om să nu fi scris o poezie...”

— “Măcar odat’, măcar odat’ în viața lui...” reluă fata.

— Cu altă ocazie.

— Despre ce scrii?

— Despre lună... despre postimpresionism. Îți place să admiri pînzele lui Van Gogh?

— Sper să-mi placă. Toate gusturile tale vor fi şi ale mele. De ce? Fiindcă mi s-a spus că ai gusturi rafinate, iar măreția lunii îmi aminteşte de aria “Norma” interpretată de Maria Bieşu.

— Ce coincidență! zîmbi bucuros Victor. Adevărată telepatie. Deşi pe Bieşu prefer s-o ascult cum cîntă, şi nu cum vorbeşte...

— Şi mie îmi place aria “Norma”.

— De-aş fi un magician, aş ruga luna să bată în fiecare seară în geamul tău.

— Mulțumesc, surîse fata.

— Lorina, am impresia că m-am îndrăgostit.

Fata rîse şi mai amuzată.

— Bioritmurile, Victore. Şi cînd te gîndeşti că boşorogul cela era să ne strice seara.

— Să-l iertăm. Regimul şi războiul.

— Crezi în Dumnezeu?

— Respect preceptele religiei...

Au discutat despre artă şi literatură, despre fenomenul Nicolae Iorga, naiul lui Zamfir... Vremea trecu repede. Foarte repede... Apoi... Se auzi o bătaie prudentă în uşă. Era administratorul; în acelaşi veston, cu şi mai multe medalii. Răsuflă uşurat, aruncînd o privire la ceasul de pe mînă.

— E oră tîrzie. Dragostea e dragoste, iar ordinea se cere respectată.

— Aşa că e mai bine să vorbeşti liniştit? zise fata.

— Hai, e ora despărțirii, o îndemnă administratorul.

— Te conduc, spuse Victor, aşteaptă doar o clipă să mă îmbrac.

Lorina părăsi odaia, lăsîndu-l să-şi schimbe haina. Victor îşi alese din garderobă un maiou albastru, pe care era imprimată emblema “El Mundialului-82”.

— Întoarce-te, îi porunci Lorina, văzîndu-l astfel echipat. Pune-ți costumul, cămaşa albă şi cravata. Amintirea primei noastre seri aş vrea să fie frumoasă.

Revenit în pragul căminului îmbrăcat cum i se ceruse, Victor dădu cu ochii de Liviu, şeful de promoție, care, văzîndu-i, rămase cu gura căscată.

— Să fiu al naibii dacă este dreptate pe pămînt. Uite la ei. Adevărați miri! Iar “filozoful” o tot făcea pe mortul în păpuşoi! Nu spuneam eu că o să ne mai arate ce poate nu numai în ale arhitecturii? ...

Perechea atrase atenția şi celor două badmintoniste, care înțepeniră o clipă cu paletele în mînă. În urma lor se auzeau şuşoteli.

— Arhitectura e o muzică a pietrelor şi a betonului armat, reveni Victor la discuție. Am proiectat deja un orăşel al copiilor, deşi va trebui să muncesc încă mult la el. Foarte mult!

— Să faci doar lucruri frumoase, îl susținu Lorina. Aidoma irepetabilei Maria Cibotari...

...Victor demult nu se mai simțise atît de bine. Poate de atunci, de cînd împreună cu bunicul petrecea serile sub ramurile nucului din ograda părintească şi bătrînul îi depăna firul unor amintiri înduioşătoare. Acum, alături de Lorina, avea senzația că pluteşte în feeria serii. Noaptea năvălea peste ei cu romanțe de parfum şi erau tineri, bine dispuşi, frumoşi. Erau îndrăgostiți.

În odaia căminului stăteau înțepenite cărțile, florile în ghivece, cratița afumată, masa acoperită cu o muşama înflorată, farfuria albă cu mere şi un ciot vopsit cu ruj conabiu. Apoi toate obiectele începură să se zgîlțîie. O rumoare înăduşită cuprinse linştea urbei, domină o clipă împreună cu panica, apoi se domoli... Mirosul florilor de salcîm se îmbina armonios cu primăvara ce răzbea de afară prin geamul întredeschis...

În noaptea aceea sub oraş trecu valul unui seism, neînregistrînd vreo victimă umană...

7.

Victor şi Emil se pregăteau de examene. Seara venea Lorina şi toți trei plecau la plimbare.

— Țin să vă mărturisesc, nu mă prea încîntă promenadele astea, zise Emil. Parcă am fi nişte puşti de la grădiniță, care s-au scăpat la îngheţată. Oare nu ne-ar sta mai bine să tragem cu piciorul pe la vreun restaurant, să fim un pic europeni?

S-au dus la “Beciul vechi” din Parcul Haiducului.

— Asta mai zic şi eu viață, se entuziasmă Emil. Ne facem curînd nu numai europeni, ci chiar americani. America e țara contrastelor şi a enigmelor, dar totuna e un model nu numai îndestulat, ci şi select, cu gust. În restaurante muieruştele improvizează strip-tease...

— M-ai convins, Emile, aplaudă Lorina. Apoi dori să afle părerea lui Victor. Eşti de-acord?

— Cunosc puține lucruri despre America.

— Îți place Fitzgerald?...

— Îl ador pe Hemingway. Mă disciplinează.

— Ce discuții elevate poartă generația tînără! ironiză Emil. Îmi place să citesc, dar numai despre dragoste şi sex. Cînd se descrie o pădure cu iarbă verde, în care protagoniştii se dezmiardă cu foc... Toată existența umană se reduce la sex. Sînt un freudist înveterat. Vă sfătuiesc să aderați la această

confesiune. Nu mă crezi, fiule? Încearcă să-i adii fetei adorate că nu te prea țin baierile în ale alea. N-o să mai aibă plăcerea să se plimbe cu tine. Căldura pulsului unui îndrăgostit se resimte aievea dacă te dedai dragostei trupeşti.

— Încetează, obsedatule! îl opri Lorina. De cînd te cunosc, aud din gura te aceleaşi vorbe: sex, sex, sex… Afemeiatule!

— Ne ştim din fragedă copilărie.

— Încă de la grădiniță aveam intenția să o foşnesc pe educatoare… o turnă Emil nestăvilit. Chiar revoluționarii francezi au zis: Egalité! Fraternite! Aligote!… Sexualite!..

Lorina vru să se ridice de la masă în semn de protest, însă Emil o apucă de mînă, spunînd că a glumit, că zău nu ştia că ea e din tagma mironosițelor, că, dimpotrivă, crezuse, ba era aproape sigur că-i nuriță modernă. Surîse şmechereşte.

— Nu fiți demodați, copii… Omul trebuie să se bucure de plăceri, cînd poate şi le doreşte. O singură dată trăieşte pe lumea asta păcătoasă.

— Dacă omul respectă morala, e ceva rău?

— Morala se schimbă, Lorino. Dacă azi ne sînt oferite toate şansele pentru a trăi din plin, de ce să ratăm ocazia?

— Aşa crezi şi despre Victor?

— Întreabă-l pe el… Deşi el e altă poveste. Victor e născut pentru carte, dar şi lui, ca şi mie, îi sînt oferite toate şansele. Alta e că el le percepe mai greu. De-aş avea capacitățile lui, m-aş învîrti după soare.

— Ce ai face? se miră Victor în hohote de rîs.

— Business! Aş fi un bon metre pentru copiii evreilor. Şi, bineînțeles, m-aş umple de bani… Dacă e să vorbesc mai sincer despre persoana mea, aş recunoaşte că sînt nefericit. Mă umilesc mereu în fața examinatorilor, ca să-mi pună un “suficient” păcătos la cutare sau cutare obiect.

— De ce să te temi de examinatori, zise Victor. Ia taurul de coarne cînd treci la răspuns. Imaginează-ți că tu ştii totul, iar el, blestematul, nu ştie nimic.

— Vorba ceea, fiule. Priviri deştepte, dar gînduri proaste, sau altfel spus: “Dacă n-ai noroc de dimineață, nu te aştepta să-l ai seara. Nu sînt născut pentru carte, ci pentru vînatul femeilor celebre şi… ajută-mă să închei cu succes învățătura. Îți voi fi recunoscător toată viața. Deşi… ți-am făcut deja un mare serviciu.

— Care?

— Păi, Lorino te împing spre alianță fericită. Nu-i aşa?

Cînd se întoarse la cămin, Victor ținu să precizeze în ce constă marele serviciu, pe care Emil i l-a făcut deja.

— Eşti norocos, fiule! Te-ai născut deştept — una la mînă, ai baftă la însurătoare — două. Lorina e fiică de nacealnici. Tatăl ei e vecinul nostru, e contabil sau, cum li se mai zice în oraşul nostru, “mîncău”. Are acareturi fantastice, autoturism, seră cu zarzavaturi, pe care le vinde în toiul iernii şi pune banii la ciorap... Lorina e unica lor odraslă. Ca să te convingi, bagă de seamă ce țoale îmbracă duduița. Şi deodată colegul se răsti la el: Nu şovăi, fiule! Însoară-te şi fă o nuntă de să i se ducă vestea pînă la Puțuleuca!

— Unde? rîse Victor îmbujorîndu-se.

— E mahalaua fîntînarilor din Teleneşti. Chiar n-ai auzit de Puțuleuca? Vai de mine, fiule!

— Lorina, spuse Victor, pare a fi fată serioasă şi modestă. Îmi place. Nu ştiu însă dacă mă place ea pe mine.

— Fii pe pace. E leşinată după tine, se vede de la o poştă şi-apoi am impresia că i-a venit ceasul măritişului... Nici măcar n-ai sărutat-o? Nu? O lună de zile stau la taifas şi încă nu s-au pupat. Deja trebuia să aibă şi icre în ea. Nu mă fă de ocară, fiule. Ce-ar fi să te descînți la baba ceea de la Poşta Veche?...

— Du-te naibii!

— Ia seama, fiule, muierea, precum au constatat cronicarii, e o avizuhă mascată. De cînd lumea, slăbiciunea muierii e să culeagă, prin orice mijloace, plăcerile lumeşti înaintea bărbatului. Merge veşnic o întîietate nebună. Nu te îmbufna, rogu-te. Dă-mi voie să opinez nițel în chestiunea aceasta. Dacă te bănuieşte că eşti neputincios, precum dai semne, atunci adio, dragoste!

— Mare secătură mai eşti!... N-ai nimic sfînt!

— Calmează-te, fiule, şi scuză-mă pentru... sinceritate. Ține cont de sfaturile lui badea pe viitor. Îți vînd patentul la părerile mele, precum o fac proştii de japonezi.

— Sfaturile acestea ține-le pentru tine, catîr bătrîn şi răscopt ce eşti, rîse cu plăcere Victor. Acum hai să învățăm!

— Vai ce m-am mai săturat de “X”-uri şi “Y”-uri. Mi s-a aplecat de atîta carte, de atîtea examene. Nici nu mai țin minte de cînd n-am făcut sex...

— Învață, sărăcie!

— Poimîine, după ultimul examen, încheie studenția la toți bumbii şi logodeşte-te cu Lorina.

— Iau un act de îndemn. Dar mai întîi nu uita că mîine ne aşteaptă o zi grea. Repartizarea definitivă a specialiştilor.

— Îmi sfîrîie călcîiele... Dar vreau să-ți mai dau un sfat părintesc. Orice s-ar întîmpla cu tine, să ții minte că slăbiciunea femeii totdeauna se află mai întîi în trup şi apoi în spirit.

A doua zi, Emil mai avu emoții lîngă uşa unde prezida comisia interdepartamentală, tot muşcîndu-şi mustața şi scărpinîndu-şi fruntea încrețită. Abia cînd îi surîse norocul se înveseli, asigurînd toată lumea că este specialist adevărat, adică are diplomă în buzunar.

— Ține-te, Emile, ne-a rămas doar ultimul examen. Studentul trebuie să fie mereu în formă ca un pugilist, care boxează pînă la ultima secundă, dacă, fireşte, vrea să cîştige. Trăiască diplomele noastre!..

— Cele mai ieftine din lume!

Răsai, soare! Răsai lună! Trala-la...

Vine badea ca să-ți spună Trala-la-la...

Ziua următoare au susținut examenul şi prima care i-a felicitat a fost Lorina. Fata veni la cămin în haine de gală, cu un tort, o sticluță de coniac şi bilete la premiera spectacolului “Cervus divinus”.

— Astăzi e ziua mea, le aminti voioasă ea. Vă invit la veselie, băieți!

— Cu plăcere. Ce surpriză plăcută! triumfă Emil şi se avîntă la pahare.

Peste cîteva ore, cînd se mîncase tortul şi se băuseră toate rezervele de alcool din depozitele lui Emil, începu debandada. Emil prinse a îndruga verzi şi uscate, apoi scoase din buzunar nişte rondeluri ambalate în celofan colorat.

— Nardî, o joacă asiatică deprinsă de pe cînd eram ostaş la Luțk.

— Te-ai lăudat de vreo zece ori cu joaca aceasta, zise Lorina. Fii ceva mai original.

Înțepenit cu rondelurile în mînă, Emil sughiță şi nu zăbavă scociorî în sertarul şifonierului, scoțînd de-acolo un pachețel. Rînji obraznic printre sughițuri şi întinse pachețelul Lorinei.

— Ce-i asta? întreba Victor.

— Anticoncepționale, fiule! Nipone. Peste Prut le mai zice “antibebe”. În ulei, cu mustăcioare şi timonă... Au un efect că poți să căpiezi de plăcere şi să smuceşti de pe pereți un covor 3x4 metri... nu alta!

— Emil, eşti un porc! Am venit cu intenții nobile la nişte băieți de treabă... Fata ieşi valvîrtej din odaie, trîntind uşa din urma ei.

— Totuşi prea o face pe mironosița şi lucrul acesta mi se pare suspect, bîigui printre sughițuri Emil.

— Victor vru să-i dea la bot, dar Emil îl opri cu un gest supărat. Apoi se prăvăli în pat şi... adormi. După ce plecă Lorina, Victor nu putea să se liniştească. Se simțea penibil. Afară începu să bată vîntul. Plopii se clătinau puternic, scuturîndu-şi puful. Pe geam se prelingeau stropi grei. Abia în zori monotonia naturii îl ajută să ațipească.

— M-am cherchelit grozav aseară. Îmi plesneşte capul, se văicăra Emil a doua zi dimineața. Iartă-mă, fiule. Am făcut-o boacănă. De unde s-a luat

“sfînta” asta? Sau poate îşi joacă prea bine jocul?! Nu te amărî, ți-o aduc înapoi cît ai clipi din pleoape. Ai să vezi că am dreptate, fiule! Degrabă are să-ți pice pe ospețe. O cunosc după cum mă cunoaşte şi ea pe mine. Mă fac imediat nevăzut... Emil se îmbrăcă, se parfumă, îşi puse pălăria neagră şi plecă în oraş, ca peste o oră să se întoarcă împreună cu doi georgieni. Aceşti bărbați, cu inele groase pe degete, au negociat cu Emil pînă se lăsă întunericul. În cele din urmă, bătură palma. În pragul căminului aşteptau două taxiuri. Cît Emil mai numără o dată banii agonisiți, nişte hamali încărcară toate ghivecele cu flori, lăsînd doar o mică colecție pe pervaz. Odaia deveni tristă, neobişnuit de pustie. Victor simți că nu va mai avea grijă să ude florile. Simți cu adevărat că studenția lui a luat sfîrşit. Doar cărțile mai stăteau împrăştiate pe rafturi. Şi gîndurile îl aduseră la o altă zi.

Avea presimțirea că retrăieşte clipele după serata de absolvire a şcolii din sat. Atunci, parcă pe neprins de veste, s-a despărțit de colegi pentru totdeauna. Avea impresia că a îmbătrînit... la şaptesprezece ani. Era trist. Se despărțea de colegi, de profesori, de sat... vremile se repetă întocmai!.

Va întoarce o filă a vieții. Rămas singur în odaie, gustă o felioară de salam, apoi citi pînă seara, cînd a fost surprins de o bătaie în uşă.

Era Lorina, udă de ploaie, cu umbrela în mînă.

— Salut, locatar al bordelului!

— Noroc! răspunse Victor înseninat, oferindu-i scaunul.

— Dacă te vei încîrdăşi şi mai departe cu mult iubitul meu consătean, nu ştiu unde vei ajunge.

— La Adis-Abeba...

— De ce m-ai chemat, Victore?

— Eu?

Lorina, observînd nedumerirea de pe fața lui, rămase mirată. La mijloc era o nouă aventură a lui Emil.

— Emil m-a sunat şi mi-a spus că treci la gazdă cu chirie şi n-ai unde ține cărțile.

— Nu e cazul să te deranjez.

— Nici un deranj. Vreau să-ți fac un bine.

— Îți sînt recunoscător.

— Atunci?...

— Dacă ai loc, o să țin cărțile la tine o lună-două, nu mai mult.

— Pentru cărți găsesc loc. Cu tine e mai slută treaba. Locuim patru fete într-o odaie...

— Nici o problemă... Cărțile să-mi fie la adăpost, iar eu o să rabd. O să mai dorm pe la prieteni pînă mi-oi găsi o gazdă potrivită. Principalul sînt cărțile...

— O ştie toată lumea, puiule, că ele pentru tine înseamnă mai mult decît dragostea.

— S-ar putea, răspunse Victor.

A doua zi, Victor comandă un taxi şi duse cărțile la căminul Lorinei, iar peste o săptămînă luă cu chirie o cămeruță la Valea Dicescu.

Tata mereu îi scria de-acasă şi ba în glumă, ba în serios îi amintea că ar vrea să-l vadă însurat. Îl chema să-şi petreacă vacanța acasă. Aveau ce vorbi... El duse toate actele necesare la Institutul de Proiectări Capitale, unde fusese repartizat, apoi îşi luă concediu de o lună şi plecă acasă... În cinci ani de zile, satul se schimbase. Decedaseră mulți măhăleni: care de moarte bună, care în urma accidentelor, care de boli grele. Casele în care venea copil cu colinda şi cu "pluguşorul", fuseseră demolate şi în locul lor se înălța o şcoală cu patru etaje. Biserica din dealul Călugărului stătea în schele. Tatăl începuse s-o repare, însă instanțele de la raion îi puneau bețe în roate, silind sătenii să-l condamne, să nu-l ajute. El se linştea şi muncea de unul singur de cu zori şi pînă seara, murdar de var şi mortar. Cineva din sătence avea grijă să-i aducă, parcă pe furiş, demîncare. De vreo două ori s-a luat la harță cu sectoristul, ca în cele din urmă să fie lăsat în voia sa. Victor îl ajuta cît putea. Seara amîndoi reveneau acasă. Fierbeau cartofi, tata făcea o mămăligă la cuptoraş, bea cîte un păhăruț cu vin. Cînd tata se culca, Victor se pornea să hoinărească în nocturnă pe ulițele satului, pe stadionul din preajma Ciulucului. Alteori şedea pe prispa casei, unde tăifăsuia cîndva cu bunicul ori îl asculta, citindu-i din Biblie despre chinurile lui Iov...

Îi plăcea să admire silueta bisericii. Avea un respect aparte pentru arhitectura ei, considerînd că ar fi o crimă ca oamenii să rămînă nepăsători față de lăcaşul sfînt din dealul Călugărului, care le-a păstrat credința şi speranțele pe parcursul deceniilor...

Cît s-a aflat acasă, tata l-a tot sîcîit că e vremea să se însoare. Băiatul schița un surîs enigmatic, şi gîndurile nici pe o clipă nu-l lăsau în pace. O avea mereu în fața ochilor pe Lorina, care îi trimetea scrisoare după scrisoare.

8.

Întors la oraş după o lună de odihnă, Victor se pregătea să-i ceară mîna Lorinei. Ea presimțea în viața ei o schimbare. Se convinse că băiatul o cucerise prin naivitatea şi curățenia sa sufletească. Era convinsă că are dreptate, căci viața o purtase prin valurile ei plăcute; cunoştea deja bărbații.

Îndată după absolvirea şcolii, venise să-şi încerce norocul la institut, dar nu trecuse concursul şi se aranjase la o fabrică de confecții. Serile, în orele de răgaz, frecventa cercul de dansuri populare la clubul muncitoresc. Dansurile o pasionau din copilărie. Pasiunea ei atrase atenția

conducătorului, un bărbat de vreo 47 de ani, pîntecos şi josuţ, care curînd îi făcu o propunere şi o invită în trupa de bază. Din acea clipă viaţa Lorinei luă o altă turnură. Ansamblul coregrafic adeseori pleca în turnee dincolo de hotarele republicii. Uneori, conducătorul artistic îi dădea rolurile principale în compoziţiile coregrafice, aducîndu-i fetei mare faimă prin turneele din Birmania, Japonia şi Franţa. În taină, Lorina nutrea speranţa că va fi observată de conducătorul artistic al “Jocului”. Speranţa aceasta o pricepu directorul clubului muncitoresc, un bărbat trecut de prima tinereţe, renumit fante. I-a promis că-şi va da concursul, pînă cînd Lorina primi un bileţel în care era recomandată maestrului de la “Joc”. Măsurată din cap pînă-n picioare, ilustrul coregraf îi propuse să făcă vreo cîteva mişcări după muzica fluierarului Zaharia. Graţia şi agerimea ei îl impresionară:

— “Jocul” pleacă într-un turneu în Australia. Revenim în ţară peste două luni. Deocamdată lucrează individual, pe urmă… vom începe repetiţiile, i-a spus maiestrul.

Lorina spera. Nu ştia cum să-i mulţumească directorului pentru că a fost recomandată, apreciată, aprobată…. Intrînd la el în birou… îi sări de gît bucuroasă. Directorul la început se fîstîci, dar cînd îi simţi corpul mlădios, lipit de pieptul lui, deveni ceva mai curajos:

— Ce-ai zice de-o întîlnire, fetiţo? Nişte prieteni de-ai mei au un apartament liber şi noi ne vom simţi descătuşaţi…

…Cînd îşi pierduse fecioria, i se părea că toată lumea o arată cu degetul. Îi era ruşine. Directorul însă reuşi s-o convingă că nu s-a întîmplat nimic ieşit din comun. Odată şi odată trebuia să se întîmple… Începu s-o poarte cu maşina pe la restaurante şi cafenele, la plajele de la Ghidighici, Vadul-lui-Vodă, pe litoralul Mării Negre. Ea termina ucenicia şi trebuia să lucreze la un conveier, dar directorul interveni la serviciul personal şi ea fu angajată în calitate de bibliotecară la club. Avea puţini cititori. Toată ziua trăgea chiulul. Pînă la masă, completa nişte formulare, apoi se aşeza pe pervaz şi urmărea cotitura străzii de unde apărea maşina directorului… O scrisoare după alta zbura spre părinţii din Tiraspol, golindu-i de parale pentru a-şi coase haine la modă…

Peste o iarnă, se obişnuise cu directorul în vîrstă. Începu să-i dea tîrcoale gelozia, mai ales atunci cînd nu se întîlnea o zi-două cu el. Căpătase între timp şi-o odaie separată la căminul muncitoresc. Se zvonise că este amanta cuiva. Nu făcea mare taină din aventura amoroasă, pînă cînd vestea ajunse la soţia directorului…

Într-o zi intră la ea o femeie grasă, cu părul negru, despletit pe spate, ca la mort, cu ochelari mari, păşind cu paşi grei… După convorbirea cu ea, Lorina se concediase. Cîteva zile stătu închisă în odaia din cămin, ca o maică

de la mănăstire. De durere şi necaz... îşi muşca într-una unghiile frumoase de la mîini.

Înstrăinată, parcă uitată pentru o vreme de director, ea descoperi că-i gravidă.

— Divorțez şi mă însor cu tine, zise directorul cînd s-au revăzut.

— Nu vreau să am familie cu un bărbat de-o vîrstă cu tata.

— Atunci?...

— Vreau să m-ajuți... Mi-e frică...

— Întrerupe-ți sarcina. Ar fi lucrul cel mai cuminte, îi propuse directorul.

— O să mă mai gîndesc...

După discuție, Lorina nu-l mai întîlni pe director, care imediat, într-un mod miraculos, îşi schimbă locul de muncă şi domiciliul. Oricît l-a căutat, n-a putut să-l întîlnească. Cîteva săptămîni cutreieră oraşul demoralizată, "uitînd" să se ducă la serviciu. Nu zăbavă veni administratorul căminului, comunicîndu-i că de azi înainte la ea în odaie vor veni să locuiască trei fete şi Lorina înțelese că "la dolce vita" s-a terminat. Depuse cerere şi începu să fie muncitoare de rînd... În a treia lună de sarcină, găsi, printr-o cunoscută, un medic şi îşi făcu ceea ce îi sugerase amantul. Privindu-se în oglindă, observă că i-au apărut riduri. N-o mai pasiona nici moda, nici muzica uşoară. Regreta că n-a fost precaută, că s-a lăsat atît de uşor sedusă, că nu aşteptase să vină dragostea cea adevărată.

Victor Inereanu apăru în viața ei tocmai, cînd avea nevoie de salvare. Vedea în persoana lui un om onest, blajin şi sincer. N-avea studii superioare ca el, dar avea zestre. O mai urmărea şi gîndul de a-şi continua studiile.

Ar fi vrut să se astîmpere, să ajungă o soție bună, să aibă copii, să-şi ispăşească oarecum păcatul. Ca să se relaxeze nițel, plecă acasă, iar cînd se întoarse, se întîlni în Grădina Publică cu Victor... Purta un impermeabil subțire, o eşarfă la gît, cu cercei de aur în urechi, o broşă de pietricele în care se sfărîmau razele soarelui. Întreaga ei făptură răspîndea un miros fin de parfum. Ochii şi buzele îi erau vopsite discret. După vreo oră de plimbare, Victor îi ceru mîna... Ea părea că ezită.

— Oare ne cunoaştem atît de bine ca să facem acest pas? îl întrebă parcă cu gura altuia.

— Oare nu mai există dragoste de la prima privire? îi răspunse el cu altă tonalitate.

— ...există...

— Sînt sigur că o să avem o viață lungă şi frumoasă.

Apoi Victor se gîndi: "Îmi voi lega soarta pentru totdeauna cu această fată. Ea mă va iubi, precum o iubesc şi eu, mă va întîlni, mă va petrece, îmi

va naşte copii... Căsnicia e la sigur o fericire şi un sacrificiu... O să păstrez cu sfințenie căminul familial...”.

Peste cîteva zile ea îi spuse:

— Aş vrea să trăim aici, să avem cît mai curînd buletin de oraş, apartament... O să fiu muncitoare la fabrică şi o să obțin apartament.

— Facem nunta?...

— Facem... Dar unde?

— Tatăl meu nu vrea nuntă mare, pompoasă...

— Atunci o jucăm la mine, la Tiraspol. Alături de rude, prieteni...

Aflînd decizia feciorului, tatăl se amărî. Căută să-l convingă că, după datină, nunta se face la mire. Dar decizia era deja luată de Lorina...

* * *

De dimineață se prevestea o zi frumoasă şi blîndă. Pe colinele din jurul oraşului nistrean sclipea roua. Razele soarelui înveseliseră geana de pădure autumnală. Din curțile mahalalei Sculeni năvălea miros de struguri mustuiți. Fanfara cînta în ograda încă pustie. Cîțiva oameni adunau mesele, pe pereții cortului atîrnau covoare şi lăicere. Şi numai cînd totul părea să fie gata de primirea oaspeților, peste străvechea localitate moldovenească de pe Nistru porni domol o ploaie ciobănească, monotonă.

Naşii Vasile şi Eugenia Țapoc stăteau în capul mesei, alături de miri. Aprinseră lumînări colorate de parafină, înfipte în doi colaci mari. Înainte de-aceasta, împreună cu finii, au sădit doi copăcei lîngă pridvor. Lorina ieşi la dans. Prin acoperămîntul cortului răzbătea ploaia şi-şi umplu pantofii albi de glod... Apoi nu se mai mişcă din capul mesei. Ca să se calmeze, bău cîteva pastile şi, zgribulită, urmărea mesenii ce semănau cu nişte spectatori cărora le place şi nu le place spectacolul pe scenă. După cîteva toasturi, lumea adunată în ograda casei se mai învioră. Începură să cînte, să joace... cărți. Îşi permise să închine cîteva pahare de muscat... Ploaia se tot întețea. Nuntaşii cîntau, chiuiau...

— De ce eşti vesel, Victore?... Plouă doar cu nemiluita... şopti deodată Lorina.

— E cea mai fericită zi din viața mea. Mă însor, zise plin de căldură mirele. Ei, muzica!

— Ploaia ne-a stricat totul, repetă Lorina lăcrimînd.

— Nu-i nimic, iubito!

— Se zice: cum e timpul la nuntă aşa ne va fi şi norocul în viață...

— O s-avem o viață îmbelşugată. Iar norocul... cum şi-l face omul...

Emil, vornicel de onoare şi pețitor, stătea alături de Victor, pilit de-a binelea şi-l tot ghiontea:

— Să pună socrii cîteva miişoare pe masă! Ba chiar şi o limuzină. Atîta fată au.

— Nu bea, te rog, îl mustră Victor.

— Cînd mă-mbăt sînt mai deştept! strigă Emil, revenind lîngă miri. Lorino, fericeşte-mă cu un tur de vals...

Ieşiră la dans printre stropii supărători ai ploii, strecuraţi prin pînza prelatei. S-au murdărit de ştioalnă din cap pînă în picioare. Lorina vroia să fie veselă. Revenind cu mireasa în capul mesei, Emil zise mirelui:

— Mare hoţ de cai şi cămile eşti, fiule! Ai ştiut ce să-ţi alegi... şi slobozi un chiuit strident. Îmi irosesc juneţea fără a observa frumosul, care trece pe-alături. Dar ce-i al meu e pus de-o parte.

— Întocmai, aprobă Lorina.

Tinerii din ogradă, îmbrăcaţi în blugi, îmbărbătaţi de tăria rachiului, dansau în ritmul muzicii. Unii fluturau capetele şi mîinile a disperare (un val al modei), alţii se fîţîiau agitaţi cu braţele înfipte în buzunare. La o masă din mijlocul cortului, nişte ţărăncuţe de la Mălăieşti, ţinîndu-se de mîini, începură să îngîne un cîntecel îndrăgit:

"Fa Marie cu bariz, măi,/

De ce vrei să te măriţi,/

Te grăbeşti la măritat, măi,/

Ca floarea la scuturat..."

Cineva dintre tineri încercă să le şuiere, să le huiduiască, avertizîndu-le cu îndemnări deocheate: "La români, peste Nistru!" Numai Emil potoli spiritele exclamînd:

— Şlagărul sezonului! şi, nimerind în ritmul cîntecului, glăsuia în propria-i versiune:

— Fa Marie din Paris...

— Doamne, cine are nevoie de atîta ploaie, se tot căina Lorina.

Victor iar o invită la dans. Poalele rochiei de mătase şi vălul, oricît se străduia Lorina, se înnegriseră de noroi şi ea se lipi de el, scîncind ca un copil.

— Doamne, nu-i nuntă, ci crimă adevărată...

— Nu acorda atenţie, iubito. Ploaia este bine venită, ţi-am spus doar.

— De ce e tocmai în ziua nunţii noastre?

— El e de vină, surîse Victor, cînd Emil apăru cu un clondir şi le umplu paharele cu vin.

— Închinaţi pentru fericirea voastră. Socotiţi că deja sînteţi înhămaţi la acelaşi jug, prinşi în resteie, şi tu, fiule, fii precaut, începînd cu ziua de azi. Să nu dea Domnul să nimereşti sub papucul muierii, că o să fii cel mai nefericit bărbăţel din lume.

— Îți dorim ca la toamnă să te arcănească şi pe tine o duduie, ca să te dea la brazdă! îi ură Lorina.

— Va trebui s-aşteptați un pic mai mult. N-am adunat destul capital. Fără bani e o ruşine să te însori...

Muzicanții, în mantale militare, fără epoleți, răzmuiați pînă la piele, țineau cu înverşunare să-şi ducă misiunea pînă la capăt. O melodie melancolică prevesti dezbrăcatul miresei. Prin umezeala zorilor se perinda tristețea melodiei, susținute de băbuțele de la Mălăieşti, la care mai aderaseră cîteva fete tinere: "Rămîi, tată, rămîi, mamă...".

Naşa o aşeză pe mireasă pe genunchii mirelui şi-i scoase coronița. Fotograful beat criță orbea lumea cu blițul, se vîra peste tot, vrînd să imortalizeze amănuntele datinii şi... plîngea spre hazul tuturora de săreau hainele pe el.

Apoi mirele şi mireasa intrară în casă, îşi schimbară hainele şi reapărură. Ea — într-o rochie lungă, galbenă, cu flori cafenii pe la mîneci şi poale, el — în costum cenuşiu...

În pîcla lăptoasă a zorilor, cînd în ogradă rămăseseră vreo doi nuntaşi întîrziați şi Emil, mirii avură grijă să petreacă naşii la capitală.

— Plec şi eu, spuse Emil. Vă aştept peste o săptămînă să începem robia, fiule!

După plecarea tuturora, mirii s-au dus la culcare. În iatacul pregătit pentru ei era călduț şi linişte. Două vaze mari încărcate cu flori albe şi roşii de pe masă răspîndeau o aromă plăcută. Lîngă soba îi aştepta aşternutul alb, scrobit, îmbibat cu miros de viorele.

— Ce culori, ce parfumuri! zise împăcată Lorina.

— Te aştept de un secol, iubito! zise Victor cu voce tremurătoare, pomenindu-se sub plapumă, lîngă corpul mlădios şi gol al Lorinei.

9.

Peste trei zile, tinerii însurăței se întoarseră în oraş. Căutarea unei gazde le răpi o săptămînă din luna de miere. Era greu să găseşti o cameră de închiriat. Cîteva nopți Victor se adăposti la soție în cămin. Colegele Lorinei dormeau pe divan, iar el — pe o saltea veche la podea. Serile erau vesele, cu bancuri şi glume pînă cînd cineva din locatari îi pîrîseră la administratoare, o femeie severă. Lorina izbuti s-o convingă să-l lase pe Victor pînă îşi vor găsi gazdă, dar zilele treceau şi ei nicidecum nu-şi găseau un ungheraş pe placul lor. Aceeaşi administratoare le dădu adresa unei case de lîngă gară.

În jurul curții acelei căsuțe creşteau năvalnic tufe de cătină sălbatică. Acoperişul avea dranița putredă, năpădită de muşchi verzui şi de mucegai. Pereții cu brîie şterse de chinovar, dărăpănați, unde şi unde erau lipiți cu ziare îngălbenite de vreme. Prispele unse cu lut se coşeau pe alocuri. Deregii

strîmbi din lemn de salcîm, ca şi uşile, se pare că nu fuseseră vopsiţi niciodată, iar prin găurile făcute de cari bătea vîntul… Ferestrele cu obloane aveau geamuri mici…

Stăpîna era bolnăvicioasă. Chipul ei semăna cu al unei soacre cu multe nurori. Hainele zdrenţuite, părul de culoarea scrumului, adunat sub broboada veche, şoşonii mari, murdari de praf şi de cenuşă, îi treziră Lorinei un fel de milă din chiar prima clipă.

— Mă cheamă Roza Lvovna… Dacă aveţi buletin de oraş, vă primesc. Pînă la voi, au stat nişte chiriaşi fără buletin şi am avut dificultăţi cu poliţia.

— Acum nimeni nu vrea să le facă străinilor buletin de oraş, zise Lorina indispusă.

— Păi, daţi bacşiş cuiva… Cu bani se face to-otul, le sugeră o idee bătrîna.

Plecară în căutarea altei gazde, dar pretutindeni erau refuzaţi categoric şi tot administratoarea fu aceea care-i îndrumă la un om dintr-un sat suburban. Acela, pentru cinci mii de ruble, îi ajută să-şi facă buletin provizoriu.

— Să vă fie de bine! Sînteţi orăşeni în toată legea! îi felicită omul, cînd le întoarse buletinele de identitate cu ştampila mult rîvnită.

Roza Lvovna de data aceasta îi pofti în casă. O tindă lungă, îngustă şi întunecoasă ducea mai întîi într-o debara, apoi spre uşile celor două odăi. Una din odăiţe era, chipurile, bucătărie, cu un lavoar slinos şi un dulap demodat. O scară plină de pînză de păianjen ducea spre gura podului. Uşa, care dădea în cele două odăi, cu balamale de lemn, la deschiderea căreia parcă se trăgea alarma, o enerva pe bătrînă. Cînd au păşit pragul, ea îşi încreţi fruntea… Odăile — una mai mare, alta mai mică — erau despărţite printr-o sobă de teracotă verde-închis.

— Aici o să staţi, arătă bătrîna la divanul de lîngă soba afumată din odaia mare. Şifonier n-am, hainele o să le pu-uneţi pe spetezele scaunelor şi pe masa asta.

În odaie se aflau lucruri vechi, de anticariat. Deasupra unui dulăpior cu veselă, atîrna un tablou.

— Se cheamă “Jiguli”, preciză bătrîna.

Tabloul reprezenta o noapte cu clar de lună pe Volga, în inima Rusiei, un iaht plutind pe valurile line. Culorile tabloului te consolau. Pe peretele din stînga, între geamurile albe, stătea un orologiu, de frumuseţe, pentru că pendulul mare, lucitor demult înţepenise.

— Le-am cumpărat de la nişte soldaţi în ’45, pe cînd se întorceau din Germania. Am plătit trei sticle de votcă. Rusul… pentru votcă îţi dă şi

cămaşa de pe el. Azi cîteva muzee îmi propun bani pe el. Nu vreau să-l vînd, nu vreau. Cît voi avea zile, va sta să-mi mîngîie ochiul obosit de viaţă...

Bătrîna oftă din băierile inimii şi se mişcă prin odaie, sprijinindu-se de masa rotundă, care se părea că e pusă acolo anume pentru aşa ceva. Deasupra trecerii dintr-o odaie în alta stătea un aparat de radio, în formă de talger, care bîzîia întruna şi era greu să desluşeşti ce se vorbeşte sau ce se cîntă. Lîngă etajera din alt colţ, cu volumele mari enciclopedii sovietice, atîrnau portretele lui Lenin şi Marx, alături — un alt tablou, după toate aparenţele, de acelaşi pictor.

— Se numeşte "Pădurea", comentă bătrîna, de parcă-i purta printr-o sală de expoziţii. Am două tablouri moştenite de la părinţi. Costă scump. Foarte scump...

"Pădurea" era mai puţin atrăgătoare. O pădure rusă în veşmintele iernii. În depărtare se vedeau o căsuţă, un drum, la a cărui cotitură dispărea o trăsură...

În odaie mai era portretul unei fete, pe care vopseaua lucitoare crăpase ici-colo.

— Asta sînt eu... în tinereţe, zise deodată bătrîna. M-a pictat Alexandru Plămădeală. Maestrul venea des pe la mine... Eram tînără, atrăgătoare...

Oprindu-se la trecerea din odaia mai mare în cea mică, bătrîna le arătă, în dormitorul îngust, pe o noptieră, un gramofon cu difuzorul mare, în formă de crin.

— Mi l-a dăruit soţul în ziua nunţii. A fost medic. Era cu 30 de ani mai în vîrstă şi a murit demult...

— Funcţionează? întrebă Victor, arătînd cu ochii la gramofon.

Bătrîna îl privi cu luare-aminte.

— Îţi place muzica?

— Îmi place.

— Tineretul de azi nu ţine la nimic, spuse cu indignare stăpîna. Fetele ce-au stat pînă la voi nu suportau muzica serioasă. Aveau un magnetofon cu cîntece de făceau nişte figuri mamă-mamă!

— Nouă ne place şi muzica uşoară şi cea clasică.

— O clipă, zise bătrîna şi puse o placă pe care o scoase dintr-un cotlon.

Mario Lanzza slobozi o voce de demult şi de departe, iar în ochii bătrînei apăru o scînteie tinerească. Pleoapele i se umeziră...

Apoi bătrîna le istorisi ceva din viaţa sa. Răscoli prin vîltoarea anilor, aducîndu-şi aminte de celebrităţile pe care le-a întîlnit pe la staţiunile balneare, unde a locuit împreună cu soţul.

— Viața este trecătoare ca un rîu, oftă bătrîna. Mi-a rămas o singură dorință. Să mor fară chin. Pentru mine moartea e o fericire. Din păcate, ea mă ocoleşte. Parcă-mi zice: “Stai-stai, aşteaptă...”. Dar ce să aştept. Sînt bolnavă, n-am nici o rudă apropiată...

Lorina făcu ordine în toată casa. Scoase afară gunoiul, deschise obloanele cu balamale ruginite, aduse o căldare cu var, unse pereții. Procură de la piață cîteva reproduceri din Tintoretto, Matisse, Van Gogh şi înfrumuseță odaia. Dereticară debaraua, schimbară becul ars, procurară o măsuță, scaune, chemară meşteri să repare aragazul şi aduseră o butelie cu gaz. Stăpîna nu mai putea de bucurie.

— Moldovenii sînt harnici, curați! exclamă ea. O ştie fiece ovreu!

Uneori, după ce se întorceau din oraş de la vreun spectacol, bătrîna, dornică de vorbă, le aducea în cameră o lădiță ornamentată în stil oriental. Scotea de-acolo o rochie, pe pieptul căreia luceau cîteva medalii. Povestea îndelung despre anii războiului, pe care i-a trăit împreună cu soțul. Îmbrăca rochia cu decorații şi se plimba murdară prin odaie, tot întrebînd dacă îi stă bine sau ba?...

— Tinerețea mea s-a pierdut pe drumuri... După o viață frumoasă la stațiunile balneare, a urmat cu totul alta. În timpul războiului am rămas fără copil şi fără soț. Nu dea Dumnezeu să ştiți ce înseamnă războiul...

— Păcat că Israelul luptă cu arabii. Moare atîta lume! zise Victor cu sinceră părere de rău.

— Nu-i adevărat! Sînteți induşi în eroare! se revoltă bătrîna. Ai auzit dumneata cum la München palestinienii i-au măcelărit pe sportivi? Ce vină aveau sportivii? În ochii bolnavi, cu pleoapele inflamate, licări o durere omenească şi ura.

Roza Lvovna mai scotea din aceeaşi lădiță nişte fotografii îngălbenite. Făcea ample comentarii, pînă începea să-şi pregătească de ale gurii. La bucătărie înşira pe masă ulcele, castroane, borcănaşe cu tot felul de legume, făinoase, carne şi mînca, mînca întruna. Cică aşa îi prescriseseră medicii! Pînă a se culca, încerca să-şi amintească de obîrşie, de tinerețe, de bărbații care au iubit-o şi au stimat-o.

— E o națiune deşteaptă!... îngîna dînsa. Ei au făcut numai bine popoarelor. Au săvîrşit revoluția. Au dat lumii pe Einstein, Kurceatov, Chaplin, Landau, Pasternac... Şi astăzi, bieții, nu se pot aduna în țara lor... Vă pare că vorbesc mult? continuă Roza Lvovna. Veți ajunge şi voi la vîrsta mea. Viitorul tinereții nu este altceva decît... bătrînețea! Omul toată viața trebuie să se învețe a îmbătrîni frumos. Mi se pare că am izbutit s-o fac. Iaca, numai rudele mi-au întors spatele... Oamenii nu prea ştiu a deosebi binele de rău. M-am străduit să fiu cinstită, dar... soarta mi-a hărăzit la

bătrîneţe ... singurătatea. Curînd voi muri, dar nu mă pot împăca cu gîndul că oamenii trec dintr-o epocă în alta, luînd cu ei invidia, trufia, răzbunarea. Putea-vor oare vreodată să scape de aceste metehne?

— Ce lecţie de filozofie! zise Lorina cînd au rămas în doi.

— Îmi place s-o ascult, răspunse Victor.

Cu vreo două zile înainte, Victor se întîlni în oraş cu Emil. Colegul îi turnă o sumedenie de amănunte despre institut. Lucra ca de cînd lumea acolo. Îi relată atmosfera plăcută din colectiv, despre duduiţele care fumează pe-un cap şi-ţi fac ochi dulci şi multe altele...

Victor aştepta cu nerăbdare să vină la serviciu. Atîrnă pe pereţi, printre tablourile luminate de becul mic, umbrit de un abajur roz, toate schiţele proiectului cu orăşelul copiilor şi le cercetă îndelung...

Iar Lorina colindă oraşul. Îşi cumpără haine. Îi plăti bătrînei chiria pe o lună. Avea o dispoziţie plăcută şi îngînă:

— De luni începem corvoada, Victore!

— Să fie într-un ceas bun! Cred că la serviciu e totuşi mai bine decît la învăţătură.

— Ah, ce naiv eşti! La serviciu e numai proză... Roagă-te să nimereşti într-un colectiv sănătos, să lucrezi şi să creezi în pace.

10.

În prima zi de serviciu, Victor fu condus la etajul trei, într-o sală mare, cu trei rînduri de mese pentru proiecţie “Robatron”. Un rînd de mese stăteau înşirate de-a lungul geamurilor mari, arcuite, alt rînd — lîngă coloanele albastre ce sprijineau tavanul, al treilea vizavi de biroul şefului. Şeful se odihnea undeva la mare şi femeia de la serviciul personal îi arătă masa de lucru, îl lăsă să se acomodeze şi plecă. În dreapta lui era masa lui Emil, iar în stînga, lîngă geam — a unei tinere blonde, cu ochelari.

Fata era suavă, cu o faţă de copiliţă, diafană, cu buze subţiri şi ochii ageri. Era vorbăreaţă. Îi răspundea cu amabilitate la orice întrebare. Află cu ce probleme se vor ocupa în viitorii ani. Victor înţelese că proiectele construcţiilor capitale din oraş se înfăptuiesc prin intermediul instituţiei lor...

Apoi veni Emil. Ceva mai volubil şi degajat ca de obicei, intră în vorbă cu toţi colaboratorii. Făcu două-trei bancuri, apoi, invitat de fată, ieşiră să fumeze.

— Ne-au sosit doi boboci, spuse cineva de la masa vecină. Ăsta mai în vîrstă e cu draci. Celălalt e frumuşel. O fi însurat?...

— Da...

— Păcat...

Spre amiază, Victor încă nu se acomodase, nu se simțea în apele sale. Nu ştia ce să facă, ce ocupație să-şi găsească. După prînz, veni la femeia pirpirie, care-i dădu un halat vechi. Toți colaboratorii însă purtau halate noi. Emil se alesese şi el cu unul nou-nouț, după ce-i spuse femeii ceva foarte hazliu, încît aceea se cotilea de rîs...

Lui Victor nu-i displăcu anturajul şi discuțiile interminabile ale noilor colegi. Pereții înalți, albaştri băteau în culoarea valurilor liniştite. Pe unul erau zugrăvite castele, tufe de vie cu struguri copți, fructe... În această încăpere cîndva fusese un restaurant, unde se spunea că a mesit, în timpul războiului, însuşi generalul Antonescu.

— Să facem cunoştință, auzi el vocea vecinei. Mă numesc Daniela. (Era fata care, adunîndu-şi părul blond deasupra frunții, să nu-i acopere ochelarii cu ramă verde, îşi descoperi ochii căprui şi zîmbi cu o sfiiciune copilărească.) Vom lucra împreună. Cînd n-o să-ți fie clar ceva, întreabă. Nu te sfii. Lucrez deja al patrulea an, am o anumită experiență.

— Am să apelez la ajutorul dumneavoastră.

— Nu căuta să-l seduci, interveni Emil. Are o nevastă foarte ațoasă, adevărată Xantipă.

— E adevărat? întrebă fata. Nici o problemă. Deocamdată nu văd nici o premisă să mă îndrăgostesc de el.

— Nu e armonie cînd cearcă să se iubească doi deştepți, ci atunci dacă se iubesc un hîtru şi un deştept. Domnişoaro, dacă te vei decide, apoi să-i laşi neapărat un urmaş dolofan... Emil tuşi în silă, fără să-şi termine gîndul.

Curînd se deschise uşa şi în sală intrară nişte persoane necunoscute. Vorbeau într-o limbă neînțeleasă.

— Cine-s? o întrebă Emil pe fată.

— Ca şi voi... tineri specialişti din Tuva. Au absolvit institutul din Kîzîl. Se zvoneşte că sînt specialişti în construcția... iurtelor.

— Şi unde au poposit? sări c-o-ntrebare Emil.

— Habar n-am... De vreo două zile şeful se tot porăie cu ei.

— Aha, făcu Emil, ghiontindu-l pe Victor. E clar, dar nu prea. Astăzi e botezul de muncă. Şi totuşi eu o să mă evapor. Trebuie să limpezesc nişte chestiuni.

A doua zi Victor continuă să facă ordine la locul de lucru, cînd se pomeni cu Emil alături.

— Ştii ce-i la mijloc, fiule? Sîntem în birou doisprezece tineri specialişti. Noi doi şi zece tuvini.

— Pentru tuvini, problema spațiului locativ e rezolvată. Cică n-au unde trăi! Iar noi avem? Şeful a spus clar şi răspicat: “Eu pe voi nu v-am poftit. Cine v-a trimis la institutul nostru, acela să-şi bată capul... Acum

avem nevoie de specialişti calificaţi...!”. Uite-aşa, fiule, e pusă problemă cadrelor naţionale. Vasăzică, se tuvinizeze arhitectura moldovenească şi, în loc să aibă grijă de toţi în egală măsură, îi căpătuieşte cu apartamente de pe-acum?

— S-ar cuveni să ne dea şi nouă un colţişor pentru trai cît de cît.

— S-ar cuveni, dar vezi... Pune, fiule, gărgăunii în mişcare: dacă nu ne vom gîndi noi la traiul de mîine, cine are s-o facă?

— Şi care-i ieşirea din situaţie?

— Să obţinem audienţă la şef. Să ştie dumnealui că nu sîntem nişte papă-lapte.

— Aşa, hodoronc-tronc? Nici n-am încălzit bine locul şi să venim cu pretenţii?

— Pe urmă o să fie tîrziu, spuse hotărît colegul. Să mergem.

Victor păşi în urma lui Emil, care îl duse la uşa cabinetului cu inscripţia “Kuşnir Jakob Ruvimovici”. Se gîndea că o lună întreagă făcuse practica la institutul lui Maximilian, dar n-a ştiut că există un asemenea birou şi un asemenea şef. Numele Kuşnir, acest nume universal, prezent în onomastica a zeci de naţiuni, parcă îi amintea de ceva.

— E rivalul tău de altă dată, zise Emil. La şah.

— Oameni buni, răspunse Kuşnir la pretenţiile expuse de Emil, nu vă putem asigura cu spaţiu locativ pe toţi deodată. Institutul n-a înaintat nici o ofertă universităţii. Voi aţi venit ca unităţi suplimentare. Sincer vorbind, n-am o impresie grozavă despre gradul de pregătire a specialiştilor de la Alma mater.

— Aveţi vreun specialist de la universitate aici? întrebă Victor.

— Dea Domnul să greşesc!

— Deşi nu sîntem doctori în sexologie, zise Emil, ştim că la noi în ţară nu există oameni de categoria a doua. Conform Constituţiei, pe care o sărbătoriţi şi dumneavoastră în fiece an, toţi avem drepturi egale! Cum i-aţi asigurat pe unii absolvenţi de mai ieri ai universităţii, aşa va trebui să ne asiguraţi şi pe noi.

— N-am nici o obligaţie faţă de voi! răbufni şeful cu vocea-i seacă. Problemele repartizării spaţiului locativ le rezolvă administraţia institutului, în frunte cu Maximilian. Eu sînt lucrător de rînd, ca şi voi. De altfel, tuvinii au venit de la o depărtare de mii de kilometri şi n-au unde trage... Voi vă mai duceţi pe acasă, mai luaţi cîte o torbă cu merinde de la părinţi, pe cînd ei... Şi ţineţi cont că ei vor ridica prestigiul arhitecturii în republică. Se va începe construcţia circului în oraş şi ce ne facem fără secretul arhitecturii iurtelor...

— Poveştile acestea să i le spuneţi lui mutu, altor consîngeni de-ai dumitale, care au sosit de la Tighina împreună cu familiile lor şi nu de la mii

de kilometri. Emil se simțea tare pe piață. Dacă n-o să ne asigurați şi pe noi cu camere în cămin, să ştiți că facem un tărăboi de care n-a mai auzit institutul. Nu vă uitați că avem doar o zi de muncă, sîntem capabili să ne descurcăm cu orice mafie locală...

— Ce-ți permiți, tinere?

— Eu caut adevărul! răspunse Emil, gata să se ia la harță cu şeful.

— Bine, zise deodată moale şi împăcat Kuşnir. Vom vedea ce putem face... Poate mai întîi o să-ți dăm dumitale, apoi peste o lună-două lui Inereanu.

Peste o zi, Emil ieşi din biroul lui Kuşnir triumfător.

— Fiule, ca să dobîndeşti ceva în viață, precum ți-am spus adesea, trebuie să ştii unde să bați...

— Poate că şeful are parțial dreptate, îngînă Victor, neînțelegînd extazul colegului. Doar tuvinii ne sînt oaspeți, iar moldovenii totdeauna au fost ospitalieri.

— U-u-ff! Ce primitivism local, fiule! Mai creşte nițel în înălțime şi nu lăsa să-ți țîsnească de pe buze asemenea nerozii. Uite ce se face peste gard. Tuvinii astăzi ne sînt oaspeți, iar mîine n-o să te poți spăla cu toată apa Bîcului de ei. Eşti băiat deştept, dar uneori... te prosteşti. Pe cînd eu, vezi, m-am certat cu cneazul şi mi-a dat, ca pentru un celibatar ce sînt, o cameră în cămin! Cu familiştii cică problema e mai slută. Dar nu fi nici tu găgăuță. Ia-l cu asalt, altfel o să stai mult şi bine la gazde particulare. Kuşnir a spus c-o să facă tot posibilul să te asigure şi pe tine, după ce va aranja tuvinii. Ia seama să n-o facă la sfîntul aşteaptă. Cu mine a înfundat-o. Puteau să-l apuce năbădăile şi, precum ştii, oamenii la bătrînețe au grijă de sănătatea lor. Deci ține-l mereu în joc şi vei reuşi!

Curînd de ei se apropie Kuşnir şi îl prezentă tinerilor specialişti pe Naum Zelțer.

— Dumnealui o să fie şeful vostru. Toate chestiunile le discutați cu el, apoi Kuşnir îi prezentă pe Emil şi pe Victor. Vă urez o colaborare fructuoasă. Tovarăşul Zelțer e un specialist de forță.

După aceea, Naum Zelțer le aduse tinerilor colaboratori un proiect elaborat de Kuşnir, pe care zise că îl considera patriarhul arhitecturii moldoveneşti.

— Dacă vor apărea unele întrebări, cui să ne adresăm? se interesă Victor.

— Mie, zise autoritar Zelțer.

— Fiule, ştii aptitudinile mele în arhitectură.Te-aş ruga să depui eforturi ca să le ştergi nasul. Dacă-o fi posibil, să-l pui la respect pe

“patriarh”... Sînt sigur că are unele păcate, doar că nimeni nu i le spune. Eu însă dacă le voi afla cu ajutorul tău...

— O să-ți dai concursul bănuiesc?

— Din păcate nu, fiule.

— De ce?

— Pare-mi-se, m-am îndrăgostit şi trebuie să m-apuc de capul duduiței blonde, zise Emil. E prea mîndră. Ea nu ştie că are de furcă cu un lup bătrîn.

— Succes!

— Plec la vînătoare! răspunse Emil.

Victor studie minuțios proiectul lui Kuşnir şi, spre uimirea lui, făcu o descoperire senzațională. Kuşnir evaluase valoarea apeductului unui sector al oraşului, care funcționa al zecelea an, dar, conform cu devizul estimativ, apeductul pe planul fixat era instalat pe o parte a străzii centrale, iar în realitate țevile fuseseră fixate în partea opusă... Încă din anii studenției vedea deseori prin oraş, în sectorul cu pricina, apeductul avariat din simplul motiv că se conduceau de documentația, în capul căreia stătea iscălitura “patriarhului”. Mecanizatorii săpau schema şi... avariau apeductul. Era o greşeală care putea fi calificată ca fraudă. Victor se plimbă vreo două zile pe străzile unde era instalat apeductul şi mai descoperi un adevăr: realizarea construcției în cauză implica mari cheltuieli. Kuşnir recursese la un şiretlic: să construiască apeductul fără a atinge clădirile vechi, iar în proiect să indice cele mai eficiente şi progresiste metode. Dacă cineva i-ar fi reproşat, “patriarhul” ar fi dat uşor vina pe realizatorii proiectului. După zece ani de zile, a avut loc inventarierea tehnică a apeductului şi s-a efectuat acelaşi calcul! Cu semnătura lui. Chipurile a fost verificat cu originalul. Pentru “trebuşoara” aceasta Kuşnir, împreună cu brigada lui Zelțer, s-a învrednicit de o primă colosală...

* * *

Cu venirea iernii, Roza Lvovna se îmbolnăvi grav. De îndată ce mergeau la culcare şi se stingea lumina, ea începea să geamă. O durea ficatul şi durerile deveneau insuportabile. Bătrîna se văicăra în gura mare:

— Maiera mea, maiera me-e-a-a!!!

Victor sărea din aşternut, ținea o fugă pînă la taxofonul de la colțul străzii vecine şi abia pe la miezul nopții, în dreptul porții lor, sosea ambulanța. Bolnavei i se administrau injecții ca să doarmă pînă dimineață.

— Mi-e milă de ea, zicea Lorina. Am pleca la altă gazdă, dar nu mă lasă inima s-o părăsim. N-are pe nimeni... Mi-a spus un jurist că dacă o vom îngriji, după decesul ei casa ne va rămîne nouă...

— Ce îți mai trece prin cap? făcu Victor. Ți-ai găsit la ce să te lăcomeşti.

— Păi tot n-are nici o rudă apropiată, iar pentru o familie tînără un adăpost propriu e important.

— O fi, dar să-l obții pe cale cinstită.

Într-o seară, Lorina îi mărturisi:

— Pare-mi-se, sînt gravidă.

Victor o aduse la piept şi-o sărută:

— Un bebeluş drăguț ne-ar face viața mai fericită şi mai plină!

* * *

Proiectul "patriarhului" îl revolta. Îl studie încă o dată, ajungînd la aceeaşi concluzie: Kuşnir e mistificator! Nu putea să-şi stăpînească indignarea şi îi povesti lui Emil despre cele descoperite.

— Fiule, e prea devreme să-i dăm peste nas... Nițică răbdare. Scuză-mă, simt că mă pîrpîlesc de dragoste şi nu-mi arde de arhitectură.

Emil se învîrtea în jurul Danielei ca un cocoş, semănînd prîsneli şi invidie printre celelalte fete bătrîne...

Daniela îl învăța cîte ceva pe Emil, care era mereu în preajma ei, îi spunea bancuri. El era ghiduş ca totdeauna şi fata abia-şi stăpînea hohotele de rîs. Emil dădea bucuros din capu-i chel. Victor ştia că fata e specializată în bionica arhitecturii, ramură interesantă, dar Emil n-o lăsa să se concentreze.

Într-o zi, pe la prînz, Victor auzi o discuție a celor doi:

— Cîți ani ai, domnişoară?.. Te ții tare pe piață, refuzi să mă urmezi la un apartament conspirativ, să facem dragoste?

— Chelia dumitale nu-i capabilă să determine o vîrstă a unei domnişoare?

— Şi totuşi? insistă Emil obraznic.

— Femeia are trei vîrste, zîmbi Daniela. Prima e cea din buletinul de identitate, a doua — cea reală, a treia — cea pe care o spune ea. Mai sînt probleme?

— Nu. Dacă ți-aş propune o legătură amoroasă?

— 'Geaba îți cheltuieşti energia. Mai bine du-te şi descarcă un vagon cu ciment la gară.

— Ce muiere! i se plînse lui Victor seara, cînd mergeau pe stradă. Deşteptăciunea şi ingeniozitatea ei mă doboară. Oare sînt atît de limitat cum mă socoate? Îşi ridică prețul cu zi ce trece. Între noi se adînceşte hăul neînțelegerii. Dar ea nu ştie cu cine are de-a face...

În orele de răgaz, Daniela se alătura lui Kuşnir. Avea grijă să-i aprindă ţigara. La prînz jucau şah, pierzînd partidă după partidă, astfel veselindu-l pe şef. Simţindu-se oarecum ofensat, Emil îi zise Danielei:

— Nu-l invitaţi pe Inereanu la partidele de şah?

— În gaşca sînt numai cunoscătorii în materie, domnule! Cei care ştiu a deosebi doar nebunii de pioni n-au ce căuta...

— Ha-ha! Inereanu vă bate măr pe amîndoi!

— De la vorbă pînă la faptă e-o cale-atît de lungă... zise fata cu îndoială.

— Fiul vă bate măr! Pun pariu o poală de bardace şi un băţ... de cîrnaţ...

— Te rog, Emile, nu-mi fă publicitate, zise Victor. Trebuie să ne învăţăm a lucra, apoi şahul.

— La noi în birou au fost angajaţi grozavi... Acuma nu mai lucrează nici unul... S-au concediat în baza propriei cereri, surîse fata. Adevărul e adevăr. Ce-ai vrea acum, Emile?

— Eu? se miră Emil. Vreau... trup de femeie...

După două săptămîni de lucru, Victor rămase... şomer. Îşi lua de acasă cărţi şi, în exemplul celorlalţi colaboratori, citea ore în şir. Femeile, cînd auzeau că în magazinul din apropiere s-au adus mărfuri deficitare, ţîşneau în stradă ca ghiulelele şi se întorceau bine dispuse, încărcate de cumpărături.

Emil însă nu-şi făcea nici un fel de probleme. Se împrietenise cu cîţiva din cei care se considerau elita biroului. La prînz, colaboratorii se îmbulzeau la mesele de şah. Emil era printre ei, Victor, rămînînd singur. Uneori aţipea pe masa de proiectare... Odată Kuşnir, observîndu-l, veni, îi puse mîna pe umăr, arătîndu-i la ceas, rosti povăţuitor: Ziua de muncă a început.

— Bateţi-vă cu pumnul în piept, că sînteţi “patriarhul” arhitecturii.

Kuşnir rămase perplex.

— Ce obrăznicie! Ce obrăznicie!

Era nemaiauzit în biroul lui.

— De ce nu se lucrează? întrebă supărat Zelţer, netezindu-şi mustaţa scurtă.

— N-avem ocupaţie, răspunse Victor.

— Sărmanii! exclamă Kuşnir, punînd mîinile în şolduri a necaz. Acuşica...

El îi făcu semn şefului de depozit, rugîndu-l să aducă un proiect.

— L-am studiat, zise Victor. Am studiat toate proiectele din aceste dulapuri.

— Atît de repede? De cînd sînteți angajați la noi, bobocilor? Kuşnir îşi holbă ochii de după lentilele groase ale ochelarilor cu ramă argintie.

— De o lună şi jumătate, răspunse Victor.

— Victor Inereanu a absolvit universitatea cu mențiune, rosti Emil mîndru.

— N-ai jucat cîndva şah, Victore? se interesă şeful părînd că-şi aminteşte ceva.

— Joc şi acuma...

— Eşti ranchiunos! îi replică şeful. Peste vreo oră să treci pe la mine.

Victor îşi luă notițele şi intră în biroul lui Kuşnir, o sală mare cu portretul lui Marx pe perete. Vorbi la obiect. Se vedea că şeful uitase unele detalii ale proiectului şi rămase şocat de gafa cu apeductul. Tresări.

— Îndrăzneşti să mă bănuieşti în mistificări, bobocule?

— Credeți că ele lipsesc?

— Nu dumneata trebuie să mă înveți cum se fac copiii. Pardon, cum se proiectează...

— Fireşte, Iakob Ruvimovici.

După discuție, lucrurile luară o altă întorsătură. În fiecare dimineață, la intrarea în institut stăteau Zelțer şi Kolker cu cîte o brasardă şi-şi notau cînd venea la serviciu fiecare colaborator. În timpul zilei de muncă, Victor observă că în biroul lui Kuşnir intra, cu mers legănat, Ivan Ologul, un grăsan în pălărie, cu două rînduri de bărbie, pe care şi-o camufla sub gulerul trenciului negru de piele veritabilă. Veşnic purta o mapă în care părea că are documente de o valoare inestimabilă. Era securist. Ivan Ologul îl chemă şi-l impuse să completeze o anchetă. Peste o săptămînă, Victor primi un răvaş de la taică-său, care-i spunea că a fost chemat la securitatea raională şi, printre altele, întrebat dacă n-a avut vreodată feciorul său o traumă la cap!...

Se mai ştia că, o dată cu apariția lui Ologul în birou, începe ora mesei. Securistul juca şah şi părea că este prieten cu toată lumea.

— Nene Ologul, zise Emil într-o zi, orice-aş da să am şi eu o pereche de ochelari ca ai dumitale. La vară plec la mare, iar acolo, precum ştii matale, soarele e necruțător şi am probleme cu ochii, iar în jur mişună spioancele în slipi, fără sutiene.

— Nu fi obraznic, june! puse punct discuției securistul.

O altă persoană care atrase atenția lui Victor era Goriță Nedelschi, un tînăr înfrățit cu buna dispoziție. Dacă afla vreo noutate deosebită, alerga mai întîi să i-o spună lui Kuşnir, iar dacă se întîmpla ca acesta să lipsească, nu-şi găsea loc. Era nerăbdător să bîrfească...

Victor şi Emil, la porunca lui Zelţer, începură se repare ramele pentru proiectele. O săptămînă au tot meşterit cu ciocanul şi rigla. Alături lucrau tuvinii, care se plîngeau că în oraş nu-i în vînzare carne de cămilă.

— Adresaţi-vă şefului, zise Emil. Lui îi place şi cea de găină de la ţară, crescute fără pesticide...

Tillea Boldî, cel mai răsărit dintre tuvini, dădu fuga la Kuşnir, ca peste cîteva clipe să iasă împreună cu şeful şi să arate cu degetul către Emil:

— A zis... El amăgit!...

— O să te pedepsesc... se înfurie Kuşnir.

Veni şi Ologul.

— Nimic deosebit, interveni Emil. Tuvinul caută carne de cămilă, mîncarea lor preferată, iar în oraş nu-i. I-am sfătuit să se adreseze conducerii. Ce gafă am comis?

— Gura! se răsti deodată Zelţer, venit ca la pojar...

Spre seară, pe avizierul biroului apăru un ordin, în care Emil şi Victor erau admonestaţi pentru atitudine neserioasă faţă de obligaţiunile lor în timpul orelor de lucru.

— S-au înfuriat dihorii! constată Emil. Au să ne pape cu tot cu maţe. Dar nu se mîntuie lumea cu ei.

— Victor, zise Daniela, eşti băiat inteligent. Nu te uita la ceea ce trăncănesc.

— Niciodată nu m-am lăsat dus de căpăstru. Proiectul apeductului trebuie rebutat. Am s-o spun oriunde voi fi întrebat.

— Ia seama. Cine se pune în poară cu “patriarhul”, o înfundă repede.

— Nu cred s-ajung vreodată să-i pot suferi, zise Emil. Trebuie să-mi strîng catrafusele şi să plec...

Acasă Victor nu-i spuse soţiei necazurile de la serviciu. Lorina se plîngea că are o şefă ce o supraveghează ca un jandarm: să nu vorbească, să nu stea o clipă fără treabă. Brigada lor e la antrepriză, la autogestiune şi au plan. Victor o consola. Uneori, lua bilete la operă sau la balet şi mergeau la teatru, ca să încheie zilele, săptămînile, lunile mai uşor.

11.

Noutatea că Emil se concediază îl ului pe Victor. Deşi încă nu era hotărît, Emil dorea să fie cît mai mult alături de Daniela. El îi dădea tîrcoale cu insistenţă. O conducea serile pînă la staţia de autobuze din apropiere. Şi fata parcă îşi schimbase atitudinea faţă de el. Deveni mai atentă; îl savura mereu cu privirile. Îl aştepta... Şi nu-i mai aprindea ţigara lui Kuşnir. Iulia Semionova, o colaboratoare cu “licenţă” de fată bătrînă, îl tot descosea pe Victor:

— Prietenul tău se însoară cu Daniela?

— Întreabă-l pe el.

— Nu îndrăznesc. Mi-i antipatic.

Victor în primele luni de lucru se pomeni împovărat şi de alte griji. Situaţia de la serviciu îi părea imprevizibilă şi tulbure. Lorina suporta tot mai greu sarcina. Prinse să aibă greţuri; devenea din ce în ce mai capricioasă. Vroia ca Victor s-o însoţească pretutindeni: la teatru, la film...

Bătrîna se străduia să fie atentă cu ea. O învăţa să facă mîncăruri. Dacă Lorina rămînea acasă cu scutire de la medic, Roza Lvovna îi povestea despre "nimicurile" pe care trebuia să le ştie o nevastă în perioada de sarcină şi a lehuziei.

Lorina era în aşteptarea concediului prenatal.

— Gîndeşte-te că mîine-poimîine vom fi tineri părinţi, îi dăscălea soţia. Trebuie să facem rost de nişte hăiniţe.

— Am auzit că nu se cumpără nimic dinainte, răspundea Victor. Cînd o să fii la maternitate, voi cumpăra totul.

* * *

Victor vedea aievea, prin întuneric, turla veche a bisericii din satul natal. Un clopot mare suna în urechile pereţilor, pînă se desprinse de clopotniţă şi căzu zgomotos peste umbra nopţii. Apoi... se făcu lumină, izbucni o pară albastră şi din clopot apăru Vifor Roşu... Puternic, fioros. Se şterse satisfăcut pe mustaţă. "Ziceai că vei rezolva chestiunile ce ţin de soarta poporului meu, îi reproşă Victor. Cum de s-a întîmplat că peste tot în institutul nostru-s numai oameni de alte neamuri şi unde şi unde cîte-un băştinaş? Trîmbiţezi peste tot că eşti eliberatorul, salvatorul nostru...".

"Aşa e! Vă stăpînesc datinile, destinele, altfel ce stăpîn mai pot fi, ş-apoi... prefer să spun adevărul... Ha-ha! Sînteţi o generaţie de neam ruptă de trecut, neacomodată la prezent şi neîndemînatică în viitor. Parcă aţi atîrna în aer... Tot neamul vostru e născut dintr-un vis, e adormit şi minţit de iluzii. Pe mine situaţia voastră mă aranjează. N-o să vă permit să reveniţi în albia firească nici timp de un secol, pînă nu vă veţi deprinde cu ale mele definitiv. Astăzi, credinţa în Hristos nu e la modă, dar în lume totul se schimbă spre bine; odată şi odată vei crede şi tu, dar eu voi face ca şi Dumnezeu să fie altul. Atunci, neapărat vei încerca să te întorci la credinţă şi credinţa, vrei nu vrei, îmi va aparţine tot mie".

"Dar n-ar fi mai bine să ne nimiceşti de pe-acuma? Doar acesta ţi-i scopul final. Cu ce putem noi exista, dacă ne nimiceşti sufletul?".

"Oricît aş vrea să se întîmple, nu-mi e convenabil să vă nimicesc acuma. Chiar şi atunci cînd aţi pierdut credinţa în Dumnezeul adevărat şi aţi rămas doar cu cea mai de temut credinţă a voastră — dragostea faţă de muncă...".

* * *

Lorina se simțea tot mai rău. Ziua trebăluia împreună cu gazda la bucătărie, ca seara să-l servească pe Victor cu fel de fel de bucate. Şi Victor se străduia s-o îmbărbăteze, s-o veselească. Povestea tot feluri de întîmplări năstruşnice, care, chipurile, au avut loc la cutare minister, departament, organizație din oraş. Se interesa cum şi-a petrecut soția timpul liber şi ce noutăți a cules, stînd pe la cozile din magazine?

— M-am întîlnit cu Emil, zise într-o seară Lorina, cu o umbră de tristețe în voce. Mi-a povestit cazul cu tuvinii... Curată porcărie! De ce nu mi-ai spus şi mie despre toate?

— La ce bun?

— Trebuie să bați fierul cît e cald! E penibil cînd "maşina birocratică" a societății te ignorează! Cu asemenea atitudine neglijentă nu vei obține nimic. Aşa-s timpurile. Ca să obții ceva, trebuie să fii mai insistent. Obişnuieşte-te cu asta.

— Crezi că există vreo altă soluție?

— Nu umbla ca un terchea-berchea, ci mai treci pe la Maximilian.

— Mi-e oarecum...

— Îți va fi mai uşor cînd vei dormi cu pielea pe urzici?.. Spune-i directorului că ți-e greu, că n-ai acoperiş deasupra capului, iar eu curînd voi naşte. Mai lasă naibii proiectele. Eşti capul familiei. Doar tuvinii au deja cămin, înseamnă că e posibil să-ți dea şi ție. Doamne, sînt eu bărbat să lucrez în locul tău!..

A doua zi Victor îşi luă inima în dinți şi intră la... Kuşnir.

— Mai întîi de toate, demonstrează-ți aptitudinile de specialist, apoi vom vedea, zise şeful calm, fără a-şi lua ochii de la hîrtiile de pe birou. Ce să te învăț?.. Ştii a juca bine şah. În arhitectură de asemenea pare-mi-se că te pricepi, aşa că o vei înțelege şi pe asta.

— Ai rezolvat ceva? întrebă Emil.

— Cine stă să te asculte? făcu necăjit Victor.

— O, mon Dieu! Bătaia asta de joc, unde totul se vinde şi se cumpără, n-am s-o tolerez mult! Cine-i obraznic, obține locuințe, iar toate posturile faine sînt în mîinile lor. Numai ei să fie unşii lui Dumnezeu.

— Lasă... îl întrerupse Victor. Argumentele tale n-au nici un temei. Vorbeşti multe, dar faci puține...

Emil îl privi încruntat, dar nu zise nimic. Cînd orologiul vesti sosirea prînzului, iar pe uşă apăru Ivan Ologul cu neprețuita-i mapă, Emil, stînd cu mîinile în buzunare, strigă:

— Tovarăşe Ologul, spuneți-le unor neinițiați tineri specialişti cine sînteți? Kuşnir ne amenință mereu, dacă ne vom revolta că toate posturile

cheie din institut sînt în mîinile veneticilor ne va da pe mîna dumneavoastră şi-atunci, păzea!

— Ce s-a întîmplat, tinere? făcu Ologul, dosindu-şi rîndurile de bărbie în cămaşa cu bentiță.

Emil zîmbi larg:

— Lumea zice că semănați ca două picături de apă cu Lavrentie Beria.

— Păi, asta mă întreb şi eu! zise Ologul, tremurîndu-i fălcile învinețite. Ce s-a întîmplat? De ce Kuşnir vă dă drept sperietoare pe amîndoi? Mai ales pe Inereanu...

12.

Plimbîndu-se de unul singur prin parcul Eminescu, Victor se lăsă furat de cele mai bizare gînduri. După ce Emil şi-a permis să-l ofenseze pe Ivan Ologul, relațiile cu şeful se agravaseră şi mai mult, însă el se străduia să fie calm, să-şi vadă de treabă. Deseori îşi amintea de vorba lui Vasile Țapoc, care afirma că, dacă nu eşti capabil să aduci vreun folos, încearcă măcar să nu faci rău... Era tot mai mult cu gîndul la proiectul mult visatului orăşel. Încă nu-l arătase nimănui. Proiectul avea multe lacune, dar ideea prindea contururi tot mai clare. Ştia că orice proiect are nevoie de o gîndire globală. Dacă planul este şubred, lucrarea nu-i decît o înşelăciune, o eroare. După seismul din primăvară, fuseseră avariate mai toate edificiile proiectate de biroul lor, însă la răspundere au fost traşi... constructorii. Pe cînd arhitecții în frunte cu "patriarhul" Kuşnir s-au ales de fiecare dată cu... prime! Victor ştia că şeful îşi are gaşca lui, ai cărei membri mai mult taie frunze la cîini. Printre ei era şi Ivan Ologul, care zilele trecute îl chemase într-un cabinet aparte şi-l preîntîmpinase că o atare "ideologie", care împarte societatea sovietică în străini şi băştinaşi, cum face el şi Emil, nu miroase a bine.

— Poți ajunge şi în Siberia, dragul meu! Fii cuminte şi nu căuta pe dracul. Ai un ban de cheltuială, un serviciu. Lucrează şi nu-ți vîrî nasul unde nu-ți fierbe oala.

După convorbire, Victor se retrăgea la masa de lucru. Tot mai des intra la şef care, ascultîndu-l, încrețea fruntea şi schimba grăbit o pereche de ochelari cu alta.

— Gîndeşte-te şi tu, june! zicea Kuşnir. Nu cred c-o să descoperi America, făcîndu-ne mereu observații la proiectele realizate, de altfel apreciate la justa lor valoare de către comisiile de stat.

— Atîtea lacune... Comisia de stat a putut să le treacă cu vederea? Proiectele studiate sînt un plagiat primitiv de pe cele ale lui Aştorski din Moscova.

— Ce-ți permiți dumneata, june, să mă bănuiești?! Nu-ți pare că-ți îngădui prea multe? Nu te-aş sfătui să fii atît de categoric. Eşti încă un ageamiu în arhitectură. Ia seama ce spui!

— Dumneata tratezi colaboratorii ca pe nişte puşti de la grădiniță. E puțin ridicol.

— Dumitale te supraapreciezi? Ca să vezi! tuna şi fulgera Kuşnir.

— Decît să te pui în poară cu boşorogii din birou, îi spuse Daniela la sfîrşitul zilei, mai bine ai scoate la capăt proiectul despre care vorbeşti şi l-ai prezenta lui Maximilian. Directorul are o atitudine loială față de tinerii specialişti.

— Am nevoie de condiții.

— Fii pe pace, zise fata drăguță, în pantaloni albi şi pulover negru. Împărtăşeşte-mi ideea proiectului tău...

Îi povesti. Fata îl ascultă cu surîsul ei enigmatic pînă zise:

— Curios... de aceeaşi problemă se ocupă şi Izea Gronberg, aspirantul lui Kuşnir. O să ai concurență bună... Orăşelul dumitale, deocamdată, nu este decît o fotografie. Gronberg a realizat articole publicate pe această temă. E un specialist recunoscut în țară.

— L-am studiat... Nimic original. Totul e după vechile şabloane. Eu mi-aş dori un proiect cu elemente ale arhitecturii naționale.

— Dacă doreşti, o să te ajut...

Convorbirea au continuat-o după orele de serviciu. Era prima dată cînd ieşiseră împreună.

“M-am născut şi mi-am petrecut copilăria în Kamceatka, îi spuse Daniela, la nordul peninsulei, într-un loc pitoresc, dar fără ciripit de păsări. Tata e colonel, iar mama l-a însoțit toată viața prin locurile unde şi-a făcut serviciul. Acum s-au stabilit la Nadîm, în Taimîr. Aici avem apartament la bloc. Eu locuiesc singură. Ei nu vor să se întoarcă...

— De ce nu te căsătoreşti? Eşti simpatică, deşteaptă...

— Nu găsesc un bărbat pe potriva sufletului. Pe an ce trece, observ tot mai mulți bădărani. Dacă ar fi să am două vieți, una aş trăi-o ca experiment şi m-aş căsători cu primul băiat întîlnit în cale. Din păcate însă am numai o viață şi nu vreau s-o ratez.

Victor se surprinse că se gîndeşte mai mult decît s-ar cuveni la Daniela. Lorina însă îl readuse la grijile cotidiene:

— Ai cam uitat de mine, soțioare, îi reproşă ea. Pari a fi mai mult oaspete în casă.

— Mai rabdă puțin! zise Victor netezindu-i burta. Termin proiectul, îl vînd şi...

— Copilării! surîdea Lorina necăjită. Mai bine te-ai gîndi la proiectul pe care l-ai zămislit în burta mea. Nu eşti în stare să obții o cămăruță în cămin. Îți spun a suta oară: nu vreau să-mi cresc copilul în condiții antisanitare!

— Kuşnir a spus că la anul...

— Cînd s-a oua țiganul!... Chiar mîine treci pe la Maximilian să-i explici în ce condiții trăim.

— Voi încerca...

— Nimeni n-are să umble pentru tine. Ia exemplu de la Emil.

A doua zi — de voie, de nevoie — Victor intră la director.

— Problema căminului ține de competența lui Kuşnir, zise calm directorul. El cunoaşte situația, el rezolvă...

Victor pricepu că nu e cazul să continue discuția. Ieşi. Apăsat de necazuri, veni la Kuşnir.

— Pentru ce fel de merite, bobocule? făcu teatral şeful biroului. Înaintea dumitale sînt şaisprezece persoane ce aşteaptă cămin. Dacă ai pretenții, adresează-te Guvernului.

Victor n-avea ce spune. Îl rodea un sentiment de revoltă. De ce trebuie să sufere? Toate națiunile în țară sînt egale. De ce ruşii, evreii, tuvinii au fost asigurați cu spațiu locativ din chiar primele zile de muncă la institut? De ce băştinaşii n-au loc? Îşi îneca amarul, căci de jur-împrejur vedea un zid enorm, care iată-iată părea că se risipea peste el.

Victor nu-i spuse nimic Lorinei despre convorbirea avută cu Maximilian. Ea însă începuse a-i pricepe stările sufleteşti.

— Victore, parcă ne-am afla acasă, dar casa noastră e mutată într-o țară îndepărtată şi străină. E de ajuns să ieşi în stradă ca să te convingi. Oare Kuşnir şi Maximilian nu înțeleg lucrul acesta?

— N-o să mai vorbesc cu şeful pe această temă, mi-e scîrbă. Dă-l dracului! Mai bine plecăm cu traiul acasă. Tata ne aşteaptă. Scrie că-i este urît şi pereții sună a pustiu...

— Ideile tale sînt aiurite...

Noaptea băga capul sub plapumă. Nu vroia să asculte nici gemetele bătrînei, nici dojana soției. Dorea să-şi recapete libertatea şi liniştea. Celelalte se vor rezolva de la sine.

A doua zi ceru sfat de la Emil.

— E slut, fiule! Te-ai angajat într-un spectacol interesant, în care, în afară de tine, mai joacă actori de forță. Îmi pare rău, dar împacă-te cu realitatea... Eşti încă în viață şi mişcă muşchii cît poți... Mai ales muşchii vinelor de jos... Apoi, ține minte că nimeni nu pleacă din această viață... viu. În jur e mizerie, dar regele îşi prinde la piept medalie după medalie, punînd satrapii să-i cînte osanale, precum că anume el, regele, este creierul! Cred că

omenirea n-a asistat vreodată la o piesă mai absurdă. Avea dreptate mama cînd îmi spunea: “Bun băiat eşti, Emile, dar la rea vreme te-ai născut“. Nu vezi că în institutul ăsta n-ai nici o perspectivă? Iar tu nu prezinți nimic pentru ei. Ei stau în fruntea coloanei, iar noi în coadă. Ei au distincții, au merite, pe cînd noi... E nevoie de un cataclism, de un cutremur, ca să survină vreo schimbare radicală.

— Curaj, Emile, leatul nostru abia îşi ia avînt. Dumnezeu are grijă are să le găsească tuturor locul cuvenit. Proştii totdeauna îşi găsesc locul cel mai călduț. Unicul meu sfat e să ieşim din locul ăsta murdar.

— Şi apoi?

— Ne vom găsi alt serviciu. Doar există locuşoare unde te poți simți ca peştele în apă. Atît că trebuie să le cauți.

La sfîrşitul orelor de muncă, în birou apăru Ologul, care-i chemă pe amîndoi într-un cabinet. Securistul scoase din mapă o foaie şi îi spuse lui Emil:

— Eşti concediat, ți se interzice să mai practici arhitectura. Tu, i se adresă lui Victor, fiindcă ți-a fost limba puțin mai scurtă, te alegi cu admonestare. Discuția rămîne între noi. Semnați că o să păstrați secretul de stat... Tu, Emile, te concediezi în baza propriei cereri. S-a înțeles?

— Totu-i clar, zise Emil iscălindu-se. Pe timpul lui Stalin, aş fi pățit-o şi mai rău.

— Întocmai, conchise Ologul, dosind hîrtia în mapă.

— Seara Emil a plecat amărît în drumul lui, iar Victor a avut o convorbire cu Daniela.

— După ce am refuzat să mă căsătoresc cu el, Emil devenise insuportabil, zise fata. Îl interesau doar banii.

— El a deprins arta de a face bani, aprobă Victor.

— O fi, dar tu nu eşti capabil să-i modifici caracterul, oricît de mult ai vrea.

— Amicul totdeauna a fost un diplomat iscusit. Şi asta prinde bine în viață. E o artă destul de dificilă...

— N-ai dreptate. Oamenii ar trebui să înlocuiască cuvîntul “dreptate” prin “sinceritate”. Sinceritatea e mai presus de toate; ea vine din suflet, iar dreptatea deseori se naşte pe vîrful limbii... Cîndva o să înțelegi adevărata față a prietenului tău...

* * *

Era pe la mijlocul iernii. Ramurile copacilor se acopereau cu polei. Pe geamuri apăruseră flori de gheață. Soba încălzea prost şi Victor se apucă să curățe ursoaica. La călduț, Lorina deveni calmă şi mai liniştită. Pe Roza Lvovna o mai slăbiră durerile. Dacă toți ai casei adormeau, Victor citea.

Vifornițele atingeau firele de telegraf ca pe nişte strune, stîrnind sunete înăbuşite. În muzica nopții Victor îl vedea aievea pe Vifor Roşu, ca totdeauna îndrăzneț şi, fireşte, dornic de vorbă.

— Vreau să înțelegi că multe în viața ta se schimbă în bine prin spiritul meu, îi spunea el.

— Cu ce îți sînt dator, că mă abați de la treburi? întreba Victor.

— Aş vrea să ştii că pe pămînt, sub ape, în cer, îl înlocuiesc pe Atotputernicul şi tu trebuie să crezi în mine...

— Să cred în forța ta ori să sper c-o să mă ajuți să mă căpătuiesc cu un apartament, să am un copil sănătos, un serviciu pe plac...

— Îndeplinirea tuturor dorințelor tale depinde numai şi numai de mine. O să le ai pe toate cu trecerea vremii...

Victor încerca să vadă pe cineva în odaia luminată de lampă, însă numai viscolul de afară dădea semne de viață. Aerul din odaie devenea rece. Bătrîna de la o vreme folosea "Vipratoks", "Bom-Benghe"...

Pe la cîntatul cocoşilor, se trezea Lorina şi îl ruga s-o însoțească pînă afară. Respira aer curat şi se plîngea că în odaia mică simte uneori că se sufocă... În fața casei stăteau multă vreme în tăcere, contemplînd ninsoarea, luminile jucăuşe ale stelelor.

— Poate pleci totuşi acasă, la țară? o îndemna Victor. Pînă vei naşte...

— Mă tem. Ca niciodată simt că alături de tine mi-i mai uşor. Te implor: lasă toate grijile şi caută o gazdă acătării! Cum o să cresc copilul împreună cu Roza Lvovna, mofturoasă şi bolnavă?

După serviciu, Victor cutreieră oraşul în căutarea unei gazde.

13.

Într-o dimineață, Victor venise la serviciu devreme. Vroia împreună cu Valeriu Curtu să definitiveze proiectele pe care le ceruse Zelțer în ajun. Au muncit pînă aproape de prînz, cînd sosi Daniela.

— Pare-mi-se, în anticamera lui Maximilian soția ta se ciondăneşte cu secretara, zise fata.

Victor urcă scările la etajul patru... În anticameră o găsi numai pe secretara blondă, durdulie, care bombănea supărată:

— Ce oameni! Le spui de zece ori că nu se poate, iar ei dau buzna fără nici o ruşine...

Nehotărît, Victor stătea lîngă uşa capitonată a cabinetului, trăgînd cu urechea la gălăgia care creştea dinăuntru.

— Orgolioşii, birocrații pot să aibă o asemenea atitudine față de soarta unei familii tinere, zise Lorina, aşezîndu-se, după o pauză, pe scaunul oferit de Maximilian. Avea o înfățişare necăjită, cu pete pe obrajii umezi. De la soț nu pot înțelege... Avem şansă să primim o cămeruță?

— Există cămin... pentru familişti, murmură directorul, după care întrebă: Inereanu vă numiţi? Soţul dumitale lucrează în biroul lui Kuşnir?

— Exact.

Directorul răsfoi catalogul, apoi îl chemă pe Kuşnir.

— N-am de unde, surîse Kuşnir aflînd despre ce-i vorba.

— Poate găsim totuşi o soluţie?

— Nici o speranţă, Silvestru Vladimirovici. Kuşnir înălţă din umeri a neputinţă. Dac-ar fi...

— După cîte îmi dau seama, tovarăşe Kuşnir, o faceţi pe năzdrăvanul, se răsti Lorina. Voi clarifica la alte instanţe pentru care merite tuvinii au fost asiguraţi cu apartamente, iar soţul meu, tînăr specialist şi el, nu s-a învrednicit măcar de o cameră în căminul pentru familişti. Din cîte ştiu la cămin sînt două odăi libere...

Şeful biroului se fîstîci, pînă făcu supărat către Maximilian:

— Trebuie să fac dare de seamă oricărui vizitator?

— Să spuneţi adevărul aşa cum este, rosti dur Lorina.

— Aşa e, tovarăşe Kuşnir? întrebă directorul.

— Avem două odăi libere destinate oaspeţilor care vin la noi şi nu avem posibilitatea să-i cazăm la hotel.

— E adevărat, vă vin şi oaspeţi, dar, de cele mai multe ori, domni şi domnişoare suspecte... Lumea v-a văzut şi pe dumneavoastră, domnule Kuşnir...

— Ce îndrugaţi? se schimbă la faţă bătrînul.

— Fac pur şi simplu unele constatări. Am venit după ajutor. Atîta doar... Nimeni n-o să mă oprească să apelez la instanţe.

Maximilian, dorind să aplaneze situaţia, îi zise binevoitor:

— Am să examinez cazul şi vă voi aduce la cunoştinţă decizia.

— Îmi daţi totuşi o speranţă?

— S-a vedea, i-o tăie Kuşnir.

Lorina ieşi în coridor şi, dînd nas în nas cu Victor, nu-l luă în seamă. Maximilian îl invită pe Inereanu să intre.

— Îţi place arhitectura? îl întrebă neaşteptat directorul.

— N-am secrete... surîse Victor.

— Desigur, vouă, colaboratorilor, zise Maximilian, netezind obosit vraful de hîrtii de pe masă.

— Îmi cer iertare pentru soţia mea, care v-a făcut probleme... Aş vrea să vorbesc cu dumneavoastră despre altele...

Proiectul orăşelului pentru copii stă baltă şi nu am cu cine să lucrez serios la el. Aş vrea să aveţi răbdarea şi îngăduinţa să mă ascultaţi.

— Vorbeşti de parcă ai fi un bătrîn împovărat de ani, constată binevoitor Maximilian, împingîndu-şi montura mai spre rădăcina nasului.

— Posibil.

— Ştiu că ai nevoie de locuinţă. Chestiunea se va soluţiona. Am dat dispoziţie să se revizuiască spaţiul locativ de la căminul nostru departamental.

— Nu e vorba numai de asta, zise Victor. Ţin să fiu sincer cu dumneavoastră. De ce tovarăşul Kuşnir cui vrea aceluia îi dă cămin!? În permanenţă mi se reproşează că n-am perspectivă. Teamă mi-e că-mi voi trăi viaţa fără să realizez ceva. De-aş avea posibilitate... De n-aş fi mereu tachinat...

Victor îi expuse ideea proiectului. Maximilian feri hîrtiile de pe biroul său într-o parte şi îl ascultă cu luare-aminte.

— Ce-aş putea face pentru dumneata, tinere?

— După serviciu o să mă ocup în birou de proiectul orăşelului.

— Cine îţi interzice? Dacă ai înţeles deja valoarea timpului, o să fii un arhitect adevărat. Cele mai frumoase lucruri se creează în condiţii extreme. Muza nu se împacă cu confortul... Am avut o copilărie grea. Războiul mi-a răpit anotimpurile cele mai frumoase... Cît priveşte proiectul dumitale, pot spune că la anul va avea loc un simpozion, unde vor participa şi corifeii arhitecturii din ţară. Va fi un concurs pentru cel mai original proiect. Dacă îţi vei materializa ideea pînă atunci, proiectul va fi pus în discuţie la simpozion.

Vorbele directorului îl înaripară pe Victor. El uită de grijile familiei, de gemetele în miez de noapte ale Rozei Lvovna, de necazurile Lorinei.

Peste o zi, Kuşnir îl chemă la el şi-i mărturisi că, printr-o dispoziţie a directorului, i se permite să lucreze în birou după program. Măcar toată noaptea!..

— Au fost două odăi în cămin, îi spuse tot atunci Kuşnir, dar ieri le-au ocupat colaboratorii ce stăteau înaintea dumitale la rînd.

— Cine?

— Andreiev şi Fiodorov, răspunse Kuşnir.

— Păi dînşii au venit în urma mea la institut?

— Ai obraz, tinere. Dînşii au venit de la Moscova, unde se face carte serioasă. Sînt specialişti de care are nevoie republica.

Şi el îl preveni:

— Ca să nu te dau pe mîna lui Ologul, mai bine taci. Nu te crede buricul pămîntului! Şi nu-ţi lua nasul la purtare! Cu ce ocazie soţia-ta speculează şi-şi permite să mă insulte în prezenţa lui Maximilian? Cînd

dumneata şi cu ea nu erați pe lume, noi deja luptam pe front cu fasciştii... Aveți un pic de răbdare...

Victor se simți vinovat. Da, Kuşnir are dreptate? Dar ce se face cu Lorina, care nici nu vrea să audă? S-o mintă? Ba nu, o să-i spună adevărul, aşa cum a vorbit Kuşnir. Vor fi asigurați şi ei cu spațiu locativ. Degrabă, la anul. Răbdare!..

Lorina vroia să-l creadă. Către seara de revelion, Roza Lvovna împodobi pomul de Anul Nou, apoi veniră oaspeți. Nişte bătrîni albi ca zăpada din geam. Soții Inereanu găsiră de cuviință să-i lase cu stăpîna şi ieşiră să se plimbe pe străzile uşor întroienite...

Ningea frumos. Străzile erau pavoazate cu becuri multicolore. Numai în stradela lor era pustiu. Poarta prăvălită şi gardul înalt de cătină... Victor îi povesti de convorbirea avută cu Maximilian.

— Fii şi tu mai practic, zise Lorina mîhnită. Nu fi egoist. Curînd vom fi trei, dar n-avem un acoperiş deasupra capului, al nostru. Avem nevoie de condiții elementare. M-am săturat să tot văd mutra bătrînei...

Victor îşi trase capul în gulerul paltonului. Îşi aminti de prima seară cînd s-au cunoscut...

— Ce frig e! zise Lorina printre lacrimi. Oare gerul ista îl simte şi mititelul nostru din burtă?..

Victor scoase fularul, îi înfăşură mîinile. După vreo două ore, păşeau spre gazdă. În vecinătatea gării nişte adolescenți se dădeau pe lunecuş. Strada se acoperea cu o crustă lucioasă de gheață. Sîrmele stîlpilor se înveşmîntau în straie albe. Sirenele locomotivelor urlau prelung în gară.

— Îți dăruiesc suflarea mea, o sărută Victor în mijlocul drumului.

— Haidem mai repede acasă. Am înghețat bocnă.

Bătrînii încă nu plecaseră. Nici n-aveau de gînd. Cineva se tolănisără pe divanul pe care Lorina aşternuse în ajun o cuvertură proaspăt scrobită. Cîteva bătrînele ocupau scaunele de la masă. Ronțăiau semințe prăjite, scuipînd cojile unde se nimerea. Pe masă mai rămăsese ceva din bucate şi o sticlă pe jumătate. Lorina se opri lîngă uşă. Îi clănțăneau dinții de frig, dar parcă nimeni n-o luă în seamă. Între oaspeți se iscase ceartă. Roza Lvovna era acuzată că, în tinerețe, fusese uşuratică şi neprevăzătoare, că după moartea soțului n-avusese grijă să-şi adune cîte ceva pentru zile negre şi că ar fi putut să-şi ducă altfel traiul.

— De ce să regret? zise Roza Lvovna. Am gustat din toate plăcerile vieții... Nu-mi pare rău să mor. Am avut mese bogate, oameni interesanți, deştepți... Îi urez şi acestei tinere, arătă veselă către Lorina, să aibă parte de un trai plin de aventuri. Aventurile tinereții îmi mîngîie imaginea, amintirile mă consolează acum, la bătrînețe...

Oaspeții trecură din nou la idiş. Peste puțin timp, unul cîte unul începură să plece. După ce îi petrecu, bătrîna se închise în odaie şi plînse cu hohote abia auzite. Lorina, văzîndu-se în patul cald, adormi buştean, cu un surîs plin de regrete pe față... Victor aprinsese lampa de pe noptieră, se întinse pe o cuvertură pe podea, precum îi era obiceiul... şi buchisi proiectul său cu un creionaş în mînă, pînă după miezul nopții, cînd îl fură somnul. Se făcea că printre nori albi vede un copil dolofan, alergînd în întîmpinare cu brațele deschise, strigînd "mama!". Glăsciorul îi prilejuia o bucurie sănătoasă...

Dimineață el făcu ordine în odaie, aprinse focul în sobă, puse ceainicul la fiert. Focul duduia în vatră. La radio cînta Ion Dolănescu, apoi nişte voci cristaline prinseră a ura "Pluguşorul"...

Nu vroia s-o trezească pe Lorina. Plecă în oraş, cumpără o şampanie, un tort şi un buchet de garoafe.

— La mulți ani! Sfîntul Vasile să ne aducă un Făt-Frumos!

— O Ileană Cosînzeană, şopti Lorina.

— Un om de omenie! zise împăcat Victor.

Lorina îşi plimba mîinile prin părul bogat, ridicîndu-l la ceafă într-un coc frumos.

— Cum o să numim bebeluşul?

— Victor sau Victorița. Deşi în Sfînta Scriptură se spune că nu se meneşte dinainte.

— Ai fost de multe ori la biserică?

— Cînd eram micuță, bunica mă ducea la împărtăşanie. Ştiam "Tatăl nostru" pe de rost. Îmi plăceau icoanele şi atmosfera înălțătoare din lăcaşul sfînt.

— Anul ce vine o să ne aducă bucurii. De aceea îți permit să te reții cîte două ore după serviciu, ca să lucrezi la invențiile tale!

Lorina îşi scrise promisiunea pe o hîrtie. Acest bilețel deveni pentru Victor un document de o importanță deosebită.

Seara s-au dus cu semănatul la nănaşi. În societatea lui Vasile Țapoc şi a Eugeniei au petrecut ore plăcute. Acasă s-au întors bine dispuşi.

* * *

În noul an Victor rămînea tot mai des să lucreze în biroul pustiu al institutului. Izbuti să-şi elaboreze un plan de perspectivă. Era înaripat. Un glas lăuntric îi striga cu înverşunare: "Învață, sărăcie!". Îl vedea pe Maximilian în fața ochilor, imaginîndu-şi că susține în fața lui un examen. Îşi punea întrebări şi tot el răspundea. Se întreba dacă avusese dreptate Lorina cînd îi spusese că furnicile îşi construiesc muşuroaie de mii de ani, după acelaşi proiect, fără a-l perfecționa, fiindcă nu simt nici o necesitate.

Oare conservatismul furnicilor vine ca o ironie fină la tendința omului de a se moderniza?

* * *

În viața biroului interveni o înviorare. Iarna le trezi tuturor pasiunea pentru şah. Pe Victor îl invită la o partidă însuşi Maximilian. Inereanu nu-i lăsă directorului nici o şansă de a obține barem o victorie din cele patru partide jucate consecutiv. Vestea se răspîndi printre colegi. Kuşnir prinse din nou a se învîrti pe lîngă masa lui, tot bombănind că lumea s-a lenevit în asemenea hal, încît n-are cu cine lucra! Nu spunea nimic concret, dar lumea ştia la cine face aluzie. Victor nu putu să tacă şi vru să afle pe cine îl are în vedere.

— Tinere, dacă nu-ți convine la noi în birou, depune cerere şi pleacă! Cît vom munci împreună, nu vom găsi limbă comună, pentru că te consideri mai cu moț decît ceilalți...

— Nu vă neliniştiți pentru viitorul meu. O dată ce am fost angajat, voi munci aici, şi nu în altă parte!

— Ai prins aripi? Ai susținerea lui Maximilian, joci şah cu el, degrabă veți frecventa împreună şi restaurantele...

— Dacă va trebui, ne vom duce şi la capătul pămîntului. Îmi place să colaborez cu oameni inteligenți.

— Să faci ordine în dulapul mare, unde s-au adunat o mulțime de hîrțoage. Să le ştergi de praf.

— Dați-mi voie să nu execut! zise Victor. A cincea lună exercit funcțiile femeii de serviciu. Sînt arhitect şi vreau să muncesc în specialitatea mea...

— Ți-ai găsit cu cine să te încaieri? îl dojeni Daniela. Nu vezi că în birou sînt oameni privilegiați. Unii toată ziua chiulesc, se țin de bîrfeli, iar pe deasupra primesc un pumn de bani. Poate n-am dreptate?

Vorbele fetei îl şocară pe Kuşnir.

— Nu m-am aşteptat de la dumneata la una ca asta, domnişoară.

Kuşnir intră în biroul său şi nu ieşi pînă nu se calmă cu un pumn de pastile şi două lingurițe de valeriană.

— Face spumă la gură, spuse supărată Daniela. În gaşca asta a lor e nevoie de un lup sanitar, care să le spună verde-n ochi. Atunci poate lucrurile se vor schimba cumva. Ce înseamnă ca jumătate din colaboratori să stea toată ziua la taclale în fumoar, iar la sfîrşitul lunii să recurgă la mistificări?

— Acuma, probabil, toată lumea e bolnavă de mistificări, zise Victor scărpinîndu-se la ceafă. Şi totuşi nu trebuie să strici relațiile cu şeful. Doar atît de des aşteaptă să-i aprinzi țigara.

— Odată şi odată trebuia să afle ce cred despre colectivul lui. Ce-i cu anarhia asta? Şi cu nedreptățile ce se fac la fiece pas?

— Amîndoi sîntem de-o teapă, rosti împăcat Victor. N-o să ne fie uşor să supraviețuim.

— Nu-ți strica inima. Oricum, nu facem parte din cohorta cinicilor lui Anistene... Mai bine să-ți spun o noutate...

— Există noutăți şi pentru mine?

— Mi-a telefonat aseară cunoscutul meu...

— Ursitul?

— Nu mă întrerupe... Se însoară cu o fiică de mare grangur...

Victor nu putu să asculte noutatea pînă la capăt, fiindcă veni secretara şi-l invită la Maximilian.

În birou era Kuşnir. Părea supărat.

— Consiliul ştiințific a examinat perspectiva proiectului dumitale şi a adoptat hotărîrea să-ți stimuleze munca, îi aduse la cunoştință Maximilian. Vei fi inclus în lista participanților la simpozionul din toamna aceasta, dacă fireşte îl finisezi pînă atunci. De azi înainte, directorul îi aruncă o privire lui Kuşnir, să i se permită să muncească şi după serviciu, punîndu-i la dispoziție doi colaboratori. Doar e vorba de prestigiul întregului nostru colectiv.

— Kola Beldî şi Tilea Boldî, se grăbi Kuşnir să-i numească.

— Mi se permite să renunț la serviciile lor?

— Iakob Ruvimovici ia decizia, zise Maximilian.

— Şi totuşi vă rog să mi-o dați în calitate de ajutor pe Daniela.

— Ea are alte obligații.

Victor tăcu. Nu era cazul să insiste. Întorcîndu-se în birou, i-a mărturisit bucuria Danielei.

— Cînd o să am posibilitatea, o să te ajut neapărat, îi promise ea. O voi face în afara orelor de serviciu.

— Vroiai să-mi spui o noutate, reveni Victor la discuția întreruptă.

— Păi, ți-am şi spus-o. Prietenul tău, Emil, e posibil să ne invite la nuntă.

14.

Emil veni la birou într-o joi după masă. Îi salută pe toți printr-un gest larg, se apropie de Victor şi-i şopti mîndru:

— Bătrînul lup se însoară, fiule! Am fost pescuit în mreje de o crăiță ce crede în fericirea cotidiană. Gustul care poate nu corespunde cu al tău, dar je m'en fiche! cum zic francezii. Închipuie-ți, fiule, să aibă toți bărbații pe pămînt aceleaşi gusturi, cîte femei ar rămîne nefoşnite! Eu cu a mea sînt o

armonie totală! Emil scoase din servietă un prosop, un colac şi o sticlă de şampanie. Din tot coşul pieptului te poftesc la celebrarea nunţii mele!

— Te felicităm! intră în vorbă Daniela îmbrăcată în fustiţă de lînă groasă şi un poluver alb, pe gît.

— Tres reconnaissent! închipui Emil o plecăciune ca o balerină, cînd se închină publicului. Pe chipurile celor prezenţi apărură zîmbete voioase.

— Bucură-te de viaţă, fiule, zise părinteşte Emil. Tinereţea-i trecătoare... Te aştept împreună cu Lorina sîmbătă-seara.

— Nu-ţi promit, ne ştii doar situaţia.

— Nu uita. La nunta voastră am fost, am ostenit pe ploaie şi pe vînt. Aşa că-mi sînteţi datori.

— În caz că Lorina nu poate să-ţi permită ţie, să vii. Doar nu ţi-ai făcut faimă de fustangiu... O poate confirma şi duduiţa Daniela.

— Mă bucur pentru tine, zise Victor, urmărînd prin geam fulgii mărunţi ce se cerneau peste strada aglomerată.

— Bucură-te de fericirea pescuită! glumi Daniela.

— Mersi! îi răspunse, apoi se întoarse iarăşi către Victor. Deci ne-am înţeles, fiule. Vei fi oaspete dorit. Îi strînse mîna şi, făcînd din nou o plecăciune către panourile de proiectări unde lucrau şi fetele stătute, ieşi ţanţoş din birou.

— "Bătrînul lup" se-nsoară! îl imită Daniela. Nu i-a ajuns curajul să mă invite şi pe mine la nuntă, să-i văd "mucenica" din Monaco. Sigur că are să fie o nuntă frumoasă. E un tip care nu face un pas fără să obţină profit.

Victor se simţea obligat. Oricum, Emil fusese la nunta lui.

— Să nu-mi ignorezi consătenii, îl îndemnă Lorina. Du-te, din curiozitate...

Victor era unicul prieten al lui Emil, care venise la nuntă. Un cortegiu de maşini trecea pe străzi pe la toate monumentele, unde mirii depuneau flori. Apoi s-au întors la "Casa fericirii", într-o sală mare, spaţioasă, cu oglinzi şi basoreliefuri pe pereţi, unde stăteau aşezate patru rînduri de mese. Vaze cu flori împodobeau masa tinerilor, iar într-o tortă, nemaipomenit de mare, erau înfipte două lumînări. Pe terasă cînta orchestra. De la intrare pînă la masa din mijloc se aşternea un covor, pe ale cărui margini fură puse glastre cu flori. Becurile au fost stinse. Druştele şi vorniceii aprinseră lumînările şi stăteau pe marginea covorului, aşteptînd să apară mirele şi mireasa. Cînd în sală răsună marşul lui Mendelsson, apărură mirii, luînd-o spre masa unde-i aştepta şefa Oficiului Stării Civile (o femeie ofilită, în ţinută de rigoare). Ea prinse a citi dintr-o carte roşie. Cu o voce stridentă, le ura căsnicie fericită.

Ceremonia nunții începu. Rudele miresei prinseră a juca zestrea: veselă chinezească, plăpumi, perne, saltele de puf, cămăşi, valuri de stofă, un casetofon, un videomagnetofon japonez. Chelnerii, gîfîind anevoie, cărau pe mese băuturi şi mîncăruri alese. Emil o îmbrățişă afectuos pe soacra mică, o femeie încă tînără şi frumoasă, în rochie de catifea vişinie, cu cercei cu diamante. Lăcrima întruna, aşteptînd să se facă linişte în sală. Apoi, mai culese două lacrimi în batistă, apucă pocalul cu şampanie, îl ridică şi, în liniştea ce se lăsase, slobozi în el o cheie lucitoare.

— Le dăruim tinerilor o căsuță cu trei odăițe! Să trăiască în cuibuşorul lor în tihnă şi înțelegere!

— Să ne cheme la cumetrie!

— Să se împace ca pîinea cu sarea!

Emil radia. Fruntea-i transpirase de atîta emoție. Mireasa era mai reținută. Îşi acoperi cu voalul alb fața smolită, coşuroasă. Nu părea să se bucure nici de "culuarul" tinerilor ce stăteau cu flori, n-o mişcau nici aplauzele rudelor, nici "Melancolia" cîntată de o artistă amatoare.

Victor stătea lîngă miri urmărind "spectacolul", pe care numai Emil era în stare să-l însceneze cu ocazia unui eveniment atît de important. Protipendada oraşului nu-şi dădea rînd la microfon. Rudele îi felicitau pe tineri, le aduceau cadouri prețioase, întrebîndu-i ca pe nişte copii capricioşi: "Vă place? Nu vă place"... Soacra nu se îndepărta de ginere, prezentîndu-i persoanele pe care Emil încă nu reuşise să le cunoască:

— Procurorul oraşului...

— Nespus de bucuros! răspundea Emil zîmbind.

— Şeful Spitalului Republican.

— Plecăciunile mele.

— Poet, laureat al premiului...

— Încîntat, sper să ne dedicați o poezie...

— Măcelar la abator.

— Jurisconsult.

— Îmi pare bine... Apoi, cînd juristul se îndepărtă, Emil făcu hoțeşte cu ochiul către Victor, adăugînd cu ironie: De aceştia am văzut... Ia mită de-i pîrîie pantalonii!..

Mireasa era mai în vîrstă decît mirele. La fiecare prezentare, făcută de maică-sa, răspundea printr-un zîmbet zgîrcit.

Emil se transformase într-un burghez veritabil. Cu maniere împrumutate din filmele cavalereşti, făcea plecăciuni adînci în fața onorabilelor rude şi le invita la dans. Zîmbea cît putea de drăgălaş, descoperindu-şi dinții înnegriți.

— Ce tînăr bine crescut! şopti o doamnă de lîngă Victor. Ce maniere alese!

Chiar lîngă Victor stătea un bătrînel, care mînca cu o poftă deosebită din delicioasele bucate. Îşi încorda barba ţepoasă la fiecare urare adresată tinerilor. Cînd veni să-i felicite, bătrînul deodată izbucni în plîns, dar, ştergîndu-şi lacrimile, spuse:

— Aş vrea să le dăruiesc tinerilor cheiţa fericirii. Un mijloc de transport pentru începutul anevoios de cale. Ţineţi, copiii mei, cheile de la "Jiguli"!

Apoi bătrînul începu a povesti despre vremurile cînd mireasa era micuţă şi se cuibărea la pieptul lui, bătînd bucuroasă din palme...

Culorile dense ale sălii se contopeau cu chiotele stridente şi zăngănitul paharelor. Victor fusese invitat la dans de o fetiţă cu părul scurt, zîmbăreaţă, ce se tot învîrtea în jurul lui, încît părea că-i sar scîntei din tocurile cizmuliţelor albe. Vorbea fără preget. Guriţa ei, cît un nasture, se desfăcea în zîmbet aidoma unui boboc de bujor.

— Aş dansa cu dumneata pînă-n zori, exclamă dînsa. Vă place dansul? Dar sînteţi prea serios. Păcat! La nuntă e libertate deplină. Ah, cît de mult aş dori să fie aşa în fiecare zi! Să nu se termine fericirea asta niciodată!

În pauzele dintre dansuri, gingaşa domnişoară se apropia de masă şi sorbea discret dintr-un pahar cu vin, dar nici cînd bea nu-l pierdea pe Victor din cîmpul său de vedere. Îi zîmbea ştrengăreşte, mlădiindu-se ca o trestie în ritmul muzicii. Printre mătăsurile fine i se desluşeau formele apetisante. Îl ruga pe Victor să danseze după cum dorea ea — un fel de hîrjoană copilărească...

Scăpă de ea cu mare greu. Cînd ieşi în stradă, se întunecase de-a binelea. Bureza. Lumea se îmbulzea în staţia de troleibuze. Victor se aşeză pe o banchetă de la geam, vrînd să aţipească... Zarva din jur însă îl trăgea parcă de mînecă... Îi trecu prin cap să provoace o bătaie crîncenă, cumplită... Ce-i cu neroziile astea?.. Obosise? Ori poate îi lipsea un condrumeţ interesant, cu care să discute despre orice... Deodată îşi aminti de Daniela. Să-i fi ştiut adresa, s-ar fi dus la ea. E o fată serioasă şi drăguţă... Cu ea ar fi discutat orice: fie despre situaţia din Polonia şi despre "Solidaritatea", fie despre crimele muhafizilor afgani... Cînd ajunse în staţia unde trebuia să coboare, nu mai era în troleibuz decît el. Se simţea singur, străin, al nimănui.

Acasă stăruia un tărăboi, cum nu mai văzuse. Casa bătrînei era asaltată de meşteri care, neavînd timp să facă reparaţii ziua, veniseră să muncească în dricul nopţii! Fusese jupuite toate tapetele mucegăite şi acum

se da cu var. Roza Lvovna era mîndră că după douăzeci de ani o ajunsese rîndul şi pe ea… Lorina stătea cuminte pe o bancă din tindă, căci în camera lor meşterii acoperiseră tot mobilierul cu ziare vechi, îngălbenite.

— Am impresia că mîine-dimineață vei fi obosit şi nu te vei mai duce la serviciu, zise Lorina lipindu-se de el. Cum a fost nunta?

— Grozavă. Mai ales cît priveşte rudele, care s-au arătat foarte darnice. Emil era în al nouălea cer, demonstrînd la dans cu noile lui rude adevărat temperament cabalin!

— Cei cu mîinile păroase au noroc. Emil, sau Milică, precum i se zice acasă, o să ajungă departe. Nu ratează nici un prilej de a se pricopsi.

— Nu te mîhni. Cu vremea vom avea şi noi de toate. Răbdare şi… prin greutăți spre stele.

— Ce fel de merite să aibă, Doamne? se supără Lorina. Odată, în mahală la noi, a încercat să mă curteze, dar s-a temut de taică-meu, care le ştie feleşagul. Neamul lor nu se mai satură de bogăție. Nu-mi place acest Emil şi basta! Vînă de speculant şi bişnițar! Pe taică-său l-au găbjit tocmai la frontiera cu China, vindea pelicele de samur, dar a ştiut puşlamaua să iasă basma curată şi din daravera aceea… Să-l vezi pe taică-său cum face cîrlionți de cîrlan, pentru a fi mai drăgălaşă pielicica! Cîndva, la iarmaroc l-au prins oamenii cu şmecheriile. L-a răscumpărat frate-său. Este o seminție care vrea să-i vină în pungă numai ei: la poiata plină şi mîndra-i gospodină!

Meşterii terminaseră reparațiile. Era curat şi frumos. Peste tot mirosea a var proaspăt. Nici bătrîna nu mai dădea semne de boală: asculta mereu gramofonul vechi şi lăcrima de bucurie că n-o mai doare ficatul… Lorina era bine dispusă. Nu se mai temea de naştere…

Peste cîteva zile, le veniră pe ospețe Emil şi soția. Tinerii purtau cojocele din piele veritabilă, cuşme de nurcă. Emil aduse un coniac “Călăraşi”, o cutie de bomboane “Lapte de pasăre” şi… Roza Lvovna era deja în capul mesei. Adusese şi ea ceva bucate.

— Nu vă uitați la mine pieziş, zise amfitrioana. De cînd lumea există divergențe între bătrîni şi tineri… Cîndva am fost şi eu tînără. O copiliță gingaşă, suavă, suplă. Îmi făcea curte o herghelie de cavaleri de pe Deribasov. Dar toate-s trecătoare. Nu uitați de aceasta niciodată. Vă îndemn doar să adunați cît mai mulți bani în tinerețe, pentru a avea cu ce cumpăra medicamente la bătrînețe.

— La asta ne gîndim şi noi, stimată doamnă, spuse în zeflemea Emil. Mai ales dacă o să-i permiteți lui Victor, în serile lungi de iarnă, să se ocupe întruna de problemele care-l macină…

— De ce să nu-i permit, drăguțule? Dacă va realiza proiectul, banii o să-i curgă gîrlă în buzunar!

— E bine cînd se vorbeşte despre bani! Gut! aprobă Emil. Mi-s dragi sfaturile înțelepte. Dar cum să-i cîştigăm mai uşor pe cale cinstită? Doar există şi o asemenea cale.

— Oare mai poți avea nevoie de bani mulți atunci cînd ai casă?

— Ai dreptate, Lorina, apartamentul e-ntîi şi-ntîi, zise bătrîna.

— Banii rezolvă toate problemele! conchise Emil. Ai biştari în buzunar — şi sfinții ți-s prieteni!

— ...şi un mijloc de transport pentru a pleca la vila de pe litoralul Mării Negre, făcu sfioasă soția lui Emil. Ca şi un serviciu bunicel, cu limuzină la scară...

— Ai perfectă dreptate, Matilda los Carabinera de Sabina! făcu entuziasmat Emil. Nu putem fi mai prejos decît elita oraşului, care beneficiază de condiții şi mai şi...

— Doleanțele omului oricînd sînt nelimitate, zise Victor. Trăim într-un veac agitat şi e imposibil să le reuşeşti pe toate...

— Uite cum a început să cînte, păsăruica! trecu Emil în ofensivă. Nu sînt victima unei fericiri trupeşti! Mă consider egal între egali. De ce alții să huzurească cum le place, iar eu — ba? Slavă Domnului, m-am izbăvit de iluzii...

— Bravo! aprobă Roza Lvovna cu gura plină.

— Vreau să trăiesc ca lumea. Părinții noştri zic şi ei că avem parte de fericire. E adevărat, Matilda los Carabinera de Sabina?

— Pe lîngă salariu, e bine să mai ai zilnic şi vreun gheşeft ce ar contribui la consolidarea stării materiale a familiei.

— Formidabil! se întoarse Emil către soție. Pentru cheltuieli mărunte!

— Şi nu te ruşina, Emile, îl îndemnă soția rezemată de umerii lui mici. Spune că ți-ai găsit un serviciu pe plac. Poate îți ajuți prietenul?..

Sabina arăta dichisită în hainele ei bogate, cu etichete străine pe ele. Pe Lorina o cuprinse invidia şi îşi zise în sine: “Nu duce lipsă de nimic. E bine îmbuibată!”

— Nu-i nici o taină, fiule! Pur şi simplu, plec cu serviciul la urşii polari. Un serviciu şic, modern!

— Ți-ai găsit în sfîrşit ceea ce-ți place? se interesă Roza Lvovna, care lua cu plăcere din cutia de bomboane.

— Expeditor! Voi avea misiunea de-a transporta fructele din Moldova petroliştilor din Urengoi, crescătorilor de reni din districtul Iamalo-Neneț, fiule! Dacă doreşti, pot să te iau cu mine. N-o să-ți pare rău. Mai întîi îmi vei fi subaltern, fireşte, apoi te fac adjunct.

— Mulțumesc, amice, dar am altceva pe ordinea de zi.

— Poate-i propui să fie portar la vreun hotel condus de tine?

— Am îmbătrînit pentru a fi angajat acolo. Să ne mulțumim cu dragostea ce se înfiripă. Aşa e, vulturaşule?.. În oraş toate posturile sînt ocupate, deoarece acele bune se transmit din tată în fiu! Poate procedezi drept, fiule, deşi în ziua de azi este imposibil se cucereşti lumea chiar de-ai avea sute de idei dintre cele mai geniale. Regret, fiule, că nu te părăseşte iluzia de a face o revoluție în arhitectura Moldovei, pe care n-am avut-o şi poate nici că o vom avea vreodată...

— Desigur, într-un ocean cu flecari şi birocrați nu se face arhitectură, zise Lorina. Pe cine-l interesează ideea, cînd planurile şi directivele sînt date de sus, de la Guvern? Fără a se ține cont că cineva nu e de acord cu acele indicații...

— Nu-i asta esențialul, interveni Victor. Într-adevăr, mi-ar face plăcere ca toți copiii de mîine să locuiască în orăşelul proiectat de mine. Mai mult nimic nu mi-aş dori.

— Curată fantasmagorie, fiule! Doar munca ta se diluează în birou. Din ea poate avea capital şi Maximilian, care este în drept să-şi pună semnătura pe proiectul tău... Tu poți rămîne o simplă piesă de şah. Eşti băiat dezghețat, dar uiți că şefii sînt la cîrmă; ei cîntă partitura principală în impunătoarea orchestră a vieții.

— Faptele şi munca frumoasă nu se supun legilor, deoarece n-au vîrstă. Pămîntul acceptă ideile noastre ca pe nişte semințe mănoase şi se lasă să încolțească, iar de crescut... le-or creşte, la o adică, cei care vor veni după noi.

— Mereu o faci pe filozoful, fiule. Credeam că viața te-a mai învățat cîte ceva...

— Eu cred că viața e numai dragoste şi iubire, voia să intre în discuție soția lui Emil.

— Iubirea mea! reproşă Emil. Dragostea nu este decît un bulhăcel de spermă... Poftim, fiule, continuă-ți discursul...

— Va merge pe calea cea dreaptă! îi luă apărarea Lorina. Victor îşi va găsi neapărat rostul în viață.

— Lucrează zi şi noapte, zise Roza Lvovna. Asta înseamnă că are să-şi atingă scopul...

Bătrîna mîncă ultima bomboană din cutie, se ridică obosită, cu fața oarecum palidă, făcu un gest de rămas-bun şi plecă la culcare.

— Noi, arhitecții, zise Victor, trăim mai mult cu trecutul, înfrumusețăm prezentul şi ne raliem virtuților ce vor veni în viitor...

— Care ți-i salariul lunar, fiule, de vorbeşti cu atîta entuziasm?

— Nu ştii care-i salariul unui intelectual în țara asta? Cam cît al unei servitoare.

— Atunci ce facem, mergi cu mine? îl întrebă Emil.

— Nu, rămîn la locul meu...

— Voia ta, fiule...

Era pe la miezul nopţii. Tinerii însurăţei îşi îmbrăcară hainele călduroase şi plecară, conduşi de Victor şi Lorina, pînă la automobilul lor bordo.

— Se-nvîrteşte bine, zise Lorina, cînd s-au întors în casă. Ce urîţenie de muiere şi-a luat de dragul averii. Vorba ceea: prost să fii... noroc să ai...

— Iar dacă eşti prost şi n-ai noroc, degeaba mai eşti prost!

“Greutăţile sînt trecătoare ca orice anotimp, se gîndi Victor, stînd culcat în pat. În mine mocneşte o dorinţă şi nicidecum nu voi ceda. Nu m-am convins că nu sînt în stare să-mi realizez planurile. Inima îmi cîntă pe o singură strună, dar cîntă şi trebuie să înscriu melodia pe portativ... Copilul care se va naşte nu se va ruşina de felul meu de a fi...”

Spre ziuă, îl trezi soţia.

— Scoală-te... Simt că trebuie să chemi salvarea.

Alergă la taxofon, chemă salvarea, dar după ce Lorina fu examinată, i se spuse că e o alarmă falsă. Lorina însă, după plecarea medicilor, se simţea din ce în ce mai rău. Durerile deveneau tot mai acute... Trei zile şi trei nopţi a umblat Victor în jurul maternităţii. Soţia se ivea mereu la geamul de la etajul doi şi-i făcea semn cu mîna că nicidecum nu poate naşte. Medicii erau gata să-i facă cezariană, dar în a treia zi, pe la amiază, cînd Victor veni să-i transmită un colet cu merinde, femeia de serviciu deschise un registru şi-i spuse:

— Aveţi o fetiţă! Să fiţi sănătos!

Peste ziuă, Victor făcu masă la birou. Însuşi Kuşnir bău cu plăcere vreo două pahare.

— O cheamă Victoriţa, se lăudă el.

— Frumos nume, ziceau fetele stătute.

— Să fie norocoasă! striga mereu Zelţer.

— Viaţa pămînteanului începe o dată cu naşterea omului...

Lorina reveni acasă într-o zi friguroasă de februarie, cu zăpadă puţină. Cerul era senin. Crengile copacilor pocneau îngheţate în bătaia vîntului... Victor făcuse cumpărăturile necesare. Lorina însă era îngrijorată: în casă stăruia frigul. Nici n-a vrut s-o scalde pe Victoriţa.

Emil propuse s-o ducă pe Lorina cu pruncul la părinţi. Le-a oferit şi maşina proprie.

— Plec cu fetiţa la mama... îi hotărî ea soţului. Pînă în primăvară să ne faci rost de o locuinţă, fie şi la căminul familiştilor, numai a noastră să fie... Copilul are nevoie să crească în condiţii sanitare normale...

15.

În fiecare sîmbătă, Victor pleca în vizită la copil şi la soţie. Soţia se întremase repede şi revenise la frumuseţea de altă dată. Petele cafenii caracteristice unor femei gravide de pe faţă îi dispăruseră. Făcuseră siluietă. Se îmbrăca cu mult gust. Îşi întîmpina soţul cu un zîmbet şăgalnic. Victoriţa creştea ca din apă. Avea un zîmbet ce semăna cu al mamei, gîngurea şi se cerea mereu în braţe.

Sîmbătă seara şi duminica treceau ca un vis, vizitau rudele Lorinei. Iar pe la miezul nopţii Victor trebuia să se întoarcă la oraş cu trenul. La plecare, soacra îi umplea o sacoşă cu merinde, iar socrul avea grijă să-i dea cîţiva "cîrpaci" de cheltuială. Aşa le zicea el paralelor. Din tot salariul primit, Victor rămînea doar cu atîta cît îi ajungea de drum, căci făcea cumpărături pentru Lorina şi pentru fetiţă.

Toate păreau a fi bune şi frumoase în viaţa lui Victor. Anul cela, cît au fost răzleţiţi, el a muncit mult. Începuse să se obişnuiască cu drumurile lungi, cu "mofturile" lui Kuşnir şi cu colectivul. Muncea cu dărnicie, deşi gaşca lui Kuşnir domina totalmente în birou. Nimeni nu le "sufla în borş", cum deseori obişnuia să se exprime însuşi şeful. Victor nu avea nici un ajutor de la Tilea Boldî şi de la Kola Beldî şi de multe ori, după serviciu, rămînea în biroul pustiu împreună cu Daniela. Fetei îi plăcu ideea orăşelului şi lucra cu pasiune. Orăşenii sadea îşi schimbaseră atitudinea faţă de el. Se adresau cu felurite chestiuni şi rămîneau satisfăcuţi de competenţa şi bunăvoinţa colegului. Continuau să-i zică "provincialul", dar o făceau din inerţie. Atmosfera, creată în jurul lui Victor Inereanu, nu-l încînta pe Kuşnir, care niciodată nu s-a uitat cu ochi buni la el. Lui Victor însă puţin îi păsa. El îşi căuta de treabă, îi era recunoscător Danielei, care, cînd Kuşnir se revolta, îl încuraja de după panoul de proiectare cu o clipire hoţească de gene, ca şi cum ar fi zis: "Ascultă ce îndrugă fosila, dar fă cum găseşti tu de cuviinţă". Avea o susţinere morală şi aceasta îi pria. Credea şi Daniela în el. Într-o seară îi propuse:

— N-ai vrea să mă conduci pînă la domiciliu?

Cerul era senin. Stăruia frigul.

— Cu plăcere, răspunse Victor.

Au mers pe jos. Fata purta o blană de vulpe şi de după guler abia i se vedeau feţişoara şi ochişorii vioi, inteligenţi. Victor se gîndea fără voie că, de n-ar fi existat pe lume Lorina, aleasa inimii lui, ar fi fost cu siguranţă Daniela. Amîndoi ţineau la profesia lor. Înainte de a se despărţi, au intrat într-un bar să ia cîte-o cafea.

— Arhitectura, ca orice altă artă, cere secole în şir. Neamul nostru a făurit o arhitectură minunată... Cred că toţi împreună vom fi în stare s-o scoatem din anonimat, să contribuim la renaşterea ei.

— Arhitectura e o poezie... Mulţi poeţi ai lumii în timpul vieţii şi-au visat monumentele în felul lor. Au fost şi ei arhitecţi într-un fel... Eminescu, de exemplu, şi-a dorit... un mormînt la marginea mării şi un luceafăr să-i stea de-a pururi la creştet...

Daniela era o fată erudită. Se simţea că fusese educată într-o familie de intelectuali. Cînd vorbea, avea şi un accent plăcut, melodios. Fata nu-i displăcea, dimpotrivă... îl speria puţin... pe el, care era ortodox din fire.

După despărţirea din acea seară, a văzut-o în vis...

— Unde ai agăţat gagica de aseară? îl întrebă a doua zi Mihai Lătăreţu, un orăşean cu mustaţă haiducească şi părul scurt, pieptănat lins. E sexy, zău!

— Fă-ţi cruce, omule, e o colegă de serviciu.

Şi totuşi prinse să se ferească de Daniela. Ea însă nu lua în seamă atitudinea lui distanţată. Avea grijă să-l pună la curent cu toate noutăţile, pe care putea să le afle o femeie în decursul zilei. La prînz, îi aducea de la cantină o cafea şi o tartină, căci Victor nu lua niciodată masa la vreme. Îi spunea ce filme rulează pe ecranele cinematografelor din oraş, ce cîntăreţi străini concertează în capitală.

Vreo săptămînă Victor se ţinu la distanţă.

— Facem vreun rău cuiva, dacă sîntem pur şi simplu colegi de serviciu? Doamne, de ce există un cod de legi rigide în privinţa relaţiilor dintre o femeie şi un bărbat căsătorit?

De ziua lui de naştere, seara, după serviciu, Daniela îi dărui volumul Florile răului de Charles Baudelarie, frumos ilustrat. În drum spre casă, ea îi povesti cîte ceva despre sine.

După ce părinţii plecaseră la Taimîr şi ea rămăsese în apartamentul cu trei odăi, cu cîinile Argus, făcuse cunoştinţă cu un tînăr, care se dovedi a fi un om neserios şi fustangiu. S-au despărţit şi de atunci a pierdut încrederea într-o dragoste curată. De aceea prefera să trăiască singură, să se dedice întru totul serviciului şi pasiunii de fotograf amator. Şi mai mărturisi că cea mai de preţ comoară din apartamentul ei sînt cărţile...

Cu fiece zi, Victor se convingea că Daniela e un prieten, pe care poţi să te bizui. Uneori, cînd nu-l vedea sîmbătă şi duminică, se apropia de el şi-i mărturisea cu deplină sinceritate:

— Zilele acestea am simţit cît de mult mi-ai lipsit...

Alteori, îl invita să-i vadă cărţile, dar Victor nu se hotăra. Aproape în fiecare seară o conducea pînă la scara blocului. Ocupat cu grijile zilnice,

renunțase la lectură. Golul parcă i-l umplea Daniela. Fata avea darul de povestitoare iscusită. Observase că nimeni din birou nu citeşte cu atîta sete şi pasiune. Vorbele îi erau bine cîntărite, manierele — rafinate. Îi plăceau mîinile ei cu degetele lungi, subțiri, ca de pianistă, fața-i pe alocuri presărată cu pistrui, buzele puțin subțiri, puțin late, de culoarea vişinei şi ochii albaştri, pătrunzători. Oricît se aflau alături ei nu se plictiseau. Invidia persista. Cineva răspîndiseră zvonul că duduița vrea să-l despartă de soție şi copil... Kuşnir chiar îi spuse într-o zi:

— Fii precaută, hulubițo! Nu fi seducătoarea unui țărănoi ajuns din baligă în jilț. Prea întreci gluma.

— La vîrsta dumneavoastră s-ar cuveni să fiți mai cuviincios, îl bruscă fata. Şi mai perspicace.

— Să nu zici că nu te-am prevenit!

— Zadarnică strădanie.

După serviciu, Daniela era calmă. Îi zise lui Victor:

— Emil mi-a spus că eşti un bibliofil pasionat. Te invit la mine să-mi vezi cărțile.

— Nu pot. Azi am o convorbire interurbană şi trebuie să fiu toată seara în aşteptare la telegraf, o minți Victor...

Biroul mustea de bîrfe. Chipurile, Victor îşi petrece nopțile la Daniela, în timp ce soția şi copilul sînt la părinți.

— Victore, nu te chinui. Lumea va rămîne cu bîrfele, iar prietenia noastră se cere ocrotită... Dar... Vrei să-ți spun o parabolă? Cică era odată o împărăție, care mereu era tulburată de zvonuri şi minciuni. Oamenii se bîrfeau unii pe alții, uitînd se lucreze, să agonisească şi populația murea de foame pe un cap, fapt ce-l îngrijoră pe rege. Adună el boierii şi-i întrebă: ce-i de făcut? Unul a propus să le taie tuturor limbile. Le-au tăiat oamenilor limbile, însă... la fiece colț de stradă, pe pereți, apăreau diferite bîrfe scrise despre suveran. Atunci alt boier a propus să li se taie mîinile... Şi umbla lumea bîrfitoare ciuntă, căci prin gesturi şi mimică tot bîrfea... Iată că a venit la curtea împăratului un înțelept şi a spus: “Ca să nu mai existe nici un bîrfitor, trebuie intriganților să li se taie urechile...” Astfel, s-a descotorosit împărăția de mincinoşi... Aşa că, dragul meu, nu lua în seamă toate prostiile. N-avem nici o putere să le ciuntim colaboratorilor nici mîinile, nici limbile şi nici măcar urechile... Soția ta, dacă-i femeie deşteaptă, va înțelege că toate bîrfelile pe seama noastră sînt pure născociri. Păstrează-ți calmul şi hai să muncim. Nu sîntem atît de bogați, ca să irosim timpul în vag.

Au hotărît că, deocamdată, nu e cazul să lucreze în tandem şi Daniela i-l propuse pe Ion Tîrsînă, un băiat cumpătat la vorbă şi silitor. Făcea totul cu multă scrupulozitate şi tragere de inimă. Îi plăcea tehnica. Instalase,

lîngă mesele lor, un pick-up vechi, cu un difuzor şi toată ziua, prin birou, pluteau melodii interpretate de Eddy Calvert şi Fransis Goya. Victor considera muzica cea mai frumoasă artă, care îl aducea inconştient spre turnurile crenelate ale orăşelului visat. Nici nu prindea de veste cum trecea ziua. Dangătele orologiului din centrul oraşului parcă treceau în nefiinţă încă o zi din viaţa lumii, creîndu-i strania impresie că a mai existat cîndva pe lume: în alte haine, încărnat în alt trup, dar cu aceeaşi dorinţă de-a face oamenilor bine. Amintirile copilăriei năvăleau ca nişte stoluri de păsări speriate în memoria lui. Cînd se gîndea la copilărie, îl încerca un fior de nostalgie... O vedea aievea pe mama, un chip mai mult închipuit lîngă cuptoraş, aplecată peste lumina focului, în haine cernite şi broboadă neagră... Sub ramura nucului din pragul casei stă tatăl şi-i meştereşte un fluier. La cuptoraş fierbe mîncarea. Vîntul abia atinge coroana mare a salcîmului din poartă, ce are forma unui pocal. Părinţii nu vorbesc, fiindcă el nu ţine minte vreo discuţie de-a lor... Victor scînceşte, vrea să fie luat în braţe, dar mama şi tata stau neclintiţi, nici să se uite la el...

Mai apoi îşi amintea de bunelul Nică, un om înalt, cu pomeţii obrajilor cărnoşi, ce răsăreau ca doi bujori din barbă albă, ochii ce mijeau cu bunătate. Îşi aminti de odaia îngustă, cu o mulţime de icoane în colţ, cu mantaua lungă de şiac, pusă în cui deasupra unui cufăr mare, cu lacăt adus de el demult, de la războiul ruso-japonez... Victor îi vedea aievea surîsul blajin ca de copil. Îi auzea glasul. Bunicul îi povestea cum a participat la două războaie, cum după cîţiva ani s-a întors la vatră, găsindu-şi copiii pe drumuri, deoarece nevasta îi murise de tifos, fiind înmormîntată acolo, la spitalul din Bravicea. Consătenii n-au putut s-o înmormînteze acasă, fiindcă medicii se temeau de răspîndirea infecţiei. Cel mai mic din cei cinci copii avea trei anişori, cel mai mare — doisprezece... Trebuia să îngrijească cineva de gospodărie, “de cuptorul cu copchii”, cum spunea el, şi s-a căsătorit a doua oară. A trăit cu acea femeie patru ani, i-a născut trei copii, dar într-o zi de hram, cînd le veniseră oaspeţii, doborîtă de boală, a murit subit reuşind să roage să fie scoasă în prag, ca să-şi vadă gospodăria şi ograda... Rămas cu o casă de copii şi atîtea griji, a adus la gospodărie altă femeie, o văduă cu trei copii, printre care şi mezina, mama lui Victor. Cînd copiii prinseră a creşte mai mari, între ei s-au stîrnit gîlcevile, învinuirile mioape, care l-au îngrijorat pe bunelul Nică... După multe certuri, a fost nevoit să divorţeze de ultima lui soţie. Mai mult nu s-a căsătorit. Nici biserica nu i-a permis, căci bărbatul are voie să treacă prin viaţă numai trei cununii. Apoi a trăit peste 40 de ani singur. Era meşter iscusit; făcea sobe, clădea case, făcea fîntîni, cocea pîine... Avea o casă ca la nimeni în sat: cu fronton, stîlpi de piatră crenelaţi, cu cocoşei pe lîngă şandrama, că venea lumea să se mire, rugînd

să le facă şi lor. Oricît a meşterit bunicul prin tot satul, nici la un gospodar n-a făcut o casă mai frumoasă ca a lui... Victor se mîndrea că lumea din sat îl aseamănă cu bunicul.

— Leit moş Nică! ziceau femeile. D-apoi cui o să-i mai semene? A crescut la el, lui trebuie să-i semene...

* * *

Gîndul la Daniela îl neliniştea. Fata ţinea la el. Fără ştirea lui, începuse să asambleze macheta orăşelului copiilor în secţia profesorului Ilie Dobrea. Cînd află de aventura ei, Victor vru să-i vadă munca, însă Ion Tîrsînă, care lucrase şi el acolo, la etajul patru, îi spuse că macheta... e ascunsă. Abia în ziua cînd totul a fost terminat, fata îl chemă în secţia de machetare a profesorului. Îi făcu o adevărată surpriză. El o cuprinse, o sărută pe obrăjori în văzul tuturor colaboratorilor încîntaţi şi doar şeful rosti rezervat:

— De la o simplă jucărie pînă la un proiect în toată legea mai e...

La sfîrşitul orelor de muncă s-a dus împreună cu Ion şi Daniela la “Beciul vechi”, s-au plimbat prin parcul “Mihai Eminescu”... Despărţindu-se în staţia de troleibuze, Ion a plecat s-o conducă pe fată, iar Victor o luă spre casă. Toată noaptea se tot învîrti de pe o coastă pe alta. Dimineaţa îl aştepta o altă surpriză. Trecu pe la el tatăl cu o femeie, căreia-i zicea Chilina. O femeie subţire, smeadă, cu părul cărunt, deşi semăna să fie mult mai tînără decît tatăl său. Purta cercei de aur, inele... Tatăl îi povesti despre greutăţile, pe care le întîmpină din partea puterii locale la reparaţia bisericii, apoi s-au despărţit... Victor plecă la serviciu. Tatăl cu Chilina se duseră în oraş, înţelegîndu-se să se întîlnească seara, după serviciu, la gazdă.

Victor reveni acasă mai devreme. Nu putea fi indiferent faţă de femeia care îi fusese prezentată ca... mamă vitregă. Iar cînd auzi că au venit la el să-şi celebreze căsătoria, se amărî în suflet.

— Băiete, în afară de tine n-am pe nimenea... Fii în astă-seară alături...

Au plecat la restaurant. Tatăl bău cîteva pahare, mai mult pentru curaj. Fuma şi aproape că nu discuta. Chilina se lăuda că, din copilărie, îi place să meşterească măturiţe de mălai şi să le vîndă în Rusia. Număra pe degete cît venit poate aduce acest comerţ. Pe banii cîştigaţi, zicea ea, se pot cumpăra mărfuri deficitare, care se revînd bine la Otaci, Secureni şi Movilău...

— Nu vi-i teamă să vă duceţi aşa departe? se miră Victor.

— Fricoşi sînt numai săracii. Ca să ai un ban de cheltuială, trebuie să dai din coate. Banul îl face pe om! Cu bani cumperi şi vinzi totul!

Destăinuirile femeii îl şocară pe Victor...

Dinspre terasă se revărsa o melodie lină şi “mirele cu mireasa” ieşiră la dans. Jucau caraghios. Chilina se uita la el cu priviri languroase, poate că nu fusese nicicînd măritată, iar tatăl său era întru totul pasionat de dans. Sărea în sus şi mătăhăia din mîini... Stînd la masă şi urmărind cuplul, Victor o îndesi cu paharul şi se chercheli. Era unicul vornicel la masa acelei nunți improvizate. Tata îndrugă verzi şi uscate. Chilina îi tot poruncea să tacă, dar omul se împotrivea: “Taci din gură! Să ştie toată lumea că am stat la zdup!..”.

— Şi spuneam eu... Am stat singur în celulă mulți ani pentru un burduhos care a vrut să-şi bată joc de Tudorița mea... Acolo duceam lipsă de toate. Niciodată n-am ştiut că, din pricina lipsei de lumină şi de vitamine, omul năpîrleşte, apoi pierde pielea de pe dînsul... ca şarpele. Mi se lua pielea de pe trup toată odată... Nu ştiam cînd e primăvară, vară, toamnă... Zece ani între pereți de beton şi întuneric, n-am văzut copac verde. Mă mir cum de mi-am păstrat vederile, băiete... Am învins totuşi! Azi mă însor! Sînt mire, iar tu... vornicel!..

Chilina îl tot liniştea, iar tatălui nu i-a tăcut gura pînă la gazdă.

Victor cedă divanul tatălui şi se prăbuşi pe duşumea. Dimineața, cînd se trezi, parcă îi fluiera vîntul prin cap. Nu se putea dezmetici: a visat ori mirii lipseau. Patul era aşternut cu grijă, de parcă nimeni nu se atinsese de el.

— Te pupi des cu paharul, constată cu dojană Roza Lvovna. Sănătatea, dragul meu, nu se vinde şi nu se cumpără.

Lui Victor i se făcu ruşine. Veni cu greu la serviciu. Trecu pe la cantină, luă o cafeluță. Acolo o întîlni pe Daniela care era elegantă şi drăgălaşă în hainele ei verzi! Bărbații o furau cu privirile.

— Mergi desearǎ la mine? îl întrebă dînsa. Am gătit un “Napoleon” special pentru tine.

— Pentru mine?

— Da, continuă fata. Am o noutate numărul unu.... Noutatea secolului! Ea îşi puse palma la gură şi şopti: Uliul, şefulețul nostru, a zburat...

Nu înțelegea despre ce-i vorba...

— Păsările au plecat în țările calde vara, acuma trebuie să se întoarcă...

Daniela dori să-l limpezească, însă de ei se apropie Iulia Matveieva, o rusoaică, tînără specialistă venită din Vorkuta, care îl luă la rost cu o voce răspicată:

— Unde hoinăreşti, tinere? Dis-de-dimineață te caută Maximilian. Mergi la el!

— Ai să-mi spui noutatea cînd mă voi întoarce, zise Victor şi urcă la etajul trei.

Directorul arăta obosit. Scoase dintr-un ambalaj cafeniu o pastilă şi o aruncă în gură. Sorbi apă din pahar, se oţărî de amărăciunea leacului:

— Ia loc. În ce stadiu de pregătire e proiectul.

Orologiul de pe perete anunţă melodios ora exactă. Oberlihtul era întredeschis. Draperia se învălura şi de afară pătrundea o boare de ger.

— Am pregătit macheta. Aş vrea s-o vedeţi...

— Cărămida din care se va construi pereţii va fi albă, iar locurile goale vor fi garnisite cu mozaic...

— Pictorii Vrabie şi David vor să colaboreze cu noi... Victor simţi că Maximilian nu-l ascultă, dar îndrăzni să continue: Aşa spune Kuşnir.

— Proiectul dumitale este inclus în programul simpozionului. N-am timp să mă ocup de studierea lui. Vezi cîte hîrtii am pe cap?

— Aş vrea să vă rog...

— Te-ascult.

— Să-i permiteţi Danielei Codreanu să lucreze împreună cu mine. În locul lui Tilea Boldî. Nu pot fi de acord cînd tuvinul insistă să adaug la proiectul meu elemente iurtiste.

— Aşa e... oftă directorul. Ne-au trebuit nouă specialiştii ăştia, precum am avea necesitate la institut de o staţie de însămînţare a vacilor. Dar astfel glăsuieşte ordinul de sus. Cît mai mulţi străini! Şi cît mai puţini băştinaşi. Puterea se teme că... într-o bună zi moldovenii pot deveni o forţă de temut pentru securitatea statului... Aşa argumentează mereu Ologul. Maximilian flutură nervos din capu-i mare, îşi tamponă fruntea cu batista, lungi pauza: Consideră că ai obţinut permisiunea mea. Vei lucra cu Daniela... Ţi-i foame?

— Mulţumesc!

Maximilian scoase din sertar un pacheţel cu crenvurşti, două ceşti, un termos şi-i propuse o cafeluţă.

— Ieri a emigrat în Occident, vorbi deodată directorul... Nici nu şi-a luat rămas-bun de la mine. Niciodată n-am crezut că poate s-o facă. Am luptat împreună pe front, în Pomerania... Se plîngea deseori de soarta lui, dar n-am crezut că ar putea să-şi schimbe Patria la vîrsta asta, însă... probabil, este ceva mai scump în inima omului decît chiar însăşi ţara în care a trăit, un destin...

— De ce a plecat?

— A păstrat totul în taină, împreună cu Ologul, pînă în ultima zi. Poate că aşa-i mai bine... Apa trece, pietrele rămîn...

— De-ar fi voia mea, aş concedia toată puzderia de chiulangii plodită în biroul nostru în frunte cu Ologul. Asta-i trebuşoara lui Kuşnir, zise Victor aprins. Statul suportă cheltuieli fantastice, iar ei se țin de mistificări...

— Las-o baltă, făcu Maximilian. Azi toată societatea noastră e o mistificare. “Regelui” din Kremlin îi plac medaliile şi... mistificările! Va veni o vreme cînd îşi vor da seama, dar mă tem că o să fie tîrziu. Maximilian scoase o mapă jerpelită din safeu, care îi aparținuse lui Kuşnir, şi zise: Eşti unicul tînăr specialist moldovean în birou. Spre ruşinea şi tragedia noastră! Degrabă ni se vor mai trimite doisprezece specialişti din Kzîl Orda. Li se vor da apartamente, li se vor crea condiții de muncă, salarii bune... Noi, moldovenii, precum vezi, stăm în umbră. Ologul a şi propus ca şeful vostru să fie Tilea Boldî, dar i-am spus răspicat: “Mai bine plec în Occident, din urma lui Kuşnir, decît să accept asemenea candidatură...”. Pune la punct actele şi... fii în locul lui Kuşnir.

— Nu cred în aventură!

— Ia mapa. Mîine să-mi raportezi...

— Doar n-am nici titlu, nici vechime... Ce vor spune angajații?

— Te-ai speriat de greutăți? Prețuiesc oamenii după capacități, şi nu după titluri. Sînt mulți doctori în ştiințe, care, după ce obțin titlul, încetează de-a mai fi savanți. Nu uita. Statul a cheltuit bani să te învețe şi eşti dator să achiți datoriile. Bucură-te de şansa ce-ți surîde. La vîrsta dumitale eu n-am avut asemenea şansă... Tatăl meu a plecat la război, cînd împlinisem un an şi zece luni... Mi-l amintesc ca prin vis cum la despărțire, ținîndu-mă în brațe, mi-a tras o pălmuță la poponeață. Mama s-a speriat revoltată: “Ce faci, bărbate? Tata s-a uitat la ea şi i-a spus printre lacrimi: “Numai aşa mă va ține minte...”. Nu s-a mai întors din bătălie, dar palma lui o țin minte. Aşa e, prietene! Uneori o durere îşi are amprentele ei... Dacă vei avea dificultăți, fii insistent şi ambițios, precum te intuiesc. Moldovenilor le-a lipsit insistența sănătoasă de-a lungul deceniilor. Ne mîncăm între noi. Ce-ar fi ca răutatea s-o putem canaliza în favoarea noastră, şi nu contra?.. Sîntem parcă de izbelişte, nişte ostatici la porțile Europei. Ne risipim ca păpădia în vînt. Te-ai gîndit vreodată ce lăsăm generațiilor de mîine? Ia mapa! Frica de greutăți e simptomul laşității...

Victor ieşi din birou, crezînd că propunerea lui în postul de şef va fi primită de către colaboratori ca o lovitură blanchistă. Se apropie de masa Danielei.

— Victor, Kuşnir s-a cărăbănit în străinătate, reveni la discuție fata...

— Să se întoarcă cînd l-oi chema eu!.. zise Victor. Am şi eu o noutate.

— Mai pot fi şi altele pentru un institut ca al nostru?

— Maximilian mă propune pentru postul vacant...

Daniela nu pricepu dintr-odată, dar, văzînd mapa cunoscută, iradie de bucurie şi aplaudă:

— Te felicit. Vei avea mulți duşmani! Da, da, duşmani! Eu însă voi sta şi voi muri pe baricade alături de tine! Ha-ha!..

Afară se lăsa amurgul. Pe cer strălucea o lună neobişnuit de clară şi frumoasă. Ramurile înghețate zgîrîiau geamurile. Alături de el, în biroul pustiu, stătea un suflet tînăr şi cuminte. Era fericit.

16.

"Dacă cerul e senin sau acoperit cu nori, dacă rîurile inundează ruinile pompeice, ocrotind sub nămolul vremii adevărul epocilor antice, dacă soarele triumfă peste întuneric, omul rămîne totdeauna victima veşnicului prezent cu întrebările aisbergului, care e cuprins de căldurile polare, cu "Sărutul" brîncuşian, toate învălurate de modernul... antichității...".

Uneori, Victor avea nişte idei ciudate, fără să le cunoască originea. Uneori cădea pradă unor gînduri, ce pluteau între realitate şi vis, dar din care trebuia să tragă concluzii, să găsească adevăratul rost al acestor idei...

Antrenat mereu în labirintul propriei lui filozofii, revenea totuşi la ultima convorbire cu Maximilian.

Din ziua cînd primise "zestrea" lui Kuşnir, uitase parcă de problema gazdei, de epistolele soției. Îl pasiona noua funcție. Nu-i plăcea să țină cuvîntări, să convoace şedințe. La fiecare şedință vorbea concis, la obiect. Aveai impresia că se născuse în acel post de cînd exista institutul. "Laconismul e caracteristic pentru întregul meu neam, îşi zicea el. Să ne amintim de Miorița, unde, prin cîteva cuvinte, e redat destinul nostru dintotdeauna... ".

Uneori avea şi conflicte. În tabăra colaboratorilor se iscase replici:

— Abia a ieşit din ou şi o face pe cocoşul, se indigna Gurfinchel.

— Mutul de odinioară a prins glas, interveni Zislis. Aşa-s moldovenii cînd vin la putere...

— Are pile sus, trăgea concluzia Iulia Matveieva.

— Şi mersul şi l-a schimbat, parcă-i un elefant după baie, rîdea Ologul.

Numai Daniela îl încuraja:

— Lasă-i în plata Domnului. A venit vremea noastră. E cazul să le demonstrăm boşorogilor ce pot tinerii.

— Neapărat le vom demonstra! surîse el recunoscător.

Victor revăzu programul. Comenzile care înainte trebuiau realizate în jumătate de an, acum cerea să fie definitivate într-o lună. Controla fiecare proiect în parte. Nimeni nu mai putea să chiulească.

— Ăsta o să ne dea gata, se indignau unii.

— La vîrsta voastră eu dormeam peste o noapte, încerca să glumească Victor.

— Cui îi trebuie aşa şef?! se mirau alţii. Încă nu ne-am dat consimţămîntul. Acum totul decide colectivul... se înfoca Iulia Matveieva.

— E tinerel pentru asemenea post, o susţinu Kolker. Dacă ar fi fost numit în postul acesta Zelţer!..

— Vom supune candidatura votului, propuse Daniela, neluînd în seamă vorbele caustice. Doar trăim într-o societate democratică.

Victor nu ştia despre aceste răzmeriţe. Nu ştia că gaşca lui Kuşnir s-a dus la Maximilian cu o petiţie... Continua să muncească, deşi mulţi colaboratori încercau să-l boicoteze. Aşteptau verdictul pe care Maximilian trebuia să-l aducă oficial la cunoştinţa colectivului. Victor nu se indispuse nici cînd într-o dimineaţă văzu pe panoul său de proiectare o caricatură în al cărei subsol era scris: Inereanu, marele arhitect, venit de la coada vacii, o face pe grozavul în Institutul de Proiectări...

— M-au dat gata, zău. Ce umor, zise el. Ar fi bine să muncim în bună înţelegere.

— Cuvinte mari fără proptele! pufni cineva.

— Jos pălăria!

— Nu uita că exerciţi provizoriu această funcţie şi n-ai să ne impui să ştergem praful de pe nişte proiecte arhaice.

— Nu-l vrem pe Inereanu şef! strigă un colaborator camuflat, cînd în birou îşi făcu apariţia Maximilian.

În sală se lăsă liniştea.

— Nu sînteţi de acord ca Victor Inereanu să fie ales şeful biroului? Aş vrea să ştiu de ce?

— E prea tinerel pentru asemenea fotoliu. O să-şi ia nasul la purtare, insistă Iulia Matveieva.

— Tinereţea nu-i cusur, spuse Maximilian.

— Ar fi totuşi nevoie de un om cu experienţă, aruncă o replică Gurfinchel, tupilîndu-se după spatele cuiva.

— Nimeni nu se naşte savant. Inereanu nu are experienţă, dar e perseverent. Ştie să ducă orice lucru la capăt, nu e înfumureată. E părerea mea şi-i susţin candidatura. Dacă există alte păreri, să le auzim.

Din cercul opozanţilor ieşi Iulia Matveieva, îşi feri bretonul bogat ce-i cădea peste ochi.

— Inereanu a reuşit deja să-şi ia nasul la purtare. Se ţine distant cu unii. Va fi greu să muncim împreună...

— Pe cine propuneţi? întrebă directorul întrerupînd-o.

— Pe Egor Viteanov, specialist bun. El a proiectat podul de peste Bîc...

— Dar în fiecare lună e la Centrul de Dezalcoolizare! nu se reținu Maximilian.

— Cum o ia în cloanță acolo ajunge! rîse altul.

— Ce vorbe-s astea?.. se înfurie Iulia.

— Chiar săptămîna trecută a poposit pe acolo, spuse Kola Beldî, stînd foarte calm lîngă ea, cu mîinile încrucişate...

Iulia se bosumflă, apoi îşi făcu vînt spre uşă şi dispăru în coridor. Se întoarse peste cîteva clipe roşie la față:

— Scuzați, n-am ştiut. Pe panoul din coridor este afişată o dispoziție de la Interne precum că Viteanov... Şi totuşi candidatura lui Inereanu nu e cea mai potrivită.

— Cine mai vrea să vorbească?

— Eu, apăru în mijlocul sălii Zislis, îl propun pe Maris Şmerlovici Zelțer. E un specialist cu experiență, erudit, are calități de diriguitor. Altă candidatură nu văd...

— Aşa să fie! strigă Ologul din mijlocul tuvinilor, unde căpătă deplină susținere şi aprobare.

— Ba nu e chiar aşa, interveni Ion Tîrsînă cu vocea sa domoală. Maris Şmerlovici o fi fiind specialist bun, dar e lipsit de energie. Ce exemplu ne poate da?! Să fim serioşi...

— Propun să-l alegem pe Leova Gurfinchel!

— Cea mai potrivită candidatură este Victor Inereanu, zise calm Daniela.

— Fireşte, mai ales că ți se lungesc ochii după el! rîse răutăcios Olga Şişkina, deşi Victor e potrivit...

— Propun să încheiem discuțiile, strigă Kolker. Altminteri biroul nostru se va transforma într-un bîlci.

Retras în colțul sălii, Victor urmărea ninsoarea de-afară.

— N-am să insist, zise Maximilian împăciuitor. Doar că propunerile dumneavoastră nu sînt bine argumentate... Sînt bazate pe emoțiii. Bine... Mai sînt propuneri?.. Nu sînt?.. Directorul urmări sala şi iar continuă: Să punem candidaturile la vot. Cine-i pentru Victor Inereanu?

Spre mirarea multora, majoritatea ridicară mîinile.

— Majoritatea! confirmă Maximilian. Votăm şi pe celelalte candidaturi?

— Nu-i nevoie! se auziră voci, printre care şi cea a lui Ologul.

Directorul aşteptă să se potolească rumoarea şi vorbi satisfăcut:

— Felicitări, tinere, şi succese! În rest, toate chestiunile le veți soluționa împreună.

— Zi ceva, Victore, îl îndemnă Ion Tîrsînă.

— Cuvîntează!.. se auziră voci din sală.

— Mulțumesc că mi-ați acordat încrederea... Sper să găsim limbă comună. Curînd vine o comisie de la Moscova. Nu am cunoştințe pe la fabricile de vin, ca să-i duc acolo. De data asta o să fim apreciați după ceea ce am realizat. Să nu tragem cu obrazul.

— Acuma, dumneata desigur o să te căpătuieşti cu un apartament bunicel, nu se lăsa Iulia Matveieva...

Victor simți un fior în spinare. Îşi aduse aminte de scrisorile Lorinei...

— Recunosc, zise el, am probleme... Dar să vorbim mai întîi despre sarcinile apropiate. Sîntem obligați ca într-un interval de timp cît mai restrîns să proiectăm cinci complexe agroindustriale...

După orele de lucru, Victor rămase de unul singur în birou, lîngă display. Problema personalului îl nelinişte a. Luînd cunoştință de actele propuse de Ologul, la care Victor mai înainte n-avusese acces, află că institutul este obligat să angajeze doar specialişti din afara republicii. Guvernul alocă bani în scopul asigurării lor cu spațiu locativ. A doua zi Inereanu dori să verifice starea de lucruri, dar Ologul se îmbujoră zicîndu-i franc:

— Moldovenii trebuie să-şi ştie lungul nasului... Poporul nostru în orice clipă poate să se transforme într-o armă periculoasă, cum este naționalismul.

— Totuşi de ce vă porecleşte lumea "submarinul"?

— Am făcut serviciul militar împreună cu Marinescu, dar n-am văzut marea... Eram intendent... aduceam lemne de foc...

— Atunci problema personalului se soluționa?

— Acolo, băiețele, se cerea carne de tun...

— Iar acum?..

— Oameni de nădejde.

— Credeți în ceea ce spuneți?

— Dacă n-aş crede, statul nu mi-ar încredința postul acesta de răspundere.

În săptămîna aceea mai mulți colaboratori, printre care Zelțer, Gurfinchel şi Zislis, au dorit să se concedieze. Tuturor, cu excepția tuvinilor, Victor le-a semnat cererile. Cu tuvinii avu să soluționeze altfel chestiunile. Conform legii, dînşii erau obligați să muncească la institut trei ani.

— Nu vrem să lucrăm, zise Tilea Boldî în numele celorlalți.

— Păi, pentru ce-ați venit la institut? Vi s-au pus la dispoziție apartamente pe degeaba! zise iritat Victor.

— Noi găsit alt lucru... la baie. Acolo avut un cunoscut tuvin... O să vindem buret, săpun, piva... Aici greu de lucrat... Nu-i proiect de iurta. La

Kîzîl s-a spus nouă c-o să lucrăm spețialnosti pe iurte. Am proiectat iurta de la poarta bazar? Gata!

Afirmațiile lui Tilea Boldî, susținute în unanimitate de ceilalți confrați, l-au făcut pe Victor să surîdă pe sub mustață. Tuvinii într-adevăr au proiectat o iurtă decorativă la poarta pieței, acoperind-o cu sticlă colorată, încît vara era zăpuşeală, iarna — frig.

— Moldovean la conducere?! o trînti Semionov, un zdrahon cu capul cît ciutura. Va aduce inevitabil la o criză a statului, căci nu vă puneți în mişcare materia cenuşie... V-au condus romanii, fanarioții, maghiarii. Şi acum trebuiți conduşi. Nimeni nu va putea proiecta complexele agroindustriale decît Gurfinchel, Zislis, eu...

— Nu ținem pe nimeni cu forța la serviciu! îi răspunse Victor. Fiecare îşi alege locul de muncă în virtutea specialității pe care o posedă... Sînteți o fire ageră. Vă dați seama că am dreptate...

Cînd lucrurile se mai limpeziră Victor o chemă în birou pe Daniela:

— Oare iei în serios proiectele absurde ale asociațiilor agroindustriale?.. Unui tîmpit i-a venit ideea, iar noi trebuie să ne prostim ca el?

— E şi asta o problemă...

— Cît de naiv eşti. Uneori în cele mai elementare chestiuni nu te descurci...

— Daniela! făcu supărat Victor.

— Oare nu-ți dai seama? Moldova e un plai mănos, dar zi de zi e transformată într-o fermă grandioasă de porci! La noi de veacuri au crescut livezi, vii... Fermele de porci pot fi construite şi în regiunile necernoziomice. S-au găsit neghiobi ca să experimenteze în Moldova, iar noi mai trebuie să-i idolatrizăm. Ce inepție!

— De ce te nelinişteşti, doar n-ai trăit aici?

— Ce importă? Sînt din Dubăsari, din Transnistria, şi mă doare...

— Sîntem născuți doar pentru vorbe. Nimic nu putem decide. Am probleme cu personalul. Vreau să expediez un demers la universitate, ca să ni se trimită specialişti autohtoni, dar Ologul mi-a arătat indicațiile secrete ale Guvernului. În viitorii zece–douăzeci de ani se prevede să fie poftiți numai specialişti din afara Moldovei...

— Ce mai e şi asta?..

— Toate explicațiile le găseşti în safeurile K.G.B.-ului.

— Alternativă există?

— Bănuiesc că nu...

Emil o informase pe Lorina despre noua funcție a lui Victor şi ea peste două zile, sosi agitată în oraş. Îi făcu mizerie că e prea indolent! Cogemite şef

şi nu poate obţine cel puţin un colţişor la cămin... Învinuindu-l de nepricepere şi pasivitate, plecă din nou la fetiţă şi părinţi.

Roza Lvovna slăbise. Adesea ieşea în pragul casei să vorbească în surdină:

— Săracul pămînt! Tinereţea e trecătoare, viaţa e veşnică! Pămîntul îi încape pe toţi. Generaţia mea demult îngraşă pămîntul cu trupurile ei. Mă cheamă moartea şi pe mine. Mai ales nopţile îi aud chemarea. Cum vor trăi oamenii peste o sută de ani?.. Peste o sută de ani multe se vor schimba, dar ce folos? Atunci eu n-o să fiu...

Ochii tulburi, faţa ei lividă, streaşina lăsată a frunţii, genele năpîrlite, cutele adînci din jurul gurii îl îngrijorau pe Victor. O privea cum îşi lipea urechea de gramofon şi vorbea cutremurată că... aude vocea cristalină a gemenilor pierduţi în război. Tusea astmatică o sufoca.

— Curînd o să am... De ziua mea, ţin minte, Spiru, soţul meu, de fiecare dată mă felicita cu sărutări. Ultima oară m-a sărutat de 56 de ori! Dar a murit sărmanul şi nu mai are cine să mă mîngîie. O dragoste ca a noastră n-a fost şi nici nu va fi.

De ziua bătrînei s-a întîmplat să vină pe la Victor tatăl său, împreună cu Chilina. Plecau la Batumi, la o fabrică de făină de peşte. Adusese un galon de vin roşu, pastramă, doi struguri mari pentru Roza Lvovna care îi înveli într-un prosop şi-i duse în odaia vecină... A fost o seară plăcută.

În zori, tatăl se grăbi la aeroport şi Victor, după ce-i petrecu, se pomeni cu Lorina în prag. Soţia sosise cu trenul de noapte.

— Cît se poate? îl luă în răspăr de cum trecu pragul. Ai de gînd să soluţionezi odată şi odată problema spaţiului locativ? Dacă tergiversezi, intru eu în joc, îl preveni dînsa.

Victor plecă la institut, ticluind pe drum discuţia ce o va avea cu Maximilian. Nu-i venea nimic ingenios în minte. Ziua de muncă abia începuse, cînd de el se apropie Iulia Matveieva.

— Adiniaori am văzut-o pe soţia dumitale intrînd la director...

Inereanu simţi un fel de satisfacţie că în sfîrşit Lorina le va găsi tuturora ac de cojoc...

— Institutul nu dispune de spaţiu locativ, spuse calm Maximilian, încercînd se stingă emoţiile femeii. În curînd vom începe construcţia unui bloc de locuit. Poate atunci...

— Parc-aţi discuta cu un copil de la grădiniţă, se grăbi să-i semneze verdictul Lorina, zău! Atunci cum explicaţi faptul că tuvinilor şi celorlalţi li s-au dat apartamente de cum au sosit la serviciu? Soţul e tînăr specialist, ba chiar şefuleţ! Sau ceilalţi sînt mai cu stea în frunte?

— Tinerii din Tuva au fost asigurați cu spațiu locativ de Guvernul republicii...

— Adică în țara noastră nu-s toți egali în fața legii?

— Problema nu ține de competența mea.

— Vasăzică, răbdăul nostru trebuie să dureze pînă se va construi blocul cu nouăzeci de apartamente?

— E crudul adevăr. Deocamdată aveți un acoperiş pînă veți primi apartament...

— Avem! se indignă Lorina. Ba nu avem chiar nimic! Nu ni s-a dat nici chiar o odăiță la cămin, pe care ne-ați făgăduit-o în prezența lui Kuşnir. Țineți minte?

Maximilian scoase din safeu un catalog cu lista acelora, care erau asigurați cu odăi la cămin.

— Poftim, citi directorul, apăsîndu-şi ochelarii. Familia Inereanu, e scris negru pe alb, ocupă odaia patruzeci şi nouă, la etajul trei.

Chinuită de nedreptate, Lorina începu să lăcrimeze. Directorul apăsă pe butonaşul interfonului şi-i ordonă secretarei:

— Chemați şoferul de serviciu... Mergem să ne clarificăm la fața locului.

Împreună cu Lorina şi Victor, Maximilian plecă la cămin. Era o clădire construită din cărămidă roşie, prin anii ’50, învechită deja, cu balcoane mici. Cele cinci etaje erau nu ştiu cum îngrămădite haotic printre vița de vie, care se cățăra pe balcoane. Locatarii numiseră căminul “iad”... Administratoarea, o blondă grăsană, cu un halat murdar, răsfoi jurnalul locatarilor şi strînse din umeri.

— Inereanu? N-a locuit la noi niciodată...

Muşchii de pe fața lui Maximilian începură a juca nervos:

— Pînă-n seară familia Inereanu să fie aranjată... Să nu mai revin la această problemă, o apostrofă pe administratoare. Dacă aflu că vă țineți de mistificări, o să iau măsuri drastice...

În urma investigațiilor, Maximilian descoperi că la cămin locuiesc persoane care n-au nici un clin, nici în mînecă cu institutul... Administratoarea, simțindu-se cu musca pe căciulă, se agită. Umbla valvîrtej pe la etaje, plîngîndu-se că nu este de vină că locatarii au spart uşile şi au ocupat camerele cu forța...

Pînă la urmă dînsa găsi o odaie liberă şi-l asigură pe director că problema va fi soluționată. Maximilian plecă şi Victor cu Lorina rămaseră să ia în primire odăița vizavi de veceu, de la etajul cinci. Părea că aici trăiseră nişte barbari. Totul era distrus: plafoane cu tencuiala căzută, prize smulse, balamale dezbinate. În mijlocul camerei, pe podea, era o gaură mare — urma

unui foc care-l făcuse cineva cu hîrtii, ale căror rămăşițe se mai vînturau de ici-colo. Păianjenii mari țeseau pînze prin unghere. Administratoarea parcă zise cu mîndrie:

— Mulți au vrut s-o ocupe... Am păstrat-o pentru orice eventualitate. Sînteți de aldămaş. Grăbiți-vă să n-o ocupe altcineva.

În ziua ceea Victor lăsă totul baltă şi veni la gazdă, adună buclucurile într-o cuvertură, îmbrăcă paltonul, căciula brumărie, fularul şi, încotoşmănat cum era, alergă nebuneşte pe stradă... Trecu pe la o alimentară, cumpără o sticlă de coniac. La cămin, încuie uşa pe dinăuntru, trînti buclucurile în colț. O vreme stătu nemişcat lîngă Lorina. În coridor domnea o gălăgie infernală. La etaj locuiau vreo cincizeci de familii, care aveau în total vreo sută de copii, toți înarmați cu jucării țipătoare, trotinete, mitraliere "desfăşurau" operații militare, care se terminau o dată cu sosirea nopții... Tinerii soți urmăreau cum se lasă noaptea printre plopii din apropiere, cum pe cer luna se ridică deasupra oraşului. Se simțea prospețimea aerului ce venea dinspre codri. În odaia mică stăruia iz de WC. În stînga uşii ce ieşea în coridor era bucătăria comună... Vorbele femeilor ce trebăluiau acolo zburau în stînga şi-n dreapta. Victor totdeauna a detestat femeile brutale... În curînd, la bucătărie, parcă la comandă, se încinse ceartă din cauza aragazului, căci n-aveau unde face mîncare toate deodată. Vorbele stridente ale femeilor o speriară şi pe Lorina.

— Fii pe pace. Vom face reparație şi va fi o cameră lux!

— Nu rămîn aici să mă împuşti, zise deodată Lorina. Închiriem mai bine o gazdă în oraş.

Seara s-au întors la casa Rozei Lvovna. Lorina era dezamăgită de cele văzute în cămin. Ca să-şi îmbuneze soția, Victor cumpărase un buchețel de viorele de la bătrînelele somnoroase ce stăteau la marginea străzii...

Gazda era pustie. Roza Lvovna lipsea. Au aşteptat-o îndelung ciondănindu-se. Victor dorea să locuiască la cămin, iar Lorina nu se lăsa convinsă nici în ruptul capului. Dorea ceva mai bun.

Abia în zori adormiră şi au dormit pînă au fost treziți de o femeie tînără, care se dădu drept rudă îndepărtată a Rozei Lvovna. Tînăra cu ochi albaştri, inteligenți, le întoarse buletinele de identitate şi le spuse că mai au la dispoziție o săptămînă pentru a-şi găsi altă locuință, fiindcă... Roza Lvovna este internată în spital şi se află într-o stare grea.

Două seri se simțiră într-un fel fericiți, singuri. Nu auzeau văicărelile bătrînei. Lorina învîrtea mereu gramofonul, schimbînd la nesfîrşit plăcile învechite. Băură puțină bere şi ea amețise. Se dezbrăcă în fața soțului şi insistă:

— Sînt frumoasă?

— Eşti!

— Tinerețea trece şi frumusețea mea se ofileşte. Mîine nu mă va mai iubi nimeni.

— Ce îndrugi...

— Sînt frumoasă şi nu vreau să duc o viață mizerabilă în odaia ceea puturoasă din cămin. Să fi ştiut pentru ce mă zbucium, nu-l mai sîcîiam pe Maximilian... Ştiu o gazdă... E liberă de cîteva luni. Stăpînul, un bătrîn, s-a căsătorit şi s-a mutat la băbuță. O să ne primească. Numai că cere banii pe trei luni înainte...

— Dacă socoți că aşa e mai bine, sînt de acord.

— Îmi doresc numai binele în familie, soțioare.

Seara veni la ei cunoscuta Rozei Lvovna şi le spuse trista veste că bătrîna a decedat. Au înmormîntat-o deja... Tinerilor le-a părut sincer rău că nu şi-au luat rămas-bun de la ea... A doua zi, Victor se înțelese cu bătrînul despre care-i vorbise Lorina. Şi seara s-au mutat la el. Era o garsonieră mobilată, cu televizor. Bătrînul le-a dat cheile şi le-a pus o singură condiție:

— Numai să nu aduceți aici copilul. Mă tem ca vecinii să nu scrie reclamație şi să mi se ia apartamentul.

Era o zi mohorîtă de martie. În curtea unde a locuit Roza Lvovna, se desfăşura o adevărată luptă pentru existență. Venise o comisie întreagă, în frunte cu polițistul de sector, care arareori şuiera strident cu țuruiacul, astîmpărîndu-i pe buclucaşii ce veniseră să ocupe gazda eliberată. Erau două familii de muncitori, sosiți cu tot cu copii şi buclucuri. Primăria, din greşeală, oferise ambelor familii cîte un bon de repartiție şi nu se putea descurca cui îi aparține, de fapt, apartamentul în cauză. Lorina şi Victor nu se reținură. Îşi luară catrafusele şi plecară...

Noua gazdă se afla într-un cartier vechi, cu tei bătrîni şi străzi puțin aglomerate. Nu se auzea huruitul roților de tren, nu se simțea mirosul de bahnă ca la vechea gazdă.

— Ni-i bine, Victore... Dar mă tem, cînd ne este prea bine... Azi vremurile sînt imprevizibile, te poți aştepta la orice...

Ascultau liniştea şi admirau luna plină. Lorina stătea culcată pe brațul vînjos al soțului. Noaptea a fost plăcută şi dulce.

Cînd Victor se trezi, dezvelind-o pe Lorina, fu cuprins de uimire. Corpurile le erau acoperite cu pete roşii. Soții Inereanu făcuseră cunoştință cu o lume necunoscută, cea a ploşnițelor.

17.

Lorina nu se grăbea să plece la Tiraspol. Victor se afla la serviciu şi ea cutreiera magazinele, cheltuind paralele pe haine la modă, încălțăminte. Îşi comandase trei costume la atelierul “Expres”... Stăruia, ca pe lîngă

frumusețea renovată după naştere, pe lîngă suplețe, să aibă grijă de ținuta-i vestimentară. Se străduia să zîmbească mai des... "Să mă grăbesc a trăi", gîndea ea nesățioasă în clipele acelea. Vine cu paşi iuți bătrînețea care-mi va răpi prospețimea".

Şi... se pomeni fără bani... Seara începu să-i ceară soțului socoteală.

— Eşti un şefuleț, nu zic ba, dar gîndeşte-te că în curînd va trebui s-o aducem pe Victorița. Ce ne facem cu salariul tău mizerabil?

— Bătrînul nu ne permite să aducem fetița!

— Ce bine ar fi s-o aranjăm la grădiniță.

— Poate la primăvară, zise Victor. Stau la rînd. Încă nu avem loc acolo...

Vocea nehotărîtă a soțului o irita. De la o vreme Lorina dorea să întîlnească într-o bună zi un... înger păzitor. Ştia că multe din fostele ei colege şi-au aranjat cît de cît starea materială şi pe fața acelor colege citea mîndrie şi trufie, deşi era absolut convinsă că şi-au permis "alunecări de teren"... O cuprindea învălmăşeala, graba, gelozia... Era supărată pe soțul ei, care n-avea alte griji decît realizarea proiectului. "Victore, Victore, îți zboară mințile prin nori! Am să iau cîrma în mîinile mele. Sînt nevoită".

Unica bucurie a Lorinei erau week-end-urile, cînd rămînea singură, de capul ei, şi colinda oraşul, se simțea pasăre liberă, avîntată şi dornică în zborul ei înalt. Mai ales sîmbăta, duminica, cînd soțul stîrcea în biroul său... Într-o duminică s-a întîmplat ceva neprevăzut. Pe bulevardul Păcii se desfăşurau manifestații de amploare. Lumea cînta, dansa. Pe scările magazinului "Miorița" luau cuvîntul şefii din aşa-zisa elită a oraşului. Lorina îl studia meticulos pe fiecare în parte, străduindu-se să fie cît mai aproape de tribună... Cînd îl văzu, ridicîndu-se la tribună pe şeful celei mai mari şi mai prestigioase uzine din oraş, Lorina se înspăimîntă, o străbătu un fior... Bărbatul vorbea frumos, avea o ținută elegantă, deşi era cam bondoc. Costumul cenuşiu părea turnat pe el. Atenția ei fu atrasă de dinții măşcați, auriți. I se păru că şeful a observat-o. El îşi slobozi ochelarii cu ramă aurită pe rădăcina nasului, privind în direcția ei... Lorina continua să-l țintească insistent cu privirea...

Curînd, acesta îşi încheie cuvîntarea, coborî de pe scenă şi se îndreptă spre limuzina care-l aştepta la colț. Brusc se opri în dreptul ei, parcă voi să-i spună ceva, dar... se ruşină oarecum şi plecă precipitat. "Veni-va ziua cînd tu, "celebritate locală", vei îngenunchea în fața mea...", gîndi Lorina şi zîmbi de propria-i... naivitate.

Peste o zi ea plecă acasă, o rugă pe maică-sa să-i mai țină copilul şi reveni îndată la oraş. Se zbucium̆ă o săptămînă în felul ei, pe la diferite cunoştințe mai vechi, şi mai noi, ca să-l surprindă pe Victor cînd îi spuse că

se va angaja la uzina, al cărei şef era acel bărbat bondoc Petre Kuraliu... Citise cîteva detective şi îşi dădea seama că spionarea a fost totdeauna mijlocul cel mai sigur pentru a obține ceva. Între timp mai adunase informații despre viața personală a lui Petre. Află că e căsătorit, că locuieşte în cartierul aristocratic al oraşului. Îl pasionează tenisul. Fumează "Marllboro". Nu-i place să călătorească cu autobusul şi trenul. N-are copii, iar soția lui e cel mai bun ginecolog la Spitalul Republican. Lorina mai presupunea că lui Petre i-s dragi copacii, deoarece în scuarul din preajma edificiului principal al uzinei era un parc.

Edificiul administrativ avea pereții înalți. Pînă la etajul al patrulea pereții erau împăienjeniți de viță de vie, iar pe acoperiş se afla un panou prins cu nişte pîrghii de metal inoxidabil, pe care jucau lumini colorate, constatînd că producția uzinei este solicitată în peste cincizeci de state ale lumii... Edificiul era şi un monument de artă, de pe timpurile lui Eminescu. Birorurile şi culoarele erau pardosite c-un parchet luxos. Vizavi de biroul şefului era Biblioteca Tehnică, apoi o scară în formă de spirală, cu treptele de metal.

A tot spionat locul cu pricina vreo săptămînă, plîngîndu-i-se serile că e obosită şi are nevoie de relaxare. Soțul îi propuse să plece la odihnă pe malul mării. Abia peste o săptămînă de zbucium, Lorina făcu o descoperire senzațională. Intrînd întîmplător pe la serviciul personal, şeful îi spuse că la Biblioteca Tehnică (pe care o frecventa foarte des) este un post vacant. Dar vorba e că nimeni nu vrea să exercite această funcție din cauza salariului mizerabil. Chiar a doua zi Lorina s-a prezentat cu o cerere de a fi angajată. Şeful care trebuia să-i vizeze cererea era ocupat cu o delegație din străinătate şi de aceea s-a amînat pentru ziua următoare.

— Doar n-ai studiile necesare, îi reproşă soțul aflîndu-i intenția, o să ai dificultăți. Oricum, e bibliotecă tehnică...

— Nu-i nimic. Te am pe tine. O să mă ajuți să fac față. Vreau să muncesc într-un colectiv tihnit. Biblioteca în cauză e vizitată adesea chiar de directorul uzinei.

— Ei şi ce-i din asta? se miră Victor.

— Poate storc din el o locuință.

Lorina trecu în ofensivă. Şeful era mereu ocupat. Angajarea ei se tot amîna. Nu-i rămăsese decît să mai continue spionarea... "ca să-ți învingi rivalul, trebuie să-l cunoşti" bine, bine, îşi aminti ea. Între timp mai află că directorul pleacă de la serviciu pe jos. Dacă dispune de timp, se duce la piscină să înoate. Lorina îşi procură îndată un costum de baie şi se înscrise la secția de înot. Era o înotătoare pasionată încă din copilărie. Tot în săptămîna aceea îl vazu pe şeful uzinei de aproape. După jocul la cortul de

tenis, el intra în apă, se ghilosea copilăreşte, apoi se aşeza pe un scaun de la tribună, îşi prindea bărbia în palme şi urmărea atent duduiţele graţioase care pluteau în apa străvezie. Îi plăceau fetele ce praticau înotul artistic... Apropriindu-se de el după ce îl urmări cum se bălăceşte, îi zise jovial:

— Mi se pare că în timpul apropiat veţi trece înot Marea Mînecii.

— O să fiu favoritul dumneavoastră, surîse încîntat şeful.

— Sînt gata oricînd, îi răspunse ea şmechereşte. Îmi place să învăţ copiii... Dacă doriţi, de mîine începem antrenamentul.

Să facem cunoştinţă:

— Mă cheamă Lorina.

— Petre Kuraliu, zise el.

Bărbatul începu s-o dezbrace cu privirile, ca şi atunci pe bulevardul Păcii. Lorina se dete mai aproape de el. Petre o întrebă:

— Unde locuiţi? Aş putea să vă conduc acasă cu maşina?

— Sînteţi amabili! cochetă ea. Dar dumneavoastră unde staţi?

— În cartierul modern.

— Ce prezintă cartierul modern?.. şi rosti timid: Eu doar locuiesc în mahalaua Melesteului, într-o bojdeucă.

— Cu chirie? se interesă Kuraliu.

— Desigur... După absolvirea institutului... Tineri specialişti. Eu şi soţul...

În “Volga” neagră se simţea minunat. În salon, urmărind ceafa groasă a şefului care, observa ea prin retrovizor, încerca se ghicească dacă e mulţumită de confort. Lorina nu îndrăznea să lege capăt de discuţie. Inima ei zvîcnea de bucurie că a izbutit să-şi realizeze cîtuşi de puţin intenţiile: “Curînd, foarte curînd vei sta la picioarele mele, tovarăşe nacealnic. Încă nu te-am înţeles pînă la capăt, dar foarte curînd... Păzea! Lumea e minunată, plină de taine... Situaţia pe care o parcurg îmi aparţine. Nu contează ce va rămîne în urma mea...”.

Peste cîteva zile, Lorina nimeri iarăşi în unghiul de vedere al şefului. Petre Kuraliu, împreună cu bătrînelul de la serviciul de paşapoarte, venise să soluţioneze chestiunea cu postul vacant. Femeia se temea ca nu cumva Kuraliu să-şi amintească de spusele ei că este tînăr specialist. Însă şeful doar o savură cu privirile-i lăcomoase, îi ură succese în noul post de bibliotecară şi, printr-un ordin, pînă îndeseară a şi intrat în exerciţiul funcţiunii... Pe Lorina n-o nelinişteau nici salariul mizer, nici grijile lui Victor, ce se pomeni supraîncărcat cu problemele sale.

— De ce faci asta? îi reproşă într-o zi Maximilian, chemîndu-l în birou. Exerciţi funcţia de şef şi nu trebuie să-l dădăceşti pe fiecare. Ei au datoriile lor, dumneata pe ale dumitale...

— Nu te pot înțelege, Inereanu, îngînă directorul cu voce stinsă.

"Poate insistențele îmi sînt zadarnice, gîndi Victor. Poate directotul îmi dă de înțeles că eforturile în ziua de azi sînt aproape nule... Să fie oare necesar să urmez sfaturile lui Emil şi să ies din joc? Cine oare o să ştie ce-am făcut? Cine va înțelege c-am avut cele mai bune intenții?".

Adevărul îl sufoca, dar şi îl îndemna să muncească incontinuu. Dorea să uite de somn, să trăiască orice clipă între pereții biroului, cu schițele proiectelor ce-i aduceau sentimentul de plinătate a vieții. Dar nu era susținut. Majoritatea colaboratorilor aveau familii. Arhitectura pentru ei era doar un meşteşug. Toți vroiau ca zilele de muncă să treacă cît mai repede, ca să ajungă la sfîrşitul lunii şi să-şi primească salariul. Victor se amăra cînd scotea din safeu proiectul orăşelului copiilor. N-avea timp să se ocupe de el. Şi colac peste pupăză, mai avea o belea, cu tuvinii. Ei meditau la proiectul stadionului orăşenesc. Lucrul mergea cu viteza melcului şi cînd le-a atras atenția, puținii tuvini, care mai rămăseseră începură să-l boicoteze. Cereau morțiş majorarea salariilor. Obişnuiți să chiulească, aveau pretenții că noul şef ar fi făcut calcule greşite. Pe timpul şefiei lui Kuşnir, lucrau la un proiect cel puțin o jumătate de an. Aveau şi primă, aveau şi salarii frumuşele. Dar ăsta, ziceau ei, e un prost! Cu el nu poți rezolva nimic, cu el doar poți să înnebuneşti.

— Tovarăşe Inereanu, îi zise într-o zi Maximilian, dacă o să depuneți asemenea eforturi... voi propune să fie reduse neapărat statele. Beneficiați de un surplus de brațe de muncă. Statul nu trebuie să plătească celor ce taie frunze la cîini.

Victor ascultă replica, apoi propuse ca toți specialiştii în domeniul arhitecturii "iurtiste" să fie transferați în noul birou de construcții rutiere. Spre bucuria lui, Maximilian acceptă soluția... Din acel moment parcă i se mai dezlegară mîinile. Drept sprijin şi ajutor permanent, Victor o avea pe Daniela şi într-un timp record au terminat proiectarea stadionului orăşenesc. Cu concursul nemijlocit al lui Ion Mămăligă şi al lui Valeriu Misail, ea l-a transcris pe hîrtie de calc.Apoi proiectul a fost remis consiliului ştiințific din cadrul institutului, în fruntea căruia era Ologul. Securistul dorea ca toată lumea să-i simtă prezența şi influența. După dezbateri, discuții aprinse, Victor putu apăra interesele biroului şi proiectul stadionului fu înaintat unei comisii, ai cărei membri, în ciuda demersului secret al lui Ologul, de a se lua în considerare părerea lui "oficială", îl aprobară în unanimitate.

A fost o mare izbîndă. Colaboratorii erau mîndri, iar Victor era înaripat, nu-şi ascundea bucuria... Numai Ologul, oarecum nemulțumit, nitam-nisam, zise către Daniela:

— Mda... Aşa e. Schimbarea domnilor — bucuria nebunilor!

Subalternii, în urma acestei izbînzi, s-au ales cu cîte o primă frumuşică, iar în ziua salariului au organizat, fără ştirea şefului, o mică sindrofie. Era sfîrşit de iunie. Afară se spărsese un apeduct. Cîțiva bărbați înjurau ca nişte trăsniți, reparîndu-l... Victor fusese la Primăria oraşului şi se întoarse la sfîrşitul zilei. Colaboratorii n-au vrut să ascundă de el nimica, l-au poftit în capul mesei... Victor gusta cu plăcere din berea pregătită pentru el şi pentru... Maximilian, care se alătură curînd. Directorul avea chef de vorbă:

— Totuşi te-ai grăbit, zise Maximilian. Să ştii: dacă finalizăm proiectului înainte de termen, Guvernul momental ne comandă altul. Colaboratorii cunosc bine această tactică. Ia aminte. La finisarea oricărui proiect să te sfătuieşti neapărat cu mine, ca să stabilim în comun termenul prezentării lui la consiliu. Kuşnir totdeauna mă consulta... Ologul are temei să fie nemulțumit...

— N-o să-l imit pe Kuşnir. Iar de “submarin” nu-mi prea pasă.

— Care “submarin”?

— Ologul.

— Nu fi încăpățînat şi să nu uiți ce ți-am spus, conchise Maximilian ridicîndu-se de la masă...

Victor se întorcea acasă obosit. Zăbovea în fața vitrinelor, privind la manechine... “Dacă omul vrea să fie bun cu toți, trebuie să fie un manechin, gîndi Victor”. Nu vroia să-şi împartă necazul cu nimeni. Avea presimțirea că îmbătrînise şi toate aventurile lui nu fac mai mult decît un zîmbet sarcastic. Ar fi plecat indispus cu aceste gînduri spre casă, dacă în stația de troleibuze nu-l ajungea din urmă Daniela.

Fata era bine dispusă şi îl îndemna să facă o promenadă pe jos. Daniela, ca de obicei, începea cu nişte istorioare hazlii, apoi trecea la subiecte serioase.

— De ce-ai plecat, fără să mă aştepți?

— Am avut o discuție neplăcută cu Maximilian.

— Nu te indispune.

— Aşa mi-i firea. Mereu pun totul la inimă...

— Nu departe e casa mea, zise Daniela zîmbind. Nu vrei să intri?..

Victor nu-i răspunse, trezind în inima fetei o notă de tristețe.

— De la răposatul meu bunic ne-a rămas moştenire o colecție din opera unui sculptor francez. Pe timpuri, bunicul a lucrat la Paris. Să ştii că am o doză de sînge franțuzesc în mine! zîmbi fata.

— Îmi pare bine.

— Bunicul era un mitolog. Făcea sculpturi din lut brut, le lăsa în aer liber să le plouă, să le ningă, să le bată vîntul... Într-un cuvînt, le expunea dezagregării, pînă cînd sculpturile lui deveneau de nerecunoscut... Crea pentru propriul suflet. Se considera totuşi un artist mediocru... Eu cred că a fost un talent. Ce păcat că a plecat din viață cînd eu aveam doar cîțiva anişori...

— Povesteşti captivant, Daniela... Dar zău nu-mi vine a crede că bunicul tău a lucrat în acel oraş miraculos, unde a creat, probabil în acelaşi timp, şi Brîncuşi, sculptorul care-mi place atît de mult...

— O să te convingi... făcu fata. O să mai afli şi altele... De exemplu, că muncesc ca o smintită zile şi nopți, dar n-are cine-mi aprecia truda.

— Aş fi curios să văd la ce trudeşti... Victor o luă la braț.

Troleibuzul era, ca de obicei, arhiplin, dar în dreptul blocului turn, unde locuia Daniela, salonul rămase aproape gol.

În vreme ce urcau în ascensor, Victor o simțea pe fată aproape şi parcă-i veni s-o îmbrățişeze. Ceva îl reținu s-o facă... Aflase cîte ceva despre ea...

Daniela era înaltă, suplă, cu ochii ageri, vii. Se machia şi se îmbrăca frumos. Era retrasă din fire, îi plăcea gluma. Avea o sumedenie de favoriți, dar la acea vîrstă fragedă, spre uimirea tuturor, ieşea cu Horia Negru, un bărbat scund, cu ochelari, care purta barbă şi mustață căruntă, trecut de 40 de ani. Relațiile lor ajunseseră departe... Daniela era gravidă cînd i l-a prezentat părinților pe Horia, care era divorțat şi abandonase nevasta cu doi copii. Părinții Danielei, aflînd că viitorul ginere e de o vîrstă mai mare decît ei, au fost categoric împotrivă, dar au lăsat-o pe fiică să decidă. Pînă la urmă, Daniela i-a respins propunerea lui Horia; a mers la chiuretaj... Horia, disperat, s-a reîntors la fosta soție... Din cauza zvonurilor, a bîrfelor de tot soiul, Daniela mereu tăcută îşi făcea lucrul deoparte de toți, comunicînd în ultima vreme doar cu Victor. Şi Victor avea plăcere să fie împreună cu ea. Acuma era curios s-o viziteze...

Apartamentul cu trei odăi unde locuia Daniela era la etajul şaptesprezece al unei clădiri în formă de lumînare, de pe bulevardul Păcii. Fiecare încăpere avea tapete finlandeze cu flori vii pe fundal albastru, roşu şi verde... Pretutindeni erau afişate poze mari, colorate, de o calitate impecabilă. Pe ele erau reprezentate diferite configurații de nori. Daniela era pasionată de arta fotografică. Prefera să fotografieze norii. Îşi numea profesia “nourar”... Îi mai arătă cîteva albume cu minunile cerului... nori “hazlii”, “melancolici”. Daniela intitulase fiecare poză: “Îndrăgostiții”, “Primăvara”, “În căutarea dorului”... De un nor mare, ce semăna cu un pom, se desprindeau nori micuți, gingaşi, împrăştiindu-se pe toată bolta...

Pe podeaua din odaia mare era aşternută o blană de urs alb. Pe pervaz, într-un acvariu, se zbenguiau peştişori decorativi. Pe nişte polițe înalte erau adunate operele lui Iorga, Hemingway, Sadoveanu...

— O mostră de artizanat, zise zîmbind Daniela, arătînd spre blana ursului polar. Au adus-o părinții de la Taimîr. Am fost şi eu acolo. Frumoase locuri! Deşi m-am născut în Kamceatka, mi-am petrecut copilăria, adolescența la Dubăsari şi mă consider transnistreancă get-beget. Am călătorit foarte mult cu părinții. Dar ca în Moldova nu-i nicăieri...

— Moldova, place tuturor, zise Victor. Şi cei care vin în vizită nu se mai gîndesc să se întoarcă.

— Aş vrea să văd tundra. Daniela aprinse o lampă ce avea forma unei păsări măiestre. După o clipă de tăcere, zise: E o sculptură făcută de bunicul.

Apoi ieşi în bucătărie lăsîndu-l pe Victor în fața cărților aşezate cu grijă pe polițele de nuc. Din curiozitate, el cuprinse camera cu privirile. Pe o măsuță descoperi un magnetofon japonez, pe altă măsuță — statueta de porțelan a Aisedorei Duncan. Pe peretele de lîngă divan atîrna un covor moldovenesc, în stînga şifonierului — pozele astronautului american Arnstrong. De tavan era prinsă macheta unui “condor” cu aripile mari, albe...

— Visam odată să devin designer sau stewardesă, zise Daniela revenind în odaie.

— Acum înțeleg de ce-ți place arhitectura norilor. Profesie frumoasă ai inventat: nourar!

— Simte-te ca la tine acasă, Victore. Peste puțin timp vom cina.

— Scoate-ți impermeabilul, omule...

Stingherit ca un mire Victor îşi potrivi cravata cu buline albe.

— Scoate-ți pălăria. Mă întorc peste cîteva clipe... Ia cunoştință de cartea lui Radu Aguridă, un scriitor cu gînduri originale, îi oferi o broşură, pare a fi mediocră la prima vedere... Vezi ce titlu bombastic i-a dat: “Avea o inimă de leu, dar a prins cu ea un glonte...”. În general, e un scriitor tînăr. Cărțile lui au nişte titluri foarte originale. Eu sînt încîntată de ele...

Victor răsfoi cartea şi, după lectura primelor pagini, descoperi afirmațiile critice că autorul inventase, cică, un nou stil în proză, “stilul fotografic”! Evenimentele ce țineau de subiect erau descrise neordinar, fugitiv, superficial. “Ce aiureală, gîndi Victor. Cică fiecare trebuie să-şi aleagă porțiunea descriptivă care-l interesează! Oamenii tind să fie originali. Ce absurditate! ...

Între timp odaia fu inundată de o muzică interpretată de Fausto Papetti şi Victor cugetă mai departe. Muzica e cea mai nobilă artă care pătrunde în sufletul omului... Muzica!..”

Vedea din nou aievea lumea îndepărtată a copilăriei sale... O cărăruşă colbăită urca pe un deluşor spre Podiş, la via bunicului cu cireşi pe hat. Bunicul, cu mîinile sale lungi pînă la genunchi, îi făcea un pom din cireşe “Hultuoane”... Apoi bunelul tăifăsuia cu Dănuță Şoltoianu, Tudor Mardare, doi pîntecoşi cu mustățile albe. Tudor Mardare avea prisacă şi îi servea cu fagurii într-un castron alb. Dinspre Chitca, de unde se vedea marea verde a pădurii, pusă ca pe o palmă uriaşă de om în lumina soarelui, adia miros de tei. Bătrînii aveau ce vorbi pînă cînd peste sat cobora amurgul... şi tuspatru coborau pe drumul de la Hozmîc, spre satul din vale. Peste case, aidoma unui balaur din poveste, se întindeau clăbuci de fum porniți din hogeagurile cuptoraşelor ascunse sub copacii din ogrăzi. Nevestele întoarse de la cîmp pregăteau de mîncare. Deasupra turlelor bisericii roiau porumbei sidefii. Ciulucul din largul cîmpiei semăna cu un semn de întrebare, oglindind, în apa lui lenoasă şi tulbure, luna ce răsărea pe muchia Lipăgăului dinspre Stănica...

Peste o vreme, Daniela reapăru în salon cu o tavă de tartine, mandarine, bomboane, o sticluță cu băutură verde şi două pocale de cristal. Puse tava pe o măsuță dinaintea lui Victor şi se aşeză în jilțul moale din fața lui, aduse picior peste picior, dezvelindu-şi coapsele.

Băutura răcoritoare le crea o bună dispoziție. Victor observase, de cum intrase în apartament, flori de tot soiul.

— Cînd eram student, în odaia noastră de asemenea aveam multe glastre cu flori.

Daniela mai potoli melodia din magnetofon, ca să spună zîmbitoare:

— Păi, sînt florile lui Emil. El le-a vîndut tatălui meu cu un preț destul de bun. Prietenul tău nu rămîne niciodată în pagubă.

Victor recunoscu edrița, după care, într-o seară de mai, se ascunsese stingherit de ochii fermecători ai unei fete, cu o cratiță afumată în mînă. Avu strania impresie că undeva alături stă la pîndă Lorina şi deodată roşi pînă-n vîrful urechilor... Daniela însă nu sesiză emoțiile colegului. Ea răsuci un buton de la magnetofon, pornind altă melodie. Îşi despleti părul blond, continua să-i zîmbească parcă vinovată, muşcîndu-şi buzele rumene, cărnoase...

— Victore, dragul meu, hai să dansăm, îi propuse fata cu brațele întinse.

Au început să danseze... simțindu-i aproape sînii copți, Victor avea presimțirea că pluteşte prin odaie cuprins de brațele ei plăpînde... Fata

aprinse o lumînare pe măsuța din fața iconiței şi iar porni tăcută la dans... Cînd banda de magnetofon se sfîrşi, Daniela a lăcrimat.

— Ce s-a întîmplat?

— Sînt fericită. Mi-e bine... Păcat că aceste clipe sînt scurte...

Victor o strînse pe fată la piept şi o sărută pe obraz... Apoi, conectă altă casetă la magnetofon. Chitara lui Francis Goya îi trezi un gînd care-l făcu să se simtă încorsetat. Avea impresia că în sufletul lui se declanşează un război. Îl năpădiră gînduri străine, cu bătălii aprige de morală, situații, caractere... ce se sfîrşesc cu... războaiele oamenilor. Cugetă frapat de ambianța în care se afla. “Urăsc războiul. El sluțeşte lumea şi oamenii...”

Părul fetei mirosea a cîmpie. Zîmbetul ei ştrengăresc, seducător îl scotea din minți. Magnetofonul continua să-i poarte într-o lume de vis. Regretul şi tristețea îşi făceau loc tot mai mult în sufletele lor.

— Ce melodii divine!

— Le-am selectat pentru tine, îl surprinse fata cu răspunsul. Seri la rînd am visat la această întîlnire...

— Trebuie să plec, zise deodată Victor.

— Înțeleg... şi îmi pare rău...

Era ora cînd oraşul dormea cufundat sub plapuma unei pîcle lăptoase de august. Pe străzi se aşterneau primele frunze îngălbenite. Luminile la geamurile caselor se stingeau pe rînd.

Ajuns acasă, Victor dormi rău. Se zvîrcolea în aşternut. Gîndurile roiau cu duiumul.

— La vară, îi zise Lorinei, vom pleca cu Victorița la mare.

— Mai bine te-ai gîndi cum să-i găsim un loc la grădiniță. Ce legi neomeneşti! se revoltă soția. Cînd va dispărea din vocabularul nostru aceste cuvinte blestemate “rînd, a sta în coadă”? La apartament e rînd, la spital — rînd, la magazin, cimitir peste tot trebuie să stai în coadă. Tot cu aşteptările trăim! Cînd te vei învăța să îmbini interesele personale cu cele familiale? Pare-mi-se că o dată cu înregistrarea căsătoriei ți-ai uitat obligațiunile de soț...

— Totul va fi bine, Lorino.

— Am auzit-o de nenumărate ori, dar asta nu schimbă lucrurile. Gîndeşte-te, tinerețea trece. Ia exemplu de la Emil. Tipul se bucură de toate: are apartament, maşină personală, serviciu bine plătit. Oamenii ca el vor avea privilegii şi la cimitir. Cu ajutorul banilor doritorii vor fi plasați în cele mai de cinste locuri, iar la căpătîi le vor sta inscripții frumoase şi impunătoare monumente.

— Monumentul meu va rămîne orăşelul copiilor.

— Eşti un prost!

— Mulțumesc de apreciere. Dacă ești deșteaptă, fă mai multe!

— Ce argumente "geniale"! Norocul a fost totdeauna de partea acelora care au putut minți.

— Vrei să renunț la specialitate și să fiu însoțitor de tren.

— Pentru interesele familiei uneori trebuie să te sacrifici.

— Să iau exemplu?

— De la Emil, firește.

— E un cartofor, un jonglor deasupra prăpastiei!

— Nu poți scăpa nicidecum de filozofia ta idioată, spuse înciudată Lorina. Va veni timpul și-ți vei înțelege prostia, bădărănismul, dar va fi tîrziu.

Indispus, Victor avea impresia că înregistrase cearta cu soția pe o bandă de magnetofon. Venind la serviciu, mereu o derula în creierul său, căutînd să iasă din impasul în care se pomenise... Un vînt neastîmpărat se zbuciuma pe străzile orașului...

18

Trecu toamna, iarna cu geruri uscate și zăpadă puțină. În primăvară, familia Inereanu continua să stea în gazdă. Victor muncea cu îndîrjire la proiect, purtînd toate grijile biroului. Lorina se obișnuise cu atmosfera pașnică a bibliotecii. N-o îngrijorau, ca mai înainte, nici necazurile familiei. Știa că toate greutățile le poate și trebuie să le rezolve numai ea. Își găsise vocația, căuta prilejul să se apropie mai mult de jilțul șefului. Dimineața, cu o jumătate de oră înainte de începerea zilei de muncă, ducea directorului uzinei ziarele proaspete. Cînd dădea cu ochii de director, simțea cum o trec fiorii. Petre era altul decît acel pe care-l descoperise la început... O vreme, de dragul serviciului, renunțase și la înot, și la tenis. Lorina însă se liniștea în sine că-i este de folos, că are contact zilnic cu el, continuînd să stea adeseori la geam, spionîndu-l de la etajul doi, cum în curtea uzinei apărea sau pleca o "Volgă" neagră... Pe Lorina o cuprindea mai ales invidia cînd Petre își lua rămas-bun de la soție — o femeie în vîrstă, prea puțin arătoasă la chip, care diminețile... pleca apoi cu mașina mai departe, la spital... Lorina îl simțea pe director cum se ridica pe scările în formă de spirală, pînă la ușa bibliotecii. Ea, avea un caiețel în care-și făcea notițe și analiza la rece sentimentele nutrite față de Petre Kuraliu.

Dorea să-și abată gîndurile, dar... printre colege se vorbea că această familie este cea mai modernă în oraș, iar Petre Kuraliu e unul din puținii milionari în ilegalitate ai republicii, laureat al premiului de stat. Are multe invenții, cîștigă un pumn de bani... N-au nici un copil și soție-sa e deșteaptă foc...

Investigațiile făcute îi tulbura mințile...

— Ce te reții serile la serviciu, bărbățele? îl întrebă ea neliniștită pe Victor. Te-ai încurcat cu vreo femeie? Dacă-i așa, nu uita că și eu sînt flămîndă de mîngîiere bărbătească. Nu crede că serviciile noastre se păstrează la marginea orașului. Cîte ceva mai ajunge la urechile mele. Mai bine fii sincer.

Victor se alarmă. I se păru că soția îl spionează. Doar o conducea pe Daniela acasă. "Te pomenești că cineva dintre colaboratoarele "binevoitoare" s-a străduit să mă pîrască?" Hotărî să-i mărturisească adevărul:

— Fără ajutorul ei, mi-e greu să realizez proiectul... Lucrez la un plan de salvare a bisericilor părăsite din satele noastre... Toți susțin că ele nu au o valoare istorică. Peste o sută de ani vor fi și mai de neprețuit. Planul de salvare a monumentelor de artă națională îl vom prezenta unei comisii interdepartamentale...

— Îndrugi verzi și uscate, zău... Bisericile își au locul lor determinat de strămoși și credință. Tu caută-ți crezul tău, dar fără sprijinul unei muieruște...

— Păi timpul nu așteaptă, zise Victor calm.

— Niște anonimi compun o muzică care nu miroase a folclor, ne îmbracă costumele, ne dansează jocurile pe diferite meridiane ale globului... Acuma, mi-am ales să colaborez cu un prieten de idei... Daniela.

— N-ai ce-ți reproșa, dragă, își mai domoli tonul soția. Ești unicul care crezi în rezultatele tale de mîine, dar jertfirea ta aduce necazuri familiei... Întîi ție, apoi familiei!

— În realizarea acestei probleme naționale mă susține Daniela!

— Cu frumoasa adormită te antrenezi în afaceri naționaliste... Miroase a naționalism... Demult îi dai tîrcoale?

— Sîntem pur și simplu colaboratori.

— Ia seama să nu pună mîna pe voi... Ologul. Atunci nu te vor putea scoate din mocirlă nici cei mai credincioși prieteni. Dacă se interesează de persoana ta securitatea, ai să înfunzi pușcăria. Unde mai pui că nici tatăl tău nu-i curat la piele. Te vor alunga din capitală cît ai zice peșre și atunci — adio, orășel al generațiilor viitoare, adio, Daniela! sfîrși Lorina cu zaviste și ironie.

— Eu nu fac nimic rău! Nici ea nu face, auzi!

— Dormi și-ți adună visele pe modiță decît să speri la realizarea proiectului... Fantezia ta e o nebunie ieșită nu numai din modă, ci și din uz... O scrînteală la pătrat!

"De ce aș putea fi învinuit? se gîndea Victor. Că vreau să salvezi monumentele pe care le-au înălțat strămoșii mei?.. Să crezi în tot ce e

frumos şi sfînt înseamnă oare să fii naţionalist? Doar bisericile sînt monumente de artă care aparţin întregii omeniri...”

Furtunile totdeauna nasc adevărul acoperit de umbra vremii.

— Bisericile sînt deja distruse reveni, Lorina cu insistenţă la discuţie. Doar temeliile au mai rămas.

— Bine, să dormim. Am obosit ascultîndu-te.

— Mă rog... oboseşti, te rupi lucrînd şi e primăvară...

— Am doi ani de cînd nu m-am odihnit. Nici vara asta nu voi avea concediu. Toate planurile au eşuat din cauza simpozionului.

— Iar eu aş vrea să plec la mare măcar pe o săptămînă, zise Lorina. Sau la munte, în Carpaţi, la Jaremcea.

— Tu poţi să-ţi permiţi. Fă rost de un bilet la o casă de odihnă.

— Aşa e, dar... cum să mă odihnesc de una singură?

— Cum se odihneşte toată lumea. Şi-apoi am încredere în tine c-o să te porţi bine acolo.

— Da?! Dar dacă...?

— Dacă o fi să te pierd, nu marea va fi de vină...

— Am glumit, zău. Hai să dormim.

Acest schimb de replici îl indispuse pe Victor.

La serviciu era posomorît. Dacă Lorina are dreptate atunci cînd zice că trebuie să uite de visele sale şi să-şi aranjeze viaţa?

— Mai puţine emoţii, Victore, căuta să-l liniştească Daniela. Fii optimist! Ţine-ţi firea! În astă-seară toţi colaboratorii plecăm la concertul Ion şi Doina Aldea-Teodorovici, la Teatrul de Vară. Ce ar fi să mergi şi tu cu noi?

* * *

Printre colaboratorii bibliotecii se zvonise că, în curînd, Petre Kuraliu va pleca la odihnă la mare... singur. Soţia lui îşi petrece concediul la munte. Femeile ardeau de curiozitate cu cine se va odihni şeful. Se chinuia să descopere taina şi Lorina. Curiozitatea ei se transformă în nelinişte, cînd şeful serviciului personal o chemă să-i şoptească la ureche:

— Şeful s-a interesat de dumneata. Probabil are de gînd să te avanseze. Totdeauna procedează astfel: întîi află părerea mea, studiază curriculum vitae, apoi... Aşa că e ceva la mijloc... E bine pentru tine...

Din clipa ceea, Lorina aştepta mereu o schimbare. Cînd intra în biroul şefului aducîndu-i presa, roşea pînă în vîrful urechilor. Bărbatul, simţind că ea se emoţionează, îi făcea neapărat vreun compliment: “Vai ce drăguţă şi amabilă sînteţi!”... O vorbă de-a lui însemna foarte mult. Ea se înveselea, devenea bine dispusă toată ziua şi la serviciu şi acasă. Pînă se întorcea Victor, stătea dezbrăcată în faţa oglinzii şifonierului, netezindu-şi sînii, coapsele, talia, părul lung, ce-i cădea pe umeri pînă la abdomen. Sălta

mereu ca o minge, zîmbea în voie precum i-ar plăcea. .. şefului! “O să mă placă, neapărat! îşi zicea. Femei ca mine nu lasă indiferenți bărbații... O să te subjug, Petrică! O să-mi cumperi haine scumpe, apartament, o să-mi aduci cele necesare unei amante. Nu crede c-o să mă culc cu tine de dragul ochilor tăi, care nici frumoşi nu sînt... Nițel o să-ți risipeşti milioanele cu mine...”.

Lorina ajunse la părerea că la acel moment e atotputernică! Aşteptarea o făcu să devină nervoasă şi mereu, cu orice prilej, îl lua pe soț la trei parale:

— De ce nu faci un demers la Maximilian să-ți majoreze salariul? Ce fel de şef eşti, dacă ai o leafă mai mică decît o femeie de serviciu?..

— Păi vezi, chiria ne răpeşte o groază de bani.

— Ce-ți sînt de vină? Orice bărbat şi-ar dori o soție ca mine.

— Crezi că nu vreau să cîştig mult? zise el amărît.

— Doamne! strigă ea. Ai devenit insuportabil! Nu-ți pasă de mine. Vreau să am un cuib, unde aş putea veni în fiecare seară...

— Dar te-ai gîndit vreodată că şi eu vin de la serviciu obosit, flămînd. Frigiderul e încărcat cu produse, iar tu n-ai grijă să faci măcar o ciorbă.

— Nici eu nu vin odihnită...

— Da, fireşte, totuşi... jupîneasa ține casa, vorba buneilor noştri.

Zilele treceau monoton, obişnuit. Nu intervenea nimic nou. Lorina îşi modificase pieptănătura; zilnic schimba rochiile. Trecînd pe lîngă biroul lui Kuraliu, pîndea mereu la uşa întredeschisă. În sfîrşit într-o amiază, o chemă şeful. Era singur. Îi arătă un tablou dăruit de nişte amici din Baden-Baden.

— Îți plac peisajele? o întrebă el, arătîndu-i o reproducție a “Naşterii lui Venus”.

— E altceva cînd priveşti originalul.

— Pînzele lui Botticcelli sînt frumoase, dar îl prefer mai mult pe Aivazovski, răspunse distrat Petre.

— Marea lui Aivazovski e fantastică!

— Îți place marea? făcu o mină curioasă.

— Foarte mult, dar spre marele meu regret, nu prea am ocazia să mă odihnesc acolo, răspunse Lorina, tresărind la gîndul că discuția lor ajunge la limanul visat de ea: “Hai, Petre, vorbeşte, vorbeşte. Eu vreau la mare! Vei vedea ce prezint!”

— Vă place să înotați? insistă Petre, îndreptîndu-se de la masă spre ea.

“Apropie-te, îl îndemna ea cu privirile, roşind, îndreptîndu-şi şuvița de păr, care îi cădea năstruşnică peste ochi. Îndrăzneşte, nu fi laş... Ia-mă în lumea ta. Ia-mă, onorează-mă, salvează-mă!...”

Kuraliu deodată se opri, îşi turnă apă în pahar şi reveni la masă.

— Îmi plac culorile vii, zise el în cele din urmă. Matisse, Sezanne, Van Gogh, toți impresioniştii şi postimpresioniştii.

— Acolo unde-s culori vii, focul patimilor arde mai pronunțat şi se iscă sentimente, răspunse Lorina gata să plece.

— Filozofic, doamnă bibliotecară, făcu şeful încîntat.

— În Australia, bibliotecarii au titlu ştiințific, surîse mulțumită de compliment Lorina.

— Din păcate, n-am împuternicirea să confer titluri ştiințifice, zise Petre. Bine... Cînd voi avea nevoie de un consultant în artă, vă voi solicita...

Aceste cuvinte îi dădură speranță Lorinei că în curînd o să se întîmple ceva şi mai plăcut.

Venea la serviciu înaripată, dichisită. Apărea pe culoarul edificiului în rochie albă. Părul şi-l vopsise blond avînd asemănare cu celebra actriță de cinema Marlin Monro. O măcinau chinurile aşteptării. I se părea că prea puțin se arată în fața lui Petre. “Hai, şefule, nu mă chinui, îşi zicea mereu răsfoind revistele franceze de modă. Dacă nu mă vei lua la mare... atîta grijă să fie! Am soț cuminte, care mă iubeşte şi... mă aranjează... Dar, pînă una-alta... acționează, Petre! N-aştepta mură în gură!”

Într-o zi de vineri, Lorina fu surprinsă de o bătaie în uşă. Era Petre Kuraliu. Îmbrăcat într-un costum negru, englezesc, elegant, în ochelari cu rame aurite, zîmbi amabil.

— Avem nevoie de nişte cărți, zise el. Plec în concediu. N-am citit de un secol. Dați-mi ceva din Rabelais, Steinbek, Heylly, Lev Tolstoi...

Privirile lor se întîlniră şi ea roşi.

— O să vă aleg... neapărat... vă urez odihnă plăcută.

— De asemenea, răspunse mulțumit Petre.

— Regret, dar nu plec nicăieri vara asta, murmură Lorina.

Aranjîndu-i eşarfa din pînză fină, vaporoasă, Petre se interesă uimit:

— Nu plecați nicăieri?

— N-am concediu. Dar aş vrea mult... N-am fost niciodată la mare.

Pentru o clipă, Petre şi-o imagină pe Lorina în costum de plajă pe litoralul fierbinte al mării. El îşi aprinse o țigară, slobozi fumul uşurel printre buzele-i subțiri şi-i făcu semn să ia loc pe scaunul din fața lui.

— Legea presupune şi excepții... Despre dumneavoastră am auzit cuvinte de laudă şi pot face unele concesii. Scrieți un demers la sindicate pentru două săptămîni de concediu pe cont propriu... Peste o săptămînă te vei odihni la mare...

Lorina strînse din umeri, cîntărind cu privirile dacă nu e vreo şmecherie provocatoare. Însă directorul îi oferi o foaie albă, un pix şi insistă

s-o facă chiar în prezența lui. Lorina scrise cererea. El îşi anexă rezoluția, o puse în mapă şi plecă de urgență fiind chemat la minister.

Revenind în sala bibliotecii, o aştepta Victor. Lorina rămase uimită, presupunînd că s-a întîmplat ceva imprevizibil.

— A murit tata, rosti soțul cu voce sugrumată. Iată telegrama... Trebuie să plec la Batumi s-aduc sicriul... Pleacă acasă şi faceți pregătirile de înmormîntare. Am adus şi bani. Ia-i...

Lorina, dezechilibrată, îl luă de mînă, încercînd, cum putea, să-l liniştească.

19.

Peste o săptămînă de peregrinări, Victor se întoarse în sat, însoțind sicriul de zinc al tatălui. Pe ultimul său drum părintele a fost condus de cîteva vecine şi de copiii soției de-a doilea. Fu îngropat alături de bunic şi de soție...

Victor gîndea că poate e ultima oară în ograda casei părinteşti. Acum, stăpînă rămînea să fie femeia plîngăreață, care se văicăra că, după ce au agonisit de toate, n-au avut noroc să se bucure împreună de aceste bunuri. El simțea că pierde pămîntul de sub picioare. Cineva spusese că o dată cu moartea părinților, copiii încep să îmbătrînească. Sufletul lui nu simțise o durere mai mare ca în acele clipe. Nici nu se aşteptase că moartea părintelui o să-i cauzeze asemenea emoții. Îl vedea mereu înaintea ochilor, vorbea cu el, se sfătuia şi-i era jale că se despart. Plîngea încontinuu.

După înmormîntare, îndeseară, Victor se duse împreună cu Lorina şi Victorița spre Lipăgău, dealul în formă de țurcă țărănească din preajma satului. Obişnuința de a sta la sfat cu satul o avea din copilărie. Profită de ocazie, poate, pentru ultima oară... De pe vîrful dealului se vedeau, ca în palmă, casele şi drumurile şerpuitoare prin mijlocul satului, cu lumini jucăuşe pe la margini... Gardurile de nuiele, clădirea veche a clubului, a şcolii, magazinul unde venea împreună cu bunicul să-i cumpere bomboane, baia, salcîmul ca un pocal ce sprijinea poarta casei lor, rămasă fără stăpînul ei adevărat. Priveliştea îl mişcă pînă la lacrimi. Se întorcea cu gîndurile la copilăria dispărută şi ea pentru vecie în văgăuna trandafirilor sălbatici, păstrîndu-şi farmecul doar în amintiri... "Toate sînt trecătoare, se consola el. În locul nostru apar alții, iar noi ne trecem ca florile... rămînînd să dăinuie în memorie strămoşii ce ne leagă de baştină, de pămîntul unde-am văzut lumina zilei. Ceea ce se întîmplă azi nu se va mai repeta şi ar fi păcat să nu păstrăm memoria copilăriei. ...Dintre rubedenii am rămas, se pare, doar eu pentru a le păstra pe toate...".

O dată cu lăsarea nopții, în sat cobora liniştea. O lună mare, împlinită se ițea de după muchia dealului dinspre Stănica...

— Frumoasă e luna, Victore! şopti Lorina.

— E dumnezeiască! Ca şi-atunci seara, cînd te-am cunoscut pe tine.

Victor nu-şi lua ochii de la turlele bisericii de lîngă dealul Călugărului, zidită cîndva şi de bunicul lui. Regreta, ah, cît de mult regreta că acest monument de artă a rămas acum de izbelişte, fără nici o supraveghere. Deasupra turlelor mai croncăneau ciori flămînde... Cîndva, îşi amintea Victor, biserica era un sălaş al soarelui, al porumbeilor albi, la clopotniță... un locaş sacru, de purificare pentru oameni. Venea aici cu mama, cu tata, cu bunelul la sărbători. Şi era idilic, frumos, plăcut... . Acum pînă şi iconostasul dinăuntru căzuse pradă vîntului şi ploilor. Acoperişul se zdrelise, tinicheaua ruginită suna în gol, bălăbănindu-se în bătaia vîntului... o grindă mare, desprinsă de pe zid, se ridica prin interiorul turlei, semănînd din depărtare cu un telescop care caută înfrigurat tainele aştrilor cereşti... Autoritățile locale, fără nici o remuşcare vroiau să transforme lăcaşul într-un depozit de stocare a îngrăşămintelor chimice. Oamenii s-au împotrivit cu încrîncenare puterii comuniştilor, dar totul părea zadarnic. A salvat situația tatăl lui, care sugerase ideea ca în ograda bisericii să înmormînteze răposații, după care spiritele s-au potolit.

Victor urmărea din deal locul întesat de iarbă mătăsoasă şi sînzîiene unde stăteau cruci negre, cruci văruite. “Şi în vremile “fericite”, se gîndea el cu necaz, se înmulțesc cimitirele!” Îşi amintea de timpurile cînd bunicul îl ducea de mînuță la biserică... Ținea minte cum stătea sub poala patrafirului părintelui Simion, mărturisindu-şi păcatele pe care abia începea să le facă... Săruta mîna pistruiată a preotului şi primea împărtăşania... Acum biserica era moartă. O stăpîneau stoluri de ciori gălăgioase... Victorița se lipi de obrazul lui şi părea emoționată, încîntată ca şi el, ca şi Lorina... Tustrei se aflau într-o clipă de reculegere...

* * *

Şi iar un nor alb coborî în fața lui. Din el se contura un chip de înger care-l întrebă: “Tînjeşti după trecut?.. În frămîntarea pe care o ai nu vei izbuti să limpezeşti ceva. Oamenii rămîn aceiaşi, confuzi: totul se limpezeşte, cînd... e prea tîrziu. Aşa e firea voastră, naivă şi slabă. Sînteți risipitori, indiferenți, trage învățăminte din trecut. Aveți aparate zămislite de geniul secolului, capabile se reînvie timpurile demult apuse, dar ignorați cu încăpățînare istoria unui neam, graiul... Da! Am dreptate! Ce viermi, ce nulități sînteți voi, oamenii! Nici nu vă puteți da seama ce slăbiciuni vă creează ignoranța față de trecut... De v-ați vedea dintr-o parte...”

“Dac-ar fi voia mea, făcu Victor tulburat, i-aş condamna pe acei care-şi pătează conştiința de dragul plăcerilor de moment, care ştiu numai de

prezentul orb, neavînd trecut, nici viitor. Teamă mi-i că va veni o vreme, cînd nu va avea cine te contrazice, Spiritule...”

“Nu te lăsa pradă unei erori văduve, reproşă norul. Dacă nu azi, atunci mîine te vor scoate şi pe tine cu canga din valurile indiferenței, vînăt, descompus... Doar hainele tale vor da de înțeles cunoscuților că în sicriu eşti tu, nu altul... Poate chiar te vor înveli într-un sac de celofan în loc de sicriu, fiindcă toți copacii vor fi otrăviți. Oamenii nu vor îndrăzni să facă din ei scînduri... Te vor înmormînta în mare grabă, să nu se răspîndească izul dulceag, dar epidemic al hoitului tău...”

“Mă zbat pentru păstrarea memoriei... De ce să am parte de o asemenea pedeapsă? se întrebă uluit Victor. Fie! Oamenii rămînă surzi la chemările mele, ascunşi după pînzele ticăloşeniei, invidiei, neavînd grijă cîtuşi de puțin de puritatea pămîntului. Orăşelul totuşi va fi construit pentru urmaşi. După mine vor rămîne măcar cîțiva confirmatori. Eu am aprins făclia ideii. Şi ea arde în inima mea! Mă mîndresc cu trecutul frumos, cu prezentul zbuciumat şi sînt în căutarea viitorului de care voi avea parte... Poporul are fantezie bogată şi nu poate să dispară, să-mi nimicească cu totul ideea...”.

Norul se ridică precipitat pînă la cer, apoi coborî în dreptul lui Victor. Cu ani în urmă, cineva dintre săteni îndrăznise să arunce crucea de la mormîntul bunicului ca să facă loc pentru înhumarea rudei sale. Numai memoria lui a putut determina printre buruienile cimitirului că acolo, anume acolo, odihnesc osemintele bunicului. Pe Victor demult îl durea neglijența oamenilor din satele Basarabiei față de ordinea ce ar fi trebuit să domine în cimitire. Se amăra cumplit văzînd cimitirele aproape părăsite, în delăsare, părăginite. În ele pasc animalele, se construiesc latrine publice. Astfel, credea el, se pîngăreşte memoria unui neam în fața lumii care ne înconjoară... Simți iar aerul dătător de viață al pădurii din apropiere, vîntul răcoros al serii ce zăngănea uşurel în arama clopotelor agățate de turlele bisericii...

S-au întors de pe Lipăgău pe la miezul nopții. În ogradă mama vitregă îi aştepta cu valizele pline cu merinde, adunate de pomenire, mai continuînd să-şi bocească bărbatul.

Înainte de a pleca, le-a spus să nu pretindă la moştenire. Ea, avea, sărmana, grijile ei... Au vrut să ia ca amintire poza tatălui, dar era într-un singur exemplar şi Chilina, acum stăpîna deplină a casei, n-a vrut să le-o dea.

Pînă părăsi satul, Victor trecu pe la Mihai Țurcanu, un prieten din copilărie, care era şofer în gospodăria locală, şi îl rugă să facă trei cruci de metal... Amicul i-a poftit în beci, i-a servit cu vin nou de struguri căpşună...

S-au despărțit în tăcere.

În autobuz, Victor căută să-şi abată gîndurile pe alte făgaşuri. Degrabă se va începe simpozionul, unde va trebui să prezinte macheta orăşelului copiilor. Speranța că va spulbera toate argumentele contra îi însenina fața. Glasul conştiinței îl îndemna pentru a cîta oară: "Învață, sărăcie!"

Lorina, cînd ajunse în oraş, îi zise cu voce liniştită:

— Am o ocazie iluzorie. Să plec măcar pentru o săptămînă la mare. Ce zici?

— O duci pe Victorița la părinți şi să te odihneşti puțin...

20.

Victor îi prezentă lui Maximilian proiectul definitivat. Directorul, după ce îl studie amănunțit, zîmbi satisfăcut şi zise:

— Ca să vezi, timpul poate face minuni! Dar pentru a avea succes la simpozion e puțin... Mai revezi-ți proiectul.

— Desigur pînă la simpozion...

— Mai am o noutate, zise urmărindu-l atent Maximilian... Institutului nostru i s-a oferit rolul de organizator al simpozionului. De la Moscova ni s-a transmis programul aprobat, sigilat de către Aştorski... Regretabil e că... au găsit de cuviință... să nu te includă în lista participanților motivînd că nu ai titlu ştiințific.

— Nu se mai poate interveni cu nimic? Atunci de ce ne numim organizatori?

— Vom fi prezenți ca o delegație obişnuită. Moldova n-are savanți de talia lor. Aşa afirmă moscoviții! Sîntem provinciali! Grija noastră este să organizăm forumul la înălțime, să găsim căsuțe de vînătoare... să le facem banchete. Zic că ei ne finanțează şi ale lor sînt pîinea şi cuțitul!...

— Reiese că grija noastră ca organizatori ai simpozionului unional e să-i cazăm, să-i hrănim şi să-i distrăm cît mai bine?...

— Conducerea republicii, cînd e vorba de o delegație din centru, se face luntre şi punte ca oaspeții să plece de la noi cu multe cadouri şi impresii plăcute... Tu, băiete, stai liniştit! Eşti tînăr, nu te pune în poară. Lor le plac clima, livezile, beciurile noastre.

— Vasăzică de la Moscova vine protipendada? surîse Victor amărît. Genii din cetatea de scaun?

— Să lăsăm ironizările. Cred eu, putem, să-i convingem pe viitor că avem o arhitectură autohtonă, originală...

— La sfîntul aşteaptă?

Directorul nu-i răspunse, ci numai se zgribuli din spate a nemulțumire în fața realității. Era palid.

"Nu-i nici un pericol, gîndi Victor. Viața uneori ne îndeamnă să capitulăm. Noi însă ar trebui să fim stăpîni pe situație, nu ea pe noi. Fără luptă să nu cedăm! Aşa să fie neamul nostru: ca un copac cu multe, multe ramuri, cu rădăcini care dau viață, cu o tulpină care-l face falnic, voinic, cu ramuri care-l fac frumos!"

— Iar ai început a monologa, îngînă Maximilian, simțind indignarea lui Victor. Ceea ce ai aflat acuma nicidecum nu înseamnă că circumstanțele ne impun să plecăm capul. Cînd vei ajunge director ca mine, o să înțelegi că deseori eşti nevoit să faci lucruri contrar voinței tale. Altfel eşti pur şi simplu destituit. Cum crezi, care ar fi soluția potrivită?

— Mai bine să mori în picioare decît să trăieşti îngenunchat. Sînt cuvintele lui Dolores Ibaruri.

— Amintindu-ți de cuvintele unor celebrități, eviți mai uşor catastrofa.

— Aşa e, îl susținu abătut Victor. Totuşi, cumva trebuie să ne apărăm interesele naționale, demnitatea. Muscalii recurg la procedeele lor obraznice, dar n-ar fi cazul să facem o excepție?

— Crezi că e posibil de schimbat ceva?

— Sînt clipe cînd se poate de recurs la o aventură...

— Cine va răspunde de urmări?

— Să ne gîndim mai puțin la ele! Sîntem la noi acasă... Aş propune să nu ne ținem întocmai de buchia regulamentului lor. Doar cuvîntul de deschidere îl rostiți dumneavoastră... Atunci o să vorbiți despre succesele noastre, despre proiectul meu, provocîndu-le interesul.

— Apoi?..

— Va fi multă vorbăraie şi cu aceasta toate se vor termina. Dacă îi vom duce în excursie în subsolurile cu vinuri de la Cricova... Acolo au să uite toate subtilitățile. Vă asigur!

— Jucăm astăzi o partidă? făcu mulțumit Maximilian, ca să-l prevină: Dacă obțin victorie asupra ta, să ştii că judeci drept!

— Nu accept compromisurile, spuse Victor, aranjînd piesele la tablă. La universitate am avut un profesor care aducea exemple de compromisuri "încîlcite" şi nedrepte...

— Pascare? îşi aminti Maximilian surîzînd.

— El desigur e savant cunoscut de toată lumea studențească!..

Fruntea încrețită a directorului era acoperită cu broboane de sudoare, cînd a fost nevoit să cedeze următoarele două partide.

— Da-a-a! murmură directorul. M-ai făcut praf.

— O să vă luați revanşa data viitoare şi băiatul dori să revină la discuția lor: Oare n-ar fi mai bine să lăsăm odată teama?.. Aştorski nu va pricepe cînd vom “viola” regulamentul. O să-mi oferiți cuvîntul la simpozion printre primii.

— Vom trăi şi vom vedea...

— Totul va fi bine şi la vară cald, zise Victor indignat.

— Acum e vară, băiete.

— Da, e cald şi bine ar fi... s-avem pe masă un pepene.

— Nu m-aş da în lături.

— Pepenele e pepene, dar ar fi bine să ne gîndim la ale noastre.

— Adică...

— Să nu fim slugile moscoviților. În scenariul lor e scris una, iar noi să procedăm cum găsim de cuviință.

— Dar dacă pierdem cauza?

— Atunci, vorba ceea: “De ce cîntă cocoşul?” “Ca să răsară soarele”. “Iar dacă soarele nu va răsări?” “Aceasta de acuma nu-i treaba cocoşului...”

Ziua au petrecut-o în bună dispoziție, iar seara au mers amîndoi la un restaurant şi s-au despărțit cu mari speranțe.

Victor era în aşteptarea zilei cînd va începe simpozionul. Avea speranțe. Au mai revăzut proiectul, macheta cu Daniela şi cu Ion Mămăligă. După serviciu, rămînea cu prietenii să le mărturisească ceea ce avea să spună la simpozion. Odată seara trecu şi pe la Vasile Țapoc. Eugenia Arhipovna suferea de alergie. Amîndoi aveau necazuri. Feciorul Vasile hotărîse să abandoneze învățătura şi comisariatul militar, profitînd de aceasta, îl mobiliză în armată. Naşa plîngea, iar naşul era convins că armata e o datorie a bărbaților şi nu o tragedie. Victor nimeri la ei la o petrecere. Se aprinse o discuție. Ascultîndu-i povestea despre conversația avută cu Maximilian, naşul Vasile îl sfătui cum să se comporte în “aventura” pusă la cale:

— Finule, să faci aşa cum ai chibzuit, că e bine. Uneori o asemenea aventură îl face pe rivalul tău să-ți poarte stimă...

* * *

În dimineața cînd avea să aibă loc simpozionul, Victor îşi călcă costumul, cămaşa. Se spălă pe cap cu şampon finlandez, îşi pieptănă părul, slobozindu-şi obişnuita cărare. În sala de festivități a institutului apăru ca un mire. Oarecum intimidat, s-a pomenit deodată în centrul atenției. Daniela îi ieşi în cale, ca să-l admire cu bunăvoință:

— Adevărat Alain Delon!

Maximilian îl asigură că toate chestiunile organizatorice - sala de banchet, casa de vînătoare, precum şi alte servicii — sînt soluționate. În

pădurea de la Căpriana, într-un loc retras, s-a dus peşte într-un iezişor pentru ca oaspeţii să aibă plăcerea de a pescui... în deleanca de la Răuţel au fost sloboziţi doi mistreţi, ca să-i poată vîna...

Victor stătea lîngă geamul alungit al sălii inundate de lumină. Privea încîntat masa acoperită cu o stofă roşie pe care erau multe vaze cu flori. La tribună se ridică Aştorski fiind întîmpinat cu aplauze. Printr-un gest, moscovitul opri ovaţiile entuziasmate, îşi puse ochelarii şi citi lista celor care trebuie să ia loc în prezidiu. Printre ei fu numit şi... Victor Inereanu... care se aşeză alături de Maximilian. Deschise forul ştiinţific cu o cuvîntare, elogiind somităţile arhitecturii sovietice. Îi prezentă pe fiecare în parte. Ceremonia de prezentare dură multă vreme. Apoi la tribună urcă primul orator — Rutkovski, vestit savant din Novosibirsk, ce semăna la înfăţişare cu Pascare — aceeaşi faţă lunguiaţă, ochi mici, şireţi, şi un nas ca o gulie. Rutkovski era iniţiatorul aplicării elementelor iurtiste în arhitectura Moldovei. El îi delegase pe tuvini să sporească prestigiul acestui gen de arhitectură... Rutkovski lămurea că odată, într-o noapte de vară, stînd la pescuit pe malul Obiului, a ajuns la concluzia că moldovenii au fost o vreme sub turci. De aici i-a venit ideea că e posibil ca moldovenilor să le prindă bine... iurtele! Ascultîndu-l, Victor deodată îşi înăduşi rîsul cu batista. Doctorul se mîndrea cu ideea lui.

— Trăim într-o ţară multinaţională. Arhitecturile, stilurile unor popoare trebuie îmbinate cu elementele arhitecturale ale altora... pentru a ajunge la un numitor comun... continua savantul sosit din inima Siberiei.

Mai apoi începu a-şi mărturisi impresiile călătoriilor avute în străinătate, unde s-a întîlnit cu arhitecţi de vază. Demult expirase timpul regulamentar, dar nimeni din sală nu îndrăznea să-l întrerupă. Victor înţelese că Maximilian avusese dreptate cînd afirmase că sîntem o provincie înapoiată în domeniul arhitecturii, iar universitatea noastră nu e decît o şcoală de meserii, unde muncitorii de mîine învaţă a şurubări şi a suci mutelcile...

Ideea oraşelului pentru copii i se păru o aventură. Nu vroia să ajungă la momentul descurajării. Vroia să se bucure că zilele nu trec în zadar. Entuziasmat, se grăbea acasă să-i povestească Lorinei despre cele auzite de la savantul moscovit... Acolo însă îl aştepta altă surpriză. Veniseră pe ospeţe socrii, împreună cu Victoriţa, îmbrăcată într-un costumaş albastru de lînă. Fiica stătea de-acu copăcel. Apropiindu-se de oglinda mare a şifonierului, Victoriţa arăta bucuroasă cu degeţelul: “Toia, Toia...”

— Ce spune? întrebă Victor.

— Victoria, îl lămuriră socrii.

— Fetița mea, să-i semeni numai mămicăi, auzi? Numai mămicăi să-i semeni...

Seara Lorina rămase acasă cu Victorița, iar Victor cu socrii plecară la premiera baletului "Luceafărul". Soacra adora baletul. În tinerețe urmase la institut nişte cursuri speciale şi, amintindu-şi, se mîndrea nespus de mult...

S-au întors acasă pe străzile semipustii, adumbrite de salcîmi. Socrul, un bărbat înalt, puțin adus din spate, cu burtă mare, chel, era tăcut din fire, dar spectacolul, satisfacția soției l-au bine dispus şi pe dînsul. Povestea diferite istorioare despre anii tinereții lui, cum a făcut armata în Kuban, în trupele de comunicații. Victor le povestea animat despre impresiile primei zile de simpozion, despre remuşcările lui... Soacra era mulțumită de ginere. Se împăca bine cu el şi dorea tuturor soacrelor să aibă un asemenea ginere.

— Rezultatele tale o să vină mai tîrziu, neapărat vei avea succes dacă o să munceşti, îl încuraja socrul.

Intrînd în casă, observă stăpînii care veniseră după plata pentru chirie. Amîndoi erau dichisiți, parfumați; zîmbeau arătîndu-şi dinții de aur. Moşneagul cu breton o ridică pe Victorița pînă la abajur:

— Să creşti tîta mare, hulubițo!..

Primind banii, baba le aminti de înțelegerea pe care o făcuseră:

— Ştiți că nu puteți ține aici copilul? Nu vreau să afle vecinii, că unădouă şi vor scrie anonime...

— Doar cîteva săptămîni, încercă să-i înduplece socrul.

— Nu pot, vă rog să mă credeți, insistă baba.

— Lasă-i, Agafie, îngînă moşneagul, sînt oameni deştepți şi îşi dau seama. Sigur că nu pot să-şi țină fiica aici...

Victorița prinse a gînguri ceva. Baba o luă în brațe şi o dezmierdă.

A doua zi socrii, împreună cu nepoțica, se întoarseră la țară. Simpozionul continua. Victor asculta prelegerile oratorilor şi se delecta. Rutkovski ținu un discurs de o oră şi jumătate, fără a produce mare impresie. Sala se plictisi. Unii începură să pirotească. Pe la chindii, Maximilian deodată se apropie de Victor şi-i şopti la ureche:

— Te cheamă soția... Priveşte!

În prag stătea Lorina sprijinită de uşor şi îi făcea semn să iasă. I se păru frumoasă ca niciodată. O fi avînd vreo noutate urgentă? Victor se strecură printre scaunele de la masa prezidiului.

— Turtă cu mac ce eşti, zise ea plină de voioşie. Scuză-mă, dar vreau să-ți spun că... am prilejul să plec la mare. Pe două săptămîni... Mi-au dat un bilet de odihnă de la serviciu... Ei, ce zici?

— Dacă ai posibilitate, zise împăcat Victor.

— Mulțumesc, iubitule. Ştiam că o să fii bun cu mine şi azi... uite biletul. Ea desfăcu o hîrtie lucioasă, colorată, pe care era desenat un cort, valurile mării şi un soare. Am plecat deci!

— Chiar acum?

— La 17 şi 26 am tren spre Odesa.

— Ți-ai pregătit bagajele? Ai bani?

— Am de toate. Părinții mi-au dat gologani destui, iar a face bagajul e o nimica toată.

— Atunci odihnă plăcută!

— Ți-am lăsat în frigider salam, peltea de vişine, în pîinieră un colac proaspăt.

— Pleci singură?

— Cu o colegă de serviciu. Ea mi-a făcut rost de bilet. O să ți-o prezint cînd ne întoarcem.

— Păcat că nu plecăm împreună, făcu Victor cu părere de rău. La vară o facem şi pe asta. Ei, hai, că mă grăbesc.

— Ia seama. Păzea! Să fii cuminte ...

— Înțeles! Zîmbeşte-mi la despărțire...

— Sărută-mă!

Se sărutară sub privirile curioase ale trecătorilor. Lorina arăta foarte bine. Lui Victor i se lungeau ochii privind-o din urmă cum păşeşte fericită pe stradă. Soția era în rochie de mătase albastră, transparentă. Vîntul fierbinte de vară îi răsfira părul mătăsos, învălurat...

Victor mai zăbovi cîteva clipe. Făcuse o adevărată descoperire. “E fermecătoare”, îşi zise petrecînd-o cu privirile pînă dispăru după colț. Apoi se întoarse în sală. Era plictisit şi prelegerile somităților nu i se mai păreau interesante.

21.

A cîta vară trecea în viața lui Victor ca o pasăre magică ce-i purta succesul spre care jinduia în taină. “Care e taina ce-l frămîntă pe om?” se întreba el. Există taine ce necesită a fi păstrate o oră, o zi, un an, toată viața. Există taine pe care e păcat să mori fără a le dezlega şi există taine pe care eşti obigat să le ei cu tine pe lumea cealaltă... trebuie să plece cu noi în mormînt, pentru a nu se mai întoarce, pricinuind cîndva bătaie de cap arheologilor. Taina lui Victor nu era de lungă durată, căci frămîntările o schimbau, o transformau mereu, iar dezlegarea ei continua să stea ascunsă într-un safeu de la care, deocamdată, nu putea găsi cheia...

Stînd în prezidium, trăia cu sărbătoarea aşteptărilor, iar undeva... la o fereastră de vagon, Lorina îşi mîngîia privirile cu verdele livezilor şi lanurilor ce zburau pe alături de calea ferată.

* * *

Lorina trăia clipe de înălțare. Purta în suflet un mare secret pe care trebuia să-l dezvăluie, ajungînd la gara din oraşul-port. Avea o mare plăcere să călătorească cu taina în inimă şi dorea ca secretul ei... să-l cunoască toată lumea. Îndeosebi femeile să ştie că e frumoasă şi bărbații o iubesc. Morala rămînă în afara judecății. Omul trebuie să le încerce pe toate: pasiunile, aventurile chiar...

Trenul gonea în sunetul ritmic al roților spre litoral. Ea îngîna o melodie de Toto Kutunio, auzită cu cîteva zile în urmă la radio Bucureşti. Deşi în subconştient, o umbră de spaimă mai dăinuia undeva într-un colțişor al inimii. I se părea că o urmăreşte Victor, luînd-o peste picior că e îndrăgostită de un bărbat de două ori mai în vîrstă. Încerca să-şi alunge gîndurile. Desfăcea hîrtia împăturită în palmă, citind conținutul ei laconic: "Vă aştept marți, orele 16. P.K.". Fraza încorona tot zbuciumul ce a purtat-o atîta vreme. Telegrama i-o dădu secretara lui Petre Kuraliu, o femeie prezentabilă, tăcută şi modestă. "Dacă aventura mea ajunge la urechile lui Victor? El doar nu-i bărbat prost. Are o intuiție ehe-he!.. După o lungă meditație, Lorina deveni îndrăzneață şi dădu a lehamite din mînă: fie ce o fi. Mi-a surîs norocul!.." Tot secretara îi dădu biletul de tren şi biletul de odihnă, plătite deja. "Iată cum se întîmplă în viață. Lucrurile care par irealizabile deodată devin atît de simple, se gîndi ea. Atîtea patimi, emoții s-au încununat cu o întîlnire obişnuită... O femeie m-a găsit, alta mi-a dat biletele şi, poftim, pleacă spre fericirea mult aşteptată..." După o pauză îşi aminti cîntecul şi prinse a-l îngîna:

Inimă, nu fi de piatră...

Pentru că-n a vieții roată..."

Trenul înainta spre mare, cu un balaur de fum deasupra locomotivei...

Auzise de la colegele de serviciu că Petre are o vilă pe litoral. Chibzuia cum va trebui să se poarte, atunci cînd se va pomeni față-n față cu el. Era convinsă că voiajul îi va aduce surprize, o întîlnire cu un om interesant, pe care şi-l imagina în culori trandafirii. Dar mereu-mereu o cuprindeau îndoielile. Oare Petre este un om cu adevărat interesant? Poate face un bine familiei mele şi n-o fi cumva o creatură spoită, falsă, precum a fost directorul clubului muncitoresc?.. Dar dacă poate şi nu va vrea? Ehe-he! Păzea! Nu ştia cu cine are de furcă!.." Ducă-se încolo de îndoieli! Ajungem la destinație şi toutul se va limpezi.

* * *

Oratorii de la Moscova la începutul şi sfîrşitul cuvîntărilor îl tratau pe Maximilian ca pe un "națmen" provincial. La masa din prezidiu, Victor, sufocîndu-se de zăpuşeală, urmărea profesorii din sală care îşi făcuseră din

foile referatelor adevărate evantaie. În văzduh plutea moleşeala. El se străduia să asculte tot ce se vorbea. Profesorul din Novosibirsk părea că se abătuse de la temă şi melița polemizînd în jurul unor teorii de pe timpurile lui Papură-Vodă, încălcînd şi el timpul regulamentar. Cineva începu să bată din palme, dînd de înțeles savantului să-şi încheie cuvîntarea. Victor se gîndea cu regret: “Ce poate fi mai anapoda decît atunci cînd toți vorbesc şi nimeni nu ascultă?”

Aştorski, care prezida simpozionul, nici să-i pese că Rutkovski încalcă timpul regulamentar.

Cînd savantul siberian îşi încheie logosul, la tribună se grăbi un profesor chel, cu o căpiță de păr cărunt la ceafă. Avea o cravată lungă, lucitoare. Pe degetele groase, păroase se vedea un inel.

— Armenii, precum ştiți, sînt adepți ai stilului baroc, îşi începu el discursul. De-a lungul veacurilor, ei au pus temeliile arhitecturii contemporane, avînd la dispoziție un minunat material de construcție — tuful calcaros...

Cuvîntarea armeanului Nevsesean continuă cu o puzderie de maxime şi zicale orientale. Noutățile arhitecturale ale Erevanului erau mereu aplaudate. Forul ştiințific luase amploare. Victor îşi muşca nervos unghiile, aşteptînd să ia şi el cuvîntul, măcar cinci minute! Daniela îi pregătise toate mostrele pentru care trebuia să le demonstreze sălii. Fata din sală îi surîdea ca să-l îmbărbăteze. Se părea că momentul mult aşteptat pluteşte în aer...

De la microfon i se oferi cuvîntul unui tînăr specialist din Estonia, Loemaa. El puse pe masă macheta unei case rustice şi demonstra cu voce rară invenția...

Rutkovski reținu, pentru o clipă, atenția lui Maximilian. Ce talent creşte în Estonia! Directorul dădea aprobator din cap... Cînd estonialul îşi încheie cuvîntarea, Aştorski sări din loc, aplaudînd frenetic, după care spuse:

— Propun să o încheiem cu luările de cuvînt ale celorlalți oratori incluşi în listă şi să trecem la dezbateri.

— Cine susține propunerea? se adresă neaşteptat Maximilian audienței şi votă pentru, propunînd sălii: Rog să votați... Aşa, urmărea el mulțimea, propunerea este susținută unanim. Acum anunțăm o pauză.

În scuarul institutului, unde lumea ieşise să fumeze, să se relaxeze, Maximilian îi zise lui Victor:

— Înțeles-ai cum se frămîntă marea ştiință? Contraziceri, argumentări. Din păcate, Moldova deocamdată n-are profesori de talia lui Rutkovski sau Aştorski. Sîntem la poalele Olimpului, pe cînd ei — cățărați în vîrf. Totul se

proiectează după şabloanele aduse din capitala Uniunii. Dar... precum afirmai dumneata, tinerețea e viitorul nostru.

— De ce nu mi-ați oferit cuvîntul? Trebuia să recurgem la aventură...

— M-am gîndit să facem altfel, îngînă Maximilian. Deseară, la banchet, o să te prezint moscoviților şi tu o să le expui ideea proiectului tău. O să le vedem reacția. Nu te amărî, doar îndeplinim directivele de sus...

— Mi se pare că jucăm un straniu joc al... paiaţelor... surîse Victor. De ce nu m-ați prezentat? Doar m-am pregătit?..

— De vină e Ologul... adăugă disperat directorul, slobozind un oftat adînc. Fără acordul lui nu am putut să fac nici o abatere...

* * *

Ion Ologul descindea dintr-o familie de țărani din apropierea tîrgului Balta. Taică-său, complice din banda lui Kotovski, şi-a ispăşit pedeapsa pentru banditism pe timpul țarului Neculai, în Transbaikalia, iar maică-sa, slujind ba la un boier, ba la altul, s-a ales cu o casă de copii de la diferiți bărbați. Reîntors din detenție, tatăl scuipă sînge un an şi o vară şi în toamnă, cînd veniră la Petrograd bolşevicii la putere, se călători în lumea celor drepți. Rămasă de una singură, cu trei băieți şi două fete, mama îi lăsa în casa de la marginea satului şi pleca cu cerşitul. Într-o zi Ion, care era cel mai răsărit, puse la cale cu fratele mijlociu să-l dea în cuptor pe fratele mai mic, ca să scape de o gură... O coincidență întîmplătoare: femeia tocmai se întorcea de unde a umblat cu cerşitul şi le împiedică să-şi ducă la capăt intenția. Ea o mai duse cîteva ierni, avînd darul suptului, şi, într-o zi de primăvară, a fost găsită țeapănă într-un fund de rîpă. După moartea mamei, bolşevicii nu i-au lăsat în drum pe copiii fostului luptător din echipa lui Kotovski.

Ion Ologul s-a mîndrit toată viața cu părintele său. Surorile şi frații au fost trimişi la orfelinate, apoi la şcoli... La şaisprezece ani, Ion deveni activist comsomolist, luptînd înverşunat cu chiaburii din Transnistria. Prin toată Ucraina, în 1932, bîntuia o foame cumplită. Flăcăuanul umbla cu o echipă înarmată, măturînd podurile oamenilor de ultimele grăunțe. Partidul îl îndemna să fie dîrz, dur şi necruțător cu cei care ascundeau pîinea. Participa la raziile nocturne prin satele din preajma Rîbniței, Dubăsarilor, Grigoriopolului şi a Tiraspolului. Ştia să tragă fără greş cu arma, să descopere cele mai dosite locuri, unde țăranii puteau ascunde puținul ce-l mai aveau, să despartă soțul de soție, copiii de părinți şi, conform listelor alcătuite de activişti, să-i mîne, ca pe vite, la gara Kodîma pentru a fi trimişi în Siberia. Din fragedă tinerețe, i se atrofiase sentimentul de compasiune şi el nu putea să accepte o altă ideologie decît cea comunistă. N-a crezut vreodată că există şi un glas al inimii, pînă cînd, într-un miez de vară, la

Coşnița, se îndrăgosti de fata preotului din sat, o copiliță cu părul negru, buzele trandafirii, ochii trişti, tăcută. Ion tocmai venise să sechestreze avutul bisericii şi să-l aresteze pe preot. Prins în amețeala dragostei de la prima privire, a lăsat lucrurile mai pe mîine, găsindu-şi altă ocupație: cerceta un caz legat de secta inochentiştilor. Seara, întîlnindu-se cu fata popii, s-a scăpat cu vorba, mărturisindu-i ce-i aşteaptă pe ai ei... A încercat s-o sărute, dar ea şi-a ferit gura, spunîndu-i că nici o domnişoară nu se lasă sărutată din prima seară. Fermecat de zîmbetul ei, Ion s-a împăcat cu gîndul să se îndulcească din cele rîvnite a doua seară. Toată noaptea a exersat la bara de pe stadion din apropierea Nistrului. Numai că în ziua următoare activistul comsomolist pupă lacătul la uşa lăcaşului sfînt. Preotul, cu întreaga familie, trecu noaptea Nistrul. Începură cercetările şi, ca să scape basma curată, Ion Ologul ordonă să fie arestați cinci grădinari, acuzîndu-i de spionaj şi că ar fi ajutat preotul să fugă în România. Răfuiala s-a petrecut momental, dar fata preotului îi lăsase o rană...

Vremea trecea. Ion Ologul a fost trimis la o şcoală de unde, peste un an, s-a întors în calitate de colaborator al NKVD-ului. În ajunul zilei de 28 iunie 1940 el a trecut clandestin Nistrul, cu scopul de a organiza şi mobiliza muncitorii şi evreii de la Chişinău să întîmpine cu flori Armata Roşie. Cunoscător al limbii şi obiceiurilor basarabenilor, Ion Ologul repurtă mari victorii, ulterior fiind decorat cu ordine şi medalii sovietice. După ocuparea Basarabiei, autoritățile sovietice au început să epureze plaiul de acei care nu le conveneau. Locotenentul-major Ion Ologul conducea de minune automobilul şi azi era la Tighina, mîine la Orhei, sau în altă localitate, îndeplinind misiunea importantă de a alcătui liste de chiaburi şi a altor elemente antisovietice. Erau cazuri cînd intra la vreo crîşmă, lăsată de izbelişte la Bravicea sau Comrat, şi stătea acolo pînă se făcea ziuă. Întîmplător, aflase astfel despre familia preotului de la Coşnița, care se stabilise la Curchi. Cît ai clipi din ochi, Ologul a fost acolo. Era zi de sărbătoare. Lumea se adunase la biserică şi popa fu ridicat din altar. Fiică-sa, măritată şi mai frumoasă decît o văzuse la Coşnița, izbutise cu tînărul ei soț, agronom la viile de pe colinele Hînceştilor, să-şi adune lucrurile şi să pornească spre Prut. Era gravidă. Curînd trebuia să nască. Arestarea lor şi-a asumat-o personal Ion Ologul. Într-o goană sălbatică, pe şosea, a ajuns diligența cu tînărul agronom şi nevasta lui, în valea Leuşenilor. Îi opri, îi porunci bărbatului să urce în maşină şi cînd acela refuză, în liniştea din lunca Prutului răsună o împuşcătură. Femeia scoase un strigăt deznădăjduit, iar Ion Ologul rînjea cu toți dinții.

— Ai crezut c-o să amăgeşti Puterea Sovietică, năpîrco? Ea poate stîrpi toți duşmanii de clasă alde tine, viperă ce eşti...

Apropiindu-se de femeia împietrită, smulse de pe ea hainele şi o violă cu bestialitate... Caii nechezau speriaţi. Ion Ologul, trăgîndu-şi pantalonii cazoni şi încheindu-se la prohab, rămase pe o clipă stană de piatră. În acel şoc, femeia născu doi gemeni, care se zbăteau vineţii sub razele soarelui purpuriu ce apunea în partea dreaptă a Prutului. Femeia se zbătea în convulsii lîngă bărbatul ei, cu faţa îngropată în ţărînă, iar pruncii ţipau abia auziţi la picioarele ei. Cu obrajii asudaţi, Ivan Ologul scrîşni din măsele:

— Duşmanii nu merită cruţare!.. Aşa spune tovarăşul Stalin!..

Calmîndu-se, aduse din maşină o canistră cu benzină, stropi cadavrul bărbatului, femeia, pruncii nou-născuţi şi aruncă un chibrit aprins. În lunca Prutului izbucni o pară albastră. Ion Ologul urcă în limuzină şi pînă în zori bău cu cei mai buni gospodari din Cărpineni, pe care, peste o săptămînă, avea să-i deporteze în Siberia. Bea şi se veselea, bea şi se văicăra că timpurile sînt tulburi şi el, care a adus Puterea Sovietică de la moldovenii Transnistriei, are foarte mult de lucru... Căpitanul Ion Ologul devenise persoană de răspundere la poliţia politică de la Chişinău, anchetînd zi şi noapte duşmanii de clasă. Minciuna şi teroarea se înscăunau în capul mesei. Pe atunci Ion Ologul aflase pentru prima oară că există profesia de arhitect, devenind ulterior responsabil în Chişinău pentru securitatea statului în construcţii.

Cînd izbucni războiul, a fost evacuat împreună cu alte instituţii, avînd misiunea de a supraveghea comportarea ideologică a basarabenilor, care se evacuaseră cu tot cu Guvern şi boaghea de intelectualitate undeva pe malurile Volgăi. Cît a durat războiul, a citit gazetele şi a ascultat emisiunile de radio destinate moldovenilor din tranşee, depistînd astfel cîţiva "trădători" şi punîndu-i la zdup, iar în august '44 a revenit la Chişinău. Era încă tînăr, cu grad de colonel, dar avea destulă experienţă, reputaţie în conducerea de vîrf a republicii. Tocmai atunci se punea la cale migraţia intensivă a ruşilor şi a altor etnii în Moldova, mai ales în capitală. Principala misiune a lui Ologul era nu atît lupta împotriva duşmanilor de clasă, cît repartizarea acareturilor şi a spaţiului locativ celor care veneau cu serviciul şi cu traiul în capitala republicii. Moldovenii erau trimişi cu miile la munci în Donbas, Karaganda, Siberia, iar în casele naţionalizate intrau ruşii. O directivă neafişată, venită de la Moscova, urmărea scopul de a schimba componenţa etnică din republică în favoarea vorbitorilor de limbă rusă. Într-un fel, chestiunea aceasta era amuzantă pentru Ion Ologul, el urmărea cum, pe an ce trece, la Chişinău, dispăreau şcolile, grădiniţele naţionale şi în locul lor apăreau instituţii de învăţămînt cu predare în limba rusă. Între timp se căsători, cum era la modă pentru cei de la posturi de răspundere, cu o rusoaică, vorbea numai ruseşte şi nu suporta limba maternă. Lupta lui

pentru dezrădăcinarea “naționalismului moldovenesc” era dată drept exemplu demn de urmat în directivele secrete ale securiştilor din celelalte republici ale U.R.S.S. Ion Ologul s-a bucurat de toate onorurile regimului pe care l-a servit. Inima lui se umplea de mîndrie la gîndul ca şi-a consacrat viața stabilirii ordinii în Moldova. La fiecare festivitate din cadrul institutului stătea în prezidiu. Contribuia la instaurarea Puterii Sovietice în Moldova... La institut se angajase după ce atinsese vîrsta pensiei, avînd misiunea K.G.B.-ului să nu permită infiltrarea elementelor naționaliste şi acei cîțiva conaționali din institut erau supravegheați de el cu străşnicie. În fiecare săptămînă ticluia cîte un raport secret pentru conducerea orăşenească a securității şi pentru acest serviciu primea, pe lîngă pensie, recompensă în bani. Avea o singură remuşcare: la sfîrşitul activității sale a admis să fie angajat în institut Victor Inereanu, intuind că aceasta poate să-i aducă în viitor mari prejudicii, deoarece nu se recomanda ca în oraşe să fie angajați specialişti moldoveni cu perspectivă.

Oricît ar părea de straniu, anii îl făcură pe Ion Ologul mai calm şi mai cumpătat. Omul ştia să-şi mențină echilibrul în situații imprevizibile. Deseori îl puteai vedea stînd pe banca din colțul biroului cu un ziar în față, prefăcîndu-se adîncit în lectură, deşi ochii lui urmăreau mereu cine cu cine dialoghează, iar urechile înregistrau conținutul acestor dialoguri. Pe față îi stăruia întruna un zîmbet victorios. La apusul vieții, era mulțumit că a izbutit să sape o groapă enormă, în care aruncase fărădelegile comise de el în trecut, pentru ca ele să nu mai poată ieşi la suprafață. Apăsat de ani, Ion Ologul mai ştia să zîmbească... Principala lui misiune consta acum în a nu-l scăpa din ochi pe acest moldovean pasionat de muncă. Era convins că, odată, îl va pune la punct, că nu-i va permite să se evidențieze prea mult. Altminteri, superiorii n-o să-l înțeleagă pe Ion Ologul şi n-o să i-o ierte.

* * *

Petre o întîlni pe Lorina în halta oraşului, lîngă “Volga” neagră, cu cotul rezemat de portiera deschisă. Era vesel, lejer, stăpîn pe situație. Lorina roşi. Urcă în automobil... Petre o sărută pe obraz şi-i dărui un buchet de garoafe roşii, un ursuleț alb ce purta o centură olimpică.

— Pentru mîngîierea ta... Bine-ai venit! În pustietatea aia riscam să pier de urît.

“Volga” cotiseră spre cîmpie, lăsînd orăşelul în urmă. Petre îi povestea despre vila sa: cum a construit-o veri la rînd, singur, fără ajutorul cuiva. În muncă îşi aflã fericirea!

Au ajuns degrabă pe malul mării. Vila era înconjurată de tufe de viță de vie şi cîțiva salcîmi înalți. În grădină creşteau flori, arbuşti. Locul se

asemăna cu o oază. Marea se afla chiar alături, peste duna de nisip. Pe muchia dealului din depărtare se zărea o livadă.

* * *

Îndemnat de Daniela, Victor a mers la banchet. Stătea la masă, trăgînd cu urechea la discuțiile savante din jur. Maximilian era lăudat pentru buna organizare a simpozionului: pentru vilele şi rezervațiile naturale ale codrilor, vînătoarea şi pescuitul... Victor se apropie de arhitectul estonian, retras într-un colț al sălii, studiind curios eticheta de pe sticla din care îşi turna singur vin în pahar, savurînd plăcerea de parcă făcea o degustare...

Aştorski, aghesmuit de-a binelea, îi convingea pe toți că vinurile georgiene, coniacurile armeneşti sînt superioare celor moldoveneşti. Zicea că anul trecut, participînd la un forum internațional al arhitecților, la Tanger, un savant american, laureat al Premiului Nobel, a fost de aceeaşi părere. Toți ridicară pocalele spre luminile candelabrelor:

— "Trifeşti"! exclamă un rus albinos, înalt, spătos, cu nasul acvilin. Un vin de elită!

— Vinurile bune se beau la Paris!

— "Negru de Purcari"! exclamă armeanul. Îl preferă prințesa Marii Britanii.

Mesenii începuse o discuție în timpul căreia vorbeau toți odată. Aştorski se apropie de Loemaa, îl luă la braț, îl aduse în centru şi îl prezentă:

— L-am vînat cînd mă odihneam la Narva Iesuu... apoi se întoarse spre Maximilian. În Moldova, din păcate, nu sînt locuri atît de pitoreşti ca acolo: mare, nisip, pinii pe care i-a imortalizat Şişkin în pînzele sale... apoi arătă iar spre Loemaa. Îşi desena schițele pe nisipul mării ca Pitagora. Uneori, talentele sînt descoperite întîmplător, ca orice lucru simplu. Ochii lui şireți scînteiară şi după o pauză propuse: să ridicăm acest pahar în cinstea talentelor tinere ce vin să ne ia fotoliile. Pentru Loemaa, numele căruia foarte curînd va colinda lumea!

— Bravo! izbucni din adîncul bojocilor Rutkovski. Pentru arhitectura estoniană: cultă şi sobră!..

Maximilian, oarecum incomodat, se apropie de Aştorski, păstrîndu-şi zîmbetul blajin, şi-i vorbi cu o mîndrie afişată:

— Cer scuze, domnule profesor, dar avem şi noi rezerve promițătoare. Dați-mi voie să vi-l prezint pe Victor Inereanu, şahist înveterat, cu idei originale demne de luat în seamă.

Victor tocmai se răfuia cu un picior de găină, oțărîndu-se că bucatele erau cam crude.

Rutkovski intrigat, cu o sticlă de “Ineşti” în mînă, privea cu ochii sticliţi la băiat şi îngînă către Maximilian:

— Plaiul vostru ni l-a dăruit pe Şciusev şi de ce să nu ne mai ofere o surpriză peste o sută de ani?

— E abia cocoşel, a surîs, Ologul care era şi el acolo. Trebuie să-i mai crească creasta...

Aştorski, Rutkovski, Kukişvili din Georgia, Sardîbekov din Kazahstan, Turdîbaev din Kirghizia, Loemaa şi toţi ceilalţi priveau la Victor, care înţepenise cu gura plină. “Doamne, îi fulgeră gîndul. Atîta frămîntare... doar ca să fiu apreciat la o beţie...”

— Să-i oferim cuvîntul! ordonă cineva.

— Ce planuri ai, june? întrebă Kukişvili.

— Carnea e crudă... bîigui Victor şi toţi izbucniră în hohote de rîs.

— Arhitectura e o artă. Împătimiţii de ea trebuie să-şi poată apăra ideea chiar cînd carnea e crudă, îl provocă la discuţie arhitectul georgian.

— La beţie... chicoti Ologul.

— Moldova are arhitectura sa?! întrebă zeflemitor Harcenko, savant din Kiev.

În acea clipă de surprindere, Victor îşi aminti de “compromisurile” lui Pascare şi surîse... Începu să vorbească cumpătat, aşezat. În sală se făcu linişte. Toţi îl ascultau. Daniela aduse macheta orăşelului şi Victor îşi demonstra ideea la concret. Rutkovski îşi răsuflecă mînecile, veni mai aproape, scoase ochelarii, întinse urechea să-l audă mai bine şi tot dădea satisfăcut din cap...

— Maximiliane! strigă el în cele din urmă. Se pierde un talent. De ce n-ai prezentat tînărul la simpozion?

— Expirase termenul regulamentului, îi răspunse Ologul.

Harcenko se sufoca, cercetînd sticla de “Cagor”. Loemaa îşi aprinse o ţigară şi-i urmărea pe profesorii care îl înconjuraseră pe Inereanu şi nu îndrăzneau să-l întrerupă.

— La beţie se spun idei bune... bălmăjea Ologul.

— Maximiliane! strigă fără noimă Rutkovski. Dacă mai ai asemenea băieţi, te asigur că o să ajungeţi departe! Tînărul e o revelaţie pentru mine, zău. Deoarece zarurile au fost aruncate, la iarnă îi fac invitaţie la Simpozionul internaţional al arhitecţilor de la Moscova. El va participa fără concurs preventiv. Vă asigur pe toţi! Fantastic, magnific, incredibil! Nu-mi voi retrage cuvintele în nici un caz...

— Să bem pentru Moldova! Ea aduce în vistieria statului valută forte cu vinuri minunate... Pentru tînărul Inereanu!

— Mare brînză, îngînă Ologul abia auzit.

— Să ai încredere în oameni! îi ură Aştorski.

— Pentru propăşirea poporului moldovenesc! închină Loemaa.

— E bun vinul, dar oare nu e nici o bucată de carne de caprioară la băutură? se oţărî deodată Rutkovski. Sufletul îmi doreşte bujeniță.

Sindrofia dură pînă în zori. Geamurile erau asudate de-a binelea. Sala se îmbîcsise cu fum de țigară. Discuțiile sporadice prinseră a se stinge o dată cu sosirea limuzinelor, în care erau "îmbarcate" minţile luminate pentru a fi transportate la hotelul din centrul oraşului.

Tot atunci Loemaa se apropie de Victor.

— Fii precaut, colega... Dacă vei pleca la Moscova, să ştii că problemele tale se vor dubla... Dar să fii insistent! Să nu cedezi!

Victor se întorcea acasă, cînd soarele era cocoțat deasupra oraşului, încălzind fără milă acoperişurile de tinichea ale caselor. În depărtarea străzilor, peste asfaltul gudronat jucau vîrcolaci de căldură. Purta o săgeată de fericire otrăvită în inimă, zicîndu-şi: "Poate e un succes îndoielnic, care o să rămînă la judecata timpului. Cred în sinceritatea oamenilor şi mă îndoiesc de toate, căci e imposibil să obţii de unul singur un succes. Totul se face cu ajutorul oamenilor iar eu nu sînt singur. Şi el îşi aminti o dată de Daniela Ion Tîrsînă, Mihai Ţurcanu, soţie, fiică...

Savura aroma plăcută a teilor de pe străzi, imaginîndu-şi a cîta oară seara romantică în care o cunoscuse pe Lorina. Pe buze îi rătăcea o frază care îl îndemna spre noi şi noi realizări: "Viața e minunată. Eu, deocamdată, mai rămîn în ea. El strînse pumnii, surîse şi îşi zise: Învață, sărăcie!"

* * *

Peste întinderile mării se frămîntau scîntei coborîte pe razele lunii din cer. Lorina adormi curînd, uitînd un zîmbet sfios parcă în colțul gurii. Aerul sărat, briza răcoroasă se strecurau printre perdele în aşternutul ei. Odaia era mobilată cu gust. Mirosea a vopsea proaspătă. Petre, îmbrăcat într-un halat de atlaz, se tolăni într-un jilţ rabatabil. Ţinea în mînă un pocal de cristal plin cu pepsi-cola, băutura lui preferată.

La fereastră fremătau cîteva rămurele de sălcii plîngătoare.

— Mi-a fost cam urît singur, şopti Petre, crezînd că Lorina s-a trezit. Ea însă nu-l auzi, dormea dusă şi bărbatul nu mai îndrăzni s-o deranjeze.

Spre ziuă, cînd Lorina se pomeni cu soarele în față, Petre deja lipsea. Era plecat pe litoral. Ea se apropie de geam, căscă, se întinse a plăcere, urmărind pescăruşii gălăgioşi ce pluteau deasupra valurilor. Simţi că i-i foame. Veni la bucătărie. Pe masă era un castron cu fructe şi legume, o pîine mare; în frigider ca în cornul abundenţei: lapte, smîntînă, brînză, alcool, salam, pacheţele cu carne...

În pragul vilei se vedea o fîntînă cu colac de beton şi cumpănă din lemn de salcîm. Lorina îşi puse şorţuleţul şi prinse a trebălui lîngă aragaz. Scoase din frigider o găină îngheţată, o puse la fiert şi făcu o zeamă cu tăieţei. Mai găsi faină de porumb într-o pungă şi făcu o mămăligă, după care înveli bucatele într-un prosop şi ieşi afară. Împrejurimile semănau cu un pustiu fermecător. Pe muchia dealului se zărea o livadă de meri. O umbrelă colorată, învecinată de un chaise-longue, îl adăpostea pe Petre. Pe măsuţa din faţa lui cînta un “Panasonic”. Briza deja caldă o îndemna să se scalde. Îşi descheie nasturii halatului de culoarea valurilor şi apăru în faţa lui în costumul de plajă. Petre ridică sombrero, îşi scoase leneş ochelarii fumurii, apoi, peste o vreme, fermecat de frumuseţea femeii, se ridică buimăcit în picioare. Lorina chicoti şi începu să alerge ca o căprioară printre valurile ce înaintau peste nisipul neted şi lucios.

— Nu te-ai bronzat defel! strigă bărbatul.

— Dumneata, în schimb, eşti deja un african sadea! îi răspunse ghiduş Lorina, înotînd cu dibăcie pe dunga soarelui coborîtă peste valurile mării.

Petre continua să stea în picioare. Era oribil de păros. Muşchii îi spînzurau învineţiţi ca găina scoasă din frigider. Nu rămase nici pomină din impresia pe care i-o făcuse atunci cînd îl văzuse prima oară, cuvîntînd la tribună pe Bulevardul Păcii. Înfăţişarea lui îi displăcu, dar această descoperire instantanee vroia s-o păstreze în cea mai mare taină, în cel mai îndepărtat colţişor al sufletului.... În acea clipă lui i se părea că visează, că vede aievea o zeiţă ce-i va aparţine şi care... totuşi nu-i va aparţine niciodată. Regreta că nu poate înota ca să fie alături de ea. Pentru a susţine veselia şi buna dispoziţie, el veni în apă şi prinse a se ghilosi copilăreşte, după care alergă fricos sub umbrela mare, trîntindu-se cu neglijenţă în scaunul pliant. Lorina continua să rîdă veselă provocată de mişcările lui neîndemînatice şi stîngăcia dezarmantă. Bărbatului însă îi era a hîrjoană... Şi ea sălta copilăreşte, zglobie, zgomotoasă pe alături. Îl apucă de mînă şi veni cu el la crestele înspumate ale valurilor... îl împinse în apă. Petre izbuti s-o prindă în braţe şi amîndoi căzură în valuri.

— Vai! Vai! rîdea Lorina fericită. Mi-a intrat apă în urechi: “Auraş, Păcuraş, scoate apa din urechi!..”

Petre îşi înfipse privirile în ea... Ieşi din apă cu paşii greoi, îşi puse ochelarii şi veni lîngă Lorina care stătea întinsă pe nisip, zîmbea. “Nu mă nimici, sufleţelule, gîndi Petre, te rog. Asemenea frumuseţe întîlneşti o dată în viaţă. Lasă-mă să stau alături de tine, sufleţelule! Lasă-mă...” Stătea răstignit în faţa ei, acoperindu-i corpul catifelat cu umbra sa mătăhăloasă...

— N-ai teamă, auzi el vocea blîndă a femeii. O să te învăț a înota. Curînd Lorina iar intră în apă, se cufundă, apoi, ieşind la suprafață, continuă să-l sfătuiască: Mai întîi dai dintr-o mînă, pe care o duci sub corp, apoi pe cealaltă o treci pe lîngă coapse, astfel ca să te ții la suprafață... Din picioare mişti tot timpul, de parcă te-ar gîdila furnicile la tălpi... După o zi de exerciții, vei pluti ca o corabie!

— Am încercat, însă corabia mea de fiecare dată naufragiază. Acuma, avînd un profesor ca tine, voi fi salvat...

— Vom vedea cît de silitor e domnul director!

— Nu mă boieri atîta "domnule director!", zise Petre. Parc-am fi într-o şedință...

— Nu-mi pot imagina, protestă ea timidă. Sînt subalternă.

"Pare-mi-se că patronul nu prea sclipeşte de inteligență", îi trecu prin gînd Lorinei.

După cîteva "lecții", Petre făcea succese la înot. Cînd soarele coborî la orizont, deja se putea ține la suprafața apei. Lorina plecă se pregătească cina. Halatul flauşat îi schimba simțitor exteriorul. Petre cu ochelarii săi obişnuiți, cu ramă aurită şi înfățişarea-i de om de afaceri, nu o mai stingherea. Sfiala de altă dată dispăruse. Vorbele lui înțelepte, pline de tîlc, o făcură să coboare steagurile...

O dată cu sosirea nopții, cînd prin geamul larg, la care fîlfîiau ca pînzele unei nave naufragiate perdelele albe, dinspre Moldova adia un vîntuleț, aducînd aroma de struguri şi fructe coapte. În aşternut Lorina se pomeni neputincioasă... Dornică de mîngîiere, se scălda în plăcere şi extaz. Nu bănuise nicicînd ca Petre, la cei cincizeci de ani ai săi, să poată dărui atîtea surprize într-o singură noapte. Fericirea lor se aduna pic cu pic în cupele pline cu elexirul tinereții.

— Aş vrea să ne întoarcem la aceste clipe peste un secol...

— Dar mai întîi să le răsplăteşti, zise categoric Lorina.

— Sînt la dispoziția ta oricînd, sufletelule!

— Nu-ți pierde capul de dragul unei femei ca mine! Tot ce facem, aici rămîne...

— Nu-mi pasă de nimica.

— Atunci cum stai cu morala, Petre Kuraliu?

— Ducă-se naibii morala! E de ochii lumii. Pe ascuns procedăm cum ne dictează sufletul. Legile nu trebuie să ne dirijeze viața, ci noi trebuie să le dirijăm! Viața e una, sufletelule. Face oare să regretăm atunci cînd, răpind o fericire străină, găsim o adevărată armonie în aşternut? Nu sînt un Adonis, dar sînt capabil să te iubesc pătimaş.

— Prin toate mijloacele, Petre?

— Fii a mea totdeauna. Voi face totul pentru tine, şopti el. A mea şi mai mult a nimănui...

— Nici a soţului?

— Nici.

— Egoistule!

— Aşa mă vezi...

— Iubirea n-are ruşine, Petre. Nu doreşti să fii puţin romantic?

— Viaţa m-a stors ca pe o piersică, sînt pustiit încît nu mi-a mai lăsat loc pentru aventuri. M-am îndrăgostit de tine cu adevărat.

— În ce zodie te-ai născut de pari atît de sentimental, Petre?

— A vărsătorului de apă...

— Aşternutul suportă orice minciună. Fie! Toţi bărbaţii sînt făcuţi dintr-un aluat. La fiece pas trageţi foloase din slăbiciunile noastre, deoarece vă credem... totdeauna. Înainte de-a vă culca cu o femeie, îi turnaţi dulcegării cu duiumul, iar după ce vă satisfaceţi poftele, ne arătaţi cu degetul. În asemenea cazuri nimeni n-a fost în stare să dovedească cine rămîne fericit: bărbatul sau femeia?..

— Dăruieşte-mi anii tăi şi ai să vezi că, alături de mine, vei fi mereu fericită...

— Femeia nu cere multe pentru o adevărată fericire, se rezemă ea în coate pe pernă. O fericire adevărată pentru mine, astăzi, înseamnă un acoperiş deasupra capului. Dar cred că nici Cel de Sus nu e în stare să mă ajute...

— Acoperiş?! făcu Petre rezervat.

— Da, închipuie-ţi. E atît de puţin şi în acelaşi timp atît de mult.

Petre nu-i spuse nimic. Abia cînd femeia începu să lupte cu somnul, îi şopti:

— Îmi plac faptele şi nu promisiunile. O să fac totul pentru tine. Sufletul meu se va contopi cu sufletul tău, va arde ca o scînteie pînă se va stinge...

Petre adormi fericit, văzînd că pe faţa femeii se aşternu un surîs de plăcere. Noaptea o visă pe Lorina cum aleargă goală, cu braţele întinse peste crestele valurilor înspumate... Îl chema în îmbrăţişările sale şi striga mai tare ca zbuciumul mării: “Sînt a ta de ieri, de azi, de mîine... Sînt a ta!” În vecinătate plutea în valuri o cîmpie de flori de romaniţă.

S-au întors de la mare după două săptămîni. Trăiseră, feriţi de ochii lumii, într-un castel al fericirii, ca într-un vis...

22.

Lorina s-a întors acasă noaptea tîrziu. Puse plasa cu portocale lîngă uşă, intră în baie, se spălă. Era drăguţă, zveltă, bronzată... Victor dormea.

Ea îl gîdilă la nas şi Victor se trezi. Îi surîse. O luă în braţe şi aprinse lumina. În casă era curat, iar la bucătărie — mîncarea pregătită. Pe perete atîrna poza în culori a fiicei Victoriţa, pistruiată, cu ochii mari, cu dinţii albi şi rari.

— Fără tine mi-a fost trist, zise Victor, punînd poza pe divan, între ei. Nu mi-ai scris un rînd. Mereu mă neliniştеam, cum te odihneşti, cum te-ai aranjat...

— Cum se simte fiicuţa?

— Sîmbătă am fost la părinţi. Mama te-a rugat să pleci acasă îndată ce te întorci de la mare. Mi-a făcut mizerie că te-am lăsat singură.

— Vrei portocale?

— Ce miros plăcut de la ele!

— Cască gura, spuse Lorina, curăţind fructul zămos şi parfumat.

— E trist cînd mămica nu-i acasă...

— Zău?

— În decembrie plec la Moscova să-mi "apăr" ideile. La un forum internaţional. Chestiunea e deja hotărîtă, au rămas doar unele formalităţi...

— Avansezi, vasăzică? se bucură sincer Lorina.

— Şi încă o noutate. Peste două luni, mi s-a spus la comitetul sindical, o să fim asiguraţi cu loc la grădiniţă... În septembrie bobocii pleacă la şcoală, se eliberează locuri.

— Minunat!

— Maximilian mi-a promis şi o odaie cu toate comodităţile în alt cămin, pentru familişti. Atunci vom fi tustrei: eu, tu şi Victoriţa.

— Ce-a mai spus mama?

— Nimic... Victoriţa deseori ia stiloul în mînă şi, chipurile, ne scrie scrisori. Se apleacă deasupra foii şi îngînă: "Dragu tăticu, dragu mămica..."

— Glumeşti?

— Cum pot glumi la miezul nopţii!

— Ce va fi bun la căminul pentru familişti? E clădire nouă?

— Cam veche, dar e bine, zise el.

Lorina observă cinci garoafe în vaza de ceramică.

— Le-ai procurat?

— Cu ocazia întoarcerii tale. Cum a fost timpul la mare?

— M-am bronzat ca niciodată.

— Dezbracă-te...

— Am o piele ca ciocolata.

— Ai desenat ceva la mare?

— Picioare în creion, răspunse Lorina.

— Cînd te vei sătura de atîtea picioare?

— Niciodată... Ele sînt componentele corpului omenesc, care exprimă starea de suflet, mai ales cînd e vorba de femei. A zis-o un mare filozof.

Lorina avea patima de a desena picioare. Picioare urîte, frumoase, picioare de bărbați, picioare de femei, picioare, picioare...

— A fost bine la mare? o întrebă a cîta oară.

— Impresiile nu se pot împărtăşi într-o singură clipă. Vreau să fac dragoste...

— Pe Emil nu l-ai întîlnit acolo?

— Ce să caute el la mare? El preferă aerul de munte şi-apoi... parcă spunea că pleacă la capătul lumii. Avea un bilet pe insulele Marchize. Mi-a spus Sabina în ajunul plecării mele, cînd am întîlnit-o la frizerie.

— A renunțat, spuse Victor. Mi s-a lăudat şi mie.

— La ce bun?

— Face economii. Are de gînd să vîndă limuzina şi să devină proprietarul uneia noi, mai luxoase.

— Zevzecul! Mă irită trufia lui. Nu-i atît de bogat precum crede că arată.

— Nu se prea înțelege cu soția.

— Nici nu vreau să vorbesc despre dînsul.

— A plouat la mare?

— Ba nu. A fost splendid. Numai zile însorite, vezi că m-am bronzat minunat.

— D'a pe la noi a plouat cu găleata...

— Mai bine hai să dormim, propuse Lorina. Stinge lumina.

— Mîine pleci acasă?

— Vreau să mă satur de somn. Cred că voi pleca poimîine.

— Peste două ore trebuie s-o pişc la serviciu, îşi aminti Victor.

— Cînd vei ieşi, să nu mă trezeşti, te rog.

— Dormi, iubito. Să visezi un cal alb.

— De ce alb?

— Aduce noroc.

— Multe trăsnăi îți mai trec prin cap.

— Gata, adorm... Ieri fotbaliştii de la "Nistru" au cîştigat partida cu "Zalgiris".

Cînd soții adormiră, la geam se mijea de ziuă.

Lorina a plutit într-o lume de vis: murmura prin somn, mereu ridica mîinile în sus, imitînd zborul pescăruşilor... chemînd numele soțului... Victor trezit, privea chipul ei drăgălaş, mîngîindu-i părul mătăsos, pielea bronzată...

* * *

După vacanța de la mare, Lorinei începu să i se năzărească că-i urmărită. Se simțea o criminală în fața soțului, dar... era suficient să schimbe două-trei vorbe cu el, ca să se convingă că suspiciunile-i sînt neîntemeiate. Devenea stăpînă pe situație. Îl căuta mereu pe Kuraliu prin culoare, adeseori se cerea în audiență... dar şeful, după concediu, era foarte ocupat — şedințe peste şedințe. N-avea timp să-i acorde atenție. Lorinei îi mai era frică să nu fie divulgată de bătrînelul de la serviciul personal. "Faptele, medita ea, totdeauna lasă urme. Urmele se transformă în vorbe, iar vorbele s-aud Doamne–Dumnezeule, numai să nu se audă ceva..."

Adeseori zăbovea lîngă geamul ce dădea în curtea clădirii. Cu mîinile încrucişate la piept, urmărea plină de înfrigurare limuzina neagră, care-l aducea pe Kuraliu la serviciu, regretînd întruna că va mai trece o zi, fără ca el s-o observe. Socoti că... îmbătrîneşte. "A zburat ultimul crîmpei al tinereții. Cui trebuie, o nenorocită ca mine? S-a zis cu toate. Kuraliu şi-a satisfăcut plăcerile... şi-a bătut joc de mine? El crede că lui i se permit multe? Nu se teme că mă pot preface în răzbunătoare? Chiar nu-i e frică?"

Revolta ce-i clocotea în suflet o îndemna să-i deschidă uşa biroului, parcă voind să-i mărturisească chinurile ce o năruiau, însă Petre era potopit de griji şi necazuri. El pleca în deplasare prin republică şi cîte o săptămînă nu-l vedea. Gîndurile rebele continuau s-o copleşească. Ea aştepta de la viață o idilă, vise luminoase, dar constata că toate nu sînt decît nişte iluzii spulberate. Continuau s-o roadă îndoielile. Peste oraş zbura vara. Persista miros de flori şi de vin nou. O mai înspăimîntă gîndul că poate fi gravidă de la Petre. Totul devenise trist. Numai nopțile păreau fermecătoare. Frumoase-s nopțile, toamna, în Moldova! Luna ca totdeauna licărea printre ramurile arțarului mare ce creştea lîngă geamul lat... Petre continua parcă s-o ocolească. Lorina hoinărea pe străzile aglomerate ale oraşului. Uneori nu se ducea la serviciu. Hrănea cu fărîmițe de franzelă porumbeii adunați lîngă clădirea înaltă, cu orologiu din centrul oraşului. În amurg urmărea, cu nostalgie şi tristețe, amintindu-şi de anii adolescenței, perechile care se plimbau prin parc. Alteori se aşeza pe o bancă de pe aleea clasicilor, ascultînd freamătul teilor, amintindu-şi cu răsuflarea întretăiată de serile chinuitoare şi pline de discuții în casa bătrînei Roza Lvovna. Recita pentru sine versurile de dragoste ale marelui poet Eminescu... convinsă că iubirea adevărată e zidită şi din dureri. Nu fiecare muritor de rînd are norocul să simtă în viață dragostea adevărată... Nici ea n-a simțit-o. Ce folos c-a iubit un om căsătorit. Ea — o zeiță, iar el — un neghiob! Asta să fie marea dragoste? Nimeni nu poate şti. Prea şi-a făcut de cap! O deruta bunătatea dezarmantă a soțului, dar o considera ca pe ceva obişnuit. Cînd prinzi a te obişnui cu ceva, acel "ceva" aproape că-şi pierde valoarea. Nici pe Victor nu

vroia să-l piardă. În comparaţie cu dînsul, Petre nu făcea nici o ceapă degerată. “Spatele frontului! aşa o numea în glumă Victor. Soţia menţine focul nestins al familiei”. Vorba asta a lui o calma.

Vara a fost dat în exploatare Circul, Teatrul de Operă şi Balet. Vroia să fie angajată într-o instituţie culturală, fie şi femeie de serviciu, dar să scape de ruşinea care o măcina zi de zi… După cîteva zile de îndoieli şi frămîntări, hotărî să se concedieze de la biblioteca uzinei. A depus cerere. Dar de cum cererea nimeri pe masa lui Petre, interfonul… se făcu roşu. Şeful o chemă la convorbire. Auzindu-i vocea, Lorina simţi că inima ei deveni de ceară. În birou nu era nimeni…

— Am fost grozav de ocupat, dragă, o sărută el cu gingăşie pe obraz, înmînîndu-i un buchet superb de trandafiri, scoţîndu-şi ochelarii. Iartă-mă. N-am avut grijă de tine şi-mi închipui ce suflet ai avut zilele trecute…

— Taci! şopti Lorina, acoperindu-i cu palma buzele cărnoase. Uităm ce-a fost. Totul s-a topit fără urmă…

— Am noutăţi pentru tine. Comitetul sindical al uzinei a hotărît… să-ţi ofere o garsonieră în căminul pentru familişti. Cu toate dependinţele. Etajul trei. Am dat deja dispoziţie să se facă reparaţie capitală acolo… E o încăpere modernă! N-o să regreţi. Poftim bonul de repartiţie. Săptămîna viitoare vă mutaţi.

Pe faţa Lorinei se profilă o lumină de izbîndă. Deodată se aruncă în braţele bărbatului, cuprinzîndu-l şi sărutîndu-l cu patimă.

— Şi încă o noutate, continuă Petre cu emoţie vădită. Avem prilejul să plecăm în delegaţie, luna viitoare, la capătul lumii, în Kamceatka. Mă vei însoţi ca… secretară… Acolo o să admirăm vulcanii, ne vom scălda în apa gheizerelor. Vous etes d’accord, madame?

— Avec plaizir, mon şher!… zise Lorina.

— În interes de serviciu, o încredinţă Petre. Am deja procurate bilete la avion. Mîine-mi spui dacă mergi sau nu…

Reveni acasă înaripată. Se convinse că repurtase prima victorie, dar nu se hotăra să-i spună soţului, pentru a nu-i trezi bănuieli.

Dar aflînd de la ea noutatea, Victor era în culmea fericirii. Peste o săptămnă s-au mutat la căminul familiştilor. Camera era frumoasă şi spaţioasă. Mirosea a lemn, vopsea proaspătă. Cu ajutorul vecinilor, Victor prinse în perete poliţele de cărţi. În antreu înstală panoul de proiectare. Au cumpărat un divan, o masă, patru scaune…

Lorina s-ar fi mulţumit cu această mană cerească, dacă Petre n-avea să se folosească de serviciile interfonului.

— Dacă nu mergi la Kamceatka, merge altcineva, îi zise el. Aşa cere instrucţia: să am cu mine o secretară.

— Crezi c-o să mă relaxez în asemenea călătorie? La capătul lumii.

— Acolo te vei odihni. Eu voi munci. E unica ocazie să faci un voiaj.

— Ce boli se tratează în gheizerele de acolo?

— Tot ce vrei. Pînă şi... Pe scurt: ginecologia e pusă acolo pe roate. Soția m-a informat deja...

— De ce n-o iei pe ea?

— A fost cu mine în călătorie o singură dată. M-am săturat de ea ca de mere pădurețe şi ea de mine.

— Soția dumitale e medic?

— Ginecolog. Dacă ai nevoie de ajutorul măriei sale.

—...O să merg la Kamceatka.

— Cum te-ai aranjat la cămin?

— Bine.

— Curînd se va îmbunătăți situația ta materială.

— Cît de repede?

— Să fii cuminte, să mă asculți.

— Am înțeles.

— Iat-aşa... Îmi placi, sufletelule!

Lorina aşteptă ziua plecării în deplasare. Victor, auzind că i se vor plăti diurnele din contul uzinei, nu se împotri. Lorina, pomenindu-se gravidă, se zbuciumă pe la cunoştințele ei, pînă nimeri... la soția lui Petre. Stătea pe masa de operații, urmărind cu tremur chipul obosit al doctoriței, pe uşa căreia atîrna o tăbliță cu laconica inscripție “A. Kuraliu”. La finele operației de chiuretaj doctorița îi vorbi:

— Ce frumoasă eşti, dragă, şi ce păcat că nu vrei să naşti... Ai făcut un păcat mare!

— Am deja un copil, se apără Lorina. Dar fără acoperiş deasupra capului...

— Unde lucrați?

— La biblioteca orăşenească.

— Acolo există rînd?

— Pe hîrtie există.

— Totuşi copii trebuie să mai ai... Stranie e viața, făcu deodată doctorița, prăbuşindu-se obosită pe scaun. Unii se chinuie să-i aibă şi nu-i au, alții... îi omoară. Ce folos c-am ajuns la bătrînețe fără de copii?..

— Înfiați pe cineva.

— Una e copil adoptiv şi alta e cel născut de tine. Sîngele tău e sfînt, continuă cu tristețe femeia, ajutîndu-i să se ridice de pe masă. Necesitatea nu cunoaşte lege.

Trei zile Lorina a stat acasă în concediu medical. Cînd se întremă peste o săptămînă, împreună cu Petre, plecă în țara vulcanilor.

Cele zece ore de zbor fără escală o impresionară. Avionul plutea deasupra Oceanului Înghețat de Nord. La orizont o urmărea mereu prin hublou Steaua polară, aurora boreală... În zori, cînd avionul decola lîngă golful Avacea, doi vulcani grandioşi fumegau domol în zarea oraşului Petropavlovsk.

Chiar din primele clipe Petre era mereu ocupat. Pleca dimineața şi venea seara tîrziu. Locuiau într-un hotel de categorie superioară, aflat în vecinătatea unei piscine cu apă termală. Rămînînd singură, Lorina căuta distracții în stațiunea balneară din vecinătate, unde se lecuiau militarii. Cobora în hol, trecea în coridorul luminos, pînă nimerea la piscină. În stațiune se tratau maladiile cardiovasculare şi genitale. În chiar prima zi a făcut cunoştință, la o pizzerie, cu Serghei Proboteanu, originar din Moldova, moldovean de naționalitate, căci îşi uitase şi limba, şi obiceiurile de acasă. A fost o vreme aviator militar, dar se îmbolnăvise de poliartrită şi se trata. Era smead, înalt, cu ochii albaştri. Deşi nu ştia graiul matern, aştepta cu sufletul la gură clipele în care Lorina îi vorbea româneşte, căutînd să-şi amintească cîte ceva... Se mai întreceau la înot. Serghei se simțea bine în compania ei. Mai jucau ping-pong într-o sală mare, luminoasă. Fiind o fire inteligentă, Serghei îi povestea entuziasmat despre profesia sa, despre zborurile efectuate în Vietnam, despre trecutul părinților lui deportați în Siberia şi cîte ceva din propria-i biografie. Părinții, originari de prin părțile Teleneştiului, fuseseră deportați cînd avea doar şapte ani... El mereu se interesa despre Moldova. Îşi amintea vag umbra unor butuci de viță de vie — unica amintire despre baştină ce-i rămăsese întipărită pentru totdeauna în memorie.

...Deocamdată, se plîngea el, boala mă ține în mrejele sale. Nu pot dezdoi degetele. Lorina îl dădăcea ca pe un copil. Numai seara, cînd apărea Petre, se despărțeau, ținîndu-l parcă la distanță.

La cîteva zile, Lorina începu să se plictisească în compania lui Petre. Zbura mereu cu gîndurile la fiică şi la Victor. Acasă era miezul toamnei, cu un soare cald, iar aici, la marginea Oceanului Liniştit, ningea. Vîntul vălura coamele de zăpadă de pe piscuri, fluturîndu-le chiar deasupra craterelor celor doi vulcani. Toată frumusețea era potopită de un soare de aramă ce-şi trimitea razele în infinitul Oceanului. “Ce-i cu mine, pe ce cale am pornit? Şi unde o să ajung?” o încolțeau din cînd în cînd părerile de rău.

Avea o presimțire stranie. Îi părea că nu va mai vedea curînd fiica, ființa apropiată. Petre se reținea mai în toate serile pînă tîrziu, în convorbiri cu oameni de afaceri la Paratunka... Apoi apărea într-un tîrziu cu un vraf de

cadouri japoneze, taiwaneze, obosit şi îngîndurat. Lorina primi în dar de la prietenii lui Petre o rochie din stofă chineză, un costum sport german. Cînd cobora în restaurantul de la parter, unde se afla un magazin cu mărfuri în exclusivitate de import, bărbații tineri o savurau cu privirile, iar cînd venea să se scalde în piscină, îi urmăreau mişcările grațioase de felină... În restaurant devenea veselă şi îndrăzneață. Nu se sfia să accepte, dacă era invitată la dans.

Comanda mereu muzică moldovenească. Orchestra de la terasă ştia o singură melodie "Trandafir de la Moldova"... Dansa uşor, chiuia vesel... Se bucura nespus, cînd oamenii adunați în sală, îi aplaudau măiestria. Invita bărbați necunoscuți, pe cei sfioşi, făcîndu-le mare plăcere. Întîmplător, observîndu-i ingeniozitatea, în inima lui Petre se înfiripă gelozia. O silea să se întoarcă la hotel. Deveni grozav de cicălitor. "Cine e tipul care te învîrtea, şoptindu-ți la ureche? De ce i-ai zîmbit cînd ai ştiut că sînt alături de tine?.." Ea ajunse nemulțumită... la istoria avortului... Aflînd cu surprindere noutatea, pe fața lui Petre apărură broboane de sudoare îl cuprinse tremuriciul. Lorina cuprinse cu amîndouă mîinile plapuma şi îşi ascunse ochii...

— De ce-ai omorît fătul, nesocotit-o?

— Trebuia să cresc copii străini?

— Eşti sigură că a fost al meu? o întrebă Petre, cu regretul că întreaga viață a fost învinuit de soție că e steril. Doar credeam...

— Nu încape îndoială, surîse Lorina. Medicii mi-au făcut chiuretaj, chiar propria-ți consoartă... N-o să nasc în viitorii zece ani...

— De ce nu m-ai anunțat?

— Mă priveşte doar pe mine. Sîntem diferiți şi ne-am cunoscut întîmplător. Ceea ce facem acum e un vagabondaj sexual. De ocazie! Eşti de-acord cu mine? Lorina izbucni în rîs, lăsîndu-l pe Petre încruntat. Nu ți-s datoare cu nimica. Poți să-mi fii amant şi atît... Cînd ne-am întors de la mare, aveam nevoie de susținerea ta morală. Dar m-ai ocolit...

— Lorino!.. Spune, fetițo, de ce mi-ai omorît copilul?.. Pentru el îți plăteam un milion...

— Dispui de asemena bănet?

Neputincios, Petre îşi cuprinse fața în palme.

— Naşte-mi un copil şi părăseşte-l pe prostul tău.

— Mă abțin, răspunse Lorina. Ceea ce facem aici rămîne.

— Cu mine te vei simți ca o regină oriunde. E totul în puterile mele.

— Ce declarații pompoase!

— Promite-mi c-o să naşti un copilaş! se umilea Petre.

— Dacă mai boceşti, mă răzgîndesc chiar acuma...

— Bine, tac... Dar jură-mi mai întîi.

— Bine, bine... Lorina se prefăcea că-i veselă, dar sufletul îi lăcrima. Pe lîngă compătimire, Petre îi trezea repulsie. Nu putea ierta slăbiciunile bărbaților. Gîndul o duse la chipul plin de bărbăție al lui Serghei...iar cînd adormi într-un tîrziu îl visă... pe Victor îmbrăcat în alb, păşind pe o cîmpie imensă, acoperită cu lumînări aprinse. La orizont, un crucifix ardea cu flăcări puternice ca şi lava vulcanică. Ochii aprinşi ai soțului o săgetau cu fulgere, îndemnînd-o să-l urmeze spre înălțimile astrale, pentru a întoarce flăcările la începutul lor, a-l scoate pe Hristos de pe cruce, a-l salva... Ea însă nu-i răspundea. Îşi avea chestiunile sale, pînă se pomeni acoperită cu un val de pămînt bolovănos şi negur ca smoala.

Se trezi speriată. Petre sforăia gălăgios. Afară totul era acoperit de polei. Dinspre golful Avacea bătea vîntul... Dimineața se pregăteau de reîntoarcere în Moldova. Înainte de-a părăsi hotelul, au coborît în restaurant. La masă se alătură Serghei. La despărțire Lorina îşi permise să danseze cu el un dans. Era veselă, sinceră, puerilă.

După ce au făcut schimb de adrese, Serghei le zise cu tristețe în ochi :

— La prînz veți zbura din Kamceatka şi tot la prînz veți ajunge în Moldova. Ce mult aş vrea să vă însoțesc!

* * *

După zborul obositor, Lorina şi Petre s-au întors acasă pe la miezul nopții. Au comandat un taxi şi de la aeroport au venit să se adăpostească într-o casă de la marginea oraşului, locuința unui cunoscut de-al lui Petre, care era plecat în Kongo. Casa era mobilată cu obiecte de anticariat, avea geamurile arcuite, coloane stil doric în prag. Sobele din teracotă chineză. Reproduceri din pictura barocă împodobeau pereții. Draperiile grele de pluş bordo creau o atmosferă solemnă. Obloanele deschise lăsau lumina să pătrundă din belşug.

— Avem timp pînă-n zori şi pentru dragoste...

— Avem... îngînă Lorina, contemplînd volumele operelor complete ale lui Dickens, rînduite pe polițe. Minunat castel, Petre!

— Aici ne va fi sălaşul. Să-l numim de azi înainte "Ministerul bordelului".

În frigider era depozitată o colecție de şampanie. Au băut pe îndelete.

— Ce bine e că o să-mi naşti un copil, repeta Petre. Poate nu numai unul, ci doi, trei...

— Încetează, bărbate! Nu-s o combină de făcut copii, rîse ea amețită nițel. Linişteşte-te!..

“Poate e păcat să fac asemenea promisiuni, gîndi Lorina. Oare cum se simte o femeie în momentul cînd e însărcinată cu-al zecelea? Ce gînduri, Doamne!”

— La ce te gîndeşti, scumpo?...

— Încerc să adorm, zise Lorina, întinzîndu-se în aşternut...

Cînd s-a trezit, Petre pregătise aperitivul, formă un număr de telefon şi chemă şoferul personal:

— Radu?.. N-am cutezat să te deranjez aseară... Vino cu căruța la “castel”... pe la vreo zece...el puse receptorul şi zise încet: Vom pleca la serviciu cu maşina mea. Pentru prima oară, împreună...

— Aş dori să mai dorm, dacă se poate...

— Ți se permite totul, zise împăcat Petre, lăsînd la căpătîiul ei o cheiță lucitoare. Cînd vei pleca, dacă n-ai să ai răbdare să m-aştepți, închide uşa.

Lorina se trezi pe la amiază. Se simțea obosită.O durea capul. Bău apă sifonată, dădu draperiile la o parte. Soarele era strălucitor Cerul înalt, neobişnuit de albastru. Pe fundalul lui roiau stoluri de păsări pregătindu-se probabil să-şi ia zborul spre țările calde. Pe copaci se iviseră frunze galbene, tremurătoare. Aerul întremător de-afară pătrundea prin ferestruica deschisă. Îi plăcea luxul, liniştea şi confortul în care se pomenise. “La naiba cu sacrificiile, îşi zise ea şovăitor. O viață trăiesc!... Petre e prostănac, dar bogat! Şi apoi... soțul meu nu va şti despre aventurile mele, că-i nechibzuit şi el. O femeie frumoasă ca mine trebuie supravegheată şi păzită ca ochii din cap! Dar el? Îl înşel? Ei şi? Astăzi e la modă! Cine are nevoie de fidelitate, cînd cei din jur se bucură de privilegii şi plăceri?..”

O copleşeau un roi de gînduri. Păşea spre casă, pe străzile semipustii ale oraşului, fără dispoziție. Victor nu era acasă. Ea aduse odaia în ordine. Pretutindeni erau împrăştiate scheme şi schițe. Coşul cu gunoi era plin cu coji de ouă. În lipsa ei, Victor se alimentase doar cu scrob şi ceai. Biblioteca soțului era completată cu patru volume de Pablo Neruda, pe care era o dedicație a unui oarecare Loemaa. Îi plăceau versurile marelui cilian şi se afundă în lectură. Apoi făcu demîncare. Adusese din Kamceatka delicatese. Cînd Victor reveni de la serviciu, masa era gata. Mîncă lacom, ascultînd impresiile soției despre țara magică a vulcanilor, despre Valea gheizerelor din rezervația naturală Kronoțk. Apoi Victor se lungi în pat, ca să adoarmă îmbrăcat, cu o gazetă pe piept. După ce spălă vesela, Lorina se aşeză la căpătîiul lui, privindu-l multă vreme cu luare-aminte. Îi asculta răsuflarea domoală, bătăile inimii...

A doua zi la serviciu, Lorina citi ordinul cu iscălitura lui Petre Kuraliu, în care se aducea la cunoştință că familiei Inereanu i se repartizează, din fondul administrației, un apartament cu trei odăi în “cartierul aristocratic” al

oraşului, la etajul 20. Aflînd noutatea, Victor era şocat de izbînzile surprinzătoare ale Lorinei, urmărind-o cum ea dansa bucuroasă prin odăile încăpătoare.

— Cînd va afla Emil, o să-i crape băşica udului de invidie... Să ştii cum se trăieşte în ziua de azi, Victore! Dacă eşti molău, te papă cuțu! Uneori, pentru a-ți atinge scopul, trebuie să fii nu numai deştept, dar şiret, mai ales cînd sînt puse pe cîntar interesele familiei... Iar dacă nu reuşeşti nici una, nici alta, dreptatea se mai dobîndeşte cu... pumnii!

— Cum ai reuşit să obții această mană cerească, draga mea?

— Cu pumnii! rîse mulțumită soția.

Victor simțea că-i dator să se "predea" în fața argumentelor ei. Continua s-o admire cum se plimbă mîndră prin odăile pustii, tot zicîndu-i:

— Totuşi pentru mine rămîi o veşnică enigmă. Pentru asta te iubesc!..

— Victore, răspunse ea chibzuind, am descoperit că sînt bărbați de trei categorii: de calitate superioară, grupa întîi, grupa a doua, iar tu... tu eşti, pur şi simplu, un bărbat deştept în pantaloni...

— Nu crezi că pot să mă supăr? o făcu pe ofensatul Victor.

— Dacă te superi, rîse Lorina, renunț la apartament.

Victor era prea bine dispus pentru ca să-i ia vorbele în serios. Era în stare să i le ierte pe toate... De azi înainte putea să lucreze la proiectul său în condiții splendide. Îşi potrivea părul negru la tîmple, alegîndu-şi cărare dreaptă în moalele capului, iar glasul conştiinței îl îndemna: "Învață, sărăcie!"

23.

Pentru Victor toamna a fost complicată. Trăia cu remuşcările că a încheiat-o cu proiectul, dar nu-l desăvîrşise pentru a-i putea convinge pe "giganții" arhitecturii, participanți la simpozion. Cu cît lucra la desăvîrşirea proiectului, cu atît mai multe lacune descoperea. Devenise irascibil. Deseori bombănea supărat ceva sub nas. Gîndul că are datorii financiare față de rude şi cunoştințe îl scotea uneori din sărite. Procurase mobilă în rate, reținîndu-i-se din salariu. Deseori rămînea fără o lețcaie, îndurînd lipsuri sfidătoare. Muncea ca un sclav, dar, în consecință, se alegea cu neîncredere în propriile forțe, cu lipsă cronică de bani.

Maximilian continua să invite delegații la institut, în biroul lui Inereanu, demonstrîndu-le macheta orăşelului; îl prezenta pe autorul ei. Victor, de la o vreme, se plictisi de-atîtea ceremonii... Într-o bună zi, directorul nitam-nisam conchise că proiectul lui Victor nu prevede ca în jurul orăşelului să se sădească alei de copaci, ci ziduri crenelate din piatră albă exportată de la Brăneşti.

— Lumea copiilor trebuie să fie veşnic înconjurată de verdeață, oricît de frumoase şi atrăgătoare ar fi zidurile de piatră, parcă-i ordonă directorul.

— Voi face aşa... doar sînteți conducătorul meu ştiințific.

Peste cîteva zile Victor veni la director cu proiectul corectat. Maximilian se arătă entuziasmat şi, peste o săptămînă, îl informă că a făcut un demers din partea institutului la Guvernul republicii, ca orăşelul să fie inclus în planul de construcții ce vor fi începute la anul viitor. Ideea a fost discutată în prealabil. Toate acestea s-au făcut în mare taină, încît Victor prima dată a fost înştiințat de către... soție.

— Cîți bani vei primi pentru proiectul pe care îl buchiseşti atîta vreme?

— Poate că o să ne ajungă, răspunse Victor. Cîndva, la licitația din Londra, fiecare pagină din proiectul meu va costa mii de dolari.

Gluma o irită pe Lorina.

— Am auzit că Daniela te ajută masiv şi relațiile voastre nu pot fi relații numai de prietenie. Cu ea poți face dragoste, sex... Să nu încerci să mă convingi că între tine şi Daniela e doar o colaborare de serviciu...

— Deşi fantezia mea e bogată, vorbi Victor, nici nu încerc să reproşez...

“Ce poate aduce ziua de mîine, se frămînta Victor, atunci cînd în locul nostru vor veni alții? Unul trăieşte ca un meteorit, ca o scînteie, iar mie mi se pare că trec prin viața aceasta ca... o santinelă... Mereu trebuie să am o comportare în conformitate cu principiile morale. Succesorii noştri vor privi cu ironie la mrejele ruginite ale timpului de azi, la capriciile soțiilor noastre mereu nesatisfăcute ba cu masa, ba cu casa, învinuindu-ne de naivitate şi orgolii... Nu voi fi capabil să rezist cu ideile mele în fața timpului modern. Azi pune totul la cîntar o zi. O zi poate aplana conflictele dintre popoare, poate atîța un război crîncen ori declara pacea. Într-o zi pe pămînt se nasc mii de oameni şi nimeni dintre noi nu e în stare se evite această legitate, nici cu cel mai ilustru, genial proiect. În fine, o zi poate determina viitorul unei epoci...” Iar față de soție... Mă străduiesc să am conştiința curată... Daniela este doar o poveste foarte frumoasă, care mă înaripează, mă inspiră, mai mult, nimic...

Gîndurile, uneori haotice, îl duceau adesea la o frontieră imaginară dintre prezentul şi trecutul destinului, acoperit de pînza colbăită a vremii. Amintirile parcă-l luau de mînuță şi-l duceau, şi-l duceau... la clipele copilăriei... Cu bunicul cutreiera dealurile, cîmpiile din preajma satului. Mai vedea aievea iernile geroase cu multă zăpadă, cînd amîndoi, bine îmbrăcați, încălțați în opinci, mergeau în pădure după ciotce cu sania. Se întorceau degerați acasă, făceau focul în sobă. Pe plita de fier puneau să fiarbă terciul... Bunicul aducea din beci murături. Mîncau cu linguri mari de lemn. Se încălzeau la sobă... Vag îşi amintea clipele cînd bunicul îl ducea la

grădinița din josul satului... Acolo, o femeie în şal negru îi hrănea cu lapte acru...”

Cînd era năvălit de amintirile copilăriei, văzîndu-l în vis şi pe bunelul, Victor avea impresia că viața i-a devenit şi mai bună, şi mai veselă. Chiar dacă Lorina aştepta în zadar ca el să-i dea multe explicații...

* * *

Liniştită şi împăcată Lorina plecă la părinți şi o aduse pe Victorița. Cîteva zile nu se duse la serviciu. Îi dădu lui Petre de ştire că stă cu fiica din cauză că... ştie el din care cauză... Căpătase un loc la o grădiniță, aflată într-o văgăună îndepărtată a oraşului, în apropiere de institutul lui Victor. Copila nu era obişnuită să asculte părinții. Bunicii o răsfățaseră la culme... În primele seri, în apartamentul lor se cuibărise o puzderie de țînțari şi, din cauza scîncelii, ei nu-şi puteau găsi odihnă. Corpul Victoriței se acoperise cu băşici mărunte, roşii. Doctorul i-a prescris medicamente pe care fiica le refuza... Cînd se însănătoşi de-a binelea, toată grija pentru copilă, seara şi dimineața, era pe capul lui Victor. O ducea la grădiniță cu două transporturi. Întîi, pînă în Dealul Viilor, mergea cu troleibuzul, apoi călătoreau cu autobuzul, ca de la stația terminus o bună parte din cale s-o parcurgă pe jos. Aceste călătorii îi înghițeau o groază de timp, mai ales în orele de vîrf. Victoriței îi plăcea să meargă alături de tăticu’, să-l prindă de mînă, să danseze şi să îngîne ceva... Adeseori o ducea după cap, mereu spunîndu-i poezii. Victorița le învăța repede şi bătea din palme bucuroasă cînd le recita. Superbe erau serile senine, cu luna plină. Copila admira astrul ceresc şi atunci Victor o întreba:

— Ce face luna, Victorițo?

— Luna se spală şi... face gimnastică...

În drum spre casă mai treceau pe la cafeneaua din Malina Mică şi o servea cu înghețată şi alune. Era bucurasă şi-i povestea tăticului cele mai importante evenimente, cu lux de amănunte, de la grădiniță: ce a făcut Petrică, ce a spus Ionică, cum a plîns Irinuța... Curînd amîndoi au devenit mari prieteni... Victorița nu mai aştepta mult rugată, recita mereu poezia pe care Victor o ştia din copilăria lui, de pe timpurile cînd bunicul îl ducea la grădinița din sat:

“De ce nu vii o, turturică!
Nu vezi că ziua s-a sfîrşit
Întoarce-te la noi în grabă
Spre cuibul tău cel liniştit
Te-naltă iar în zbor voios
Despică zarea curios
Să nu te prindă uliul furios.

De ce nu vii pe la fereastră
Să fim prieteni amîndoi
Şi eu să-ți dau grăunțe multe
Şi pîine — fărîmițe moi?..”

Pronunțarea Victoriței era uneori ghidușă, amuzîndu-l, şi Victor devenea pentru toată ziua vesel şi bine dispus, deşi grijile de la serviciu nu-l slăbeau nici pentru o clipă.

Victor se străduia să recupereze timpul pierdut cu Victorița sîmbăta şi duminica. Lorinei nu-i plăcea să rămînă singură acasă. Fiica mai era capricioasă; o irita, o obosea. Seara, cînd soțul se întorcea de la serviciu, Lorina ieşea în oraş să se relaxeze. De la o cabină telefonică îl chema pe Petre şi plecau la “castel”... Victor adeseori rămînea serile lungi cu Victorița, aşteptînd pînă tîrziu zbîrnîitul unui motor de maşină, cînd apărea Lorina. Nu îndrăznea s-o bănuiască, deşi în adîncurile inimii i se înfiripa o mică gelozie... A încercat într-o seară s-o dea la socoteală pentru întîrzierile ei... Lorina avu cces de isterie.

— Am devenit adevărată roabă a sîmbetelor şi duminicilor... Tu te delectezi cu mironosița ta între panourile de proiectare iar eu trebuie să dădăcesc fiica... Unde umblu serile? În parc!.. Admir stelele, luna, mă relaxez... Mă odihnesc...

— Bine, bine... se străduia Victor s-o îmbune. Nu te supăra chiar atît de tare. Gelozia nu e chiar atît de rea în inima unui soț care-şi iubeşte soția.

— Dar e un lucru urît... se împăca necăjită Lorina.

— Mai mult n-am să fac! – zicea zîmbind Victor, revenind la gîndurile sale... Biroul de la serviciu părea “asaltat” de nenumărate comisii guvernamentele, cerîndu-i dări de seamă, informații, rapoarte. Iar Lorina îl tot cicălea cu dojnă:

— Rău te gîndeşti la familia noastră... Sezonul de odihnă e în toi, ai promis cîndva c-o să ne odihnim la mare...

— La vara viitoare vom pleca neapărat la Carolina Bugaz.

— Nici nu roşeşti cînd nu te ții de cuvînt!

— Vezi, că nu pot, zise Victor cerîndu-şi iertare.

— Atîta lume pleacă la Dunăre, vorbi Lorina visătoare. De ce n-am purcede şi noi? La uzină ni se propun bilete, încheia dînsa.

Cu gîndul la Petre, care o dorea pe zi ce trecea tot mai mult. Ea după fiecare întîlnire, primea de la Petre bani să-şi procure haine în vogă, pentru a-i fi drag s-o privească... Uneori, călătoreau cu maşina în afara oraşului, se ascundeau în restaurantul “Ciocîrlia”, dintr-o dumbravă cu nuci tineri, beau şampanie, mîncau încgețată... Lorina nu îşi închipuia viața fără el. O băteau

gîndurile să-i spună despre toate aventurile ei amoroase soțului... Numai un imbold lăuntric o stăpînea. Dacă Petre pleca în deplasare pentru mai multe zile ea devenea iritată şi ieşea din pepeni.

— Lasă, Petre, lasă... îi zicea ea. Dacă voi fi gravidă, îți voi spune îndată...

— Nu pot trăi fără tine se destăinuia Petre copilăreşte... Să facem ceva, Lorino, zicea el, sorbind-o din ochi.

Deşi la serviciu, Kuraliu era cu totul altul. Îşi permitea să facă observații la stînga şi la dreapta, cu şi fără motiv... Lorina se obişnuise cu felul lui de a fi şi-şi vedea de treabă la bibliotecă, era corectă cu colegii şi nimănui nu-i trezea nici o bănuială că este amanta şefului...

Dar cum numai obținea o țîră de timp liber, Lorina se învălmăşea tot mai mult în vîltoarea distracțiilor. Procura bilete la concerte, spectacole, cinema, cheltuind banii cîştigați "la castel". Uneori se bucura că Victor este un paravan în calea aventurilor sale, alteori se enerva că el e nechibzuit şi nu observă nimic. Uneori... se ruga lui Dumnezeu ca soțul ei... să devină concubinul Danielei, convinsă că Victor nu se lasă ademenit de blonda visătoare...

Lui Victor, la toate grijile, i se adăugase... momentele plăcute ce le petrecea cu Victorița. Îi ducea dorul ziua, cînd se afla la serviciu, povestea pasionat tuturor colaboratorilor despre micuță. Seara păşea grăbit pe străzile aglomerate s-o ia de la grădiniță. Oprindu-se în parc să se relaxeze în preajma havuzului străjuit de doi lei de marmură, avea strania presimțire că printre teii, unde se afla bustul marelui poet, parcă-l urmăreau nişte ochi mari, roşii... Apoi se conturau nişte zîmbete hidoase, înrăite... De undeva de sus, printre vîrfuri de copaci, coborau frînturi incandescente de imagini, adunînd în fața-i chipul Viforului Roşu.

— Lasă gîndurile tale mărunte şi fereşte-te de capricii, căci nici tu, nici strămoşii tăi deocamdată n-au izbutit să realizeze ceva irepetabil, să lumineze lumea. Sînteți un neam care abia încearcă să prindă aripi... Prea nesigur vă este zborul...

— Pămîntul nicicînd nu va rămîne fără neamuri, zise Victor. Vor veni timpurile de glorie ale neamului meu... Orice epocă este apreciată la justa valoare la depărtare de... un secol.

— Generația voastră, zise Vifor Roşu, e formată din nişte sceptici, copii teribili ce n-au izbutit să se maturizeze, nu s-au despărțit întru totul de trecut, nu-s pregătiți pentru a cofrunta viitorul. Ca să dăinui în timp cu ajutorul unei singure idei este nevoie să te desprinzi de glia strămoşilor şi să pleci pe alte plaiuri mai fertile...

Din para Viforului începea a se desprinde stîrvuri cu pîntece roşii, învălmăşindu-i drumul spre grădiniţă, încercînd să-i scoată inima din piept, să i-o strivească. Pămîntul ardea în flăcări… Victor păşea bărbăteşte înainte, înspăimîntîndu-l pe Vifor. "De cînd există neamul meu, el şi-a aflat salvarea în lumină, dragoste, muncă şi mişcare. Mişcare! Mişcare! Munca şi mişcarea e totul pentru el!"

Copleşit de jocul propriei fantezii, Victor surîdea aiurea şi nici să-i pese că cineva din stradă urmărindu-l putea să strîngă a nedumerire din umeri…

* * *

Lorina n-avea grijă ca, după serviciu, să se ducă s-o ia pe Victoriţa de la grădiniţă. Era mereu ocupată cu ale ei. Trecuse abia o lună de la întoarcerea ei din călătoria în ţara vulcanilor, cînd într-o bună zi, după ora prînzului, se pomeni în pragul bibliotecii cu un bărbat înalt, zvelt, cu un coş de garoafe roşii.

— Serghei!.. zîmbi ea bucuroasă.

Aviatorul îşi făcu drum prin oraşul lor. Zbura la Montevideo avea la dispoziţie cîteva ore… A invitat-o la restaurant.

— Cum de m-ai găsit?

— Cine caută, găseşte!

— Te-ascult.

— De ce nu porţi numele soţului. Al lui Petre?

Lorina surîse încurcată, apoi se apropie de pick-up-ul din mijlocul sălii şi puse o placă.

— În Kamceatka eram în deplasare de serviciu. Nu fiecare bărbat, care te însoţeşte în delegaţii, este şi soţ. Bărbatul meu e arhitect. Om cumsecade! Mai vrei ceva?

— Scuză-mi lipsa de tact, dar Petre te-a prezentat ca soţia lui, făcu vinovat Serghei. El îi luă mîna, i-o sărută.

— Calmează-te şi fii cu gîndul la America Latină, căzu de acord Lorina.

După restaurant au făcut o promenadă prin parcul din preajmă. Vîntul prinse a grămădi frunzele pe la colţuri de străzi. La despărţire, privirile lor se încrucişară… Lorina a fost sedusă… S-au pomenit într-o odaie de hotel, în îmbrăţişări sălbatice, mistuiţi de para focului unei iubiri visate şi pierdute… La aeroport Serghei, salutînd-o milităreşte, i-a spus:

— Să piară toată lumea, dacă inima mă minte… Va veni clipa cînd vom fi împreună…

* * *

"Omul niciodată nu este mulţumit, gîndea Lorina. Fie bine, fie rău."

Oare există vreo îndreptăţire a aventurilor mele? surîzînd ghiduş, cerca să se descurce... înfricoşată de evoluţia lucrurilor. Numai într-o zi, întîlnindu-se cu Emil, s-a bucurat în sine că-i face pămînteanului concurenţă serioasă. Dar după cîteva discuţii, deduse că consăteanul e la curent cu aventura de dragoste dintre ea şi Petre.

Emil se întorsese dintr-o deplasare ordinară, avea haine scumpe, brăţară de aur pe mînă. O invită la un prînz.

— Eşti de aldămaş. Ai primit apartament!

— Şi tu eşti de aldămaş. Curînd vei fi tată.

— Cine ţi-a spus?

— Nu trăim în pădure.

— Aş dori să-ţi văd apartamentul obţinut prin dăruire de trup, zise deodată Emil, trăgînd lacom din ţigară.

— Vino sîmbătă, în ospeţie cu Sabina. Am o gîscă pentru rolă, se va găsi şi un burluieş cu vin.

— Scoate că m-ai convins! zise Emil.

Sîmbătă seara în casa familiei Inereanu ardeau toate becurile, pe masă fu pusă o vază cu gladiole. Pe pereţi şi pe jos stăteau covoare moldoveneşti, procurate în rate. Victor se împotrivea acestui bluf, dar Lorina o ţinea pe a ei.

— Lasă-mă să-i arăt şi eu că pot cîte ceva în viaţa asta sumbră.

Victor îşi puse şorţul şi o ajuta la bucătărie. Făcuse nenumărate drumuri pînă la alimentara de peste drum, după cumpărături. Se pregăteau ca de un examen dificil. Înfrumuseţase casa cu o mulţime de flori.

Oaspeţii au sosit cu o mică întîrziere. Erau indispuşi... Hainele scumpe de pe ei le camuflau întrucîtva starea.

Sabina purta o căciulă de vulpe argintie, blană lungă pînă la călcîie, cu gulerul de lamă, iar cînd o scoase, rămase într-o rochie de velur, cu umerii goi. Îşi puse o etlă splendidă. Emil purta costum stil sportiv: giacă albastră, ghete englezeşti, la cingătoare o cataramă pe care era încrustat un cap de leu...

Nu se văzuseră demult. Emil umbla ţanţoş prin casă, cercetînd pereţii împodobiţi cu reproduceri ale moderniştilor, şi tăcea de parcă uitase cuvintele. Sabina era mai vorbăreaţă. Îi povestea Lorinei cu pasiune despre concediul petrecut în munţii Ala Too, în Kirghizia, cum au băut cumîs. Povestea hazliu, dar parcă-şi lăsase zîmbetul în stradă. Petele cafenii de pe faţă, caracteristice femeilor gravide, o incomodau. Deodată, Lorina propuse:

— Să mergem la balcon, să vorbim, ca femeile...

— Mai bine să mergem la bucătărie. Acolo e cald.

Aprinzîndu-şi țigara, Sabina slobozea rotocoale de fum. Din tranzistorul de pe pervaz izvora o melodie plăcută de la cenaclul “Flacăra”:

Puştoaico, ai un sînge de viperă

Îți zic adio şi te las...

— Cum stai cu sexul? o întrebă Sabina ca din senin.

— Armonie deplină.

— Emil al meu se apropie o dată pe lună şi atunci parcă a lehamite.

— Te cruță! Eşti grăvidă.

— Medicina permite sexul pînă în luna a noua, iar eu sînt abia în a treia. M-am consultat la medicul Kuraliu... Emil îmbătrîneşte, văzînd cu ochii. În afară de bani, nu-l interesează nimic.

— După ce vei naşte, o să uiți complet de el. Linişteşte-te. Viața abia începe. Există şi alți bărbați pe lume.

— Da, îşi şterse Sabina ochii, fie...

Lorina scoase din frigider o sticluță de rom românesc.

— Să ne creăm nițică dispoziție.

— Îți place noul serviciu? o întrebă Sabina.

— Relativ. Am căpătat tot ce am dorit la serviciul meu. În primul rînd, acoperiş deasupra capului...

— Pe mine nu mă aranjează serviciul şi mă țin de el doar la insistențele lui Emil. A lucra vînzătoare înseamnă a fi într-o încordare permanentă. Practicăm antrepriza de brigadă. Fiecare fură cum poate. Eu am grijă să duc contul mărfurilor care-l interesează pe soț. Şi încă... Emil plăteşte pensie alimentară... are un copil din flori, iar părinții mei nu ne mai ajută. Emil s-a certat cu ei.

— Unde ai vrea să lucrezi?

— Am absolvit doar Institutul de Medicină. Ce pot avea comun cu comerțul lui Emil? Voi lucra la magazin pînă ies în concediu de maternitate, apoi atîta mă mai vede pe acolo... deşi Emil mă sîcîie, cerîndu-mi să ocup postul vacant de director al... cimitirului central. Cică acolo e o adevărată vînă de aur: la fiecare îngropăciune poți acapara bacşiş!..

Victor şi Emil, ieşiră şi ei la balcon să fumeze cîte o țigară. Fostul coleg îi arătă o “Volgă” vişinie ce stătea jos, lîngă scară.

— Am de toate, fiule: apartament, maşină, serviciu bănos şi totuşi, în ultimul timp, simt că fericirea adevărată îmi lunecă de sub picioare. Mă sufoc! N-am dragoste, gingăşie şi iubire în casă... Te invidiez: tu ai un scop spre care tinzi, iar eu...

Să nu uiți nicicînd că viața, în genere, uneori se transformă într-o mare tristețe, plictiseală...

— Mai ales viața de familie.

— O să ai degrabă copil şi-ţi va fi vesel, interesant.

— Să dea Domnul! – răsuflă necăjit Emil.

În cameră plutea o melodie frumoasă:

Melancolie, dulce melodie.

Melancolie, misterios amor…

— Sărmana Sabină, oftă Lorina, urmărind maşina vişinie, care plutea în depărtarea bulevardului cu cei doi musafiri. Vai de capul ei!.. E gravidă şi bolnavă! Emil, neghiobul, i-a făcut probleme. Ea se lecuieşte la venerolog! Nici nu vrea să audă de chiuretaj… Atîta vreme nu prindea gravidă…

24.

Victor rămînea în aşteptarea invitaţiei de la Moscova.

— Aş vrea, în sfîrşit, să aflu poziţia oficialităţilor de acolo, zise stînd la o partidă de şah cu Maximilian. Pentru mine şi un eşec ar însemna un rezultat.

— Ai puţuntică răbdare, surîse directorul. Vei pleca… şi vei învinge!

Aşteptarea lui se potolea numai la revederea cu Victoriţa. Micuţa deja citea Albinuţa. Uneori duminica, veneau împreună la locul unde avea să se înalţe orăşelul copiilor, iar în vecinătate se afla cafeneaua "Prichindel", un local bine amenajat, cu picturi murale pe motivele basmelor populare, cu acvarii în care pluteau peştişori decorativi. Fetiţa asculta cu răsuflarea întretăiată poveştile şi istorioarele cu urşi, lupi, balene… spuse de tăticu.

— Închide guriţa cea frumuşică, o lua Victor de mînuţă. Mergem la menajerie să vezi lupul, vulpea, ursul…

Deseori veneau la viile bătrîne din partea de sus a oraşului, lăsate de o vreme în pîrloagă, pînă vor începe construcţiile. Starea podgoriilor trezea jalea şi nostalgia în inima lui Victor. Copiliţa, însă se simţea bine şi cînta bucuroasă noul cîntec pe care-l învăţase de la el:

A venit o vulpe să fure găini

Şi-a intrat tiptil în curte,

La nişte vecini…

Apoi sfîrşind, întindea mînuţele, cerîndu-se în braţe. El o cuprindea fierbinte şi se rotea cu ea în jurul nucului singuratic din vîrful dealului.

Se întorceau acasă în amurg. Lorina îi aştepta şi se bucura cum Victoriţa stătea pe umerii tăticului şi batea tăpuşele…

* * *

— A îmbătrînit tineretul, auzi Victor într-o zi în troleibuz. Şi au întinerit… bolile!

Şi la serviciu părea că a venit o perioadă de moleşeală. Colaboratorii se aflau într-o stare de apatie, găsindu-şi consolarea la tabla de şah. Nici

Ologul nu mai era “băgăreţ” ca înainte. Odată chiar îl invită pe Victor la o cafea.

— M-au întrebat cei de sus despre proiectul tău, zise Ologul. Le-am raportat că e gata şi nu constituie secret de stat. Poţi pleca la Moscova.

— E un act de generozitate din partea securităţii, rîse Victor. Dar la simpozion de ce nu mi-aţi dat aprobare?

— Maximilian a fost de aceeaşi părere cu mine; să nu ne grăbim. Mi se pare că n-am dat greş atunci. Ai mai lucrat la proiect, l-ai desăvîrşit şi-acuma, cred eu, e mai bun...

— De ce spuneţi aşa, dacă n-aveţi studiile respective?

— Securitatea ştie totul. De aceea şi colaborez cu voi...

De fiecare dată discuţia cu Ologul îi trezea repulsie. Se ridică şi-l lăsă pe securist să-şi bea cafeaua singur. Victor în ultima vreme se simţea obosit. Sub ochi îi apăruseră cearcăne, pleoapele-i deveniseră grele. Uneori simţea dureri de inimă.

Daniela îl sfătui să facă plimbări solitare în aer liber, să practice sportul. Şi Victor o ascultă. În vecinătatea blocului unde locuia era un stadion. Dimineaţa făcea cros.

— Salut îndeletnicirile tale, îl îmbărbăta Daniela. De la o luni voi alerga şi eu.

— Pe soţie n-o încînta ultima pasiune a soţului. Mai bine te-ai ocupa puţin cu gospodăria, îi reproşa ea. Să duci sticlele goale la sticlărie, bunăoară, că s-au adunat o mulţime la balcon. Doar vezi că ratele ne înghit tot bugetul. Cît am să le fac eu pe toate?! Te-ai deprins să te dădăcesc.

Soţia nu prea avea dreptate. Victor primea salariu bun şi îi dădea toţi banii, iar dacă îşi lăsa ceva măruntiş, pentru cheltuielile zilnice, Lorina stîrnea tărăboi. Cu timpul însă se deprinsese cu toate capriciile ei. Lorina în ultima vreme devenise imprevizibilă, chiar scandalagie. Ca să evite conflictele, Victor îşi găsea totdeauna de lucru în birou...

* * *

Vestea că mîine trebuie să plece la Moscova i-a adus-o Daniela. Prin telefon îi spuse că a primit o telegramă de la Aştorski... Victor îi dădu Danielei toate copiile proiectelor – schemă. La despărţire, în biroul pustiu băură în doi o sticlă de şampanie, pe care fata o ţinea special, pentru acest eveniment.

— O să-ţi simt mereu lipsa, zise Daniela cu o voce plîngăreaţă.

— Voi reveni acasă cu rezultate bune. Bucură-te de asta...

După o lungă tăcere tinerii s-au îmbrăţişat, s-au sărutat nestingheriţi şi s-au despărţit...

Căzuse prima zăpadă. Fulgii stîrneau fiori de nostalgie. Avea presimțirea că proiectul încă nu-i desăvîrşit.

— Auzit-ai că s-au răzvrătit armenii împotriva azerilor, în legătură cu Karabahul de Munte? îl întrebă şoferul taxiului, un bărbat micuț, cărunt, cu ochi negri ca tăciunele. Ce nu le ajunge oamenilor, se întreabă?..

Victor nu ascultase ştirile de ultimă oră, strînse habarnic din umeri. Şoferul dădu a lehamite din mînă, supărat că are un pasager ursuz, însă continuă:

— Şi Țările Baltice au pornit împotrivă... Cine-i iubeşte astăzi pe ruşi?

— Eu, răspunse Victor cu ironie. Mă topesc de dorul lor...

Spre surprinderea lui Victor... acasă fierbea veselia. Veniseră o mulțime de oaspeți: cunoscuți şi prieteni de la serviciul Lorinei (pe mulți Victor îi vedea pentru prima oară). Intrase tiptil în apartament, urmărind ce se petrece. Prin uşa salonului larg deschisă o văzu pe Lorina în rochie din mătase care părea că pluteşte pe trupul ei ca un nor. Soția hohotea mereu şi se învîrtea veselă, rotindu-şi poalele rochiei să i se dezvelească coapsele. Pe divan cînta un magnetofon. Printre bărbați era şi Emil. Toți discutau agitați evenimentele din enclava Karabah, ciocnind pocalele.

— Bun venit, prietene! îl întîlni deodată un bărbat cu fața roşcată, care ieşind din sufragerie se ciocni față-n față cu Victor. Intră, poftim... Simte-te ca acasă la tine! apoi bărbatul cu fața mare îşi fixă ochelarii pe rădăcina nasului şi o întrebă pe Lorina:

— Ai un oaspete, primeşte-l!

— Acuşica, Petre, acuşica. Lorina veni în antreu, voioasă, şi dînd cu ochii de soț, izbucni în hohote de rîs: Doamne, acesta-i onorabilul meu soț! Ce cadou mi-ai adus?

Victor mai să intre în pămînt de ruşine. Uitase că e ziua de naştere a soției, dar clipi din ochi şi zise:

— Am pentru tine gingaşe sărutări...

Petre reveni în antreu, cu un clondir. Îi umplu lui Victor paharul ordonîndu-i:

— Mai întîi bea-l pînă la fund, apoi, o să-ți dăm voie ca să o săruți pe consoarta ta la douăzeci şi cinci de ani. Odată în viață omul împlineşte asemenea vîrstă.

Lorina dispăru pentru o clipă în salon, stinse lumina şi reapăru în altă rochie, de mătase vişinie. Purta ochelari cu ramă aurită. Ea ridică mîinile în sus, apoi le coborî spre fața lui Victor, se cuprinseră şi se sărutară. Cei adunați începură să aplaude.

— O-o! Ce-mi văd ochii! exclamă, venind la fața locului, Emil. Bien venido, fiule! Simte-te cu noi ca acasă! Să-ți fie puternică vîna

strămeleagului! Să poți dezbrăca iute şi acționa în ritm fugitiv... după formula revoluționarilor francezi: Egalite! Fraternite! Rapidite! Sexualite!..

Lorina luă un pahar plin din mîna lui Petre şi i-l întinse soțului:

— Mai bea unul, pentru fericirea mea! Văzînd că Victor şovăie, îl bău ea, şi... aruncă pocalul pe podea, făcîndu-l țăndări. E pentru fericirea mea! Am dreptate, soțioare?

— Aşa e, gîfîi Victor. Altfel nici nu poate fi!..

Cei adunați aplaudau frenetic.

— Fă cunoştință, zise Lorina cînd se eliberă din brațele soțului, arătînd spre Petre. Directorul meu şi al celei mai prestigioase uzine din oraş, Kuraliu.

— Frumos nume, constată Victor.

— Numai oamenii cu nume de familii frumoase sînt deştepți şi la cîrmă! iar intră în vorbă Emil. El, Kuraliu, fiule, e cel mai bogat cetățean de onoare al oraşului. Să-l scuturi bine la un colț întunecat de stradă, ar zbura biştarii din el ca din dihor putoarea...

— Să lăsăm glumele de-acest fel, reproşă Petre.

— În această seară să nu aud replici! protestă Lorina, ridicînd un deget în sus. Se bea şi se mănîncă! Sus paharul fericirii!

În mijlocul oaspeților, apăru deodată Victorița, care tocmai se trezise din somn. Ochişorii îi străluceau fericiți, întrebători şi, urcînd pe un scaun, începu să recite cu vocea-i puțin somnoroasă, poezia învățată la grădiniță:

Pe-un picior de plai,

Pe-o gură de rai...

Victor o luă în brațe, o sărută pe obrajorii rumeni.

— Copil-minune! zise Petre.

— Poftim! Toată lumea trece la masă! îi îndemna Lorina, continuînd, mulțumită, să se rotească ca un titirez. În astă-seară am organizat masă suedeză. Fiecare să mănînce ce-i pofteşte inima, să danseze cu cine vrea, să bea cît poate!.. Aş vrea să aud şi urările amicilor. Împlinesc un sfert de veac.

Victor după ce o sărută îi dărui un lănțişor de aur, procurat încă din primul salariu, şi-l păstra ascuns. Apoi se apropie de Lorina Petre Kuraliu, care-i ură:

— Să aveți norocul a trei mese în casa voastră: masa de serviciu, masa prietenilor şi masa familiei!

— Pentru norocul celor trei mese! preluară urarea ceilalți.

Emil, care, după ce-i privi pe Lorina şi Victor, zise:

— Sunteți superbi, puilor! Mîine plecați în oraş să faceți o poză. Iar la vară să vizitați Puțuleuca de la Teleneşti. O s-aveți impresii de vulturi...

— Pînă la vară mai este, zise o colegă de-a Lorinei, ce purta rochie galbenă şi avea părul blond încît semăna cu un puişor de găină.

— Just, căzu de-acord Emil, dînd paharul peste cap. Atunci să plecați la mare, la Nikolaev. Acolo sînt cele mai frumoase fete din Ucraina! S-o ştii de la mine, fiule. Pe acolo încă nu şi-a tras piciorul SIDA... Liber poți să te dăruieşti...

— Pentru Lorina! exclamă Petre, ridicînd paharul şi îndemnînd lumea să cinstească. Să fie totdeauna tînără şi mereu frumoasă!

— De ce dumnealui a venit fără soție? o întrebă Victor pe Lorina, cînd s-au pomenit amîndoi la bucătărie.

— Kuraliu?.. Nu ştiu... Datorită lui, locuim astăzi în acest confort. Îți place rochia asta. Mi-a dăruit-o el.

Revenind în salon, oaspeții continuau să discute agitați. Victor vru să se apropie de Petre, dar acela nu se mai oprea:

— Să lăsăm în pace muieruştele din Nikolaev.

— Cele mai frumoase femei sînt moldovencele! afirmă Emil, clătinîndu-se. Ele ştiu ca nimeni altele să facă mămăligă, zeamă de găină, tocană şi borş cu sfeclă roşie. Iar temperament ca al lor nu au nici aborigenele din Papua! A-h!..

— Mare zăpăcit mai eşti, bărbate! rîse Sabina.

Curînd, în odaie iar apăru Victorița cu o păpuşă mare, în rochiță albastră.

— Îți trebuie un frățior, Victorița moşului, zise Emil, luînd copila în brațe. Am dreptate, finuța nănuțului?

— Da... zîmbi copilița printre dințişorii mărunței. Da-a!..

— Nu prea avem noroc de băieți, zise Lorina.

— Este o soluție.

— Care?

— Schimbă cocoşul, răspunse Emil, jucîndu-şi caraghios genele.

— Urați-i succese şi lui Victor, zise Sabina. Astăzi pleacă la Moscova să apere onoarea republicii!..

— Drum bun! zise Lorina, plină de nemulțumire.

— Fiule, ia aminte şi mîndreşte-te, căci oamenii ca tine renasc epoca. Numai noi sîntem nişte consumatori...

— Astăzi el pleacă... nu se putea linişti Lorina. Soțul meu veşnic glumeşte. De doi ani în şir tot pleacă, e pe roate...

— De data asta plec cu-adevărat, peste trei ore, cu trenul, zise mulțumit Victor.

— Mergem la Moscova cu toții! ridică Petre pocalul. Dar pîn-atunci să urăm multă baftă... fotbalului sovietic. Sunt amator de fotbal. Suporter al “Spartakului” moscovit!

— Iar eu sînt pentru “Torpedo”! sări Emil cu vorba.

— În timpul de la urmă mă încîntă “Steaua” Bucureşti, zise colega Lorinei. Deținătoarea cupei europene!

Lorina continua să-şi privească nedumerită soțul.

— La patru dimineața am bilet la tren, îi spuse Victor.

— De ce nu m-ai prevenit că pleci cu trenul?

— Am aflat cu cîteva ore în urmă.

— La o adică, putem schimba biletele pentru mîine, la amiază, interveni Petre. Pleci cu avionul; vei economisi timpul. Prietenii mei te vor ajuta la Moscova cu loc la hotel, bilete la Bolişoi...

— Acesta-i îngerul ocrotitor al familiei voastre, zise Emil. Ascultă-l ca pe un părinte...

— N-aş dori să risc, zise Victor în cele din urmă. Doar timpul de afară e instabil. Zborul avioanelor poate fi amînat.

— Hai să-l convingem, se enervă Lorina. Gata! E hotărît, în astă-dimineață nu pleacă nicăieri.

— Trebuie să fiu la Moscova! Mîine, după amiază începe simpozionul, încercă să se îndreptățească Victor.

— Totul s-a rezolvat, exclamă Petre. Am telefonat la aerogară, ți-am rezervat bilet pentru orele douăsprezece. Deci mîine peste o oră şi patruzeci şi cinci de minute... vei fi de-asupra Kremlinului!

Victor a vrut să mai spună ceva, dar, din îndemnul soției, oaspeții se prinseră în horă, dansînd “Perinița”. Lorina cu o băsmăluță albastră, rotind-o deasupra capului, poftea întruna bărbații la joc, sărutîndu-i nestingherit... Unicul suflet treaz la masă era o prietenă de-a Lorinei, o femeie trecută de prima tinerețe, palidă, cu un zîmbet bolnăvicios. “Sărmanul bărbat! se gîndi femeia în sinea sa. Cît e de credul şi naiv!” Deodată, în mijlocul tuturor oaspeților, nestingherită, îşi făcu apariția Victorița, cu un zîmbet larg şi plin de voiciune. Făcea nişte mişcări neîndemînatice în ritmul muzicii. Oaspeții o înconjurară, aplaudînd-o şi nestăpînindu-şi rîsul. Fetița ieşise în sala de dans îmbrăcată în cîteva perechi de chiloți de-ai mămicăi luați din garderobă. Era încălțată în nişte pantofi cu tocurile înalte... Cînd veselia şi hazul se mai domoli, Lorina îl luă pe soț la dans. Îl întrebă la ureche:

— Ai iubit pe cineva vreodată, Victore?

— Pe tine!

— Minți!..

— Am o grecoaică şi numai pe ea astăzi o mai pot iubi cu adevărat.

— Acesta e adevărul pe care-l aştept de la tine, mincinosule. Cum o cheamă pe grecoaica despre care vorbeşti?

— Lorina. Şi e născută sub o stea norocoasă.

— Dar în afară de Lorina, pe cine mai iubeşti? insistă soția.

— Numai pe Lorina.

— Dar ce te faci cu "cenuşăreasa" blondă de la serviciu?

Victor tăcu mulțumit că se terminase banda de magnetofon şi toți musafirii îi aplaudau plini de entuziasm...

* * *

Lorina se trezi la prînz. Orologiul vechi ticăia monoton pe perete. Victor era plecat. Nu-şi amintea dacă l-a condus pînă-n prag. Afară ningea din belşug. Intră în odaia alăturată, o înveli pe Victorița, care dormea cu picioruşele aruncate peste modița brodată, apoi se duse la bucătărie, umezi un ştergar şi îşi înfăşură capul. Se lungi în pat cercă să adormă, dar capul îi plesnea de durere. Întrecuse măsura cu băutul noaptea trecută... Luă receptorul, formă un număr. Se acoperi cu plapuma peste cap şi vorbea cu vocea sa răguşită:

— Alo! Te-ai trezit, dragule?

— Te ascult, Păunițo! îi răspunse, tot atît de răguşit, glasul lui Petre de la celălalt capăt al firului. Cu cea mai mare plăcere!

— Mă doare harbuzul de mă cațăr pe pereți, rîse ea isteric în receptor. Îți mulțumesc pentru tot ce faci pentru mine!..

Victorița se apropie somnoroasă de patul mămicăi. Ținea oala cu ambele mînuțe, grijulie să n-o scape jos. Privea cu interes firul telefonului, care intra sub plapumă... Discutînd cu Petre, Lorina hohotea şi plapuma juca deasupra ei. Victorița începu la fel să surîdă voioasă, tot privind la patul mămicii. Multă vreme copilița a stat cuminte alături, aşteptînd ca mămica să tremine discuția telefonică, presărată cu hohote de rîs.

* * *

La lumina hubloului apăru din nou Vifor Roşu, încrezut ca totdeauna, cu fața încruntată:

— Ce stranii sînteți totuşi voi, oamenii! zise el.

— De la înălțime îi puteți cunoaşte, pe cînd eu, trăind între ei, sînt încîntat mereu şi regret că nu le cunosc adevăratul farmec nici pe jumătate.

— De aici pot să vă cunosc la perfecție, se lăudă Vifor Roşu.

— E păcat că trăieşti între oameni şi nu laşi urmă de veşnicie printre noi...

— Generația voastră e ratată! Ea nu ne-a uimit decît prin crearea pericolului de a distruge pămîntul cu arme şi felurite proiecte. De aceea eu sînt supraveghetorul fiecărei mişcări a voastre.

Victor abia izbuti să observe cum printre nouri, în zare, dispărea Vifor Roşu, frămîntat. Amuzat de această scenă, se cufundă iarăşi în jilț...

Deodată simți o bubuitură aprigă, venită din afara avionului. Cîțiva pasageri scoaseră strigăte stridente, înspăimîntătoare. Toți cei din jur păreau a fi năuciți. Fețele lor se învinețiră, apoi se înnegriră... Urmă un trosnet, venit din coada avionului. Se vede că s-a rupt ceva acolo, deoarece fotbaliştii alergară spre carlingă... La lumina hubloului reapăru Vifor Roşu.

— Ți-am ghicit gîndurile: omul vrea şi tinde să pună stăpînire pe tainele veşniciei... Asta nu se va întîmpla.

Lumea era cuprinsă de panică. Însoțitoarea nu se arăta în salon, să dea vreo explicație. Motoarele avionului prinseră a mugi ca o fiară rănită mortal. Aripile enorme se înclinau cînd pe o parte, cînd pe cealaltă, pînă avionul începu să cadă vertiginos... Salonul învăluit de panică şi groază, de vuiete, strigăte sinistre, hohote de plîns, părea a fi un adevărat infern.

Pentru o clipă, Victor îşi pierdu cunoştința. Revenindu-şi, continua să urmărească cu ochii deschişi chipurile desfigurate de spaimă, strînse şi mai tare la piept proiectele...

— Daniela, scumpa mea Daniela! Ai rămas să duci la bun sfîrşit ceea ce n-am reuşit eu. Pasagerii se zbăteau neputincioşi în agonia disperării. Geamul se sparse şi fumul din afară năvăli în salon. Se înăbuşea şi abia mai desluşea mîinile oamenilor care căutau în agonie să se sprijine de ceva. În avalanşa de strigăte bizare, deodată, desluşi hohotele victorioase ale lui Vifor Roşu.

— Oameni!.. Colb al universului! Sînteți naivi, dar îndărătnici. Intrați în panică atunci cînd vi se curmă existența, de parcă aveți privilegii mai mari decît alte ființe ce conviețuiesc alături de voi.

— De ce ne-ați dus la pieire tocmai acuma? întrebă rațiunea lui Victor. Ia aminte: cineva dintre noi totuşi ți-a fost credincios şi, ajungînd, prin nu ştiu ce întîmplare, viu pe pămînt, va spune celorlalți oameni să nu te mai creadă, căci eşti nesincer, răzbunător. Un Vifor ce trăieşte printre oameni şi se consideră superior lor trebuie să-i ocrotească, nu să-i nimicească... Încearcă să ne salvezi. Astfel vei păstra credința oamenilor în tine... Vei convinge lumea întreagă că eşti cu adevărat Vifor Roşu ocrotitorul...

— Da, izbucni el din nou în hohote de rîs. M-au plictisit ambițiile voastre! Ați adus pămîntul într-o stare deplorabilă, încît curînd nu veți avea apă. Nu vă e de-ajuns că sînteți stăpîni acolo, tindeți să deveniți stăpînii cerurilor, dar adevărul care nu vă convine e altul. Pe pămînt sînteți trecători, iar în ceruri demult sînt stăpîn eu!

— Sîntem oameni paşnici, îngînă rațiunea lui Victor.

— Simțămintele voastre, după atîtea nelegiuiri aduse pămîntului, nu mai au nici o însemnătate. Faptele comise pînă acuma, din cauza naivității voastre, vor avea consecințe grave... Am constatat: dacă mai prelungesc viața oamenilor pe pămînt, risc să pun în pericol ziua de mîine a universului...

— Idioțenie pură! se indignă rațiunea lui Victor. Dacă eşti cît de cît clarvăzător, atotputernic, de ce nu ne-ai prevenit din capul locului, cînd am început a-ți face neplăceri?

— V-am prevenit de cum ați început a stăpîni tainele focului pe pămînt, căci cu focul nu e de jucat, şi de fiecare dată oamenii mă încredințau că vor avea în vedere... Dar au trecut milenii şi numai promisiunile de ei. De îndată ce scapă de un pericol, încep să nimicească pămîntul, fără să le pese... Ați avut la dispoziție secole întregi... Sute de generații au emis legi, şi-au întronat monarhi, despoți totdeauna, dar cu toate acestea pacea nicicînd nu v-a fost prieten... Acuma n-am de ce să vă cruț...

— Dar dacă noi nu vă vom permite să ne nimiciți? Cum va trăi pămîntul fără oameni?..

— Nici o problemă, zise Vifor calm. Voi da pămîntul ca la începuturi, în seama naturii, a animalelor... Ele sînt cu mult mai înțelepte decît rațiunea bine programată a omului.

— Oare nu există nici o ieşire din situația în care ne-am pomenit? întrebă rațiunea lui Victor.

— Nu sînt vinovat cu nimic, repetă Vifor Roşu. Vina e a voastră şi numai a voastră...

— Prea mare este năpasta...

— Întoarceți-vă în pămînt, de unde ați pornit odată să creşteți şi odihniți-vă în pace sub valurile negre...

Victor închise ochii. Simți o lovitură în moalele capului. Mintea i se întunecă şi căzu într-o lume necunoscută, rece şi lipsită de durere. Îşi reveni, dar nu mai vedea, nu mai auzea pe nimeni în jur. Era singur-singurel ca în fața naşterii. O şoaptă neauzită, neînțeleasă mai rătăcea pe buzele lui însîngerate. O povară grea i se lăsă pe suflet. Răsună explozia zguduitoare a maşinii aeriene... Peste o vreme, coborî o linişte dezolantă pe suprafața întregului pămînt, auzindu-se doar vocea înspăimîntoare a flăcărilor...

26.

Peste o săptămînă, Lorina primi vestea despre moartea lui Victor. Era în bibliotecă, cînd pe uşă intră Petre şi-i întinse un ziar pe prima pagină a căruia citi o informație scrisă cu litere mari, cuprinsă într-un chenar negru: “Ministerul Aviației vă aduce la cunoştință că la 16 decembrie anul curent s-a produs un accident aviatic pe cursa Chişinău–Moscova. Pasagerii, precum

şi echipajul, şi-au pierdut viața. Cauzele catastrofei sînt cercetate de o comisie specială. Ministerul Aviației exprimă profunde condoleanțe rudelor şi persoanelor apropiate ale celor pierduți”.

Fața ei brusc îşi schimbă culoarea. Pămîntul i se cutremură sub picioare. Simți că-şi pierde echilibrul, căzu ca săgetată.

Lorina nu şi-a putut reveni din şoc nici peste o lună, nici peste două... I se părea că totul s-a stins. Devenise abătută, îmbătrînise. Seara, se întorcea de la serviciu, deconecta telefonul ca să nu fie deranjată, o hrănea pe Victorița, apoi se închidea în odaia sa, se întindea în pat, fixînd cu ochii tavanul, şi stătea nemişcată şi absentă...